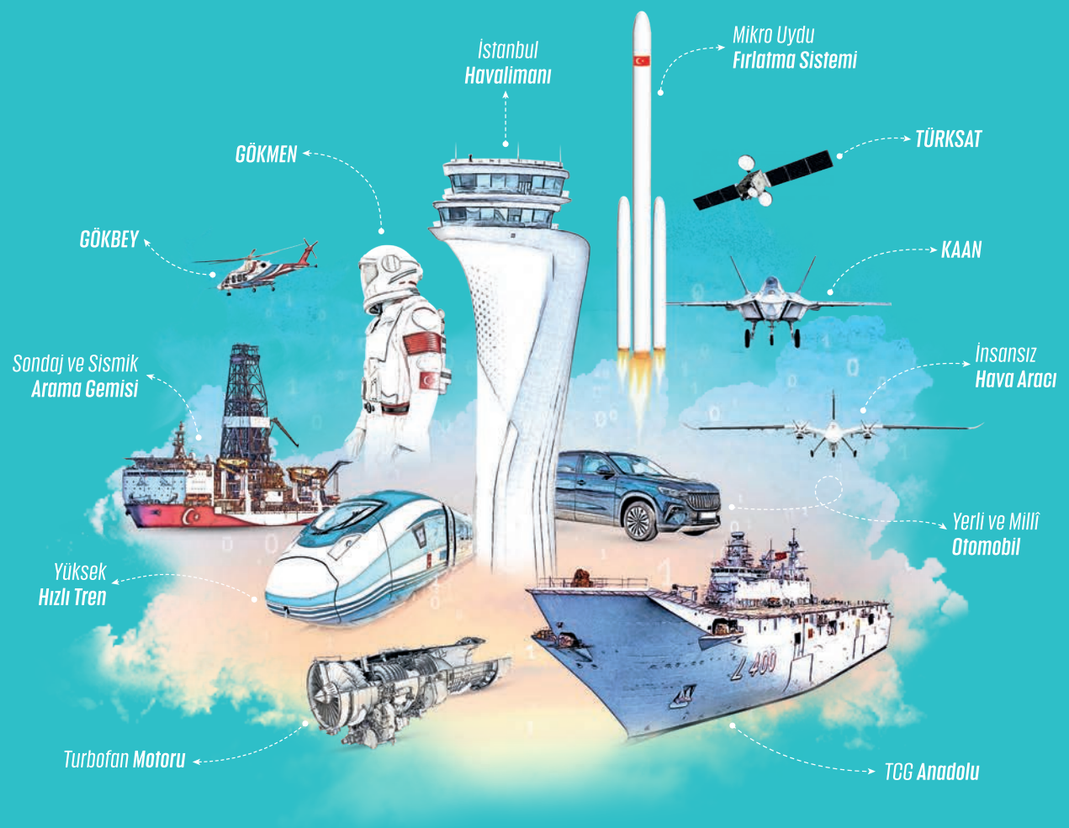
Bu kitaba sığmayan daha neler var!

eba
www.eba.gov.tr

Karekodu okut, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Teknoloji Yolculuğumuz

BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.

ISBN: 978-975-11-8069-8

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşıması Zorunlu Değildir.

PLASTİK SANATLAR ALANI **MESLEKİ RESİM 11-12** DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

MESLEKİ RESİM

PLASTİK SANATLAR ALANI

11-12

DERS MATERYALİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

PLASTİK SANATLAR ALANI

MESLEKİ RESİM

11-12
DERS MATERYALİ

YAZARLAR

Arzu SANCAR AKMEŞE
Banu ATİK
Cem TÜRKMAYALI

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI 9462
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ 3122

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı
Hüseyin YILMAZ

Program Geliştirme Uzmanı
Emel DOLDUR

Ölçme Değerlendirme Uzmanı
Mustafa ÇELİK

Rehberlik Uzmanı
Elif YAZICI

Görsel Tasarım Uzmanı
Özgür GÜRBÜZ

ISBN: 978-975-11-8069-8
Milli Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

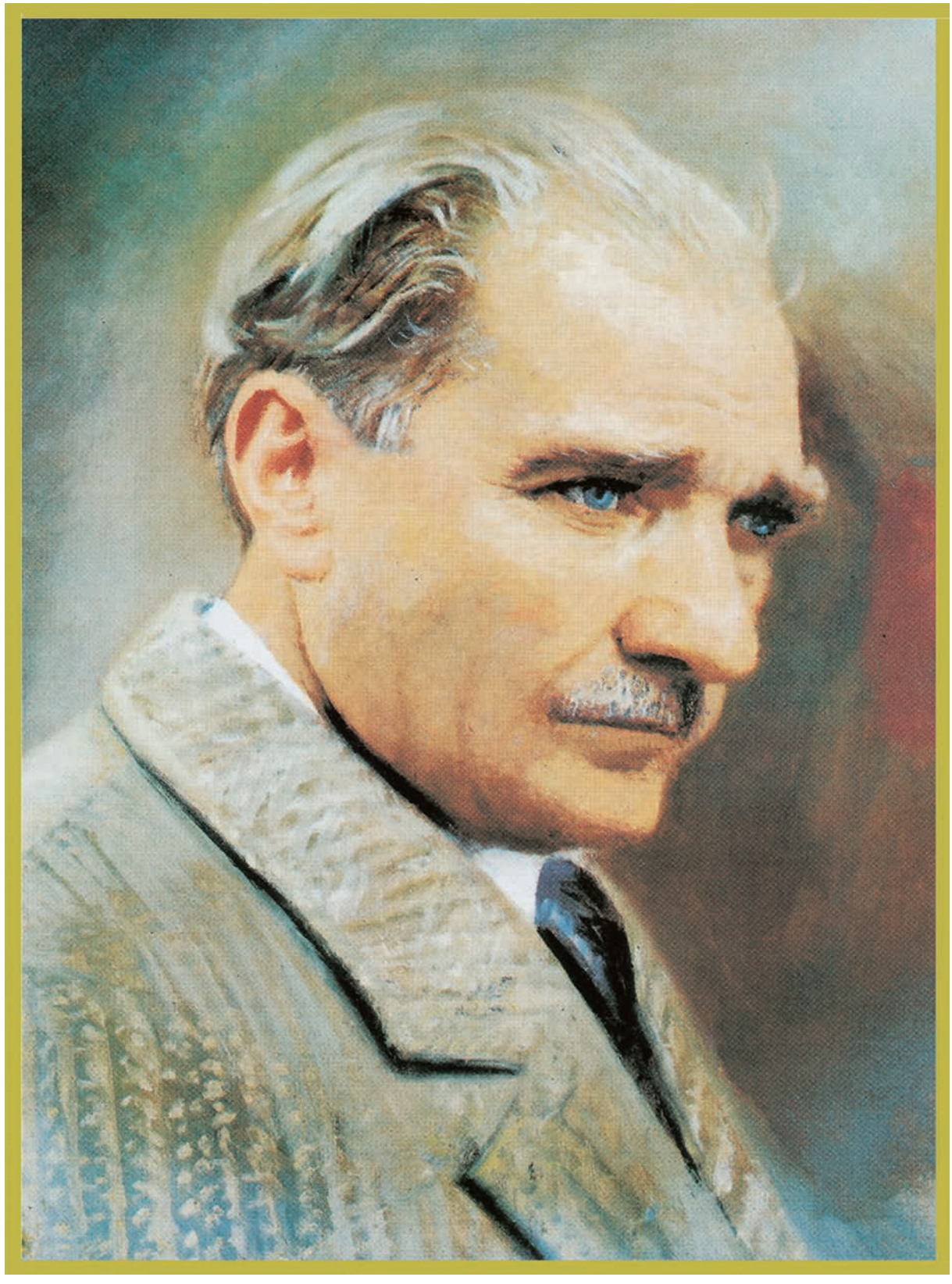
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

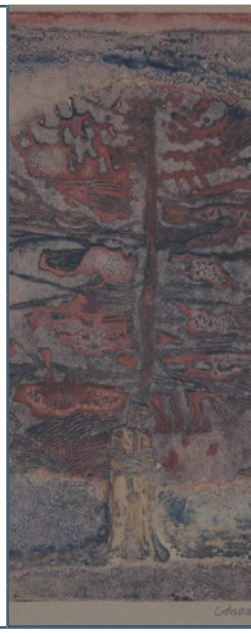
Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

DERS MATERYALİNİN TANITIMI 10

1. ÖĞRENME BİRİMİ: BASKI RESİM 14
1.1. Özgün Baskı Resim Tekniğinin Kullanım Alanları ve Türleri 14
1.1.1. Baskı Resminin Tarihçesi 17
1.1.2. Baskı Tekniği Çeşitleri ve Uygulama Yöntemleri 22
1.2. Şablon Baskı Tekniği (Stencil) 26
1.1. Uygulama 28
1.2. Uygulama 30
1.3. Linol-Ağaç Baskı Tekniği 32
1.3. Uygulama 36
1.4. Uygulama 38
1.4. Exlibres 40
1.5. Uygulama 42
1.6. Uygulama 44
Okuma Parçası: Süleyman Saim TEKCAN 46
Ölçme ve Değerlendirme 48

2. ÖĞRENME BİRİMİ: YAĞLI BOYA 52
2.1. Sanat Tarihinde Yağlı Boya Resim Tekniği 52
2.1.1. Sanat Tarihinde Yağlı Boya Resim Tekniği Tarihçesi 54
2.1.2. Sanat Tarihinde Yağlı Boya Resim Tekniği Örnekleri 58
2.2. Figüratif Özgün Resim 70
2.2.1. Tekniğin Uygulanacağı Atölye Ortamı ve Gerekli Malzemeler 72
2.2.2. Tuval Hazırlığı Yapma 73
2.2.3. Tuval Bezi ve Astar Uygulaması Yapma 73
2.1. Uygulama 75
2.2.4. Belirlenen Bir Figürü / Kompozisyonu Tuval Üzerine Çizme 78
2.2.5. Yağlı Boya ve Yardımcı Malzemelerin Özellikleri ve Kullanım Biçimleri 79
2.2.6. Renk Karışımları ve Detay Uygulamaları Yapma 82
2.2. Uygulama 84
2.3. Uygulama 86
2.3. Soyut resim 88
2.3.1. Sanatta Stilizasyon, Deformasyon, Abstraksiyon (Soyutlama) Kavramları 89
2.3.2. Sanatta Soyutlamanın (Abstraksiyon) Gelişim ve Değişim Süreci 90
2.3.3. Tasarı İlkeleri ile Figürün / Formun Anatomik Analizlerini Yapma 93
2.3.4. Figürü Deformasyon, Stilizasyon Kriterini Dikkate Alarak Figüratif Non-Figüratif Soyutlamalar Yapma 97
2.3.5. Tuval Üzerine Soyut Kompozisyon Yapma 98
2.3.6. Tasarıma Uygun Renk Seçimleriyle Boyama 99
2.4. Uygulama 100
2.5. Uygulama 102
Ölçme ve Değerlendirme 104

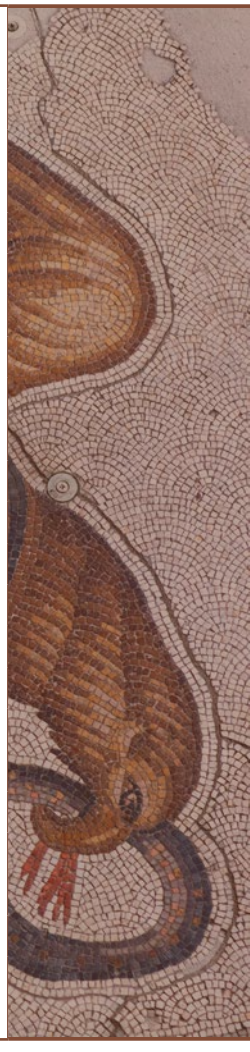

3. ÖĞRENME BİRİMİ: DUVAR RESMİ 108
3.1. Duvar Resimleri Türleri ve Uygulama Yöntemleri..... 108
3.1.1. Yüzey Üzeri Resim Uygulama Türlerinin Tarihçesi..... 112
3.1.2. Mimari Yapılarda Uygulanan Yüzey Resimleme Tekniklerinin Uygulama Yöntemleri ve Malzeme Özellikleri..... 117
3.1.3. Ülkemizdeki Önemli Duvar Resimleri Örnekleri ve Bulundukları Mimari Yapılar..... 124
3.2. Uygulama Yüzey Hazırlığı ve Restorasyonu..... 126
3.2.1. Restorasyon Tanımı..... 126
3.2.2. Restorasyon Yöntem ve Teknikleri..... 127
3.2.2.1. Sağlamlaştırma..... 127
3.2.2.2. Bütünleme..... 127
3.2.2.3. Yeniden İşlevlendirme..... 128
3.2.2.4. Yeniden Yapım-Rekonstrüksiyon..... 128
3.2.2.5. Temizleme..... 128
3.2.2.6. Taşıma..... 129
3.2.3. İş Süreci ve Uygulama Aşamalarını Planlama..... 129
3.2.4. Sarf Malzemeleri ve Araç Gereç Hazırlama..... 130
3.2.5. Çalışma Yüzeyini Hazırlama..... 131
3.2.6. Yüzey Restorasyonu Yapma..... 132
3.2.7. Eskiz Kâğıdına Duvar Resmini Gerekli Ölçekte Büyütme..... 132
3.2.8. Teknik Ayrıntı Analizi Yapma..... 133
3.2.9. Kompozisyon Kroslarını Yüzey Kroslarıyla Çakıştırarak Bantlama..... 133
3.2.10. Uygulama Yüzeyinin Temizliğini Yapma..... 134
3.2.11. Uygulama Yüzey Sıvası Hazırlama..... 134
3.2.12. Uygulanacak Tekniğe Uygun Yüzeye Sıva Yapma..... 134
3.2.13. Sıva Üzerine Uygun Astar Boya Yapma..... 135
3.1. Uygulama 136
3.2. Uygulama 138
3.3. Uygulama 140
3.3. Duvar Resmi Uygulaması..... 142
3.3.1. Mimari Yapının Özelliklerine Uygun Duvar Resmi Tasarımı Yapma..... 142
3.3.2. Tasarlanan Resmi Çalışma Duvarı Yüzeyine Çizme..... 142
3.3.3. Renk Tonlarını Bularak Hazırlama..... 144
3.3.4. Fırça, Spatula, Tampon, Rulo, Püskürtme Tekniklerini Kullanarak Resim Uygulama..... 144
3.3.5. Çeşitli Teknik, Yöntem ve Renk Geçişleri ile Resim Yapma..... 145
3.4. Uygulama 146
3.4. Islak Sıva Üstüne Fresko, Sgrafitto, Teknikler ile Duvar Resim Analiz ve Uygulama..... 148
3.4.1. Fersko / Sgrafitto Tekniğine Uygun Malzemeyle Sıva Hazırlığı Yapma..... 148
3.4.2. Yüzeye Uygun Teknik Malzemeyle Sıva Yapma..... 149
3.4.3. Duvar Resim Tekniklerini (Fresko / Sgrafitto / Bezeme vb.) Araştırma..... 149
3.4.4. Uygulanacak Tekniği Seçme..... 150

3.4.5. Uygulama Yüzeyin Yapısına / Konumuna Uygun Konu Seçim ve Tasarım Yapma 150
3.4.6. Resim Şablon Çizimlerini Yapma 151
3.4.7. Resmi Yüzeye Yansıtarak Serbest Elle Şablona Uygun Çizme 151
3.4.8. Duvar Resmi için Uygun Boya ve Yardımcı Malzemeleri (Fırça, Spatula, İnceltici vb.) Hazırlama 151
3.4.9. Resmi Renk Uygulamaları Tekniğine Orijinaline Uygun Yüzeye Yapma 151
3.5. Uygulama 152
3.6. Uygulama 154
3.7. Uygulama 156
Okuma Parçası: İmoga Müzesi 158
Ölçme ve Değerlendirme 160

4. ÖĞRENME BİRİMİ: MOZAİK 164
4.1. Mozaik Tekniğinin Tarihsel ve Sanatsal Özellikleri 164
4.2. Mozaik Malzemeleri Hazırlama 171
4.2.1. Mozaik Dizimi İçin Kullanılan Malzemeler 171
4.2.2. Yapıştırıcı ve Dolgu Gereçleri 174
4.2.3. Mozaik Yapım Tekniği 176
4.1. Uygulama 178
4.3. Mimari Yüzey Restorasyonu 180
4.3.1. Mimari Yüzeylerin Teknik Özellikleri 180
4.3.2. Mimari Yüzeylerin İşlevsel Özellikleri 181
4.3.2.2. Tavanlar 182
4.3.2.3. Zeminler 182
4.3.3. Mimari Yüzey Restorasyonu Onarım Malzemeleri ve Onarım Yöntemleri 182
4.2. Uygulama 184
4.4. Mimari Yüzeylerde Mozaik Pano Uygulaması 186
4.3. Uygulama 188
4.5. Dekoratif Ürün Yüzey Restorasyonu 190
4.4. Uygulama 192
4.6. Dekoratif Ürünlerde Mozaik Taş/Cam Dizimi 194
4.5. Uygulama 196
4.7. Mozaik Derzi Hazırlama 198
4.7.1. Mozaik Derz Uygulaması 200
4.6. Uygulama 202
4.7. Uygulama 204
Ölçme ve Değerlendirme 206
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİ 208
KAYNAKÇA 209
CEVAP ANAHTARI 229

Öğrenme biriminin kapağını gösterir.

Öğrenme biriminin numarasını ve adını gösterir.

Öğrenme biriminin içeriğine ulaşılabilecek karekoddur.

Öğrenme biriminde yer alan konu başlıkları, kavram ve öğrenilecek bilgileri gösterir.

Hazırlık çalışmalarını gösterir.

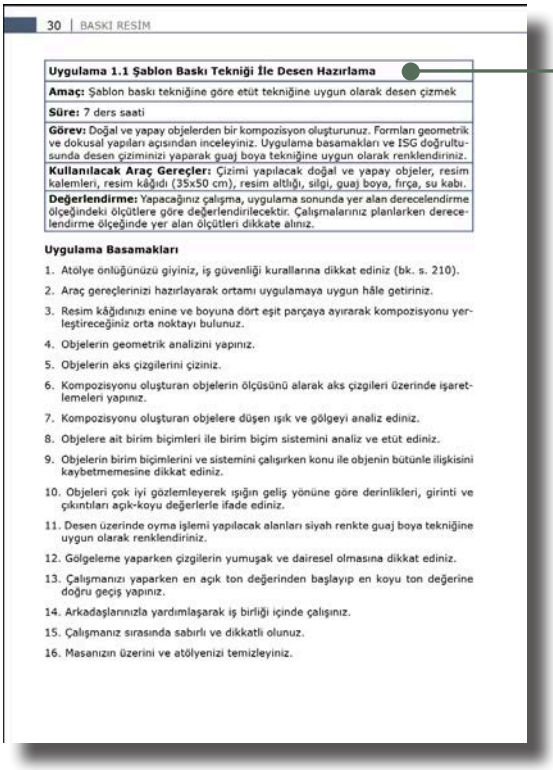
Sayfa numarasını ve öğrenme biriminin adını gösterir.

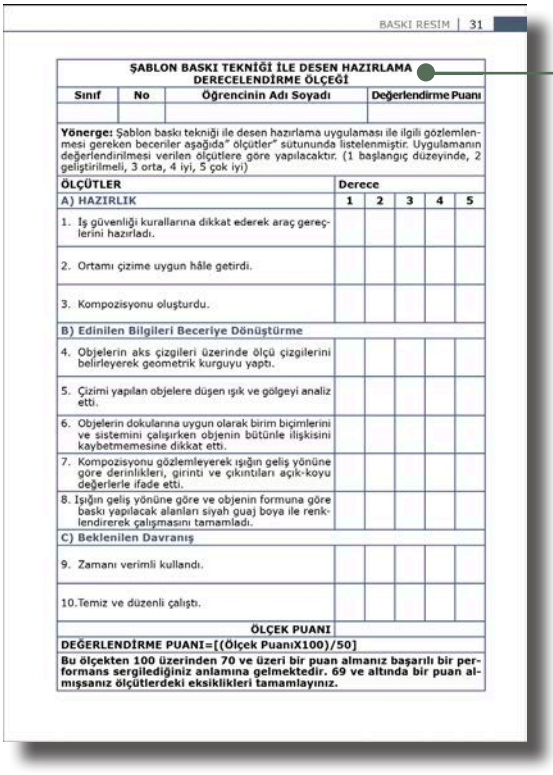
Öğrenme biriminin konu başlığını gösterir.

Öğrenme biriminin alt konu başlığını gösterir.

Konu anlatımını gösterir.

Öğrencinin, öğrendiği konuları sınıf içinde pekiştirmesini sağlayacak uygulamaları içerir.

BASKI RESİM | 31

ŞABLON BASKI TEKNİĞİ İLE DESEN HAZIRLAMA DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ

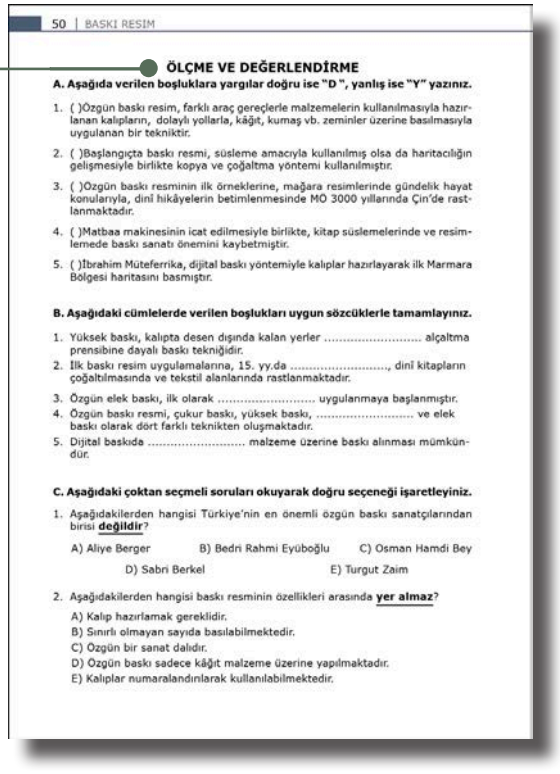
Sınıf	No	Öğrencinin Adı Soyadı	Değerlendirme Puanı

Yönerge: Şablon baskı tekniği ile desen hazırlama uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	Derece				
A) HAZIRLIK	1	2	3	4	5
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı çizime uygun hâle getirdi.					
3. Kompozisyonu oluşturdu.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Objelerin aks çizgileri üzerinde ölçü çizgilerini belirleyerek geometrik kurguyu yaptı.					
5. Çizimi yapılan objelere düşen ışık ve gölgeyi analiz etti.					
6. Objelerin dokularına uygun olarak birim biçimlerini ve sistemini çalışırken objenin bütünle ilişkisini kaybetmemesine dikkat etti.					
7. Kompozisyonu gözlemleyerek ışığın geliş yönüne göre derinlikleri, girinti ve çıkıntıları açık-koyu değerlerle ifade etti.					
8. Işığın geliş yönüne göre ve objenin formuna göre baskı yapılacak alanları siyah guaj boya ile renklendirerek çalışmasını tamamladı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					

Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.

Uygulama değerlendirme ölçeğinin yer aldığı bölümdür.

50 | BASKI RESİM

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıda verilen boşluklara yargılar doğru ise "D ", yanlış ise "Y" yazınız.

1. ( )Özgün baskı resim, farklı araç gereçlerle malzemelerin kullanılmasıyla hazırlanan kalıpların, dolaylı yollarla, kâğıt, kumaş vb. zeminler üzerine basılmasıyla uygulanan bir tekniktir.
2. ( )Başlangıçta baskı resmi, süsleme amacıyla kullanılmış olsa da haritacılığın gelişmesiyle birlikte kopya ve çoğaltma yöntemi kullanılmıştır.
3. ( )Özgün baskı resminin ilk örneklerine, mağara resimlerinde gündelik hayat konularıyla, dinî hikâyelerin betimlenmesinde MÖ 3000 yıllarında Çin'de rastlanmaktadır.
4. ( )Matbaa makinesinin icat edilmesiyle birlikte, kitap süslemelerinde ve resimlemede baskı sanatı önemini kaybetmiştir.
5. ( )İbrahim Müteferrika, dijital baskı yöntemiyle kalıplar hazırlayarak ilk Marmara Bölgesi haritasını basmıştır.

B. Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları uygun sözcüklerle tamamlayınız.

1. Yüksek baskı, kalıpta desen dışında kalan yerler ..... alçaltma prensibine dayalı baskı tekniğidir.
2. İlk baskı resim uygulamalarına, 15. yy.da ....., dinî kitapların çoğaltılmasında ve tekstil alanlarında rastlanmaktadır.
3. Özgün elek baskı, ilk olarak ..... uygulanmaya başlanmıştır.
4. Özgün baskı resmi, çukur baskı, yüksek baskı, ... ve elek baskı olarak dört farklı teknikten oluşmaktadır.
5. Dijital baskıda ..... malzeme üzerine baskı alınması mümkündür.

C. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

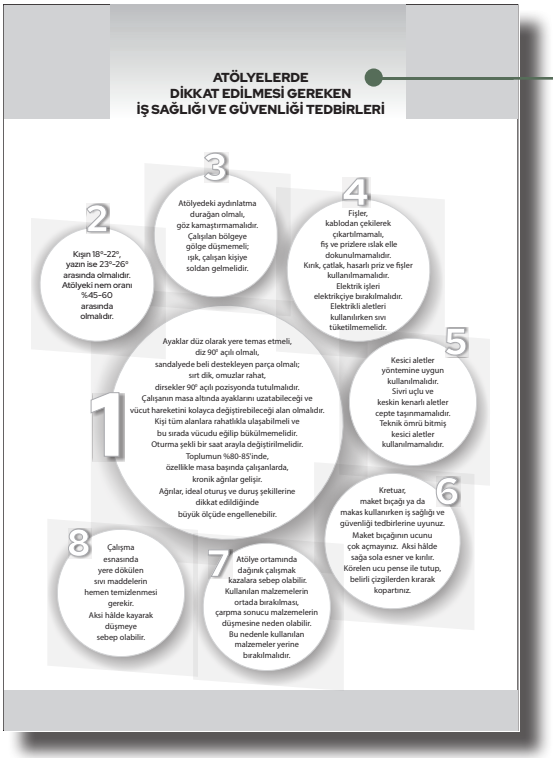
1. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin en önemli özgün baskı sanatçılarından birisi **değildir**?

   A) Aliye Berger B) Bedri Rahmi Eyüboğlu C) Osman Hamdi Bey D) Sabri Berkel E) Turgut Zaim

2. Aşağıdakilerden hangisi baskı resminin özellikleri arasında **yer almaz**?

   A) Kalıp hazırlamak gereklidir.
   B) Sınırlı olmayan sayıda basılabilmektedir.
   C) Özgün bir sanat dalıdır.
   D) Özgün baskı sadece kâğıt malzeme üzerine yapılmaktadır.
   E) Kalıplar numaralandırılarak kullanılabilmektedir.

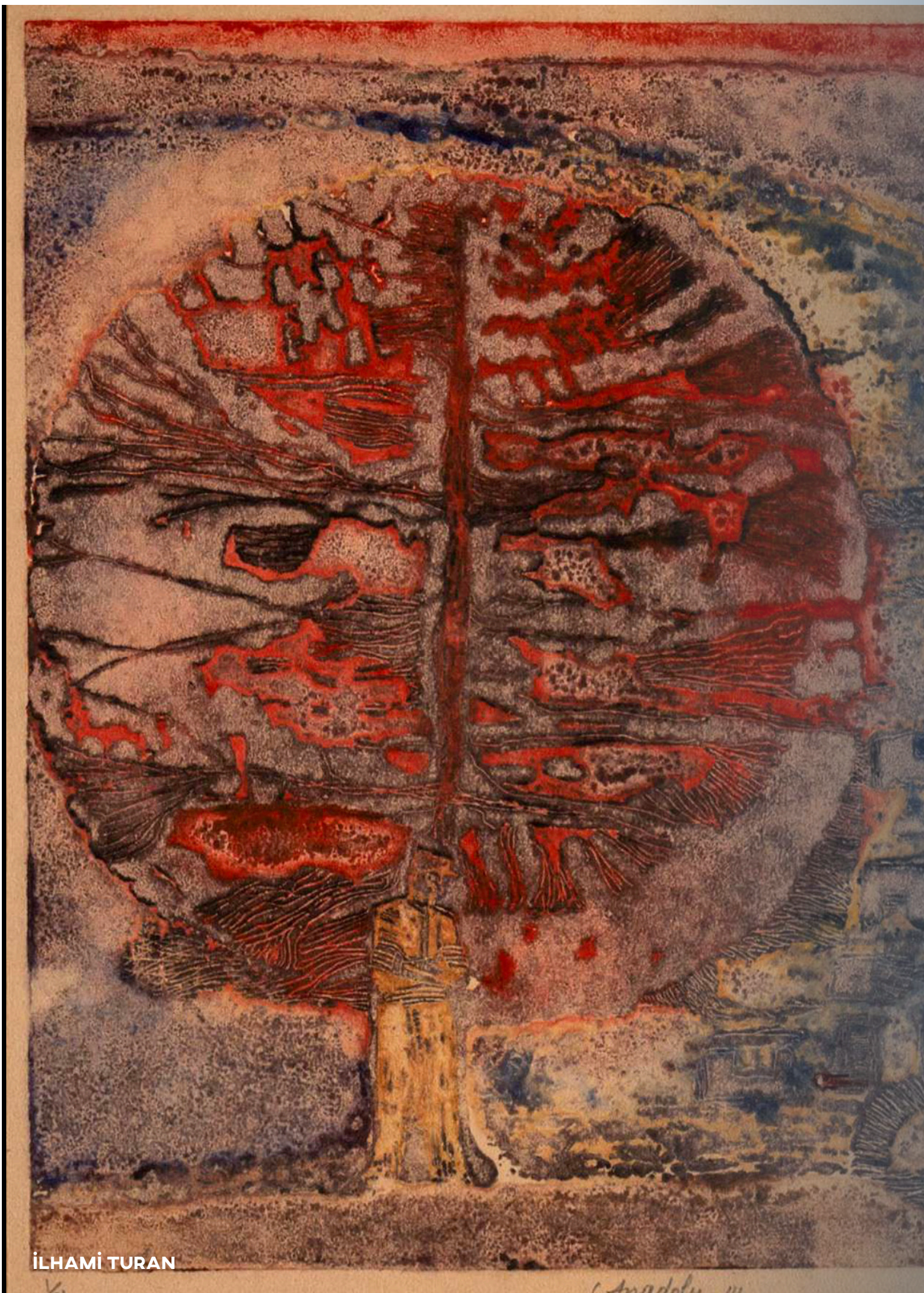
Öğrenme biriminde yer alan konularla ilgili farklı tipte soruların bulunduğu ölçme ve değerlendirme bölümüdür.

ATÖLYELERDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİ

1. Ayaklar düz olarak yere temas etmeli, diz 90° açılı olmalı, sandalyede beli destekleyen parça olmalı; sırt dik, omuzlar rahat, dirsekler 90° açılı pozisyonda tutulmalıdır. Çalışanın masa altında ayaklarını uzatabileceği ve vücut hareketini kolayca değiştirebileceği alan olmalıdır. Kişi tüm alanlara rahatlıkla ulaşabilmeli ve bu sırada vücudu eğilip bükülmemelidir. Oturma şekli bir saat arayla değiştirilmelidir. Toplumun %80-85'inde, özellikle masa başında çalışanlarda, kronik ağrılar gelişir. Ağrılar, ideal oturuş ve duruş şekillerine dikkat edildiğinde büyük ölçüde engellenebilir.
2. Kışın 18°-22°, yazın ise 23°-26° arasında olmalıdır. Atölyeki nem oranı %45-60 arasında olmalıdır.
3. Atölyedeki aydınlatma durağan olmalı, göz kamaştırmamalıdır. Çalışılan bölgeye gölge düşmemeli; ışık, çalışan kişiye soldan gelmelidir.
4. Fişler, kablodan çekilerek çıkartılmamalı, fiş ve prizlere ıslak elle dokunulmamalıdır. Kırık, çatlak, hasarlı priz ve fişler kullanılmamalıdır. Elektrik işleri elektrikçiye bırakılmalıdır. Elektrikli aletleri kullanırken sıvı tüketilmemelidir.
5. Kesici aletler yöntemine uygun kullanılmalıdır. Sivri uçlu ve keskin kenarlı aletler cepte taşınmamalıdır. Teknik ömrü bitmiş kesici aletler kullanılmamalıdır.
6. Kretuas, maket bıçağı ya da makas kullanırken iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyunuz. Maket bıçağının ucunu çok açmayınız. Aksi hâlde sağa sola esner ve kırılır. Körelen ucu pense ile tutup, belirli çizgilerden kırarak kopartınız.
7. Atölye ortamında dağınık çalışmak kazalara sebep olabilir. Kullanılan malzemelerin ortada bırakılması, çarpma sonucu malzemelerin düşmesine neden olabilir. Bu nedenle kullanılan malzemeler yerine bırakılmalıdır.
8. Çalışma esnasında yere dökülen sıvı maddelerin hemen temizlenmesi gerekir. Aksi hâlde kayarak düşmeye sebep olabilir.

İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili bilgilerin yer aldığı bölümdür.

İLHAMİ TURAN
1/8
Anadolu III.

1. ÖĞRENME BİRİMİ

BASKI RESİM

MESLEKİ RESİM

KONULAR

- 1.1. Özgün Baskı Resim Tekniğinin Kullanım Alanları ve Türleri
- 1.2. Şablon Baskı Tekniği
- 1.3. Linol-Ağaç Baskı Tekniği
- 1.4. Exlibres

TEMEL KAVRAMLAR

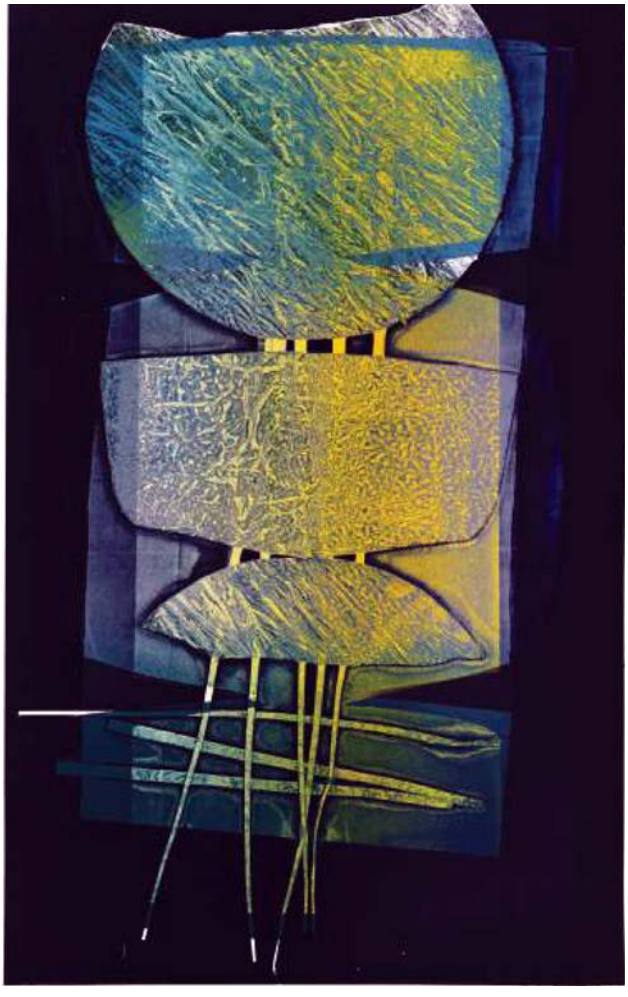
Özgün Baskı, Gravür, Çukur Baskı, Yüksek Baskı, Özgün Düz Baskı, Özgün Elek Baskı, Tipo Baskı, Dijital Baskı, Şablon Baskı, Linol Baskı, Ağaç Baskı, Exlibres

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Günlük yaşamda kullandığınız kitap, dergi, tişört, çanta gibi eşyaların içinde veya üzerinde bulunan baskı çalışmalarını inceleyiniz.

1.ÖĞRENME BİRİMİ BASKI RESİM

1.1. Özgün Baskı Resim Tekniğinin Kullanım Alanları ve Türleri

Görsel 1.1: Süleyman Saim Tekcan, isimsiz, Ankara Resim Heykel Müzesi (1988)

Özgün baskı resim, farklı araç gereç ve malzemelerin kullanılmasıyla hazırlanan kalıpların veya plakaların, doğrudan kâğıt, kumaş vb. zeminler üzerine merdaneli pres ya da ağırlık ile basınç uygulanarak oluşturulan bir tekniktir. Baskı kalıpları geleneksel yöntemlerle bir veya birden fazla üretilebilir. Özgün baskılar, uygulamayı yapan kişi tarafından numaralandırılarak imzalanır. Bu teknikler, görsel sanat ögelerinin farklı estetik etkiler ve plastik anlatımlar verecek çeşitlilikte zemine geçirilmelerine olanak sağlar (Görsel 1.1).

İtalyanca "stampa"(stampa), Fransızca "estampa"(estampa), İngilizce "print-printmaking" (pirint-pirintmeking) olarak adlandırılan bu teknik, Türkiye'de uzun yıllar "gravür sanatı" veya "sanat grafiği" olarak adlandırılmıştır. Bu sanat tekniği, 1970'li yılların sonuna doğru "özgün baskı resim" (çukur ve yüksek baskı) adlandırılması ile genel kabul görüp Türkçede yerini almıştır.

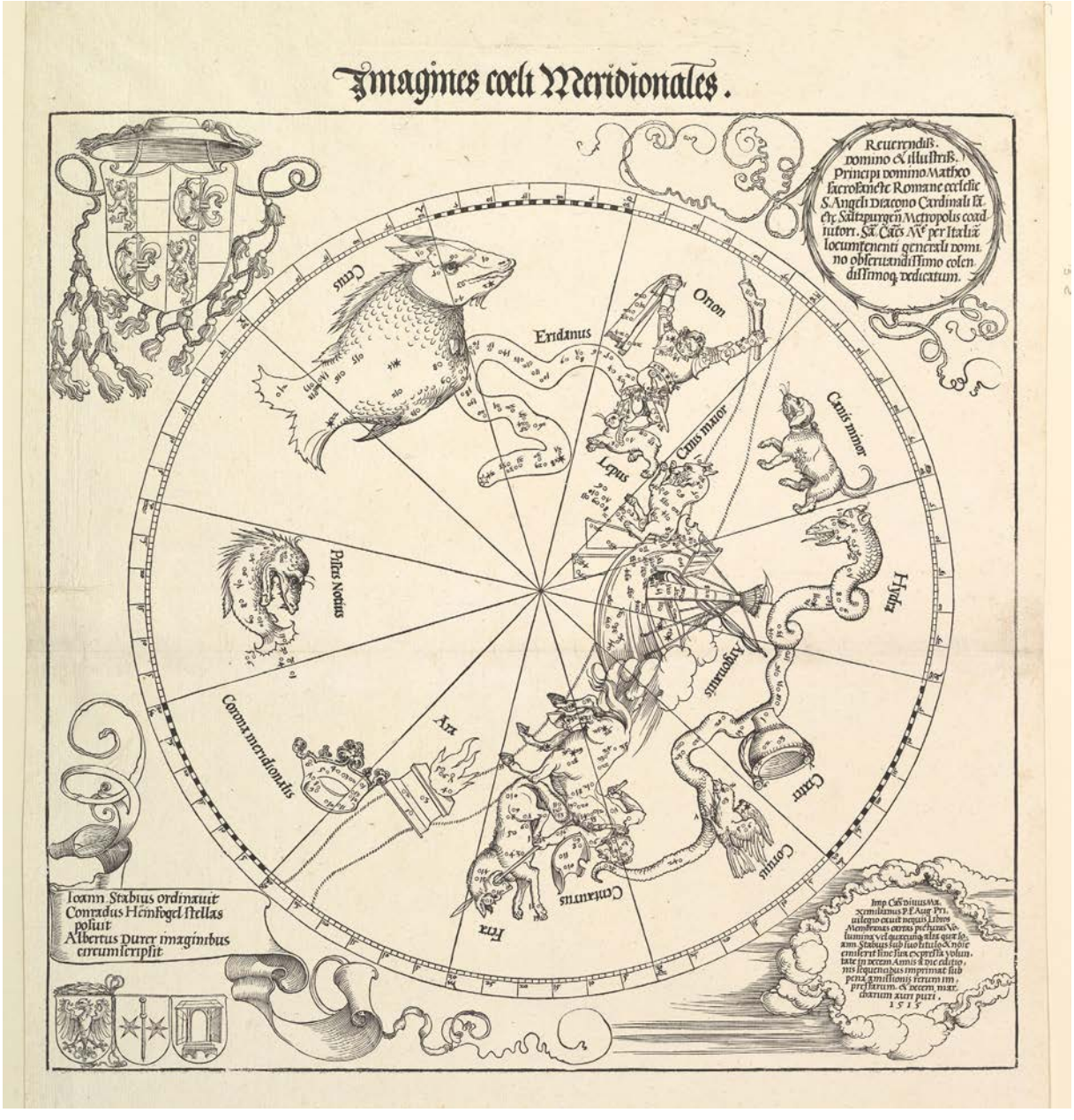
Sert bir yüzey üzerine çizgiler oyarak ve/veya kazıyarak yapılan resimleme uygulamalarına, kazı resim (gravür) denir. Kemik, boynuz, taş, kaya gibi sert yüzeylerin üstüne sivri aletler kullanılarak kazınan çizgiler, baskı sanatının temeli olarak kabul edilmektedir (Görsel 1.2).

Görsel 1.2: Özgün baskı resim araç gereç ve malzemeleri

En eski resimleme tekniklerinden biri olan gravür sanatına, en erken Paleolitik dönemde rastlanmaktadır.

Baskı resim ilk olarak süsleme amacıyla, zamanla haritacılığın gelişmesiyle birlikte kopyalama ve çoğaltma yöntemi olarak kullanılmıştır (Görsel 1.3). Daha sonra gazete, kitap gibi yazılı iletişim araçlarının çoğaltılmasında da önem kazanan baskı teknikleri, teknolojinin gelişmesiyle birlikte fotoğraf, film, reklam sektörleri de dâhil birçok alanda kullanılmaya başlamıştır.

Görsel 1.3: Dürer (Dürer), Güney yarımküre haritası, Metropolitan Müzesi (1515)

Endüstri ve teknolojinin gelişmesi, baskı resim sanatının üretim tekniklerinde, geleneksel yöntemlere göre farklı yöntemler kullanılmasına olanak sağlamaktadır. Resim sanatının en eski örneklerinde olsun bugün yapılan resim çalışmalarında olsun oyma, kazıma, boyama vb. tekniklerin bir arada ve uyum içinde kullanıldığı görülmektedir. Örneğin binlerce yıl önce, çukur zemine boyar madde itilmesiyle resimleme yapılabilmekteydi. Zaman içinde bu yöntem süsleme ve baskı resim uygulamalarında kullanılmaya başlanmıştır. İlk resim örnekleri incelendiğinde, insan elinin şablon

(kalıp) olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu yöntemi, Henri de Toulouse-Lautrec (Ağhi De Tulus Lötrek), Andy Warhol (Endiy Varol) ve Yves Klien (Yives Kilen)gibi çağdaş sanatçılar; boya-resim, baskı-resim gibi karışık teknikleri eserlerinde kullanmışlardır. (Görsel 1.4, 1.5).

Görsel 1.4: Hamilton (Hemıltın), Adonis'in Y Tarafı, Metropolitan Müzesi (1963)

Görsel 1.5: Loutrec, Albüm1 kapak tasarımı, Metropolitan Müzesi (1893)

Özgün baskı resim tekniği grafik sanatının alt dallarından birisi olarak bilinmektedir. Özgün baskı resim tekniği her ne kadar grafik sanatının alt dallarından biri olarak değerlendirilse de boya resim sanatının çoğu özelliklerini bünyesinde taşımaktadır. Bu özellikler baskı resminin özgün bir sanat olmasını sağlamaktadır. Baskı resim ile resim sanatı arasındaki tek fark baskı resmin seri şekilde çoğaltılabilme olanağına sahip olmasıdır (Görsel 1.6).

Görsel 1.6: Warhol (Varol), Mona Lisa, Chicago (Şigago) Sanat Enstitüsü (1978)

1.1.1 Baskı Resminin Tarihçesi

Özgün baskı resminin ilk örneklerine, mağara resimlerinde rastlanmaktadır. Bu örneklerde günlük hayatı içeren konular yer almaktadır. MÖ 3000 yıllarında Çin'de gündelik hayat ve dinî hikâyelerin betimlemelerinin yer aldığı baskı örneklerine rastlanmaktadır (Görsel 1.7). Bu resimlerde rahipler, kötü ruhları uzak tutmak amacıyla tahta malzemeyi oyarak mühürler hazırlamışlar ve ipek kumaş üzerine boya ile baskı yapmışlardır.

Yapılan araştırmalar neticesinde, MÖ 2000'li yıllarda Sümer medeniyetinde, silindir yapıda oyulmuş mühürlerin kilden yapılan çamur üzerine basıldığı bilinmektedir (Görsel 1.8).

Görsel 1.7: Çin Ming hanedanlık mühür damgası, Metropolitan Müzesi (1368-1644)

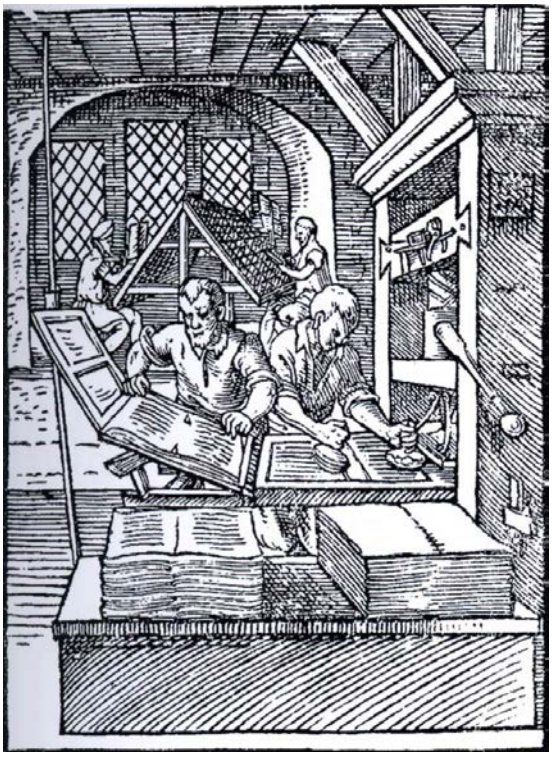
Görsel 1.8: Silindir mühürle basılmış çivi yazılı tablet kılıfı, Orta Tunç Çağı, Metropolitan Müzesi

Medeniyetlerin gelişimiyle birlikte baskı malzemelerinde farklılık görülmeye başlamıştır. Baskı resmi ilk çağlarda bir iletişim aracı olarak kullanılmıştır. Zamanla ticaret alanlarının genişlemesi ve Doğu ile Batı'nın ilişkilerinin artmasıyla birlikte, baskı resim Avrupa'da da kullanılmaya başlanmıştır (Görsel 1.9). İlk baskı resim uygulamalarına, 15. yy.da Orta Avrupa'da, dinî kitapların çoğaltılmasında ve tekstil alanlarında rastlanmaktadır.Rönesans Dönemi ile birlikte metal ve ahşap kalıpların oyularak yapıldığı basma uygulamaları tekniği sıklıkla kullanılmıştır. Matbaa makinesinin (1450) icat edilmesiyle baskı sanatı,

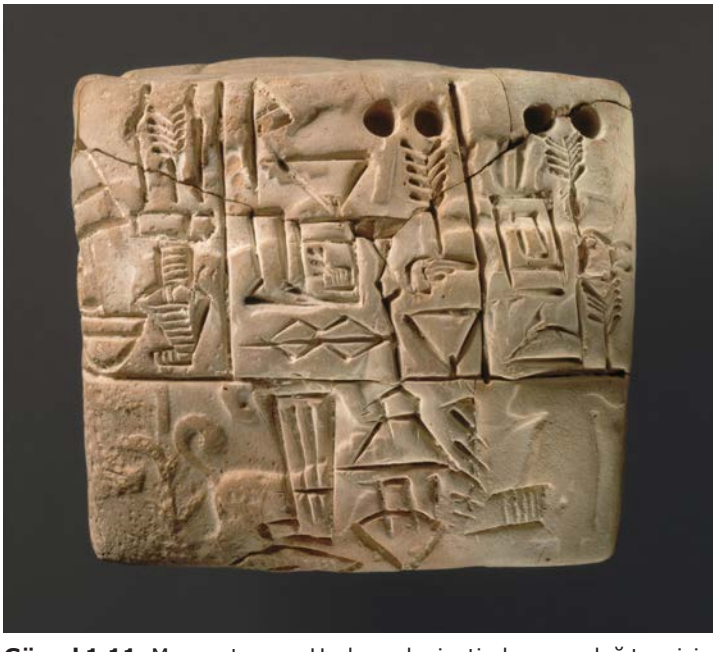
Görsel 1.9: Dürer, harflerin geometrisi üzerine hazırlanmış kitaptan sayfa, Metropolitan Müzesi (1535)

kitap süslemelerinde ve illüstrasyonlarda (resimleme) yoğun olarak uygulanmıştır. Kitaplarda ve illüstrasyonlarda baskı resminin kullanılması, bu tekniğe sanatsal bir önem ve nitelik kazandırmıştır (Görsel 1.10).

Görsel 1.10: Amman (Oaman), Gravür Baskı Atölyesi, Victoria (Viktorya) ve Albert (Albır) Müzesi (1568)

Anadolu'da bu resimleme tekniğinin ilk örneklerine; Hitit, Asur medeniyetlerinde, Orta Anadolu'da Kayseri'de, Batı Anadolu'da Frig ve İyon uygarlıklarında mühür olarak kullanılan eserlerde rastlanmaktadır (Görsel 1.11).

Görsel 1.11: Mezopotamya, Uruk medeniyetinde, arpa dağıtımı için kullanılan mühür damgası, Metropolitan Müzesi

İlerleyen dönemlerde, mühürlerle birlikte tahtaların oyularak şekil verilmesiyle hazırlanan kalıplar kumaş üzerine basılarak süsleme yapılmıştır (Görsel 1.12). Bu örnekler geleneksel sanatlarda "yazmacılık" olarak adlandırılmaktadır. Anadolu'da yazma zanaatının en iyi örnekleri, Tokat ve Kastamonu'da ahşap kalıp ile basılan kumaşlarda görülmektedir.

Görsel 1.12: Ahşap kalıp ile kumaş baskı

Osmanlı İmparatorluğu'nda baskı resminin ilk örnekleri, 1533 yılında konuk olarak çağrılan Flaman ressam, Pieter Coeck (Pitır Kukı) tarafından yapılan yedi farklı İstanbul gravürleridir. İlk gravür örnekleri, İstanbul'da (16. yy. ortalarında) görülür. Bu gravürler, İstanbul'un saray ve sosyal hayatını konu alan baskı resimlerdir (Görsel 1.13).

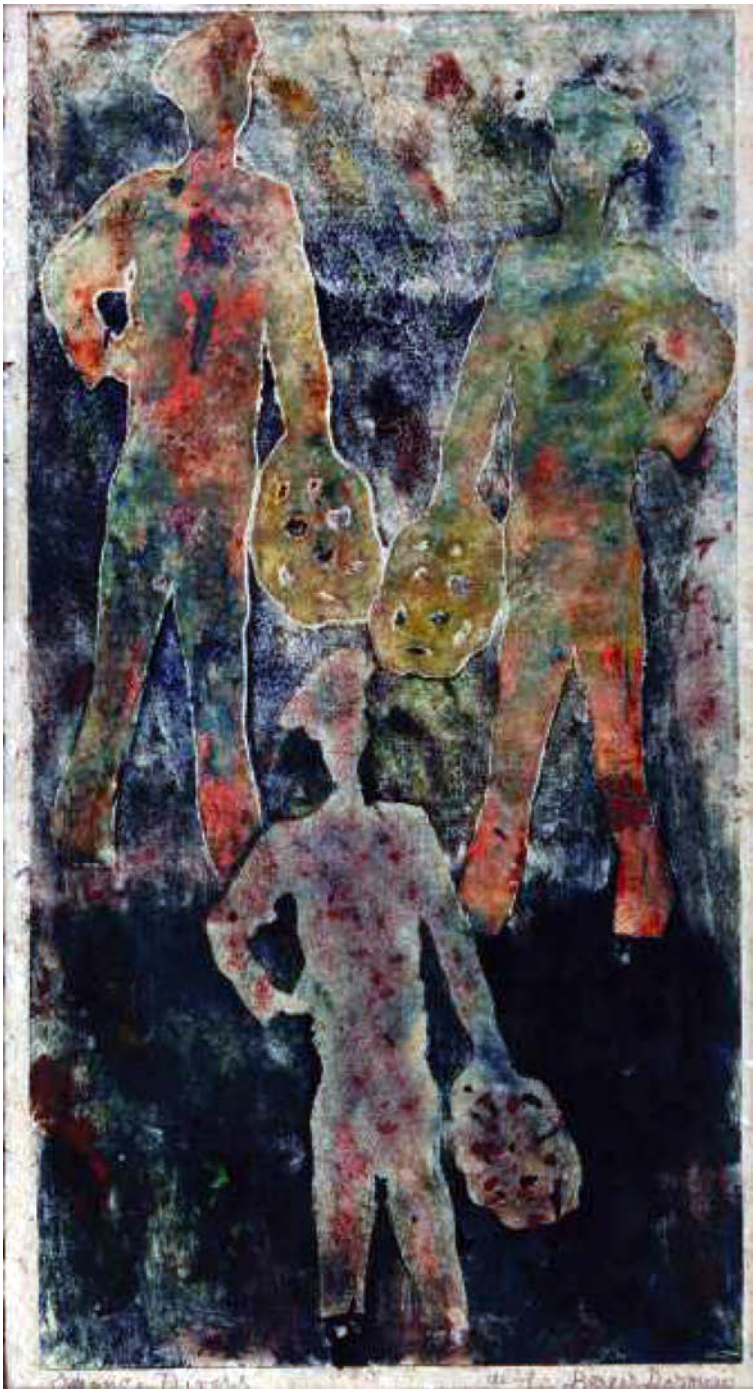

Görsel 1.13: Coecke van Aelst (Kukı fan Ayst), Türk Sultanı, Rijks (Riks) Müzesi (1553)

15. yy.da İstanbul Kâğıthane'de, başlangıçta kâğıt sağlamak amacıyla ilk kâğıt fabrikası kurulmuştur. Daha sonra bu fabrikada taş baskı tekniği kullanılarak harita ve kitap üretimleri de yapılmıştır. Matbaayı kuran İbrahim Müteferrika, ilk olarak şimşirden, bakırdan kalıplar hazırlayarak Marmara Bölgesi'nin haritasını basmıştır.

Seri çoğaltım tekniği olmasının yanı sıra baskı resmi olarak da kabul edilen bu eserler, Osmanlı Devleti tarafından saraya davetli gelen Avrupalı sanatçılar; William Bartlett (Vilyım Barlet), Thomas Allom (Tomas Elım)ve Preziosi (Prezyosi)tarafından üretilmiştir.

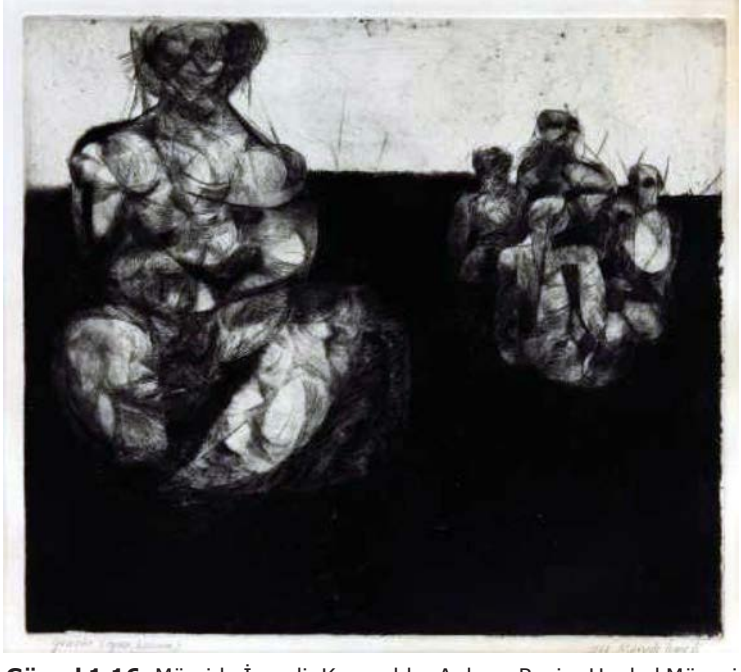
Türkiye'nin en önemli özgün baskı resim sanatçıları ise Sabri Berkel, Nurullah Berk, Ercüment Kalmık, Turgut Zaim, Abidin Dino, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Zühtü Müritoğlu ve Aliye Berger'dir (Görsel 1.14, 1.15, 1.16, 1.17).

Görsel 1.14: Aliye Berger, Dalgıçlar, Ankara Resim Heykel Müzesi (?)

Görsel 1.15: Emin Koç, Yazıt, Ankara Resim Heykel Müzesi (1994)

Görsel 1.16: Mürşide İçmeli, Kumsalda, Ankara Resim Heykel Müzesi (1968)

Görsel 1.17: Ayşegül İzer, Monumento, Ankara Resim Heykel Müzesi (?)

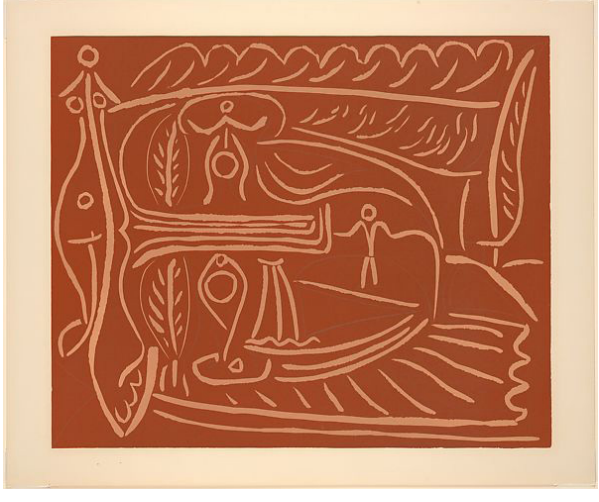
1.1.2 Baskı Tekniği Çeşitleri ve Uygulama Yöntemleri

Baskı resim, sanatçının kendisi tarafından (veya kendisinin başkanlık ettiği ekip tarafından) yapılan kalıplarla sınırlı sayıda basılan, numaralandırılan ve imzalanan özgün bir sanat dalıdır. Baskı resimde, çizim veya desenleme uygulayıcının bizzat kendisi tarafından üretilmelidir (Görsel 1.18). Kullanılacak baskı tekniğine uygun olarak baskı kalıbı hazırlanmalıdır. Bir başkası tarafından yapılan resim veya eskizden kopyalanarak yapılan baskılar özgün baskı olarak değerlendirilmez. Bu tip çalışmalar çoğaltım olarak adlandırılırlar.

Görsel 1.18: Muammer Bakır, Genç Kız, Resim Heykel Müzesi (1969)

Baskı resminin nasıl meydana geldiği baskı kalıbıyla bağlantılıdır. Kalıp, taş, blok, elek, şablon vb. araçlarla bir yüzeye (kâğıt, kumaş gibi) görüntüyü aktarma aracı olarak kullanılır. Kalıbı uygulamaya hazırlama aşaması çoğunlukla uzun bir süreç gerektirmektedir. Geleneksel uygulamaların çoğunda kalıp, baskı için kullanılacak malzeme yüzeyinin doğrudan çizilmesi, kazınması veya oyulmasıyla elde edilmektedir. Uygulamanın başarısı, baskının kalitesi, baskı yapan kişinin beceri ve deneyimine bağlı olmaktadır. Baskı uygulamaları, basımı yapılan konu özelinde bir nevi fotoğraflama işlemi olarak da değerlendirilebilir (Görsel 1.19). Kalıp yüzeyinden başka bir yüzeye aktarım uygulamaları seri üretim adına fayda sağlamaktadır.

Görsel 1.19: Picasso (Pikasso), Manzara, Metropolitan Müzesi (1962)

Baskı resim, yazma ve çizim sanatı olarak da nitelendirilmektedir. Baskı teknikleri çeşitlerini birbirinden ayıran en önemli özellik, çizgilerin farklı şekillerde ortaya çıkmalarıdır. Örneğin asit kullanılarak oyulan bir çizgi

ile bir araç kullanılarak yüzeye kazıma yöntemi yapılarak ortaya çıkan çizgilerin yapısı birbirinden farklı özellikler taşımaktadır. Aynı şekilde, kurşun bir kalemle çizilen çizgiyle mürekkepli bir kalemle yapılan çizginin etkisi farklılık göstermektedir. Baskı hazırlığı sırasında yüzeye çekilen çizgiler renksiz ve soyut formdadır. Bundan dolayı, **özgün baskı uygulamaları özünde siyah ve beyazın sanatı olarak tanımlanır** (Görsel 1.20). Arada bulunan gri tonlar ile geçişler nokta ve çizgilerin kalınlaşması ya da incelmesiyle elde edilmektedir.

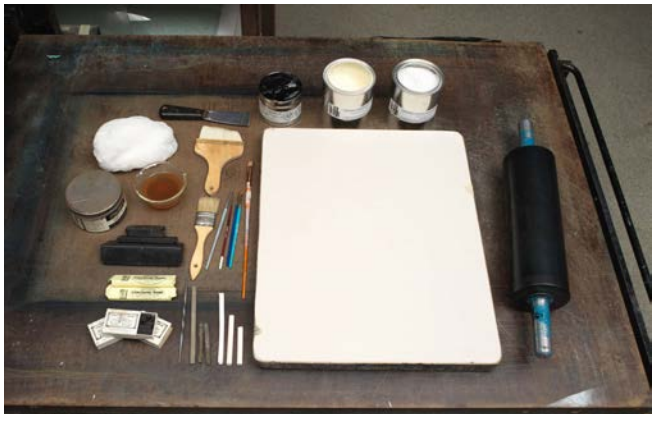
Görsel 1.20: Schadow (Şedov)Sanatçının Çocuklarının Portresi, Metropolitan Müzesi (1822)

Geleneksel olarak yapılan özgün baskı resmi; çukur baskı, yüksek baskı, düz baskı ve elek baskı olarak dört farklı teknikten oluşmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte dijital baskı da bu tekniklerin içerisinde yerini almıştır. Özgün baskı resminin özellikleri aşağıdaki gibidir.

1. Baskı resim çoğaltma esasına dayanır. Baskı resminin sonucu kalıpların yüzeye basılması ile ortaya çıkar.
2. Baskı resminin özgünlüğünü, uygulayıcının kalıpları kendisinin (veya kendi kontrolünde bir ekiple) hazırlaması , çalışmaya imzasını atması ve tarih koyması oluşturur.
3. Kalıp hazırlanırken kalıbın ana maddesine uygun olan aletler kullanılmalıdır.
4. Özgün baskı tekniği, yağlı boya resim ile yapılamayan çizgi ve renk katmanlarının oluşması konusunda kolaylık sağlar. Bununla birlikte net konturlar elde edilir.
5. Baskılara numara verilerek, belirli bir baskıdan toplamda kaç tane basıldığı bilgisinin edinilmesine olanak sağlar. (Numaralandırma sisteminde iki sayı kullanılır. Birinci sayı kaçıncı baskı olduğunu ikinci sayı ise baskının kaç kez basıldığını göstermektedir.)
6. Baskı yapılacak yüzey dayanıklı ve baskı işlemine uygunluk sağlamalıdır.

Çukur Baskı: Kalıp üzerinde desenin, kazıma veya oyma işlemi yapılarak alçaltma prensibine dayalı baskı tekniğidir. Desenin bulunduğu bölge, oyulma ve kazıma işleminden dolayı alçakta kalmaktadır. Çukurda kalan desen, tek veya daha fazla renkle boyanır. Boyanın çukurda kalan bölgelere dolması sağlanır. Yüksekte kalan kısımlara boya bulaştıysa temizleme işlemi yapılarak, basınç uygulamasıyla baskı gerçekleştirilir. Bu teknikte; çelik, bakır, çinko gibi levhalar kullanılmaktadır. Kalıp oluşturulurken levhalar üzerinde farklı koyu lekeler, yumuşak tonlu geçişler ve dokular elde edebilmek için çeşitli uçlarda (ince, kalın gibi) kazıma ve oyma araçları kullanılmaktadır. Çukur baskının; gravür baskı, soğuk kazı, aquatint, mıhlama gravür, mezzotint gibi çeşitleri bulunmaktadır.

Yüksek Baskı: Kalıpta desen dışında kalan yerler oyularak veya kazılarak alçaltma prensibine dayalı baskı tekniğidir. Kalıp üzerine aktarılacak desen, resim ya da motif yüksekte kalır ve renklendirme işlemi yapılarak baskı işlemi gerçekleştirilir. Ağaç, muşamba (linolyum), kurşun gibi malzemeler kalıp olarak kullanılmaktadır. Linol ve ahşap baskı olarak iki çeşidi bulunmaktadır.

Görsel 1.21: Litografi baskı araç gereç ve malzemeleri

Özgün Düz Baskı: Özellikle kireç taşının üzerine farklı boyar maddelerle çizilen desenlerin baskı yoluyla çoğaltıma prensibine dayanmaktadır. **Taşbaskı litografi** olarak da bilinmektedir. "Litografi" Yunanca bir kelime olup "taş üzerine yazılmış" anlamına gelmektedir. Taşın temiz ve pürüzsüz kısmına kalem ve boyalarla çizilen desen bir oyma veya kabartmaya gerek olmadan yüzey üzerine basılmaktadır (Görsel 1.21).

Görsel 1.22: Elek baskı araç gereç ve malzemeleri

Özgün Elek Baskı: İlk olarak Çin'de uygulanmaya başlayan bu baskı tekniği; Mısır, Roma ve Japon medeniyetlerinde; duvar, yer, tavan, kumaş ve ev aletleri süslemelerinde kullanılmıştır. "Serigrafi" veya "İpek Baskı" olarak bilinen bu baskı tekniğinin temeli maskelemedir. Ağaç veya alüminyumdan yapılan çerçevelere ince bir kumaş gerilerek kumaşın baskı yapılacak yerleri açık olarak bırakılır. Baskı yapılmayacak bölümler boyanmaması için kapatılmalıdır. Boyar madde veya mürekkep, kauçuk bir alet yardımıyla sıyrılarak yüzeye aktarma işlemi başlatılır. Desenin açık kalan bölümlerinden boya akıtılarak baskı yapılacak yüzeye geçişi ile uygulama işlemi tamamlanır. Elek baskıda her renk için ayrı kalıplar kullanılır. Kalıp üzerine renkler açıktan koyuya doğru sırasıyla basılarak uygulama gerçekleştirilir (Görsel 1.22).

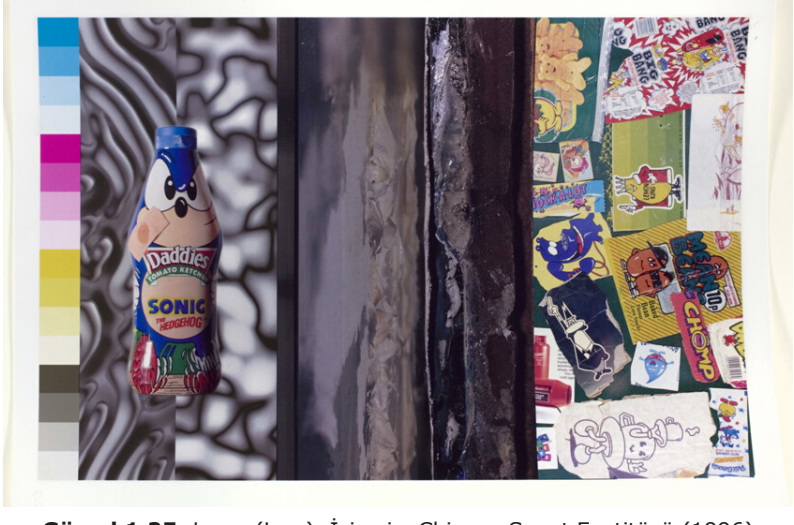
Görsel 1.23: Tipografi harf stili

Tipo Baskı: Gutenberg'in 1450 yılında bulduğu bu baskı tekniğinde harfler tek tek dökümü yapılarak hazırlanmaktadır. Harfler pirinç, tunç, çelik, plastik gibi malzemelerden hazırlanmaktadır (Görsel 1.23). Baskısı yapılacak kalıpta, harfler yüksekte, kabartma durumundadır. Bu kabartmanın üzerine mürekkep veya boya sürülerek ters olarak kâğıda aktarım yapılmaktadır.

Dijital Baskı: Dijital baskı, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte 1960' lı yıllardan sonra sanat üretimlerinin içinde yer almaya başlamıştır. Dijital baskı, bir görselin bilgisayar yardımı ile uygun programlar kullanılarak metin, çizim ve grafik kompozisyonları yapıldıktan sonra dijital baskı makinaları kullanılarak farklı malzemeler üzerine basılması tekniğidir. Dijital baskıda her türlü malzeme üzerine baskı alınması mümkündür (Görsel 1.24, 1.25).

Görsel 1.24: Porselen kupa üzerine dijital baskı

Görsel 1.25: Lowe (Low), İsimsiz, Chicago Sanat Enstitüsü (1996)

1.2. Şablon Baskı Tekniği (Stencil)

Şablon baskı, baskı sanatlarının temelini oluşturmaktadır. Çizilen şeklin veya görselin şablondan çıkarılması ve basılarak çoğaltılmasıyla uygulanan en basit baskı tekniğidir. Şablon baskı tekniğinin diğer bir ismi de stencildir (sitensil). Stencil kelimesi, bir resmin veya görselin dış hatları (kontörü) olarak tanımlanmaktadır. Bu baskı tekniği ile dekoratif süsleme amacıyla; duvar, zemin, kapı, pencere gibi yüzeylerde uygulama yapılabilmektedir (Görsel 1.26, 1.27).

Görsel 1.26: İç mekan zemin üzerine şablon baskı

Görsel 1.27: Dış mekan zemin üzerine şablon baskı

Şablon baskı tekniklerinde kalıp, asetat veya röntgen filmi gibi malzemeler maket bıçağı ya da kretuvarla oyularak hazırlanır. Bu baskı tekniği farklı baskı teknikleriyle de bir arada kolaylıkla kullanılmaktadır. Şablon tekniğinde kullanılan araç gereçler aşağıdaki gibidir.

- Kalıp hazırlarken desen çalışması için resim kâğıdı vb. kâğıtlar kullanılmalıdır.
- Malzemeler, kalıbın ana malzemesi olan boyanın ıslaklığına dayanıklılık gösteren malzemelerden seçilmelidir (kalın mukavvalar, kartonlar, asetat vb.).
- Desen yüzeye geçirildikten sonra oyma işlemini gerçekleştirmek için maket bıçağı ve kretuvar kullanılır (Görsel 1.28).

Görsel 1.28: Şablon baskıda deseni yüzeye geçirmek için oyma işlemi

- Baskı yapılırken kullanılacak malzeme, uygulama yüzeyinin özelliklerine göre seçilmelidir.
- Kâğıt yüzeyler için sprey boya, guaj boya, akrilik ve plastik boyalarla çeşitli renkte mürekkepler kullanılır.
- Kumaş yüzeyler için kumaş boyalar ile suya dayanaklı uygulamada katmanlı kalın bir görüntü oluşturmayan boyalar tercih edilir.
- Metal, ahşap ve duvarların yüzeyleri için suya, neme ve hava koşullarına dayanıklı boyalar kullanılır.
- Baskı yapılırken boya uygulamasında fırça, sünger, air brush ve rulo fırçalar kullanılır (Görsel 1.29, 1.30, 1.31,1.32,).

Görsel 1.29: Şablon baskı için deseni püskürtme ile yüzeye geçirme işlemi

Görsel 1.30: Şablon baskı için deseni süngerle yüzeye geçirme işlemi

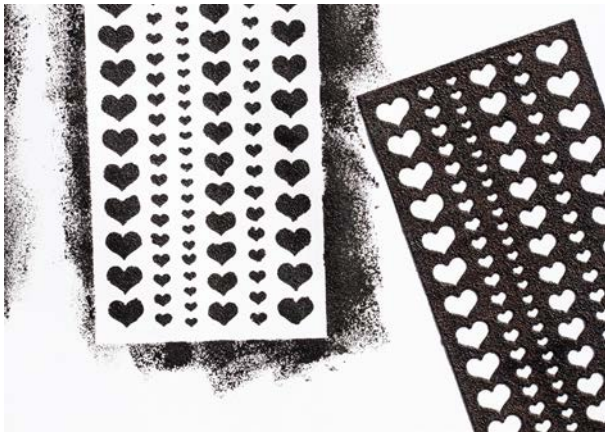

Görsel 1.31: Şablon baskı için deseni fırça ile yüzeye geçirme işlemi

Görsel 1.32: Zemin üzerine şablon baskı

Baskıya desen hazırlanırken yapılacak baskının sayısına ve uygulama yüzeyine uygun olarak kalıp malzemesi seçilmelidir. Baskısı yapılacak görselin kalıp yüzeyine doğru şekilde aktarılması önemlidir. Desenleme bir objeden veya bir modelden yola çıkılarak hazırlanacaksa oran orantı kuralları göz önünde bulundurularak çizim gerçekleştirilmelidir. Şablon baskı tek renk olarak kullanılan bir baskı türü olduğu için görseli açık koyu (lekesel) yani negatif ve pozitif olarak görmek gerekmektedir (Görsel 1.33).

Görsel 1.33: Şablon baskıda negatif ve pozitif etki

Uygulama 1.1 Şablon Baskı Tekniği İle Desen Hazırlama
Amaç: Şablon baskı tekniğine göre etüt tekniğine uygun olarak desen çizmek
Süre: 7 ders saati
Görev: Doğal ve yapay objelerden bir kompozisyon oluşturunuz. Formları geometrik ve dokusal yapıları açısından inceleyiniz. Uygulama basamakları ve ISG doğrultusunda desen çiziminizi yaparak guaj boya tekniğine uygun olarak renklendiriniz.
Kullanılacak Araç Gereçler: Çizimi yapılacak doğal ve yapay objeler, resim kalemleri, resim kâğıdı (35x50 cm), resim altlığı, silgi, guaj boya, fırça, su kabı.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Resim kâğıdınızı enine ve boyuna dört eşit parçaya ayırarak kompozisyonu yerleştireceğiniz orta noktayı bulunuz.
4. Objelerin geometrik analizini yapınız.
5. Objelerin aks çizgilerini çiziniz.
6. Kompozisyonu oluşturan objelerin ölçüsünü alarak aks çizgileri üzerinde işaretlemeleri yapınız.
7. Kompozisyonu oluşturan objelere düşen ışık ve gölgeyi analiz ediniz.
8. Objelere ait birim biçimleri ile birim biçim sistemini analiz ve etüt ediniz.
9. Objelerin birim biçimlerini ve sistemini çalışırken konu ile objenin bütünle ilişkisini kaybetmemesine dikkat ediniz.
10. Objeleri çok iyi gözlemleyerek ışığın geliş yönüne göre derinlikleri, girinti ve çıkıntıları açık-koyu değerlerle ifade ediniz.
11. Desen üzerinde oyma işlemi yapılacak alanları siyah renkte guaj boya tekniğine uygun olarak renklendiriniz.
12. Gölgeleme yaparken çizgilerin yumuşak ve dairesel olmasına dikkat ediniz.
13. Çalışmanızı yaparken en açık ton değerinden başlayıp en koyu ton değerine doğru geçiş yapınız.
14. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
15. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
16. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

ŞABLON BASKI TEKNİĞİ İLE DESEN HAZIRLAMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Şablon baskı tekniği ile desen hazırlama uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı çizime uygun hâle getirdi.					
3. Kompozisyonu oluşturdu.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Objelerin aks çizgileri üzerinde ölçü çizgilerini belirleyerek geometrik kurguyu yaptı.					
5. Çizimi yapılan objelere düşen ışık ve gölgeyi analiz etti.					
6. Objelerin dokularına uygun olarak birim biçimlerini ve sistemini çalışırken objenin bütünle ilişkisini kaybetmemesine dikkat etti.					
7. Kompozisyonu gözlemleyerek ışığın geliş yönüne göre derinlikleri, girinti ve çıkıntıları açık-koyu değerlerle ifade etti.					
8. Işığın geliş yönüne göre ve objenin formuna göre baskı yapılacak alanları siyah guaj boya ile renklendirerek çalışmasını tamamladı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					

DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]

Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.

Uygulama 1.2 Şablon Baskı Tekniğine Uygun Kalıp Hazırlama
Amaç: Şablon baskı tekniğine uygun kalıp hazırlamak
Süre: 7 ders saati
Görev: Uygulama 1.1'de hazırladığınız deseni kalıp hazırlayacağınız yüzeye doğru şekilde geçiriniz. Uygulama basamakları ve ISG doğrultusunda şablon baskı kalıbınızı hazırlayınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Uygulama 1.1'de hazırlanan desen çalışması, suya dayanıklı kalın karton, röntgen filmi veya asetat, ışıklı masa, maket bıçağı, kretuvar, baskı yapmak için kumaş veya kalın dokulu kâğıt, bant, su bazlı boya, fırça ve sünger.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Deseninizi kalıp olarak kullanacağınız asetat, kalın karton veya röntgen filmine dikkatlice bantlayınız.
4. Işıklı masa kullanarak deseni kalıp alacağınız yüzeye dikkatlice çiziniz.
5. Uygulama 1.1'de hazırladığınız desende, siyah renk ile renklendirdiğiniz alanları kalıp üzerinde belirleyerek maket bıçağı veya kretuvar ile dikkatlice keserek çıkarınız.
6. Hazırladığınız kalıbı baskı yapacağınız yüzeye düzgünce bant yardımıyla sabitleyiniz.
7. İstediğiniz renkte boya hazırlayınız.
8. Fırça veya sünger yardımıyla kalıp üzerindeki boşlukları eşit şekilde renklendiriniz.
9. Baskı yapılan yüzeyde boyanın homojen olarak dağıldığından emin olduktan sonra kalıbınızı dikkatlice kaldırınız.
10. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
11. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
12. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz. Gölgeleme yaparken çizgilerin yumuşak ve dairesel olmasına dikkat ediniz.

ŞABLON BASKI TEKNİĞİNE UYGUN KALIP HAZIRLAMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Şablon baskı tekniğine uygun kalıp hazırlama uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
3. Deseni kalıp malzemesi üzerine dikkatlice sabitledi.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Işıklı masa kullanarak deseni yüzeye dikkatlice geçirdi.					
5. Desene göre kesici alet kullanarak kesme işlemini gerçekleştirdi.					
6. Şablonu baskı yapılacak yüzeye dikkatlice sabitledi.					
7. Boyalarını tekniğine uygun olarak hazırladı.					
8. Fırça ve sünger kullanarak kalıp üzerinde boşluk kalan yerlerde renklendirme işlemini gerçekleştirdi.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

1.3. Linol-Ağaç Baskı Tekniği

Linol Baskı

Linolyum (kalın muşamba) ve plastik tabakalar ağaca alternatif olarak kullanılan malzemelerdir. Linol baskı, malzeme bakımından, ağaç baskıya göre daha yumuşaktır. Kalıp üzerinde ince çizgiler oyulmasına olanak sağlamaktadır (Görsel 1.34).

Görsel 1.34: Linol baskı araç gereç ve malzemeleri

Linol kalıbı oluşturmak kolay olduğu için büyük ve geniş yüzeylere resimleme yapılmak istendiğinde tercih edilir (Görsel 1.35).

Görsel 1.35: Linol baskı örnekleri ve kalıbı

Gravür ile aynı teknikte başka bir deyişle kazıma yöntemi kullanılarak kalıp veya plakalar hazırlanır. Linol baskı aşamaları aşağıdaki gibidir.

1. Desen, linol baskı kalıbı hazırlanacak yüzey üzerine kalemle çizilir. Daha önceden hazırlanmış bir desen veya görsel varsa kopyalama yöntemleri ile yüzeye aktarılır.
2. Yüzeye aktarılan desenin oyma işlemi için linol oyma uçları kullanılır (Görsel 1.36).

Görsel 1.36: Linol baskıda deseni yüzeye geçirmek için oyma işlemi

3. Kalıp oyulduktan sonra kalıba boya veya mürekkep sürülür (Görsel 1.37).

Görsel 1.37: Linol baskıda kalıba mürekkep sürme işlemi

4. Renklendirilen kâğıdın üzerine baskı yapılacak malzeme (kâğıt, kumaş vb.) dikkatlice yerleştirilir.
5. Kâğıt üzerine kalın keçe yerleştirilir.

6. Baskı işlemi için gerekli ayarlar yapılarak kalıp presten (baskı) geçirilir.
7. Desen aktarımı yapıldıktan sonra baskı malzemesi kalıptan ayrılarak kurutmaya bırakılır (Görsel 1.38, 1.39).

Görsel 1.38: Linol baskıda desenin kâğıda aktarılması

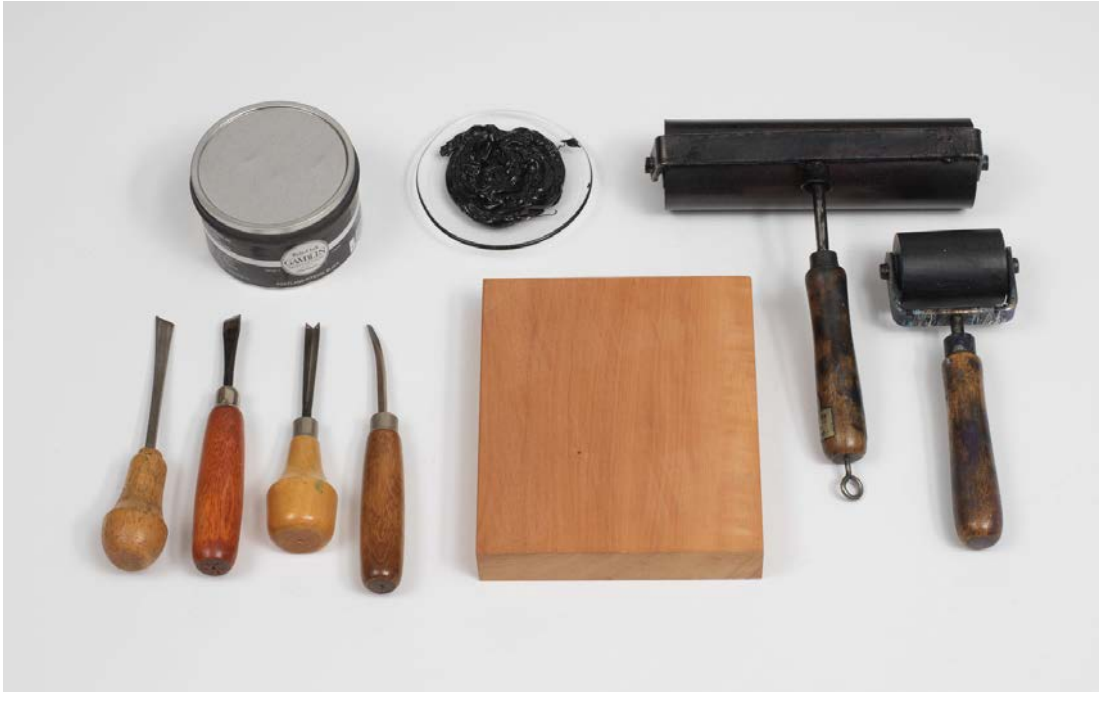
8. Renkli linol baskı uygulamalarında desen uygulamasında kaç tane renk kullanılacaksa o kadar kalıp hazırlanmak zorundadır.
9. Baskı yapılırken yukarıdaki işlem basamakları doğrultusunda en açık renkten başlayarak sırasıyla koyuya doğru her kalıp tek tek yüzeye basılır.
10. En son baskısı yapılan kalıp, desenin konturlarını taşıyan kalıp olmak zorundadır.

Görsel 1.39: Linol baskıda kâğıdı kurutma işlemi

Ağaç Baskı Tekniği

Ağaç baskı, özgün baskı tekniklerinde kullanılan en eski uygulamalardan biridir. Bu teknikte kullanılan kalıplar, ağacın boyuna doğru lifleri yönünde kesilen parçalardan oluşturulmaktadır. Genellikle kiraz, armut, ceviz gibi ağaçlar kullanılmaktadır (Görsel 1.40).

Görsel 1.40: Ağaç baskı araç gereç ve malzemeleri

Ağaç baskı tekniğinde ince, hareketli ve esnek biçimde olan resimlerin uygulanması zordur. Ağaç yüzeyi uygun aletlerle oyularak kalıplar hazırlanır (Görsel 1.41). Ağaç baskı aşamaları aşağıdaki gibidir.

1. Kalıp hazırlanacak ahşap yüzey temizlenir.
2. Desen ağaç yüzeye ters olarak çizilir.
3. Ağacın yapısına uygun farklı oyma uçları ile desenleme yapılır.
4. Renklendirmesi yapılan kalıp yüzeye bastırılarak desen yüzeye aktarılır.

Görsel 1.41: Kâğıda aktarılmış ağaç baskı ve kalıbı

Renkli ahşap baskı uygulamasında da linol baskıda kullanılan yöntemler kullanılmaktadır.

Uygulama 1.3 Linol Baskı Tekniğine Uygun Desen Çizimi
Amaç: Linol baskı tekniğine göre etüt tekniğine uygun olarak desen çizmek
Süre: 7 ders saati
Görev: Doğal ve yapay objelerden bir kompozisyon oluşturunuz. Formları geometrik ve dokusal yapıları açısından inceleyiniz. Uygulama basamakları ve ISG doğrultusunda desen çiziminizi yaparak guaj boya tekniğine uygun olarak renklendiriniz.
Kullanılacak Araç Gereçler: Çizimi yapılacak doğal ve yapay objeler, resim kalemleri, resim kâğıdı (35x50 cm), resim altlığı, silgi, farklı uçlara sahip mürekkepli kalemler.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Resim kâğıdınızı enine ve boyuna dört eşit parçaya ayırarak kompozisyonu yerleştireceğiniz orta noktayı bulunuz.
4. Objelerin geometrik analizini yapınız.
5. Objelerin aks çizgilerini çiziniz.
6. Kompozisyonu oluşturan objelerin ölçüsünü alarak aks çizgileri üzerinde işaretlemeleri yapınız.
7. Kompozisyonu oluşturan objelere düşen ışık ve gölgeyi analiz ediniz.
8. Objelere ait birim biçimleri ile birim biçim sistemini analiz ve etüt ediniz.
9. Objelerin birim biçimlerini ve sistemini çalışırken konu ile objenin bütünle ilişkisini kaybetmemesine dikkat ediniz.
10. Objeleri çok iyi gözlemleyerek ışığın geliş yönüne göre derinlikleri, girinti ve çıkıntıları açık-koyu değerlerle ifade ediniz.
11. Desen üzerinde oyma işlemi yapılmayacak alanları mürekkepli kalemle lekesel değerler kullanarak renklendiriniz.
12. Gölgeleme yaparken çizgilerin yumuşak ve dairesel olmasına dikkat ediniz.
13. Çalışmanızı yaparken en açık ton değerinden başlayıp en koyu ton değerine doğru geçiş yapınız.
14. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
15. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
16. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

LİNOL BASKI TEKNİĞİNE UYGUN DESEN ÇİZİMİ UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Linol baskı tekniğine uygun desen çizimi uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
3. Kompozisyonu oluşturdu.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Objelerin aks çizgileri üzerinde ölçü çizgilerini belirleyerek geometrik kurguyu yaptı.					
5. Çizimi yapılan objelere düşen ışık ve gölgeyi analiz etti.					
6. Objelerin dokularına uygun olarak birim biçimlerini ve sistemini çalışırken objenin bütünle ilişkisini kaybetmemesine dikkat etti.					
7. Kompozisyonu gözlemleyerek ışığın geliş yönüne göre derinlikleri, girinti ve çıkıntıları açık-koyu değerlerle ifade etti.					
8. Işığın geliş yönüne göre ve objenin formuna göre baskı yapılacak alanları mürekkepli kalemle ile renklendirerek çalışmasını tamamladı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

Uygulama 1.4 Linol Baskı Tekniğine Uygun Kalıp Hazırlama
Amaç: Linol baskı tekniğine göre etüt tekniğine uygun olarak desen çizmek
Süre: 7 ders saati
Görev: Uygulama 1.3'de hazırladığınız deseni kalıp hazırlayacağınız yüzeye doğru şekilde geçiriniz. Uygulama basamakları ve ISG doğrultusunda linol baskı kalıbınızı hazırlayınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Uygulama 1.3'de hazırlanan desen çalışması, linolyum, muşamba veya plastik tabaka, karbon kâğıdı, linol oyma uçları, baskı yapmak için kumaş veya kalın dokulu kâğıt, bant, matbaa mürekkebi, fırça ve sünger.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Deseninizle kalıp olarak kullanacağınız linolyum, muşamba veya plastik plaka arasına karbon kâğıdı yerleştirerek dikkatlice bantlayınız. Objelerin geometrik analizini yapınız.
4. Karbon kâğıt yardımıyla deseni kalıp olarak kullanacağınız yüzeye dikkatlice geçiriniz.
5. Uygulama 1.3'te hazırladığınız desende, renklendirdiğiniz alanların dışında kalan yerleri belirleyerek, kalıp yüzeyi üzerinde linol oyma uçlarıyla oyma işlemi gerçekleştiriniz.
6. İstediğiniz renkte mürekkep hazırlayınız.
7. Fırça veya sünger yardımıyla kalıp üzerindeki yüksek yerlerde kalan alanları mürekkeple renklendiriniz.
8. Kalıbı baskı yapılacak yüzeye dikkatlice bastırınız.
9. Baskı yapılan yüzeyde boyanın homojen olarak dağıldığından emin olduktan sonra kalıbınızı dikkatlice kaldırınız.
10. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
11. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
12. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

LİNOL BASKI TEKNİĞİNE UYGUN KALIP HAZIRLAMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Linol baskı tekniğine uygun kalıp hazırlama uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
3. Deseni kalıp malzemesi üzerine dikkatlice sabitledi.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Karbon kâğıdı yardımıyla deseni yüzeye dikkatlice geçirdi.					
5. Desene göre kesici alet kullanarak oyma işlemini gerçekleştirdi.					
6. Fırça ve sünger kullanarak kalıp üzerinde yüksekte kalan yerlerde mürekkeple renklendirme işlemini gerçekleştirdi.					
7. Kalıbı yüzeye dikkatlice bastırarak boyanın geçmesini sağladı.					
8. Baskı yapılan malzemenin arkasına numaralandırma yaptı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

1.4. Exlibres

Exlibres (Ekslibris) , bir kitabın kime ait olduğunu gösteren işaret ve sembollerden oluşan, farklı tekniklerle çoğaltımı yapılan sanatsal çalışmalardır (Görsel 1.42). Kelime anlamı olarak ...'nın kitabı, ...'nın kitaplığına ait ya da ...'nın kütüphanesinden anlamına gelen Latince exlibres kavramı İngilizce'de bookplate (buukpileyt) olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmaları özel kılan şey sadece ait olduğu kişiye özel olarak hazırlanmasıdır. Exlibres, isim ve kişiye özel tasarımların bulunduğu grafik uygulamalarıdır. Kitabın kartviziti sayılmasıyla birlikte, tapusu da sayılmaktadır. Bu çalışmalar, kitapların iç kapaklarına yerleşecek kadar küçük boyutlara sahiptir.

Görsel 1.42: Exlibris tasarım örneği

Exlibresin bilinen en eski örneği MÖ 1400' lü yıllarda III. Amenophis'in kitaplığındaki mavi bir fayanstır. MÖ 600'lü yıllarda yaşamış olan Asur kralı Asurbanipal döneminde de exlibres örneklerine rastlanmaktadır. Matbaa makinesinin icat edilmesiyle birlikte, exlibresin kullanımı yaygınlaşmıştır. 16. yy.da Avrupa'da dönemin ünlü sanatçıları tarafından üretimleri yapılmıştır. 18. yy.da kütüphanelerde neredeyse kitapların hepsinde kullanılmıştır. 19. yy. sonlarında exlibres koleksiyonculuğu yaygınlaşmıştır. Türkiye'de exlibresin tanınması Avrupa'dan gelen kitaplar sayesinde olmuştur. Günümüzde exlibres sadece kitapların iç kapaklarında değil, sergilerde, müzelerde ve galerilerde izleyicilerle buluşmaktadır (Görsel 1.43).

Görsel 1.43: Brandenburg (Brandınborg), Exlibris, Chicago Sanat Enstitüsü (1480)

Exlibresin; ağaç baskı, gravür, linol baskı gibi geleneksel baskı yöntemleriyle birlikte serigrafi, fotoğraf, bilgisayar gibi teknolojik olanaklar kullanılarak da çoğaltımı yapılabilir. Uygulamayı yapan kişinin renk ve biçim ilişkisini iyi kurabilmesi ve renk kontrastlarına dikkat etmesi gerekmektedir. Exlibres için malzeme sınırlaması olmadığı için farklı alternatiflerle uygulamalar yapılabilmektedir. Resim sanatının baskı ve grafik tekniklerinin hepsi uygulamalarda kullanılabilmektedir (Görsel 1.44).

Görsel 1.44: Pirckheimer (Pirkayma), Exlibris Chicago Sanat Enstitüsü (1529)

Exlibres her ne kadar resim sanatı içinde yer alsa da işlevi bakımından grafik tasarım çalışmaları içinde de yer edinmektedir. Uygulama eskiz aşamasında, kompozisyonu iyi kurgulamak ve görsellerle kullanılan tipografinin uyum içinde olması önem taşımaktadır. Uygulamalara teknolojiden yararlanılarak yazı karakteri eklemek mümkündür. Bununla birlikte orijinal kaligrafik bir yazı tipi de kullanılabilmektedir. Resim sanatının bütün uygulamalarında olduğu gibi exlibres çalışmalarında da konuya uygun kompozisyon hazırlanmalı, biçim, denge, oran orantı ve tekniğe uygunluk göz ardı edilmemelidir. Exlibres uygulamalarında şunlara dikkat edilmelidir.

1. Exlibres çalışması, sahipliği betimleyen bir uygulama olduğu için hayatta olan bir kişi veya varlığı sürmekte olan bir kuruluş adına yapılmalıdır. Kullanılacak isimle birlikte "Ex-libres, Exlibres" sözcüklerinden birine yer verilmelidir. Bunların yerine "…'nın kitaplığından" şeklinde de yazılabilmektedir.

2. Bu çalışmalar kitap içine yapıştırılacağı için küçük boyutta eskiz ve uygulamalar yapılmalıdır. Kullanılacak görselin uzun kenarı en fazla 12-13 cm olmalıdır. Bu boyutlardan daha küçük uygulamalarda yapılabilir. Ancak verilen oranın üstünde bir uygulama yapılırsa exlibres işlevini yerine getirmiş olmaz.

3. Baskı alınacak kâğıdın boyutu A5 formatından büyük olmamalıdır. Müze ve koleksiyonlarda exlibres eserler A5 boyutunda kutuların içinde saklanmaktadır. Küçük boyutta hazırlanan exlibreslerin daha iyi algılanabilmesi için A5 boyutunda kâğıda yapıştırılarak sunum esnasında paspartu yapılmış olması gerekmektedir.

4. Baskı yapılırken kalın gramajlı, kaliteli kâğıtlar tercih edilmelidir. Dekoratif dokusu olan, içinde parıltı barındıran kâğıtlar exlibres uygulamasının vermek istediği mesajı zayıflatabilmektedir. Baskı kenarlarına eskitme yapmak amacıyla yakma işlemi yapmak uygulamanın estetik görüntüsünü bozmaktadır.

5. Exlibres arkasına mutlaka, uygulamayı yapan kişinin adı, doğum yılı, uygulamanın teknik bilgileri, kimin adına yapıldığı gibi bilgiler yazılmalıdır.

6. Uygulama esnasında Latin alfabesi dışında bir alfabe kullanıldıysa, exlibresin arka yüzünde bilgiler Latince ve açık olarak yazılmalıdır.

SIRA SİZDE

Ülkemizde bulunan baskı resim müzelerini araştırarak beğendiğiniz eserlerin görselleriyle (atölye ortamında) bir pano hazırlayınız.

Uygulama 1.5 Exlibrese Uygun Desen Çizimi
Amaç: Exlibres uygulama amacıyla, etüt tekniğine uygun olarak desen çizmek
Süre: 7 ders saati
Görev: Kendi kişilik özelliklerinizi yansıtacak şekilde exlibres uygulaması için tipografi ve görsel çalışması yaparak, en fazla 13 cm büyüklüğünde 4 adet desen hazırlayınız. Uygulama basamakları ve ISG doğrultusunda desen çiziminizi yaparak kuru kalem tekniğine uygun olarak renklendiriniz.
Kullanılacak Araç Gereçler: Resim kalemleri, resim kâğıdı (35x50 cm), resim altlığı, silgi, kuru kalemler.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Resim kâğıdınıza eşit aralıklarla 4 adet 13 cm. lik kare çiziniz.
4. Karakterinizi yansıtacak görsel çalışmaları yapınız.
5. Tipografi çalışmaları yapınız.
6. Görseller ile tipografik öğeleri birleştirerek 4 adet farklı kompozisyon hazırlayınız.
7. Kompozisyonu oluşturan objelere düşen ışık ve gölgeyi analiz ediniz.
8. Kompozisyona uygun olarak açık-koyu değerleri kullanınız.
9. Kompozisyonlarınızı kuru boya tekniğine uygun olarak renklendiriniz.
10. Çalışmanızı yaparken en açık ton değerinden başlayıp en koyu ton değerine doğru geçiş yapınız.
11. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.
12. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
13. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

EXLİBRESE UYGUN DESEN ÇİZİMİ UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Exlibrese uygun desen çizimi uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı çizime uygun hâle getirdi.					
3. Resim kâğıdına uygun ölçülerde 4 adet kare çizdi.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Tipografi çalışmaları yaptı.					
5. Karakterini en iyi şekilde yansıtan görseller hazırladı.					
6. 4 adet farklı kompozisyon yaptı.					
7. Tipografi ve görsellerle kompozisyon yaparak kuru kalem tekniğine uygun olarak renklendirme yaptı.					
8. Çalışmasını yaparken en açık ton değerinden başlayıp en koyu ton değerine doğru geçiş yaptı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					

DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]

Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.

Uygulama 1.6 Exlibrese Uygun Kalıp Hazırlama
Amaç: Exlibres uygulama amacıyla, etüt tekniğine uygun olarak desen çizmek
Süre: 7 ders saati
Görev: Uygulama 1.5'de hazırladığınız kompozisyonu kalıp hazırlayacağınız yüzeye doğru şekilde geçiriniz. Uygulama basamakları ve ISG doğrultusunda linol baskı kalıbınızı hazırlayınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Uygulama 1.3'te hazırlanan desen çalışması, linolyum, muşamba veya plastik tabaka, karbon kâğıdı, linol oyma uçları, baskı yapmak için kalın gramajlı kâğıt, bant, matbaa mürekkebi, fırça ve sünger, renkli kartonlar, cetvel, tutkal.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Uygulama 1.5 de hazırladığınız kompozisyonla kalıp olarak kullanacağınız linolyum, muşamba veya plastik plaka arasına karbon kağıdı yerleştirerek dikkatlice bantlayınız.
4. Karbon kâğıt yardımıyla deseni kalıp olarak kullanacağınız yüzeye dikkatlice geçiriniz.
5. Uygulama 1.5'te hazırladığınız desende, renklendirdiğiniz alanların dışında kalan yerleri belirleyerek, kalıp yüzeyi üzerinde linol oyma uçlarıyla oyma işlemi gerçekleştiriniz.
6. İstediğiniz renkte mürekkep hazırlayınız.
7. Fırça veya sünger yardımıyla kalıp üzerindeki yüksek yerlerde kalan alanları mürekkeple renklendiriniz.
8. Kalıbı baskı yapılacak yüzeye dikkatlice bastırınız.
9. Baskı yapılan yüzeyde boyanın homojen olarak dağıldığından emin olduktan sonra kalıbınızı dikkatlice kaldırınız.
10. Sunum için renkli kartonlarla paspartu hazırlayınız.
11. Uygulamanızı paspartu içine ortalayarak sabitleyiniz.
12. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
13. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
14. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

EXLİBRESE UYGUN KALIP HAZIRLAMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Exlibrese uygun kalıp hazırlama uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı çizime uygun hâle getirdi.					
3. Uygulama 1.5'de yaptığı kompozisyonunu hazırladı.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Karbon kâğıdı yardımıyla deseni yüzeye dikkatlice geçirdi.					
5. Desene göre kesici alet kullanarak oyma işlemini gerçekleştirdi.					
6. Fırça ve sünger kullanarak, kalıp üzerinde yüksekte kalan yerlerde mürekkeple renklendirme işlemini gerçekleştirdi.					
7. Baskı işlemini dikkatli şekilde yaptı.					
8. Paspartu işlemi ile çalışmasını sunuma hazırladı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					

DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]

Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.

Süleyman Saim TEKCAN

Süleyman Saim Tekcan, 6 Ekim 1940'ta Trabzon'da doğdu. 1961 yılında Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nden lisans diploması alan Tekcan, öğretmen olarak aynı yıl Artvin Öğretmen Okulu'na gitti. Artvin Öğretmen Okulu'ndan sonra, yedek subaylığını 1962-63 yıllarında Trabzon'da yapan Tekcan 1964'te Erzurum Yavuz Selim Öğretmen Okulu'na tayin oldu.

Ardından Işık Lisesi'nde müdür yardımcılığı yapmaya başlayan Tekcan, sinema alanında kısa süreli bir deneyimin ardından ve Metin Erksan'ın kült filmi Sevmek Zamanı'nda ana rollerden birini üstlendikten sonra sinemaya veda etti. Trabzon'a döndükten sonra Trabzon Öğretmen Okulu'nda öğretmenliğe başladı (1966-68).

Tekcan bu dönemde burada Trabzon'un ilk özel eğitim kurumu olan Gülbahar Ana-okulu'nu kurdu. Ve eşi Emel Tekcan ile İstanbul'a taşınmalarına dek bir süre bu kurumu yürüttü.

1968-75 arasında İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü'nde eğitimci olarak görev yapan Tekcan bu okuldaki ilk baskı atölyelerini, litografi atölyesi, serigrafi atölyesi ve gravür atölyelerini kurdu. Tekcan, Anadolu'daki kurumlarda da gravür ve serigrafi atölyelerinin hayata geçirilmesinde etkili oldu.

74-75 yıllarında İstanbul Teknik Üniversitesi'nde yine özgün baskı atölyelerini kurdu ve burada ilgili eğitimleri yürüttü.

Yine 1974 yılında Kuyubaşı Aralık Sokak'ta kendine ait ilk baskı atölyesini kuran Tekcan, 1975-76 yıllarında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğretim görevlisi oldu. 1975-1976'da adı Mimar Sinan Üniversitesi olan kurumda Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü'nde serigrafi atölyesini kurarak öğretim üyeliğine başladı.

Kuyubaşı'ndaki atölyeyi 1977 yılı Haziran ayında Söğütlüçeşme Derici Zeynel Sokağa taşıyan Tekcan bu dönemde eş zamanlı olarak baskı resim alanındaki uluslar arası bienal ve trienallerde işleri ile yer almaya başladı. Alanda adı yurt dışında da duyulmaya, gelecek yıllarda alanın dünya çapındaki uzmanlarından biri olarak anılmaya başlanmasının temelleri bu yıllarda atıldı.

Süleyman Saim Tekcan, 13 Ekim 1984 yılında yeni atölyesi Artess Çamlıca Sanat Evi'ni açtı. Artess'te geniş galeriler, büyük çapta bir baskı arşivi, kütüphane ve misafirhane de bulunuyordu. Uzun yıllar süren teknik araştırmaları ve deneysel çalışmaları sonucu, Süleyman Saim Tekcan'ın 70'li yılların sonunda geliştirdiği "yaş baskı" tekniği, bu yıllarda uluslararası literatürde kendi adıyla anılmaya başlandı ve günümüzde de tüm dünyada Tekcan tekniği olarak bilinmekte.

Yugoslavya'da Sarajevo Sanat Akademisi ve Ankara'da Bilkent Üniversitesi'nde özgün baskı seminerleri de veren Tekcan'ın eserleri 1987 yılında Sarajevo Akademisi Galerisi'nde düzenlenen büyük bir sergide sergilendi. Süleyman Saim Tekcan, 1985 yılında Akademi'de profesör oldu ve aynı yıl Grafik Sanat Dalı Başkanlığı görevine atandı. 1994-1995 yılları arasında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık görevini, Grafik Bölümü Başkanlığı ile beraber yürüten Tekcan, aynı yıllarda Anadolu Güzel Sanatları Liseleri'nin kurulmasını da sağladı.

İlk olarak Erenköy'de Avni Akyol Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi kuruldu. Bir yıl sonra Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Türkiye'de kurulmaya devam etti. Bu liselerin sayıları günümüzde 80'e ulaştı.

Prof. Dr. Süleyman Saim Tekcan, 1996 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde dekanlık görevini emeklilikle noktaladıktan sonra, aynı yıl Yeditepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ni Büyükada'da kurdu ve ilk eğitim yılı boyunca kurucu dekanlık görevini yürüttü.

Süleyman Saim Tekcan, bugün dünya üzerindeki tüm grafik sanatlar müzelerinin içerisinde en zengin koleksiyonlardan birine sahip IMOGA'yı 2004 yılında kurdu. 2007 yılında Işık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi kurucu dekanlığı görevini yürüten Tekcan, 2008 yılında 1. Uluslararası Özgün Baskı Resim Bienali projesine öncülük etti ve Jüri Başkanlığında bulundu.

2011 yılında eğitimci kimliğine artık kurumlar üstü olarak devam kararı alan Tekcan, halen IMOGA-İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi Kurucu Yönetim Kurulu Başkanı olarak çalışmalarına IMOGA bünyesinde devam ediyor.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıda verilen boşluklara yargılar doğru ise "D ", yanlış ise "Y" yazınız.

1. ( )Özgün baskı resim, farklı araç gereçlerle malzemelerin kullanılmasıyla hazırlanan kalıpların, dolaylı yollarla, kâğıt, kumaş vb. zeminler üzerine basılmasıyla uygulanan bir tekniktir.

2. ( )Başlangıçta baskı resmi, süsleme amacıyla kullanılmış olsa da haritacılığın gelişmesiyle birlikte kopya ve çoğaltma yöntemi kullanılmıştır.

3. ( )Matbaa makinesinin icat edilmesiyle birlikte, kitap süslemelerinde ve resimlemede baskı sanatı önemini kaybetmiştir.

4. ( )Özgün baskı resminin ilk örneklerine, mağara resimlerinde gündelik hayat konularıyla, dinî hikâyelerin betimlenmesinde MÖ 3000 yıllarında Çin'de rastlanmaktadır.

5. ( )İbrahim Müteferrika, dijital baskı yöntemiyle kalıplar hazırlayarak ilk Marmara Bölgesi haritasını basmıştır.

B. Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları uygun sözcüklerle tamamlayınız.

1. Yüksek baskı, kalıpta desen dışında kalan yerler ..... alçaltma prensibine dayalı baskı tekniğidir.

2. İlk baskı resim uygulamalarına, 15. yy.da ....., dinî kitapların çoğaltılmasında ve tekstil alanlarında rastlanmaktadır.

3. Özgün elek baskı, ilk olarak ..... uygulanmaya başlanmıştır.

4. Özgün baskı resmi, çukur baskı, yüksek baskı, ... ve elek baskı olarak dört farklı teknikten oluşmaktadır.

5. Dijital baskıda ..... malzeme üzerine baskı alınması mümkündür.

C. Aşağıdaki soruları okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin en önemli özgün baskı sanatçılarından birisi değildir?

A) Aliye Berger B) Bedri Rahmi Eyüboğlu C) Osman Hamdi Bey

D) Sabri Berkel E) Turgut Zaim

2. Aşağıdakilerden hangisi baskı resminin özellikleri arasında yer almaz?

A) Kalıp hazırlamak gereklidir.

B) Sınırlı olmayan sayıda basılabilmektedir.

C) Özgün bir sanat dalıdır.

D) Özgün baskı sadece kâğıt malzeme üzerine yapılmaktadır.

E) Kalıplar numaralandırılarak kullanılabilmektedir.

3. "Çizilen şeklin veya görselin şablondan çıkarılması ve basılarak çoğaltılmasıyla uygulanan en basit baskı tekniğidir." Verilen tanımlama hangi baskı tekniğine aittir?

A) Dijital B) Elek C) Şablon

D) Tipo E) Yazmacılık

4. Exlibresin kelime anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) ..... yazarına ait kitap.
B) Benim kitabım.
C) ..... basımevine ait kitap.
D) Kayıtlı kitap.
E) ..... 'nın kitabı/ ..... 'nın kitaplığına, kütüphanesine ait kitap.

5. Exlibres uygulaması ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

A) Kullanılacak görselin uzun kenarı en fazla 12-17 cm aralığında olmalıdır.
B) Baskı yapılırken kalın gramajlı, kaliteli kâğıtlar tercih edilmelidir.
C) Exlibres çalışmalarında uygulamayı yapan kişinin bilgileri yer almaz.
D) Baskı kenarlarına eskitme yapmak amacıyla yakma işlemi yapılarak estetik değer kazandırılır.
E) Uygulamalar teknolojik imkânlar kullanılarak yapılan baskı tekniklerine uygun değildir.

VINCENT VAN GOGH

MESLEKİ RESİM

YAĞLI BOYA

2. ÖĞRENME BİRİMİ

KONULAR

- 2.1. Sanat Tarihinde Yağlı Boya Resim Tekniği
- 2.2. Figüratif Özgün Resim
- 2.3. Soyut resim

TEMEL KAVRAMLAR

Yağlı Boya, Tempera, Detramp, Figüratif Resim, Bağlayıcı, İnceltici, Tuval, Modülasyon, Soyut Resim, Stilizasyon, Deformasyon, Abstraksiyon, Non-Figüratif

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Ankara Resim Heykel Müzesinin internet sitesinden faydalanarak Türk yağlı boya resim sanatının gelişim sürecini inceleyiniz.

2.ÖĞRENME BİRİMİ YAĞLI BOYA

2.1. Sanat Tarihinde Yağlı Boya Resim Tekniği

Yağlı boya, çeşitli renk pigmentlerinin yağlarla karıştırılması sonucu elde edilen boyar maddelere denilmektedir. Bu boyalarla yapılan resme **yağlı boya resim** denir. Yağlı boya tekniği, resim sanatında, müdahale kolaylığı sağlaması ve dayanıklı olması sebebiyle en yaygın kullanılan tekniktir (Görsel 2.1, 2.2). Yağlıboya örtücü boyalar olarak tanımlanmaktadır.

Görsel 2.1: Yağlı boya tekniğinde kullanılan boyanın kıvamı

Görsel 2.2: Yağlı boya tekniği malzemeleri

Yağlı boya tekniği ilk olarak 5 ila 10. yüzyıllar arasında Çinli ve Hintli ressamlar tarafından kullanılmıştır (Görsel 2.3, 2.4). Budist ressamların dinî hikâyeleri anlatan resimlerinde de renklendirmede yağlı boya tekniğinin kullanıldığı görülmektedir.

Görsel 2.3: Çin resim sanatı örneği, Londra İngiliz Müzesi (5. yy)

Görsel 2.4: Hint resim sanatı örneği, Ajanta Mağaraları (5. yy)

Bu teknik daha önce de kullanılmasına rağmen, 15. yy.da Flaman Van Eyck (Fan Ayk) kardeşler tarafından geliştirilmiştir (Görsel 2.5). Orta Çağ boyunca da Batı'da en çok kullanılan ve tercih edilen renklendirme tekniği olmuştur. Yağlı boyanın diğer boyama tekniklerine göre avantajlarının olması resim sanatında kullanılan temel malzeme olmasına sebep olmuştur.

Görsel 2.5: Jan Van Eyck, Aziz Jhon (Con) ve Bağışçının Karısı, Aziz Bavo Katedrali (1432)

Zamanla teknoloji geliştikçe, sanatçılar yeni arayışlara yönelmişlerdir (Görsel 2.6, 2.7). Yağlıboya resim tekniğinin ilerlemesi bu gelişmeler sayesinde olmuştur.

Görsel 2.6: Helion (Helın), İkiz, Chicago Sanat Enstitüsü (1938)

Görsel 2.7: Still (Stil), isimsiz Chicago Sanat Enstitüsü (1958)

2.1.1 Sanat Tarihinde Yağlı Boya Resim Tekniği Tarihçesi

Görsel 2.8: Tarih öncesi mağara resimleri, Santa Cruz (Santa Kruz) (MÖ 11.000-MÖ 7.000)

Paleolitik (Eski Taş Çağı) dönemde mağara duvarlarına yapılan resimlerde, renkli boyalar kullanılmıştır (Görsel 2.8). O dönemde, boyalar ancak yakın çevrede bulunan toprak, bitki ve çeşitli maden oksitlerinden elde edilebiliyordu. Bu nedenle boyalar ve renkler sınırlı orandaydı.

Görsel 2.9: Mısır Tutankhamun (Tutankamon) mezar duvar resimleri, detramp tekniği

Yağlı boya tekniğinde ilk çağlarda "tempera" ve "detramp" denilen birbirine benzeyen iki teknik kullanılmaktaydı. Detramp, alçıdan, kuru, ince sıva üzerine fırça yardımıyla yapılan resimlere denmektedir (Görsel 2.9).

Görsel 2.10: Mantegna (Manteinya),Bahçedeki Acı,tempera tekniği, Londra Ulusal Galeri (1459)

Tempera, Akdeniz ve Uzak Doğu medeniyetlerinde; su, tutkal ve zamk (reçine) ile hazırlanan bir karışımla resimler yapılmıştır (Görsel 2.10). Temperada kullanılan boya karışımı detrampda da kullanılmaktaydı. Bu resimlerde renk tabakaları yan yana sürülerek resimleme yapılmıştır. Bu teknikte, önce resimlerde kullanılan figürlerin etrafı daha koyu bir renkle çekilir ardından iç ayrıntılara geçilerek uygulama bitirilirdi. Bu yöntem, Mısır Medeniyeti'nde, mezarlarda; Girit ve Yunan Medeniyetlerinde de değişik alanlarda kullanılmıştır (Görsel 2.11).

Görsel 2.11: Girit Knossos Sarayı duvar resimleri. detramp tekniği

Avrupa resim sanatı, Rönesans Dönemi'nin başlamasıyla birlikte yaşanan gelişmelerden fazlasıyla değişime uğrayarak etkilenmiştir. Resimlerin içerik ve biçim bakımından etkilenmesinin yanı sıra eserlerde kullanılan tekniklerde de gelişme ve değişme gözlemlenebilir. Resimleme tekniklerinde en büyük keşif, perspektif kullanımı ve yağlı boya tekniği alanlarında olmuştur (Görsel 2.12, 2.13). Yağlı boya, Flaman ressam Jan Van Eyck (1390-1441) tarafından ısıtılmış yağların, renk pigmentleriyle karıştırılması sonucunda keşfedilmiştir. 12. yüzyıldan itibaren pigmentler yağlarla bağlanmaya başlanmıştır. Flaman ressamlar, resimleme yöntemini geliştirmeleriyle birlikte, yağlı boyada kullanılan renk pigmentleri, reçine ve yağ gibi incelticilerin de gelişmesine öncü olmuşlardır.

Görsel 2.12: Jan Van Eyck, Arnolfini'nin (Alnorfini) Evlenmesi, Londra Ulusal Galeri (1434)

Görsel 2.13: Memling (Memlin), Vazoda Çiçek, Thyssen-Bornemisza (Tiysen-Bornemisa) Müzesi (1490)

Görsel 2.14: Bellini (Bellini), Tapınakta Sunum, tempera tekniği, Querini Stampalia (Kuerin Stampalya) Vakıf Müzesi (1464)

Tempera tekniğinde, boyanın dayanıklılığının artırılması ve parlaklık kazandırılması için tutkal, yumurta gibi malzemeler kullanılmaktaydı. Orta Çağ'da resimleme çalışmalarında yumurtanın kullanılması, renk pigmentlerinin daha net çıkmasına ve kullanıldığı zemine yapışma, tutunma özelliğinden dolayıdır. Aynı dönemde bu karışımlara yağ, su ve reçinelerde konularak farklı reçetelerle boyar maddeler elde edilmiştir. Tempera tekniğinde, resim üzerine vernik sürüldüğü zaman, gelişmiş yağlı boya tekniğinden ayırt etmek zordur (Görsel 2.14). Tempera tekniği, yağlı boya tekniğinin gelişmesine büyük katkı sağlamıştır.

Flaman resimleme yönteminin ilk aşamasında, zemin üzerine tutkallı beyaz bir astar uygulaması yapılmaktaydı. Ardından grizial denilen, beyaz, gri ve siyah tonlardan oluşan, ışık ve gölge etkisini vermek için biçim amaçlı ilk tabaka resim uygulanmaktaydı. Üçüncü aşama da glaze adı verilen, renklendirmenin yapıldığı katmandır. Bu katmanda, boyalar, ince katlar hâlinde sürülerek her seferinde kuruması beklenerek ahenk yakalanıncaya kadar renklendirmeye devam edilmekteydi (Görsel 2.15).

Görsel 2.15: Anguissola (Angüisola), Satranç Oynayan Kız kardeşler, Narodowe (Narodov) Müzesi (1555)

Tempera yöntemi ile Flaman yöntemi arasındaki en büyük fark, gelişen yağlı boya malzemelerinde, inceltici olarak su kullanılmamasıdır. Flaman resimleme yöntemi ilk olarak Kuzey Avrupa'da yaygın olarak kullanılmıştır. Zamanla benimsenen bu yöntem Güney Avrupa'da kullanılarak özellikle İtalya'da gelişim göstermiştir (Görsel 2.16, 2.17, 2.18).

Görsel 2.16: Carnevale (Karneval), Portre, Viyana Sanat Tarihi Müzesi (1460)

Görsel 2.17: Botticelli (Botiçelli), Duyuru, Galeri Uffizi (Yufizi) (1490)

Görsel 2.18: Ghirlandaio (Girlandayo), İmran'ın Tapınaktan Kovulması (detay), Tornabuoni (Tornabuni) Şapeli (1490)

İtalya'da Leonardo Da Vinci, yağlı boya tekniğinde "sfumato" denilen yeni bir yöntem keşfetmiştir. Bu teknikte, figür ve objelerin dış hatları, resmin bütünüyle kaynaştırılmaktadır. Sfumato tekniği sayesinde hava (renk) perspektifi tanımlaması ortaya çıkmıştır. Objelerin arasında kalan hava ve fonun arkaya doğru giderek kaybolması hava perspektifi olarak tanımlanmaktadır. Leonardo, bu etkiyi verebilmek için renklere saydamlık kazandırmıştır (Görsel 2.19, 2.20).

Görsel 2.19: Leonardo da Vinci, Meryem, Louvre Müzesi (1486)

Görsel 2.20: Leonardo da Vinci (Leonardo da Vinci), Mona Lisa (Mona Lisa), Louvre (Luur) Müzesi (1505)

2.1.2 Sanat Tarihinde Yağlı Boya Resim Tekniği Örnekleri

Mısır Uygarlığı, Antik dönemin en büyük ve en önemli uygarlıklarından biridir. Mısır resim sanatında mezarlara, tapınaklara ve mimari yapılara yapılan resimlerde konular farklılık göstermektedir. Mısır Uygarlığı'nın ilk dönemlerinin resim konuları; ölümden sonra yaşam, dinsel hikâyeler vb. içeriklerdi. İlerleyen dönemlerde gündelik hayattan sahneler, resimlerin konusu olmuştur (Görsel 2.21, 2.22). Döneme ait ilk resim örneği, eskiden Naga el-Gherira'da (Naga El Gherira), bugün Gebelein olarak isimlendirilen bölgenin kuzey tepesindeki bir mezarda bulunmuştur. MÖ 4000 yılına ait bu resimde, keten parçası üzerinde hipopotam (su aygırı) avı sahnesinin betimlemesi bulunmaktadır. Ayrıca bu resim üzerinde tekneler ve insan figürleri de yer almaktadır.

Görsel 2.21: Mısır Hatshepsut (Hatşepsut) Tapınağı duvar resimleri

Görsel 2.22: Mısır Inherkhau (İnherkhu) mezar duvar resimleri

Görsel 2.23: Babil şehri giriş kapısı, seramik desen, Ölümsüz Askerler, Bergamon Müzesi

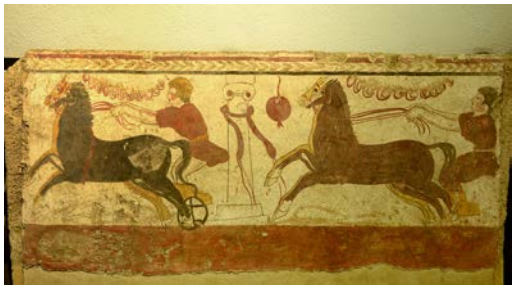
Görsel 2.24: Kutsal Koru, Girit Knossos Sarayı duvar resimleri

Mezopotamya'da MÖ 3500-3000 yılları arasında mimari yapıların duvarlarına sıva üzerine resimleme yapılmıştır (Görsel 2.23). Mezopotamya duvar resimlerinde konular; geleneksel törenler, savaş ve avlanma sahneleridir. Bu bölgede bulunan en önemli eser Mari Sarayı'nda yer almaktaydı. Sarayın beş metre yüksekliğinde bulunan tüm duvarlar resimlerle bezenmiştir. Saray MÖ 1759 yılında Babil hükümdarı Hammurabi tarafından tahrip edilmiştir. Saray bugüne kadar imar edilmemiştir.

MÖ 2700-1450 yıllarında, Girit Dönemi'nde mimari yapılarda duvarlar başta kırmızı renkteydi. Zamanla beyaz ve mavi renkler duvarların boyanmasında kullanılmaya başlanmıştır. Girit resminin en büyük özelliği yüzeyin yatay ya da dikey dalgalı hatlarla bölünmesidir. Resimlerde betimlenen sahnelerde, olayların geçtiği yerlerde bulunan bitki yapılarının ve mimari yapıların da yer aldığı örnekler bulunmaktadır.

Döneme ait en önemli eser, Knossos Sarayı'nda bulunan "Kutsal Koru" isimli freskodur (Görsel 2.24). Bu resimde, bir korulukta kadınlar tarafından gerçekleştirilen bir ritüel ve bu ritüeli izleyen kalabalık konu olarak ele alınmıştır.

Eski Yunan resim sanatı, başlangıçta, Girit Uygarlığı ile benzerlik taşımaktaydı. İlerleyen zamanlarda resimlerde geometrik formlar kullanılmaya başlanmıştır. Yunan resim sanatı, Mısır ve Mezopotamya üsluplarından etkilenmiştir (Görsel 2.25).

Görsel 2.25: Antik yunan uygarlığı duvar resmi, İtalya Paestum (Pestum) kalıntıları

Arkaik Dönem Yunan resim sanatı, seramik ressamları arasında oldukça yaygın olarak kullanılmıştır (Görsel 2.26). Yine mimari yapılarda gündelik hayat ve dinî inanışlara uygun resimler yapılmıştır.

Görsel 2.26: Antik yunan uygarlığı, seramik tabak seti

Roma Dönemi'nde, duvar resmi uygulamalarında, fresko tekniği geliştirilmiştir. Resim uygulanacak duvar yüzeyinin ayna gibi parlatılması, zeminin ve renklerin ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır. En iyi örnekler Pompei'de bulunan duvar resimleridir (Görsel 2.27). Romalıların Hristiyanlığa geçmesiyle birlikte resimler daha sade bir yapıya sahip olmuştur.

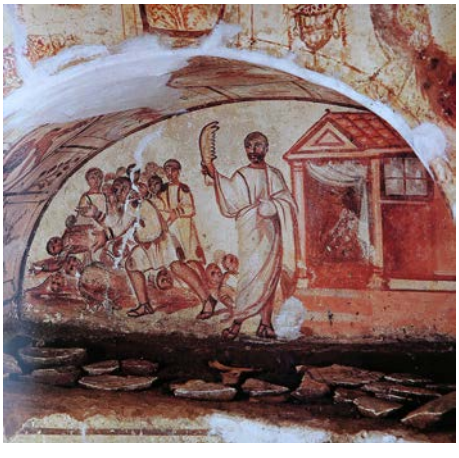

Görsel 2.27: Antik Roma Kenti Pompei (Pompey), bir villanın duvar resimleri (detay)

Rönesans Dönemi öncesinde, İtalya hariç, Kuzey Avrupa ülkelerinde gotik sanat etkisi devam etmiştir. İtalya'da ise önemli ölçüde Bizans (Yunan) etkisi varlığını korumuştur. Bu etki, Bizans ve İtalya arasında oluşan yakın ilişkiler nedeniyle oluşmuştur. Bu dönem resimlerinde dinî konular ele alınmıştır (Görsel 2.28, 2.29). Bu resimlerde perspektif kullanılmamıştır.

Görsel 2.28: Bizans dönemi duvar resimleri, Santa Maria (Santa Mariya) Bazilikası

Görsel 2.29: Bizans dönemi duvar resimleri, Via Latina (Viya Latina) Yeraltı Mezarı

Görsel 2.30: Giotto (Ciotto), İmran Çobanlar Arasında, Arena Şapeli, İtalya (1306)

Görsel 2.31: Masaccio (Masaçiyo), Branacci (Branaçi) şapeli duvar resimleri, Santa Maria del Carmine (Santa Mariya del Karmini) kilisesi, İtalya (1482)

Bizanslı sanatçılar İtalyan sanatçılara, mozaik ve ikonayla ilgili uygulamalı eğitimler vermişlerdir. Yunan sanatının etkileri, Rönesans Dönemi'ne yakın zamanlarda Giotto Di Bondone (Cotto di bondan) ve öğrencilerinin resimlerinde perspektif kullanmalarıyla ortadan kalkmaya başlamıştır (Görsel 2.30).

İtalyan ressam Masaccio (Masaçyo), resimlerde kullandığı figürleri gerçek anlamda yere bastırmıştır. Masaccio, duvara delik açmak olarak da adlandırılan; derinlik yaratma, göz yanılsaması ile kısaltım (rakursi) konularında önemli keşiflerde bulunmuştur. Santa Maria del Carmine (Santa Mariya de Karmine) Kilisesi içinde Brancacci (Brankaççi) Şapeli'nde yaptığı resimler, Rönesans'ın bütün önemli ressamlarının eğitiminde kaynak olmuştur (Görsel 2.31).

Jan Van Eyck, Hugo Van Der Goes (Hugo Van Dır Gos) ve Rogier Van Der Weyden (Rocır Van Dır Veyden), Kuzey Rönesans'ın yeni gerçekçi resim sanatının önemli isimleri olarak bilinmektedir (Görsel 2.32, 2.33, 2.34). Van Eyck'e göre kadınlar, erkekler, ağaçlar, kuşlar ve tüm doğa gerçekte nasıl görünüyorsa o şekilde resmedilmeliydi. Van Eyck yağlıboyanın kullanımını mükemmelleştirmekle birlikte, geliştirdiği teknikle de yağlı boyayı üstün bir düzeyde kullanmayı başarmıştır.

Görsel 2.32: Jan Van Eyck, Chancellor Rolin' in (Şansölye Rolin) Kutsal Bakiresi, Louvre Müzesi (1435)

Görsel 2.33: Goes, Çobanların Hayranlığı, Galeri Uffizi (1479)

Görsel 2.34: Weyden, Papanın Rüyası, Paul Getty (Pol Gedy) Müzesi (1440)

Flaman ressamların gerçekçiliğe yönelmesinde Flaman ve Hollanda Sanat Okulu'nda büyük resim geleneğinin doğmasına sebep olmuştur. Bu iki okulun temsilcileri olan ressamlar; Memling (Memling), Bouts (Bur), Bosch (Boş), Breughel (Bireghol) , Rubens (Rubins), Van Dyck (Van Diyk) ve Rembrandt (Remgrant)'tır (Görsel 2.35, 2.36).

Görsel 2.35: Rubens, Anne ve Çocukları, Washington (Vaşinktın) Ulusal Sanat Galerisi (1630)

Görsel 2.36: Rembrandt, Müzisyenler, Rijks Müzesi (1626)

Rönesans, 14. yüzyılın sonlarındam itibaren bilim ve sanat dallarını etkileyerek önemli gelişmelere olanak sağlamıştır. Rönesans Dönemi'nin kökeninde hümanizm görüşü yatmaktadır. Bu görüş doğrultusunda; felsefeciler, bilim adamları, mimarlar ve sanatçılar bir araya gelerek hümanizm düşüncesini yaymışlardır. Resim ve diğer sanat dalları da bu düşünce sisteminden etkilenmiştir.

Rönesans Dönemi'nde resim sanatının gelişmesindeki en büyük katkı Botticelli'ye (Botiçelli) aittir (Görsel 2.37). Sanatçı, resme canlılık vererek, figür ve objelerin ayrıntılarında renk ve çizgiyle ifadeleri yoğun ve kontrollü olarak sağlamıştır. Figürlerin yüzlerinde melankolik ve düşünceli bir ifade resmetmiştir. Bununla birlikte, onun resimlerinde doğa, eski dönemlere göre daha gerçekçi ve yalın anlatıma sahip olmuştur. Sevgi ve güzelliği ön plana çıkararak gösterişsiz ancak etkili bir resimleme tekniği kullanmıştır. En önemli eserleri; "Pallas (Palas) ile Kentaur (Sentor)", "Venüs ile Mars", "Venüs'ün Doğuşu" ve "İlkbahar" gibi mitolojik konulu resimler ile "Meryem'in Taç Giymesi" gibi dinî içerikli resimlerdir. Bunların dışında, "Madalyonlu Adam" gibi çok sayıda portre çalışmaları da mevcuttur (Görsel 2.38).

Görsel 2.37: Botticelli, Pallas ile Kentaur (Palas ile Sentor), Galeri Uffizi (1482)

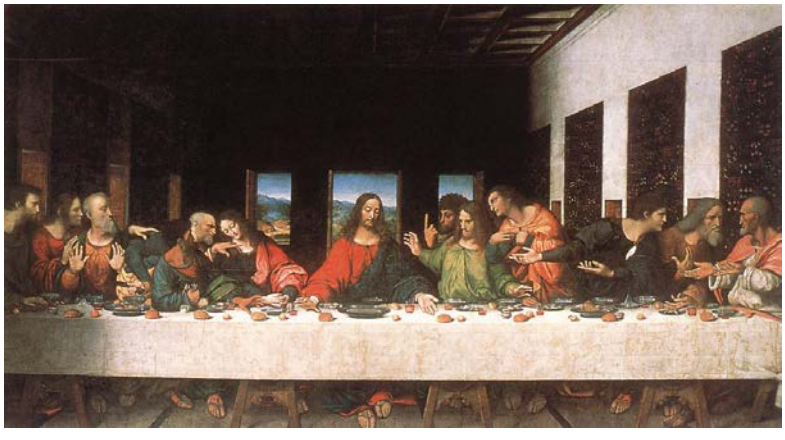

Görsel 2.38: Boticelli, Madalyonlu Adam, Galeri Uffizi (1474)

Görsel 2.39: Leonardo da Vinci, Kakımlı Kadın, Czartoryski (Kradroyski) Müzesi (1491)

Rönesans Dönemi'nin bir diğer önemli ismi de Leonardo da Vinci'dir. Vinci, Rönesans Dönemi'nin resim anlayışını, sanat hayatının daha başlangıç yıllarında benimsemiştir. Rönesans'ın tipik bir düşünürü ve sanatçısı olan Leonardo da Vinci, bilim ile sanatı birlikte kullanarak geleneksel resim anlayışını değiştirmiştir. Bilim ve tekniğe olan merakı ve ilgisi sayesinde birçok makine icat etmiş olan sanatçı aynı zamanda; optik, ışık-gölge, renkler ve estetikle yakından ilgilenmiştir. Resim çalışmalarının temelinde, matematik, geometri, anatomi, optik gibi birçok alanlardan faydalandığı bilinmektedir. Sanatçı, "sfumato" tekniğini geliştirerek yağlı boya resimlemede farklı bir yöntem geliştirmiştir. En önemli eserleri arasında; "Mona Lisa"(Mona Lisa), "Son Akşam Yemeği", "Vitruvius (Vitriyvus) Adamı", "Kırmızı Tebeşir Otoportresi", "Kakımlı Kadın", "Salvator Mundi" yer almaktadır (Görsel 2.39, 2.40).

Görsel 2.40: Leonardo da Vinci, Son Akşam Yemeği, Santa Maria delle Grazie Kilisesi, İtalya (1498)

Görsel 2.41: Caravaggio, Akşam Yemeği, Londra Ulusal Galeri (1601)

Rönesans sanatının merkezinde; denge, akıl ve uyum gibi kavramlar yer almaktadır. 17. yy. başlarında Avrupa'da doğan "barok" sanat akımı ise Rönesans Dönemi'nin kavramlarına karşıt biçimsel ve içeriksel betimlemeyi getirir. Barok dönemdeki çalışmalarda, akıl ve uyumun yerine ilkelerden bağımsız olarak coşku (romantizm) bulunmaktadır. Ressamlar konu olarak neden sonuç ilişkisinden çok hikâyenin bir anına odaklanarak eserler üretmişlerdir (Görsel 2.41). Bu dönemde sanatçılar eserlerinde daha çok açık kompozisyon kullanmış, ışık-gölge

ve renk kullanımları ile de eserlerinin etkisini yükseltmişlerdir. En önemli Barok ressamları; Caravaggio (Karavaçyo), Rubens, Rembrant, Velazquez (Velazkez), Vermeer (Vermer)'dir (Görsel 2.42, 2.43, 2.44, 2.45).

Görsel 2.42: Rubens, Yaşlı Kadın ve Çocuk, Mauritshuis (Maritös) Müzesi (1617)

Görsel 2.43: Vermeer, Süt Döken Kadın, Rijks Müzesi (1658)

Görsel 2.44: Velazquez, Yumurta Pişiren Kadın, İskoçya Ulusal Galeri (1618)

Görsel 2.45: Rembrandt, Çocuk Hırsızlığı, Rijks Müzesi (1626)

Orta Çağ'dan sonra 19. yy.da Avrupa'da başlayan sanayi devrimi, "empresyonizm (izlenimcilik)" akımının doğmasında önemli bir role sahiptir. Ressamlar artık atölyelerden çıkarak, günün değişik saatlerinde açık havada resimler yapmaya başlamıştır. Empresyonist Dönem'de resimlerde, günlük yaşam, manzaralar, insan hareketleri, cadde görünümleri vb. konular ele alınmıştır. Ressamlar yağlı boya tekniklerinde farklılıklar geliştirerek kendine özgü fırça darbeleriyle eserlerinin etkisini güçlendirmişlerdir. Bu dönemin en önemli ressamları ise Claude Monet (Mone), Alfred Sisley (Sisley), Frederic Bazille (Frederik Baziil), Camille Pissarro (Kamille Pissaro), Edouard Manet (Eduvard Mane), Pierre Agusto Renoir (Agusto Renuğa)'dır (Görsel 2.46, 2.47, 2.48, 2.49, 2.50, 2.51).

Görsel 2.46: Monet, Şemsiyeli Kadın, Washington Ulusal Sanat Galerisi (1875)

Görsel 2.47: Sisley, Kış, Stuttgard (Ştudgard) Sanat Galerisi (1876)

Görsel 2.48: Renoir, Kız kardeşler, Chicago Sanat Enstitüsü (1881)

Görsel 2.49: Manet, Ev, Berlin Devlet Müzesi (1882)

Görsel 2.50: Pissarro, Pencereden Görünen Manzara, Ashmolean (Eşmolyın) Müzesi (1888)

Görsel 2.51: Bazille, Aile, d'Orsay (Orsey) Müzesi (1867)

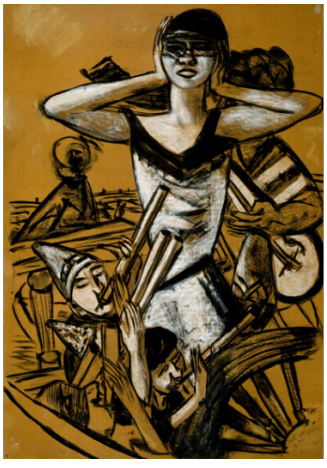
20. yy.ın kaotik ortamı ile birlikte, "ekspresyonizm (dışa vurumculuk)" akımı gelişir. Ekspresyonizm akımında kişilerin ruhsal durumları betimlenmektedir. Bu akımda üretilen eserlerde, doğa ikinci planda yer almaktadır. Ressamlar, kendilerini üzen, ıstırap çektiren, isyan ettiren durumları renk ve biçimlerle ele alarak anlatmışlardır. Eserlerinde, bilinçli olarak figürleri çirkinleştirmişler, portreleri ve ifadeleri ürkütücü bir biçimde resmetmişlerdir. Akım her ne kadar 20. yy.da gelişse de Van Gogh'un (Van Gog) peyzaj ve ayçiçekleri ekspresyonizmin ilk örnekleri olarak bilinmektedir. Van Gogh'dan başka, Modigliani (Modigliyani), M.Beckmann (Bekman), O.Kokoshka (Kokoşka), Munch (Mundh), Kırchner (Kırişner), Nolde (Noldü), Rouault, bu akımın öncü ressamlarıdır (Görsel 2.52, 2.53, 2.54, 2.55, 2.56, 2.57).

Görsel 2.52: Kokoschka, Ticaret Danışmanı Ebenstein (Ebenştayn), Chicago Sanat Enstitüsü (1908)

Görsel 2.53: Modigliani, Denizci Formalı Kız, Metropolitan Müzesi (1918)

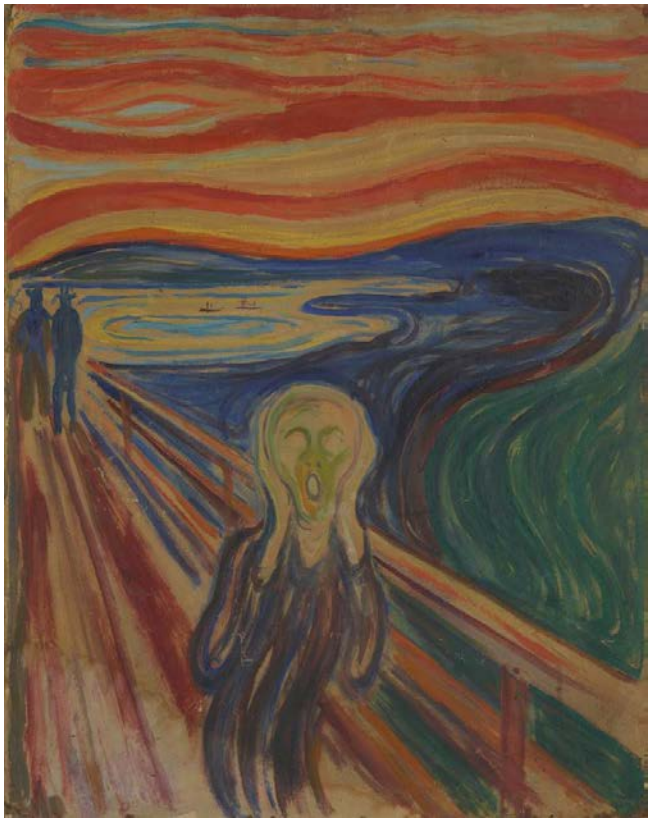
Görsel 2.54: Beckmann, Karnaval, Chicago Sanat Enstitüsü(1944)

Görsel 2.55: Van Gogh, Vincent'in Yatak Odası, Van Gogh Müzesi (1888)

Görsel 2.56: Rouault (Rokuğo), Alacakaranlık, Metropolitan Müzesi (1937)

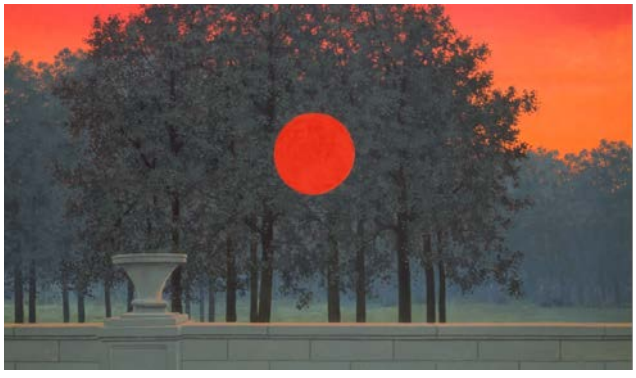

Görsel 2.57: Munch, Çığlık, Munch Müzesi (1893)

20. yy.ın başında başlayan diğer bir akım da "sürrealizmdir (gerçeküstücülük)". Sürrealizm, günümüzde de etkili olan modern bir sanat akımıdır. Ressamlar, konu olarak soyut figürler ve düşsel mekânları ele almışlardır. Sanatçılar, ilkel toplum sanatını ve bu dönemin eserlerini ilgi merkezlerine almışlardır. Sürrealizm akımı sanatçıları, ilkel toplum sanatlarından fazlasıyla etkilenmiştir. Bu akımın sanatçıları geleneksel sanat biçimlerine karşıdır. Salvador Dali (Salvador Dali), Francis Picabia (Firansis Pikabia), Marc Chagal (Mark Şagal), Rene Magritte (Röne Magrit), Frida Kahlo (Frida Kahlo), Paul Delvaux (Pal Delvok), Joan Miro (Joğan Miro), Man Rey (Men Rey) sürrealizm sanatçıları arasındadır (Görsel 2.58, 2.59, 2.60, 2.61, 2.62, 2.63).

Görsel 2.58: Ernst (Örns), Gala, Metropolitan Müzesi (1924)

Görsel 2.59: Magritte, Ziyafet, Chicago Sanat Enstitüsü (1958)

Görsel 2.60: Ray, Buluş, Chicago Sanat Enstitüsü (1916)

Görsel 2.61: Miro, Bir Kadına Aşık Takımyıldızı, Chicago Sanat Enstitüsü (1941)

Görsel 2.62: Dali, Haşlanmış Fasulye ile inşaat, Metropolitan Müzesi (1936)

Görsel 2.63: Chagall, Dua Eden Adam, Chicago Sanat Enstitüsü (1924)

20. yy. da ortaya çıkan "kübizm" akımı ilk olarak Fransa'da kendini gösterir. Akımın öncülüğünü; Picasso (Pikasso) ve Georges Braque (Corç Brag) yapar. Resimler, karışık, içe içe geçmiş renkler ile belli bir kural dâhilinde olmadan geometrik formlarla üretilmiştir (Görsel 2.64, 2.65).

Görsel 2.64: Picasso, Portre, Chicago Sanat Enstitüsü, Amerika (1915)

Görsel 2.65: Braque, Küçük Liman (1909) Chicago Sanat Enstitüsü, Amerika

Yeni ve özgün bir biçim arayışına giren sanatçılar, "soyut sanat (abstact)" akımını başlatmışlardır. Soyut resim, figür ve mekânın gerçekçi olarak resmedilmesini reddetmiştir. Bu akımda yapılan resimler figürsüz ve doğaya yer vermeyen betimlemelere sahiptir. Kandinsky (Kandiski), Piet Mondrian (Piyet Mandrıyın), Robert Delaunay (Roğber Dureney), Mark Rothko (Mark Rotçko), Hans Hartung (Hans Hertung), Antoni Tapies (Antoni Dapyes), Kazimir Maleviç,(Kasimir Maleviç) Jean Arp (John Arp), Jackson Pollock (Ceksın Palık), Nicolas De Stael (Nikılıs Di Stal), soyut resmin önemli sanatçılarıdır (Görsel 2.66, 2.67, 2.68, 2.69).

Görsel 2.66: Mondrian, Pastil Kompozisyon, Chicago Sanat Enstitüsü (1921)

Görsel 2.67: Rothko, Ondokuz Numara, Chicago Sanat Enstitüsü (1949)

Görsel 2.68: Kandinsky, Yeşil Çizgi (1938), Chicago Sanat Enstitüsü, Amerika

Görsel 2.69: Pollock, Anahtar, Chicago Sanat Enstitüsü (1946)

"Pop-Art" sanat akımı, endüstrinin, gündelik tüketim eşyalarının, popüler kültür üzerindeki olumlu veya olumsuz etkilerini iletişim tekniklerini kullanarak ele almasıyla ortaya çıkmıştır. Geleneksel sanat anlayışını karşısına alan bu akım, popüler kültürü sanat konusu olarak ele almıştır. Baskı ve çoğaltım tekniklerinin gelişmesi bu akımın gelişmesine olanak sağlamıştır. Marcel Duchamp (Marsel Düşhamp), tüketim kültürüne karşı durarak eserlerinde hazır nesneler kullanmaya başlamıştır. Bu akımın en önemli temsilcileri; Schwitters (Şivithers), Warhol (Varhol), Hamilton (Hamıltın), Wesselmann (Vesılmen), Rauschenberg (Roşunberg), Beuys'(Boys) dır (Görsel 2.70, 2.71).

Görsel 2.70: Duchamp, Şapka Rafı, Chicago Sanat Enstitüsü (1964)

Görsel 2.71: Warhol, Marilyn Monroe (Merlin Monro), Chicago Sanat Enstitüsü (1967)

Yağlı boya resim sanatı, Avrupa'da yaygınlık kazandıktan sonra Anadolu'da Osmanlının son dönemlerinde başlayan batılılaşma hareketiyle Türk ressamları tarafından da benimsenmiştir. Bu teknik cumhuriyet ile birlikte hızla yayılmıştır. Padişah Abdülaziz Dönemi'nde Şeker Ahmet Paşa, Süleyman Seyyid ve Osman Hamdi Bey, Avrupa'da sanat üzerine eğitim almışlardır. Bu isimler, dönemin öncü ressamları olarak bilinmektedirler (Görsel 2.72, 2.73).

Görsel 2.72: Şeker Ahmet Paşa, Naturmort, Ankara Resim Heykel Müzesi (1906)

Görsel 2.73: Osman Hamdi, Silah Taciri, Ankara Resim Heykel Müzesi (1908)

Türk resim sanatında arayışlar, 1950 ve sonrasında da devam etmiştir. Figüratif ve soyut resim alanında Türk resim sanatının gelişimine katkı yapan sanatçılardan bazıları şunlardır; Bedri Rahmi Eyüboğlu, Nuri İyem, Adnan Turani, Neşet Günal, Neşe Erdok, Nurullah Berk, Zeki Faik İzer, Sabri Berkel, Adnan Çoker ve Özdemir Altan (Görsel 2.74, 2.75, 2.76, 2.77, 2.78, 2.79).

Görsel 2.74: Özdemir Altan, Gerçek, Ankara Resim Heykel Müzesi (1971)

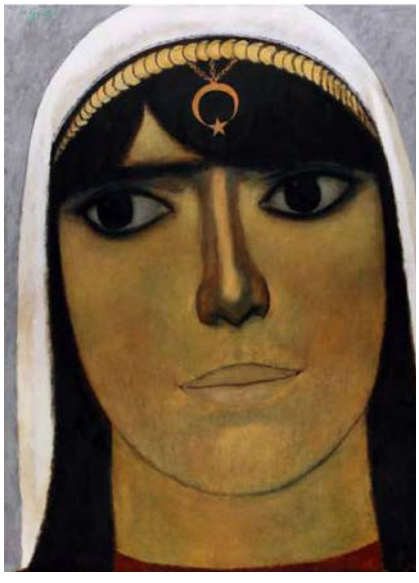
Görsel 2.75: Adnan Turani, Sakin Denizi Dinliyorum, Ankara Resim Heykel Müzesi (1976)

Görsel 2.76: Bedri Rahmi Eyüboğlu, Mavi Ağaç, Ankara Resim Heykel Müzesi (?)

Görsel 2.77: Nurullah Berk, İstirahat, Ankara Resim Heykel Müzesi (1973)

Görsel 2.78: Nuri İyem, Portre, Ankara Resim Heykel Müzesi (?)

Görsel 2.79: Neşet Günal, Çocuk ve Ana, Ankara Resim Heykel Müzesi (1959)

2.2. Figüratif Özgün Resim

Figür terimi, Fransızcadan Türkçeye geçmiş olup resim sanatında, varlıkların biçimi veya görüntüsü olarak tanımlanmaktadır. Figür, sanat tarihi boyunca en çok ele alınan konulardan biridir. İlkel sanatın dinsel figür ifadeleri, insanların yerleşik hayata geçmeleriyle birlikte idealize edilerek mükemmel bir anlatıma ulaşmıştır. Figür olgusu Rönesans'ın hümanizm kavramıyla birlikte daha da üst seviyeye taşınmıştır (Görsel 2.80, 2.81).

Görsel 2.80: Raffaello (Rafaello), Aziz Paul, Prokonsül'ün Önünde, Viktoria ve Albert Müzesi (1515)

Görsel 2.81: Leonardo da Vinci, Duyuru, Galeri Uffizi (1475)

Görsel 2.82: Gallait (Galeyt), Balıkçı Ailesi, Hermitage (Ermitaj) Müzesi (1848)

Figüratif resim, görüntü ve nesneleri gerçekçi olarak ele alan resim tarzını tanımlamaktadır. Doğada var olan her nesneyi gerçekliğiyle veya düşsel varlıkları imgesel resimlemeyle betimleyen niteliklere sahiptir (Görsel 2.82). Herkes tarafından bilinen, tanınan nesneleri konu aldığı için figüratif resim, temsili resim olarak da tanımlanmaktadır. Eserler, sanatçının dünyayı algılama biçimi, iç dünyasını yansıtması gibi unsurların yanı sıra yapıldığı dönemin estetik anlayışına da ışık tutmaktadır.

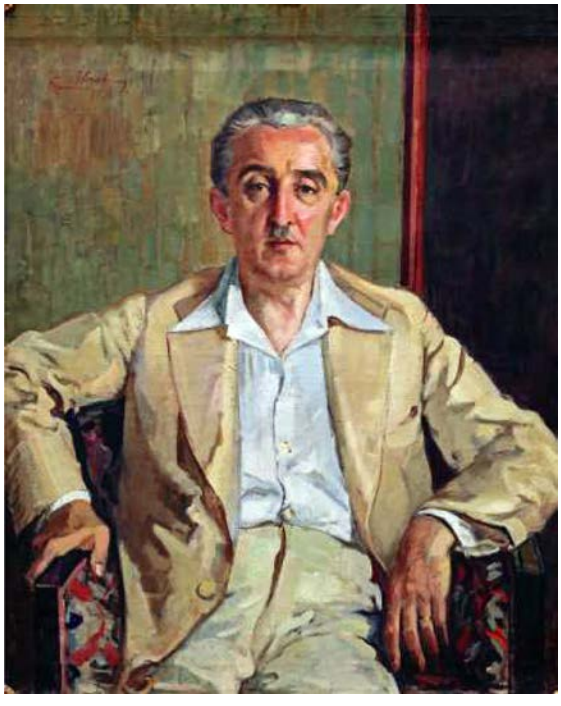
Figüratif resimlemede, figür ve mekânın bütünlüğü sağlanmalıdır. Mekânla figür bir bütün olarak düşünülerek kompozisyon oluşturulmalıdır. Buna dikkat edilmezse mekân içine sonradan eklenen bir figür bütünleşik durmaz, sanki oraya sonradan yapıştırılmış hissi bırakabilir. İyi bir figüratif resim yapabilmek için insan figürünün iyi etüt edilmesi gerekmektedir. Anatomi bilgisi, figür çizim oranları ve desen alt yapısının sağlam olması gerekmektedir. Bu bilgiler ışığında figürler doğru ve etkili çizilebilir (Görsel 2.83). Ayrıca bu yetkinlik, figürün soyutlanabilmesinde kolaylık sağlamaktadır.

Görsel 2.83: Cezanne (Sezan), Yüzücü, New York (Nivyorg) Modern Sanatlar Müzesi (1887)

Figüratif resimlerde bir modelle çalışmaya başlandıktan sonra imgesel çalışmalara geçilmelidir. Örnek görsel veya fotoğraflarla da çalışmak mümkündür. Ancak burada fotoğrafın renk, ışık-gölge özellikleri biçimlerin olduğundan daha farklı görünmesine sebep olmaktadır. Bu da figüratif resimlemede yanılgılara yol açabilmektedir.

Her resim çalışmasında olduğu gibi figüratif resimde de öncelikle eskiz hazırlanmalıdır. Figürün veya figürlerin, mekânın içindeki durumu (perspektif analizi), yanındaki objelerle oran orantısı, ışık-gölge durumları iyi analiz edilerek eskiz çalışmasında yer verilmelidir (Görsel 2.84, 2.85). Figürlerin birbirleriyle olan oran orantıları ve hareket biçimleri de iyi analiz edilmelidir.

Görsel 2.84: İbrahim Çallı, Otoportre, Ankara Resim Heykel Müzesi (1932)

Görsel 2.85: Fikret Mualla, Balıkçılar, Ankara Resim Heykel Müzesi (?)

2.2.1 Tekniğin Uygulanacağı Atölye Ortamı ve Gerekli Malzemeler

Görsel 2.86: Yağlı boya çeşitleri

Yağlıboya macun kıvamında bir malzemedir ve içinde farklı yağlar ve terebentinle çözünebilen pigmentler bulunmaktadır. Kolaylıkla kurumayan yağlıboya, üst üste, opak ve saydam katmanlar ile çalışabilme olanağı vermektedir. Bu özelliğinden dolayı yağlıboya, resim çalışmalarında en çok tercih edilen malzemedir. Yağlıboya, tüpler içinde, geniş ağızlı cam kavanozlarda veya teneke kutularda satılmaktadır. Bununla birlikte çubuk veya kalem şeklinde de bulunabilmektedir (Görsel 2.86).

Görsel 2.87: Atölyede yağlı boya resim çalışması

Resim çalışmalarının yapılacağı atölyelerin alanları geniş olmalıdır. Masa, sandalye vb. donanım ergonomik yapıda olmalıdır (Görsel 2.87). Atölye içinde palet, fırça gibi aletlerin temizlenmesi için musluk ve evyenin bulunduğu bir alan olmalıdır.

Yağlıboya tekniğinde temel olarak kullanılan araç gereçler şu şekildedir.

- Füzen, çizim kalemleri (Görsel 2.88).
- Tuval
- Palet (Görsel 2.89).
- Çeşitli kalınlıkta fırçalar (Görsel 2.90).
- Bağlayıcı maddeler (keten ve haşhaş yağı) (Görsel 2.91).
- İnceltici maddeler (terebentin, kokusuz tiner) (Görsel 2.92).

Görsel 2.88: Füzen çizim kalem çeşitleri

Görsel 2.89: Ahşap palet örneği

Görsel 2.90: Spatula ve yağlı boya fırçası çeşitleri

Görsel 2.91: keten yağı ve hammaddesi keten tohumu

Görsel 2.92: Çam terebentin

2.2.2 Tuval Hazırlığı Yapma

Tuval, yağlıboya resimlerin yapıldığı yüzey olarak tanımlanmaktadır. Tuval olarak kullanılacak yüzey; bez, mukavva, sunta vb. malzemelerden olabilmektedir. Tuvaller hazır olarak satın alınabilir veya kişi kendisi de tuval hazırlayabilir. Tuval hazırlamak için öncelikle çalışmanın boyutları belirlenmelidir. Bu boyutlara uygun, ahşap malzemeden şasi gerekmektedir.

2.2.3 Tuval Bezi ve Astar Uygulaması Yapma

Yağlıboya çalışmaları, fırça veya spatulanın kolaylıkla kullanılabileceği dengeli bir gerileme sahip yüzeylerde yapılmalıdır. Şasi tuvale destek sağlayarak dayanımlı ve düzgün bir yüzey sağlamaktadır. Gevşek bir tuval üzerinde sağlıklı bir yağlıboya çalışması yapmak imkânsızdır.

Tuval yüzeyi iyice gerilerek kırışıklıklara ve sarkmalara izin vermeden hazırlanmalıdır. Tuvali sabitlemek için raptiye veya zımba makinasına, germek için bez, şasi ve gergiye ihtiyaç vardır (Görsel 2.93).

Görsel 2.93: Tuval hazırlamak için kullanılan malzemeler

Tuval bezini germek için izlenmesi gereken işlem basamakları şu şekildedir.

- Tuval bezi şasiden 4 cm daha geniş olacak şekilde kesilir (Görsel 2.94).

Görsel 2.94: Tuval bezinin belirlenen ölçülerde kesilmesi

- Kumaş katlanarak şasenin arka tarafına doğru kıvrılarak zımbayla birleştirme yapılmalıdır (Görsel 2.95).

Görsel 2.95: Tuval bezinin şaseye zımbalama hazırlığı

- Germe ve zımbalama işlemi için karşılıklı kenarlardan başlanmalıdır (Görsel 2.96).

Görsel 2.96: Tuval bezinin şaseye karşılıklı kenarlardan zımbalama işlemi

- Aynı işlem tam karşı kenara da yapılmalıdır.
- Tuval bezini gererken yırtmamaya veya zedelememeye dikkat edilmelidir.
- Aynı işlemler kalan kenarlar için de uygulanır.
- En son köşede kalan kumaşlar dikkatlice şasi üzerine zımbalanmalıdır (Görsel 2.97).

Görsel 2.97: Tuval bezinin şaseye köşelerden zımbalama işlemi

- Yağlıboya çalışmalarında, resmin bozulmasına engel olmak için tuval astarlama işlemine tabi tutulur. Astarlanmamış yüzeyler boyadaki yağı emerek boyanın kıvamını ve parlaklığını kaybetmesine sebep olmaktadır. Piyasada hazır olarak satılan astar malzemesi geniş bir fırça veya rulo yardımıyla yüzeye sürülür. Sürülen ilk katlar, kumaş tarafından emileceği için astarlama işlemi tuvali tam olarak kaplayana kadar uygulanmalıdır (Görsel 2.98).

Görsel 2.98: Şaseye gerilen tuval bezinin astarlanması işlemi

- Yüzey ince bir zımpara kâğıdıyla pürüzsüzleştirilerek tuval uygulamaya hazır hâle getirilir (Görsel 2.99).

Görsel 2.99: Astarlanmış tuvali zımparalama işlemi

Uygulama 2.1 Yağlı Boya Uygulaması İçin Tuval Hazırlama
Amaç: Yağlı boya uygulaması için tuval hazırlamak
Süre: 7 ders saati
Görev: 50x70 cm boyutlarında şasi üzerine tekniğe uygun olarak uygulama basamakları ve ISG doğrultusunda tuval ve astarlama yapınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Ahşap şasi, Tuval bezi, Makas, Zımba makinası, Fırça, Astar boyası, Zımpara.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Tuval bezini şasinin ölçüsüne göre, her kenardan 4 cm bırakarak dikkatlice makas ile kesiniz
4. Tuval bezini katlayarak şasinin arka tarafına doğru kıvırarak zımba makinası ile şasi üzerine sabitleyiniz.
5. İşlem yaptığınız çerçeve kenarının tam karşısındaki kenara kumaşı dikkatlice çekerek zımba makinasıyla tuval bezini şasiye sabitleyiniz.
6. Aynı işlemi kalan iki kenar içinde uygulayınız.
7. Germe işlemini yaparken potluk, bolluk olmamasına dikkat ediniz.
8. Tuval bezini sabitlemek için gererken yırtmamaya özen gösteriniz.
9. Astar boyasını fırça yardımıyla homojen şekilde dikkatlice sürünüz.
10. Yüzey boya ile tamamen kapanana kadar astarlama uygulamasını yapınız.
11. Yüzey kuruduktan sonra zımpara ile yüzeyi pürüzsüz hâle getiriniz.
12. Temiz bir fırça ile yüzeyi zımpara atıklarından temizleyiniz.
13. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
14. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
15. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

YAĞLI BOYA UYGULAMASI İÇİN TUVAL HAZIRLAMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Yağlı boya uygulaması için tuval hazırlama uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı tuval uygulaması için hazırladı.					
3. Tuval bezi üzerinde ölçümleme yaptı.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Ölçüye uygun olarak tuval bezini dikkatlice kesti.					
5. Karşılıklı kenarlar üzerine, uygun gerilimle kumaşı sabitledi.					
6. Astar boyasını hazırladı.					
7. Yüzey üzerinde kapanma olana kadar boya uygulaması yaptı.					
8. Kuruyan tuval yüzeyini pürüzsüzleştirmek için zımparaladı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					

DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]

Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.

2.2.4 Belirlenen Bir Figürü / Kompozisyonu Tuval Üzerine Çizme

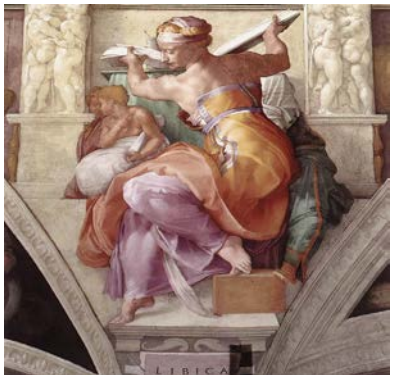
Figüratif resim çalışmalarında kompozisyonu kurarken konuya anlam veren figür ön planda yardımcı figürler ikinci planda yer almalıdır (Görsel 2.100, 2.101, 2.102, 2.103).

Görsel 2.100: Michelangelo (Mikelancelo), Sistine (Sistin) Şapeli için eskiz, Metropolitan Müzesi (1512)

Görsel 2.101: Bosse (Bos), Müzik Grubu (Eskiz), Paris Ulusal Kütüphanesi (1635)

Görsel 2.102: Michelangelo, Libyalı Kadın, Vatikan Sistin şapeli (1512)

Görsel 2.103: Bosse, Müzik Grubu, Tours (tour) Güzel Sanatlar Müzesi (1635)

Yağlıboya çalışmalarında işlem basamakları şu şekildedir.

- Yapılacak resim çalışmasının konusu belirlenir (figüratif, soyut, portre vb.).
- Resim yapılacak tuvalin boyutları belirlenerek tuval hazırlanır.
- Eskiz çalışması yapılarak konuya uygun oran orantı, perspektif, açık koyu vb. bütün ayrıntılar belirlenmelidir.
- Figüratif resim için figür veya figürlerin hareketleriyle anatomik yapıları iyi analiz edilmelidir.
- Yağlıboya için gerekli olan araç gereçler hazırlanır (incelticiler, fırçalar, palet vb.).
- Eskiz çalışması tuvale dikkatlice geçirilir.
- Kullanılacak renkler palet üzerinde hazırlanır.
- Resmin lokal tonlamaları yapılarak açık koyu, ışık gölge etkileriyle resim hacimlendirilir.
- Çalışma bittikten sonra kurumaya bırakılır.
- Resim kuruduktan sonra fiksaj (sabitleme, bozulmaz hale getirme) işlemi yapılır.

2.2.5 Yağlı Boya ve Yardımcı Malzemelerin Özellikleri ve Kullanım Biçimleri

Yağlıboya resim çalışmalarında, zemin üzerinde uygulama yapmak için en çok tercih edilen araç fırçadır. Fırçalar, kıl yapısına, inceliğine, kalitesine göre farklı etkiler yaratmak için kullanılmaktadır. İyi bir fırçanın kıllarının dökülmemesi gerekmektedir. Kalın boya katmanlarını elde etmeye yarayan fırçalar, yağlıboya terebentinle inceltildiğinde suluboya tekniğine benzer şekilde uygulama yapmaya da olanak sağlamaktadır. Kullanılan kıl türüne, şekline, nasıl kullanılacağına göre birçok farklı fırça türü bulunmaktadır (Görsel 2.104).

Görsel 2.104: Yağlı boya çalışması için fırça çeşitleri

Fırça tutmanın veya çalışmanın belli bir yöntemi yoktur. Bu yöntem çalışmayı gerçekleştirenin, yüzey üzerinde nasıl bir etki bırakmak istediğiyle bağlantılıdır. Uzun fırça darbeleri gereken yerlerde, kol ve bilek kullanılacağı için fırça sapı avuç içinde tutularak uygulama yapılır (Görsel 2.105).

Görsel 2.105: Uzun darbe için fırça tutuş şekli

Detay çalışmalarında ve kısa darbelerin kullanılacağı alanlarda fırça kalem gibi tutulur. Serbest ve akışkan darbelerle uygulama yapılacaksa fırça kılıç gibi tutularak resimleme yapılır (Görsel 2.106).

Görsel 2.106: Kısa darbe için fırça tutuş şekli

Yüzey üzerinde dokulu bir efekt verilmek istenirse boya yüzeyinde çizgiler oluşturmak için de fırça kullanılır (Görsel 2.107). Yağlıboya resim çalışmalarında kullanılan fırçalar, terebentin veya tinerle temizlenmelidir (Görsel 2.108).

Görsel 2.107: Detay ve efekt için fırça tutuş şekli

Görsel 2.108: Tinerle fırça temizliği

Spatula, yağlıboya resimde, fırçaya göre farklı bir ifade olanağı sağlayan alettir. Yağlıboyanın yoğun ve kremsi yapısı üzerinde farklı doku ve efektler verebilmek için spatula tercih edilir. Spatula bir sap ve ağızdan oluşan alettir. Ağız kısmı esnek bir yapıya sahiptir. Yan kısımları ise keskin bir özelliğe sahiptir ve belirgin çizimler yapmaya yardımcı olur (Görsel 2.109).

Görsel 2.109: Yağlı boya çalışması için spatula çeşitleri

Spatulanın sapı avuç içine alınarak kullanılır. Bu tutuş biçimiyle kalın katmanlarla (impasto) çalışılarak boyanın yüzey üzerine yayılımı sağlanır. Kalem gibi tutularak kenarlarıyla yüzey üzerinde çizgiler oluşturulur. Resim uygulaması sonrası spatula üzerinde bulunan boya, bez, gazete kâğıdı veya terebentinle temizlenmelidir. Temizlenmeden kullanılan spatulaların üzerinde kalan kurumuş boya topakları, uygulamanın kalitesini düşürür (Görsel 2.110, 2.111).

Görsel 2.110: Spatula ile yağlı boya çalışması

Görsel 2.111: Spatula ile çalışılmış yağlı boya resim

Şövale, tuval üzerinde çalışma yapılırken sabit durmasına yarayan resim sehpalarıdır. Üzerinde tuval rafı bulunmaktadır. Yüksekliği ayarlamak için kelebek bir mekanizması bulunmaktadır. Genellikle ahşap malzemeden yapılsa da metal olarak üretilen şövaleler de bulunmaktadır (Görsel 2.112).

Görsel 2.112: Şövale çeşitleri

Yağlıboya, yağ bileşenine sahip bir boyar maddedir. Yağ, havayla temas ettiğinde kurumaya başlar. Bu özelliği yağlıboyanın sertleşmesine ve daha parlak görünüm almasına yardımcı olur. Yağlıboyada kullanılan yağın rengi, üretildiği bitkiye göre değişkenlik göstermektedir. İyi bir yağ, kolay kurumalı, karıştırıldığı yağlıboyaya transparan ve elastik bir yapı kazandırmalıdır. Ketenyağı (rengi koyulaştırma özelliği olduğu için koyu renkler için tercih edilir), aspur (her ton renk için kullanılabilir), haşhaşyağı (açık renklerle kullanılır), cevizyağı (koyu renklerle kullanılır), stand yağı (özellikle beyaz ve maviyle kullanılır) en çok tercih edilen yağlardır (Görsel 2.113, 2.114).

Görsel 2.113: Haşhaş yağı ve hammaddesi haşhaş bitkisi

Görsel 2.114: Ceviz yağı ve hammaddesi ceviz

Terebentin, çam ve diğer kozalaklı bitkilerin reçinesinden elde edilen bir çözücüdür (Görsel 2.115). Yağlıboya ile karıştırıldığında, boyayı daha yumuşak, yoğun ve kremsi bir yapıya kavuşturur. Fırça, spatula ve paletleri temizlemek için de terebentin kullanılmaktadır.

Görsel 2.115: Çam terebentinin hammaddesi reçine özü

Tiner, yağları, reçineleri ve yağlıboyada kullanılan diğer malzemeleri inceltmek için kullanılır. Tiner boyanın görünümünü değiştirmeden, yoğunluğunu azaltarak inceltmeye yardımcı olmaktadır. Ayrıca yağlıboya resimde kullanılan fırça, spatula vb. aletleri temizlemek için de kullanılır (Görsel 2.116).

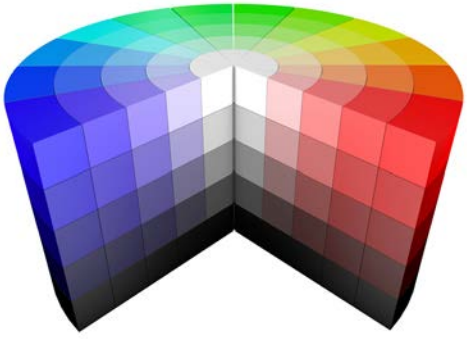
Görsel 2.116: Tinerle fırça temizliği

Vernik, yağlıboya resmini havanın etkisinden korumak ve daha parlak görüntü sağlamak için tercihen kullanılır (Görsel 2.117).

Görsel 2.117: Yağlı boya resmin parlaklığı ve korunması için kullanılan verniğin kıvamı

2.2.6 Renk Karışımları ve Detay Uygulamaları Yapma

Görsel 2.118: Renklerin siyah ve beyazla karıştırıldığında açık ve koyu değerlerini gösteren şematik resim

Resim çalışmalarında, yağlıboya tekniği, kullanım alanı en geniş tekniklerden biridir. Bu teknikte, transparan veya opak etkiler, kalın katmanlarla çalışmak ve uygulama sonrasında boyanın renginin değişmemesi büyük avantaj sağlamaktadır. Yağlıboya geç kuruduğu için bu tekniğe yeni başlayanların ilk çalışmalarının tek renk olması, siyah ve beyaz rengin karıştırılarak geçişlerin yapılması iyi bir deneyim sağlayacaktır (Görsel 2.118). Tek renkle geçiş yapmak için iki farklı yöntem vardır. İlki, boyayı tuvalin üstünden altına kadar sürerken terebentinle tonunu açmaktır. İkincisi ise palet veya tuval üzerinde beyaz ve siyah renklerle kullanılan rengin açılması ve koyultulmasıdır.

İki renk kullanarak geçiş yapılırken üçüncü bir rengin de ortaya çıkacağı bilinmelidir. Bu üçüncü rengin, karıştırıldığı yerde ortaya çıkması istenmiyorsa temiz ve çok sayıda fırça kullanılmalıdır. Bu çalışmanın yapılabilmesi için temiz fırça ilk kullanılacak renge batırılır. Ardından tuval üzerinde belirlenen yerin sınırına kadar renklendirme yapılır. Fırça terebentin ve bez yardımıyla temizlenip kurulandıktan sonra kullanılacak ikinci renk boyaya batırılır. İlk rengin sınırından itibaren tuvalde belirlenen yerlerde boyama yapılır. Palet üzerinde iki rengin karıştırılması sağlanır. Bulunan renk tuval üzerinde, iki rengin tam sınırında kalan bölgelere dikkatlice sürülür. İki rengin birleşimini sağlamak için temiz bir fırça ile yüzey üzerinde, yavaş hareketlerle, homojen şekilde karıştırma işlemi gerçekleştirilir. Böylelikle iki renk arasında üçüncü bir renk oluşur. Her iki renk arasındaki geçiş kademeli olur ve estetik bir görüntü ortaya çıkar (Görsel 2.119, 2.120).

Görsel 2.119: Kademeli renk geçişleri ile çalışılmış yağlıboya resim çalışması

Görsel 2.120: Kademeli renk geçişleri ile çalışılmış yağlıboya resim çalışması

Modülasyon, farklı renk tonları kullanılarak oluşturulan katmanlarla figürlerin ve objelerin birbirleriyle kenetlenerek derinlik etkisi vermeye yarayan bir tekniktir. Modern resim sanatının ve kübizm akımının temelini oluşturmaktadır. Empresyonist akımın öncü ressamlarından Cezanne, eserlerinde modülasyon tekniğini kullanmıştır. Bu yöntem kullanılarak yapılan resimlerde, yüzeylerde bulunan derinlik değerleri, farklı renk ve tonlarıyla ortaya çıkarılmaktadır (Görsel 2.121, 2.122). Bu geçişlerle, anatomik ve objelere ait ayrıntılar ifade edilmektedir. Modülasyon tekniğinin özellikleri şu şekildedir.

Görsel 2.121: Rembrandt, Doğulu adam, Rijks Müzesi (1635)

Görsel 2.122: Zandomeneghi (Zendomene), Bayan Meadow (Medov), özel kolleksiyon (1893)

- Lekelerle resim yüzeyinde hacimlerin ifade edilmesi için kullanılmaktadır.
- Zincirleme renk tonları kullanılarak yapılan bir yöntemdir.
- Bu teknik, kompozisyonda strüktür yapıyı desteklemektedir.
- Geometrik ilişkilerle resmi yapılandırma yöntemidir.
- Yüzey üzerinde şekiller arasında sistemli ilişkiler kuran bir yöntemdir.

Yağlıboya resim tekniğinde, öncelikle astarlanmış tuval üzerine, konu kurşun kalem veya füzenle çizilir. Bu aşamada, çizim aleti tuvale çok bastırılmadan ana hatlar yüzeye aktarılmalıdır. Hafif çizilen çizgilerin üzerinde düzeltmeler kolaylıkla yapılabilir. Ayrıca hafif çizgiler, üstüne sürülen boyanın altından görünmezler. Çizim işlemi bittikten sonra belirlenen renklere göre tuval yüzeyinde ilk kat ince bir şekilde sürülmelidir. Boyama esnasında herhangi bir taşma veya yanlış bir müdahale olursa ıslak bir bezle yüzey temizlenmelidir. İlk kat kuruduktan sonra öncelikle arka plan net bir şekilde boyanmalıdır. Ardından, detayların özelliklerine uygun kalınlıkta fırça veya spatula ile uygulama yapılmalıdır. Konuya uygun olarak resmin ışık alan bölgeleri veya ışık almayan bölümleri renk geçişleri (siyah ve beyazla) kullanılarak yapılmalıdır. Doku çalışması olan bölümler iyi analiz edilerek karakteristik yapı bozulmadan betimlenmelidir.

Uygulama 2.2 Yağlı Boya Tekniğine Göre Figüratif Replika Resim Yapma
Amaç: Yağlı boya uygulaması için figüratif replika resim çizmek
Süre: 7 ders saati
Görev: Uygulama 2.1'de hazırladığınız tuval üzerine, sanat tarihine yön vermiş yabancı veya Türk ressamların, figüratif eserlerinden seçerek uygulama basamakları ve ISG doğrultusunda yağlı boya replika uygulamanızı yapınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Tuval, Replika esere ait görsel, Resim kalemleri, Şövale, Yağlı boyalar, İnceltici, Palet, Çeşitli kalınlıkta fırçalar, Vernik, Kokusuz tiner, Temizlik bezi.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Replikasını yapacağınız eserin renk analizini yaparak boyalarınızı hazırlayınız.
4. Şövaleyi çalışabileceğiniz en rahat şekilde ayarlayarak üzerine tuvali yerleştiriniz.
5. Tuval yüzeyine çalışmanızı resim kalemi yardımıyla oran orantı, perspektif kuralları doğrultusunda hafifçe geçiriniz.
6. Palet üzerinde inceltici yardımıyla boyalarınızın kıvamını ayarlayınız.
7. Hazırladığınız renklere göre ince bir kat olacak şekilde yüzeyi, replikaya sadık kalarak renklendiriniz.
8. İlk kat uygulamasının ardından, arka planı dikkatlice renklendiriniz.
9. Detayların özelliklerine uygun kalınlıkta fırça veya spatula ile uygulamanızı yapınız.
10. Resmin lokal tonlamalarını, açık koyu, ışık gölge etkileriyle çalışmanızı hacimlendiriniz.
11. Çalışmanız bittikten sonra kurumasını bekleyerek yüzeye dikkatlice vernik sürünüz.
12. Uygulama sonunda fırçalarınızı ve paletinizi tiner ile temizleyiniz.
13. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
14. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
15. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

YAĞLI BOYA TEKNİĞİNE GÖRE FİGÜRATİF REPLİKA RESİM YAPMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**			
Yönerge: Yağlı boya tekniğine göre figüratif replika resim yapma uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)						
ÖLÇÜTLER	**Derece**					
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.						
2. Çalışacağı eseri seçti.						
3. Eserin aslına uygun olarak renk analizini yaparak, boyalarını hazırladı.						
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme						
4. Oran-orantı ve perspektif kurallarına uygun olarak, çalışmasını tuval üzerine dikkatlice geçirdi.						
5. Boyalarının kıvamını hazırlayarak ilk kat renklendirmesini yaptı.						
6. Açık-koyu, ışık-gölgeye uygun olarak resimde hacimlendirme yaptı.						
7. Arka planı renklendirerek detay çalışmalarını uygun araçlarla yaptı.						
8. Kuruyan resim çalışması üzerine dikkatlice vernik sürdü.						
C) Beklenilen Davranış						
9. Zamanı verimli kullandı.						
10. Temiz ve düzenli çalıştı.						
ÖLÇEK PUANI						
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]						
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.						

Uygulama 2.3 Yağlı Boya Tekniğine Göre Özgün Figüratif Resim Yapma
Amaç: Yağlı boya uygulaması için özgün figüratif resim yapmak
Süre: 7 ders saati
Görev: Figürü anatomik biçimde inceleyerek kendi içinde ve objelerle olan oran-orantı durumlarını dikkate alarak uygulama basamakları ve ISG doğrultusunda yağlı boya replika uygulamanızı yapınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Tuval, Replika esere ait görsel, Resim kalemleri, Şövale, Yağlı boyalar, İnceltici, Palet, Çeşitli kalınlıkta fırçalar, Vernik, Kokusuz tiner, Temizlik bezi.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Şövaleyi çalışabileceğiniz en rahat şekilde ayarlayarak üzerine tuvali yerleştiriniz.
4. Modelinize uygun bir poz verdirerek eskiz çalışması yapınız.
5. Kompozisyonu tuvale yerleştirme planını yapınız.
6. Tuval yüzeyine çalışmanızı resim kalemi yardımıyla, figür çizim, oran-orantı ve perspektif kuralları doğrultusunda hafifçe geçiriniz.
7. Palet üzerinde inceltici yardımıyla boyalarınızın kıvamını ayarlayınız.
8. Hazırladığınız renklere göre ince bir kat olacak şekilde yüzeyi renklendiriniz.
9. İlk kat uygulamasının ardından, arka planı dikkatlice renklendiriniz.
10. Detayların özelliklerine uygun kalınlıkta fırça veya spatula ile uygulamanızı yapınız.
11. Resmin lokal tonlamalarını, açık koyu, ışık gölge etkileriyle çalışmanızı hacimlendiriniz.
12. Çalışmanız bittikten sonra kurumasını bekleyerek yüzeye dikkatlice vernik sürünüz.
13. Uygulama sonunda fırçalarınızı ve paletinizi tiner ile temizleyiniz.
14. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
15. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
16. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

YAĞLI BOYA TEKNİĞİNE GÖRE ÖZGÜN FİGÜRATİF RESİM YAPMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**			
Yönerge: Yağlı boya tekniğine göre özgün figüratif resim yapma uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)						
ÖLÇÜTLER	**Derece**					
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı çizime uygun hâle getirdi.					
3. Konuya uygun eskiz çalışması yaptı.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Figür çizimi, oran-orantı ve perspektif kurallarına uygun olarak, çalışmasını tuval üzerine dikkatlice geçirdi.					
5. Boyalarının kıvamını hazırlayarak ilk kat renklendirmesini yaptı.					
6. Arka planı renklendirdi.					
7. Detay çalışmalarını uygun araçlarla yaptı.					
8. Kuruyan resim çalışması üzerine dikkatlice vernik sürdü.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

2.3. Soyut resim

Soyut resim, varlıkların yapısal özelliklerine ve görünüşlerine bağlı kalmadan yapılan çalışmalara denilmektedir (Görsel 2.123, 2.124). Somut varlık veya objelerin, doğanın oluşturduğu dünyaya ait örnekleri içermeyen, formlarla yapılan resimlerdir.

Görsel 2.123: Miro, Bir Kadına Aşık İki Kişilik, Chicago Sanat Enstitüsü (1936)

Görsel 2.124: Hofmann (Hofman), Altın Duvar, Chicago Sanat Enstitüsü (1961)

Soyut resimde, benzetme veya benzetmeme aranmaz. Uygulamada çizgilerin ve renklerin estetik değer oluşturacak şekilde bir araya getirilmesi yeterlidir. Nesneler, figürler veya doğa gerçek görüntüsünden uzaklaştırılarak farklı yöntemlere yeni biçimlere dönüştürülerek uygulama gerçekleştirilir.

Bu tip resimlerde bir konu veya hikâye içeriği aranmaz ancak sanatçının resmettiği imgelerle izleyicide bıraktığı çağrışımlar resmi anlamlı kılmaktadır. Soyut resim konu egemenliğinden bağımsız, sanatı kendi öz değerleriyle uygulama temelince inşa edilmiştir (Görsel 2.125, 2.126). Duygu ve düşüncelerin aktarıldığı; felsefe, sosyoloji, psikoloji gibi bilim dallarıyla ilişkili ve soyut formlarla oluşturulan bir resimleme türüdür. Klasik formların, gerçekçi olarak aktarıldığı resimlerde olduğu gibi soyut sanatta da çalışmalar akılla kavranarak, zihinde biçim bularak ortaya çıkmaktadır.

Görsel 2.125: Bilal Erdoğan, Parçalanmalar, Ankara Resim Heykel Müzesi (1989)

Görsel 2.126: Veysel Günay, Kuşadası, Ankara Resim Heykel Müzesi (1988)

2.3.1 Sanatta Stilizasyon, Deformasyon, Abstraksiyon (Soyutlama) Kavramları

Stilizasyon, çizimi yapılan objenin karakteri bozulmadan yalınlaştırarak sadeleştirilmesidir. Resim sanatının tarihinde, her üslupta yapılan çalışmalarda stilizasyon örneklerine rastlanmaktadır. Stilize edilen resim uygulamalarında sembolik bir yapı bulunmaktadır. Stilize resimde figürler ve formlar geometrik bir değişime uğramaktadır. Stilizasyon yapılırken kişiye özgü sadeleştirme ve yorumu içinde barındıran özellikler taşımaktadır. Bu tarz resim uygulamaları, tarihsel gelişim içinde, daha çok ilk dönem sanatlarla, İslam ve Doğu sanatlarında kullanılmıştır (Görsel 2.127, 2.128). İlerleyen süreçte, 19. yy.dan itibaren sanatçılar, stilizasyonun resim sanatına estetik bir değer verdiğine kanaat getirmişler ve eserlerinde süsleme unsurlarına daha çok yer vermeye başlamışlardır. Stilizasyon yaparken ünlü bir eserden de esinlenerek, stilizasyon yöntemiyle kompozisyonlar ve uygulamalar yapılabilmektedir.

Görsel 2.127: Stilizasyon motif örneği

Görsel 2.128: İslam sanatında stilizasyon motif örneği

Deformasyon (biçim bozma), figür veya objelerin belli yerlerinin, bilinçli olarak bozulmasıdır. Deformasyon yapılacak formun özelliklerini kaybettirmeden hacimsel ya da yüzeysel biçim bozma yöntemidir (Görsel 2.129). Biçim bozmanın amacı, resimde daha güçlü bir etki yaratmaktır. Deformasyon yöntemi dışavurumculuk vb. sanat akımlarında yoğun olarak kullanılmıştır.

Görsel 2.129: Picasso, Kadın Başı, Chicago Sanat Enstitüsü (1909)

Soyutlama (abstraksiyon), doğadan bir nesnenin formu sadeleştirilerek veya abartılarak uygulanmaktadır. Soyutlama tamamen düş ürünü olarak da gerçekleştirilebilir. Bir formdan yola çıkılarak, formun bir bölümü merkez alınarak, o parçanın diğer kısımlara göre ön plana alınmasıyla da yapılabilmektedir. Soyut resimde, konu olarak ele alınan figür veya nesne, ilk hâlinden tamamen bambaşka bir forma ulaşır. Soyut resim, belirsiz form ve şekillerin doku ve renklerle estetik niteliğe sahip uygulamaların yapıldığı bir yöntemdir (Görsel 2.130). Geometrik şekillerle herhangi bir nesnenin biçimi de soyutlanabilmektedir. Bu tip soyutlamada, resme konu olan nesnenin, kendi form ve yapısının, geometrik şekillere dönüştürülmesiyle uygulamalar yapılmaktadır. Sanatçının doğayı veya dünyayı kendi duygularıyla ifade ederek biçim bozması ve dışavurumu, lirik soyutlama olarak tanımlanmaktadır. Figüratif soyutlamalarda, figürün gerçek formu bir çizgi, leke veya renk ile ifade edilmektedir.

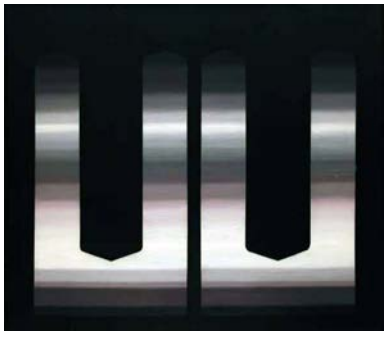
Görsel 2.130: Marc (Mark), Büyülü Değirmen, Chicago Sanat Enstitüsü (1913)

2.3.2 Sanatta Soyutlamanın (Abstraksiyon) Gelişim ve Değişim Süreci

Yüzyıllar boyunca değişiklik gösteren gereksinimler ve normlar, sanatçıların ifade ediş biçimlerinde de yeni arayışlara yönelmesine sebep olmuştur (Görsel 2.131, 2.132, 2.133). Doğadan ve klasik resim sanatında mitlerden, dinî konulardan etkilenen sanatçılar, zamanla konu seçiminde bağımsız davranarak yeniliklere öncülük etmişlerdir.

Görsel 2.131: Dali, Mae West'in (Mi Vest)Yüzü, Chicago Sanat Enstitüsü (1935)

Görsel 2.132: Adnan Çoker, Çifte Minare, Ankara Resim Heykel Müzesi (?)

Görsel 2.133: El Greco (El Greko), Duyuru, Prado Müzesi, (1600)

Klasik dönemde sanatçılar, maniyerizm (üslupçuluk) akımıyla form üzerinde yeni biçim arayışlarına girmişlerdir. Bu arayışlarla deformasyon yöntemini eserlerinde kullanmışlardır. Maniyerizm ile modernizm arasında gelişen sanat akımlarından etkilenen sanatçılar, form üzerinde, farklı denemelerle eserler üretmişlerdir. Form üzerinde asıl kırılma noktası avangard sanat akımlarından olan kübizm akımı ile ortaya çıkmıştır.

Görsel 2.134: Cezanne, Gardanne (Gerden), Metropolitan Müzesi (1886)

Kübizm sanat akımı ile soyut resim arasında bağlantı bulunmaktadır. Bu akım biçim üzerinde büyük dönüşümler yapmıştır. Cezanne'ın geometrik şekilleri soyut resmin önünü açarak resimde yeni bir akım başlatmıştır (Görsel 2.134). Kübizmde de nesne ve figürlerin bozulmasıyla eserler üretilmiştir.

19. yy.ın başından itibaren, Rusya'dan, Almanya'ya, ABD'den, Fransa'ya kadar tüm dünya üzerinde soyut resim, öncü sanat akımlarından biri olmuştur. Soyut resim, kendi içerisinde, yoğun bir anlatım içeriği barındırarak sanatçılara biçimsel bir yenilik sunmuştur. Bu özelliklerinden ötürü, soyut resim, 19. yy.ın en gözde sanat akımı olarak öne çıkmaktadır (Görsel 2.135).

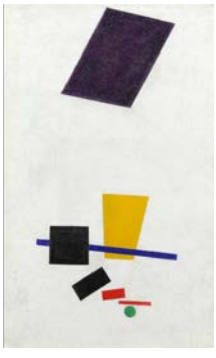

Görsel 2.135: Kandinsky, Troyka , Chicago Sanat Enstitüsü (1938)

19. ve 20. yüzyıl arasında geçen sürede biçim bozma üzerine sanatçıların arayışları devam etmiş ve konu olarak dönemin toplumsal konuları ele alınmıştır. Bazı sanatçılar, konuları ifade ediş biçimlerinde, renk kullanımı ile biçimi arka plana atarken, bazı sanatçılar da sadece çizgi ve renk kullanarak ya da biçim bozarak eserler üretmişlerdir (Görsel 2.136, 2.137).

Görsel 2.136: Kline (Klayn), Kürek, Chicago Sanat Enstitüsü (1958)

Görsel 2.137: Malevich (Maleviç), Bir Futbolcunun Ressam Gerçekçiliği, Chicago Sanat Enstitüsü (1915)

Sanat tarihinde, Rus ressam Kandinsky'nin 1910 yılında suluboya, mürekkep ve kalemle yapmış olduğu eser, ilk soyut eser olarak bilinmektedir. Bu eserle nesnesin gerçekliğinden uzaklaştığı, farklı bir anlatım biçimi kullanılmıştır. Bu eser, özellikle yapıldığı tarih sonrasında sanatçılara soyut sanat anlatım düşüncesini benimsetmiş, sanatta farklı bir bakış açısının gelişmesinde ve sanatçılara yeni ufuklar açma konusunda da önemli bir yere sahiptir.

20. yüzyıldan sonra soyut resim uygulamalarında, malzeme çeşitliliğinin artmasıyla birlikte tuval üzerinde veya tuval dışında olanakların çoğalıp gelişmesine imkân sağlamıştır (Görsel 2.138, 2.139).

Görsel 2.138: Rotko (Rotko), İsimsiz, Chicago Sanat Enstitüsü (1953)

Görsel 2.139: Arp (Arp), Manikürlü Kabartma, Chicago Sanat Enstitüsü (1930)

Soyut resim çalışmalarında sanatçılar ilk başlarda figür biçimlerinden uzak dursalar da zamanla çağın geldiği sanat anlayışına uygun olarak figür öğesine eserlerinde yer vermeye başlamışlardır (Görsel 2.140, 2.141).

Görsel 2.140: Ernst (Örns), Dada Gauguin (Gogen), Chicago Sanat Enstitüsü (1920)

Görsel 2.141: Thompson (Tomsın), isimsiz, Chicago Sanat Enstitüsü (1963)

Batı resim sanatının Türk sanatçıları üzerindeki etkileri Osmanlının son dönemlerinde başlayıp Cumhuriyet'in kurulmasıyla artarak devam eder. Çağdaş Türk resim sanatında, sanatçıların insan figürlerine yer vermesi de Osmanlının son döneminden itibaren başlamıştır. Sanatçılar, bu dönemden önce insan figürlerine dinî hassasiyetler dolayısıyla yer vermekten kaçınmışlardır.

Soyut resimden etkilenen Türk ressamlar, biçim bozma üzerine çalışarak eserler üretmişlerdir. Biçim bozma konusunda yeni akımlara yönelen sanatçılar Doğu sanatının izlerinden kopmadan Doğu Batı sentezi yaratmışlardır (Görsel 2.142, 2.143). Kübist ve dışavurumcu akımlardan etkilenen sanatçılar, kendi üsluplarına göre biçim bozarak soyut resim çalışmaları yapmışlardır.

Görsel 2.142: Habip AYDOĞDU, Kompozisyon, Ankara Resim Heykel Müzesi (?)

Görsel 2.143: Elif Nurşad Atalay, Âlem 2, özel koleksiyon (2001)

2.3.3 Tasarı İlkeleri ile Figürün / Formun Anatomik Analizlerini Yapma

Öğe ve ilkeleri bütün resim ve sanat uygulamalarının temelini oluşturmaktadır. Bir resim çalışmasının niteliği, içinde barındırdığı ilke ve prensiplerle ortaya konulmaktadır. Estetik ve nitelikli bir resim çalışması tasarı ilkeleriyle kurulan bağlantılarla elde edilmektedir. Her çalışmanın içinde bütün tasarı ilkelerinin kullanılması zorunlu değildir. Tasarı ilkelerinin kullanımı, resmin konusu, üslubu ve anlatım biçimiyle doğrudan orantı kurarak bir bütünlük oluşturmalıdır.

Doğru bir resimleme çalışması yapabilmek için doğru ve ayrıntılı görmek, düşünmek ve bunları uygulamaya dönüştürmek gerekmektedir. Bu dönüşümler kompozisyon çalışmalarının temelini oluşturmaktadır. Sanatsal bir çalışma hangi alanda olursa olsun belli bir düzenleme ile gerçekleştirilir. Bu düzen ve düzenlemeler kompozisyon olarak tanımlanmaktadır. Resim sanatında kompozisyon oluştururken uygulama yapacak kişinin kendi isteğine göre renkler; mat, parlak, tonlama güçlü veya daha yumuşak bir etkiyle vurgulanabilir (Görsel 2.144). Bu etkiler, çizgiler, tonlama ve ışık-gölge unsurlarıyla ortaya konulabilmektedir. Kompozisyon kurgusu yapılırken kompozisyon kural ve tekniklerine dikkat edilirse ancak o zaman kaliteli ve estetik niteliği yüksek çalışmalar yapılabilir.

Görsel 2.144: Diego (Diyego), Marevna'nın portresi, Chicago Sanat Enstitüsü (1915)

Kompozisyon açık ve kapalı olarak ikiye ayrılmaktadır. Kompozisyon uygulamaları bir dizi öğe ve ilkelerin birlikte kullanmasıyla oluşturulur. Nokta, çizgi, yön, biçim, renk, hareket, ışık-gölge, aralık, sıklık, doku, ölçü ve değer kompozisyonun öğeleridir. Bu öğeler kullanılırken yön, aralık, ölçü, hacim, zemin biçim ilişkisi en çok kullanılan kavramlardır (Görsel 2.145, 2.146).

Görsel 2.145: Seligmann (Seligmen), Dans, Chicago Sanat Enstitüsü (1940)

Görsel 2.146: Gauguin, Köy, özel koleksiyon (1894)

Desen ve resim çalışmalarında kullanılan başlıca ilkeler şu şekildedir.

- Oran-orantı, figür-mekân ilişkisi
- Perspektif
- Derinlik
- Zıtlık
- Ritim-bütünlük

Oran-orantı, figür-mekân ilişkisi: İnsan bedeni büyük ve küçük birimlerden oluşmaktadır. Küçük birimler birleştiğinde büyük birimler meydana gelmektedir. Bu birimler birbirleri arasında belli bir oran ve orantıya sahiptir. İnsan bedeni resmedilirken mekân ve içerisinde bulunan diğer figür ve objelerle ilişkilendirilerek oran-orantı kuralları uygulanmalıdır. İç veya dış mekânda figür çalışmalarında perspektif bilgisi kullanılmalıdır (Görsel 2.147, 2.148). Canlı figür çalışmalarında özellikle mekânla olan bağlantısı iyi kurulmalıdır. Figür veya figürler mekân içine sonradan yerleştirilmiş izlenimi uyandırmamalıdır.

Görsel 2.147: Mahir Güven, Atölyem ve Martı, özel koleksiyon (2017)

Görsel 2.148: Klimt (Klimt), Portre, Neue (Niu) Galeri (1907)

Görsel 2.149: Dali, Kuyruklu Piyano ve Kimyager, Chicago Sanat Enstitüsü (1936)

Perspektif: nesnelerin üç boyutlu görünümlerini yüzeye iki boyutlu olarak aktarma tekniğidir. Perspektif çizimlerinde, figür veya objenin çizim yapan kişiye olan uzaklığı ve bakış açısı esas alınmalıdır. Perspektif kurallarının doğru uygulanması, resme bakan kişide üç boyutlu gerçeklik hissi yaratır. Mekân çizimlerinde özellikle perspektif kuralları kullanılmalıdır. Çizim yapan kişiye yakın olan figür veya objeler uzakta olanlara göre daha büyük ve ayrıntılı resmedilmelidir (Görsel 2.149). Perspektif çizgi ve hava perspektifi olarak ikiye ayrılmaktadır.

Derinlik: resim çalışmalarında tonlama yapılması derinlik ve üç boyutlu bir ifade verilmesine yardımcı olmaktadır. Mekânda derinlik, ışık kaynağına ve buna uygun olarak ton değerlerinin doğru olarak yüzeye aktarılmasına bağlıdır (Görsel 2.150). Tabiatta her nesne bir forma, form bir dokuya, doku renge ve renk ise renk değerlerine sahip bulunmaktadır. Açıklık ve koyuluk derecesine göre ton değerleri arasındaki farklar meydana gelmektedir. Kompozisyon oluşturulurken derinlik etkisini doğru şekilde verebilmek için hava ve çizgi perspektifi kullanılmalıdır.

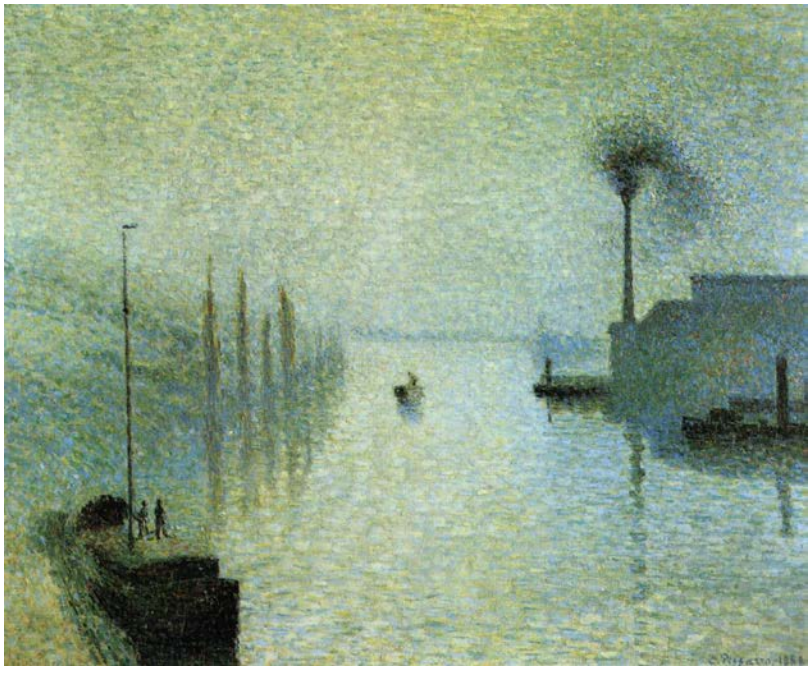
Görsel 2.150: Blume (Blum), Kaya, Chicago Sanat Enstitüsü (1948)

Ritim-bütünlük: resim çalışmalarında, oran orantının doğru analiz edilmesi, ışık-gölgeye göre ton değerlerinin belirlenmesi, ön ve arka plan ilişkisi, nesnelerin büyüklük küçüklük ilişkisi uyum içinde olmalıdır. Bu ilkeler doğru şekilde kullanıldığında resim içinde bütünlük sağlanmış olur (Görsel 2.151). Bütünlüğü daha doğru ve etkili verebilmek için geometrik analizler iyi yapılmalı ve detay çalışmalarına ana hatlar belirlendikten sonra geçilmelidir. Aynı şekilde tonlama yapılırken büyük alanlarda tonlama başlanarak detaylar sonradan dikkatlice uygulanmalıdır.

Görsel 2.151: Villon (Vilyon), Enstrümanlar, Chicago Sanat Enstitüsü (1912)

Zıtlık: ışık-gölgeden dolayı oluşan açık-koyu etkiyi ve ara değerleri, resimde hacimle ifade etmeye yarar. Objenin hacmini, iki boyutlu yüzey üzerinde üç boyutluluğu, objeler arasındaki uzaklığı ve diğer özellikleri mükemmel bir şekilde algılanmasını sağlar (Görsel 2.152).

Görsel 2.152: Pissarro (Pissaro), Lacroix (Lakro) Adasında Sis Philadelphia (Filedelfiya) Sanat Müzesi (1888)

Görsel 2.153: Tamayo (Tamayo), Maria, Chicago Sanat Enstitüsü (1932)

Anatomik yapı analizi, figüratif resim çalışmalarında, insan anatomik yapısının iyi bilinmesi gerekmektedir. Figürün bedeninin iskelet sistemi, hareket biçimi, kas ve kemik yapısıyla ilgili bilgiler, figürlerin doğru şekilde resmedilmesine yardımcı olacaktır. Figüratif resimde kadın, erkek ve çocuk figürlerinin ölçüleri ve birbirleri arasındaki oranlarının bilinmesi gerekmektedir. Ayrıca hayvanların konu olarak alındığı resimlerde de anatomik yapı ve hareket bilgisi önem taşımaktadır. Figürlerin çiziminde, geçerli olan ölçüler ve beden bölümlerinin birbirleriyle olan oran orantısı ve geometrik çözümlemelerin doğru yapılması gerekmektedir (Görsel 2.153).

2.3.4 Figürü Deformasyon, Stilizasyon Kriterini Dikkate Alarak Figüratif / Non-Figüratif Soyutlamalar Yapma

1912-1916 yılları arasındaki devreye "soyut sanat", 1916'dan bugüne kadar olan devreye ise "nonfigüratif sanat" denilmektedir. Soyut sanat ele aldığı konular bakımından soyutlama (abstraction), figürsüz (atastrait, non-figüratif) olarak iki bölüme ayrılır. Soyutlama, figürün gerçekte görülenin dışında, deformasyon, stilizasyon uygulamalarıyla soyut biçimler hâline getiren sanattır (Görsel 2.154). Bu tarz resimler izleyicinin zihninde gerçek figüre ait çağrışımlar uyandırır.

Görsel 2.154: Picasso, Kırmızı Sandalye, Chicago Sanat Enstitüsü (1931)

Görsel 2.155: Kandinsky, isimsiz, Chicago Sanat Enstitüsü (1922)

Bir soyut resim çalışması, yapan kişi tarafından, soyut resim olarak yapılabilir ancak izleyici resimsel imge ile doğanın gerçekliğinde bulunan nesnelerle arasında bir ilişki kurarsa bu resim non-figüratif resim değil figüratif resim olarak adlandırılır. Figüratif resmin, anlamının değeri arada gelişen bu ilişkiyle bağlantılıdır (Görsel 2.155).

Non-figüratif (figürsüz) uygulama ise tuval yüzeyinde gerçekle ilgili bir çağrışım yaratmayan resimlerdir. Gerçek figürsüz resim, ister Piet Mondrian'da olduğu gibi geometri düzeniyle yapılsın, ister Kandinsky'de olduğu gibi geometriden bağımsız olsun, insan zihninde tamamıyla soyut olarak ortaya çıkan eserlerdir. Soyut resimde, sanatçının duygu ve düşüncelerini en özgün biçimde dışarı vurması için sadece plastik sanatlarla ilgili bilgilere ihtiyaç duyulur (Görsel 2.156).

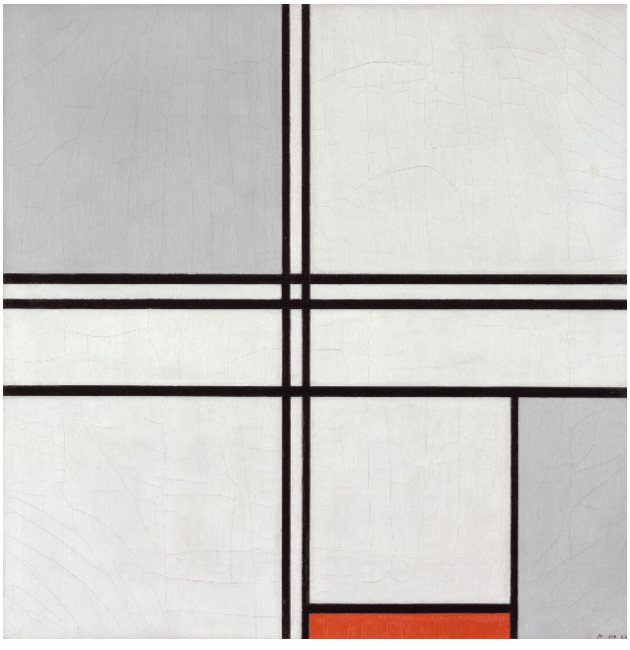
Görsel 2.156: Kandinsky, Doğaçlama No:30, Chicago Sanat Enstitüsü (1913)

2.3.5 Tuval Üzerine Soyut Kompozisyon Yapma

Soyut resim sanatında, matematik ölçüler ve geometrik formlar en önemli unsurlardandır. Sanatçılar, soyut sanat çalışmalarında kullandıkları geometrik düzenleri, doğanın gerçekliğinden uzaklaşmak için kullanmaktadırlar (Görsel 2.157). Geometrik yapı ve bütünlük soyut resim çalışmalarında sanatçının istediği etkiyi yaratmasına olanak sağlamaktadır.

Görsel 2.157: Kupka (Kupka), Disklerle Orfist Kompozisyon, Chicago Sanat Enstitüsü (1929)

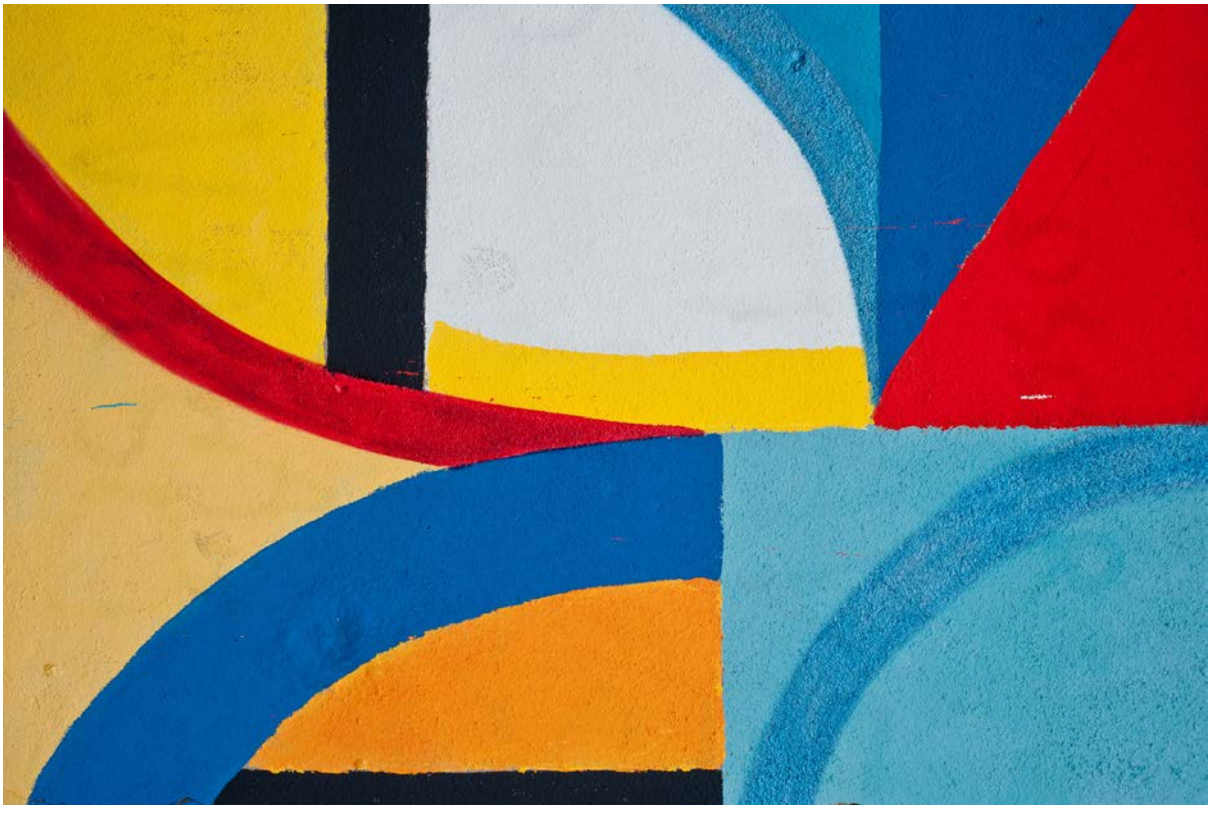

Görsel 2.158: Mondrian, Kırmızı-Gri, Chicago Sanat Enstitüsü (1935)

Soyut resimlerde kompozisyon yapılırken çizgisel geometri, çalışmanın tüm yüzeyini kaplamalıdır. Geometrik düzenlemeler çoğunlukla birbirini dik kesen doğru ve alanlardan oluşabilmektedir. Geometrik içerikli soyut resimlerin daha ilgi çekici olabilmesi için keskin dik çizgiler kullanılabilmektedir (Görsel 2.158). Bu tip çalışmalarda, sarmal ve diyagonal formlar varsa dikey ve yatay doğruların kullanılması estetik açıdan olumlu katkı sağlamaktadır. Geometrik doğrular veya sarmallar figüratif bir anlam taşımazlar. Soyut figüratif resimlerde de yüzeyde figürün veya nesnelerin birbirleriyle bağları bulunmaktadır. Kompozisyon oluştururken bu bağlar önem taşımaktadır.

2.3.6 Tasarıma Uygun Renk Seçimleriyle Boyama

Soyut resimlerde, renkler formları ifade etmek için kullanılmazsa yüzeyde yan yana uyumlu veya uyumsuz şekilde kalır. Soyut resimlerde ara renklerin kullanımı tercih edilmez (Görsel 2.159). Ara renkler resim sanatında daha çok ışık-gölge ve espas ifadelerini elde etmek için kullanılır.

Görsel 2.159: Soyut yağlı boya çalışması

Soyut resimlerde ise bu ifadeler kullanılmadığı için daha çok ana renklerin kullanımı tercih edilir. Soyut resimlerde geometrik yapı kurulduğunda ve geometrik formlar kullanıldığında, renkler bu geometrik formların içerisini boyamak için kullanılır. Soyut resimlerde özellikle geometrik bir yapı varsa renk biçime bağlı yardımcı konumda yer almaktadır.

SIRA SİZDE

Ülkemizde, 1950 yılından günümüze kadar, yağlı boya tekniğiyle yapılan figüratif ve non-figüratif eserleri araştırarak beğendiğiniz eserlerden oluşan (atölye ortamında) bir pano hazırlayınız.

Uygulama 2.4 Yağlı Boya Tekniğine Göre Soyut Figüratif Resim Yapma
Amaç: Yağlı boya uygulaması için soyut figüratif resim çizmek
Süre: 7 ders saati
Görev: Tuval üzerine, soyutlama yöntemlerine göre soyut figüratif kompozisyon hazırlayarak uygulama basamakları ve ISG doğrultusunda yağlı boya uygulamanızı yapınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Tuval, Resim kalemleri, Şövale, Yağlı boyalar, İnceltici, Palet, Çeşitli kalınlıkta fırçalar, Vernik, Kokusuz tiner, Temizlik bezi.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Soyut figüratif uygulaması yapmak için tasarı ilkelerini kullanarak soyutlamayla eskiz çalışması yapınız.
4. Çalışmanızda kullanacağınız renklerin analizini yaparak boyalarınızı hazırlayınız.
5. Şövalede çalışabileceğiniz en rahat şekilde ayarlayarak üzerine tuvali yerleştiriniz.
6. Tuval yüzeyine çalışmanızı resim kalemi yardımıyla figür çizimi, oran-orantı, perspektif kuralları doğrultusunda hafifçe geçiriniz.
7. Palet üzerinde inceltici yardımıyla boyalarınızın kıvamını ayarlayınız.
8. Hazırladığınız renklere göre ince bir kat olacak şekilde yüzeyi renklendiriniz.
9. İlk kat uygulamasının ardından, arka planı dikkatlice renklendiriniz.
10. Detayların özelliklerine uygun kalınlıkta fırça veya spatula ile uygulamanızı yapınız.
11. Resmin lokal tonlamalarını, açık-koyu, ışık-gölge etkileriyle çalışmanızı hacimlendiriniz.
12. Çalışmanız bittikten sonra kurumasını bekleyerek yüzeye dikkatlice vernik sürünüz.
13. Uygulama sonunda fırçalarınızı ve paletinizi tiner ile temizleyiniz.
14. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
15. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
16. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

YAĞLI BOYA TEKNİĞİNE GÖRE SOYUT FİGÜRATİF RESİM YAPMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**			
Yönerge: Yağlı boya tekniğine göre özgün figüratif resim yapma uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)						
ÖLÇÜTLER	**Derece**					
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.						
2. Ortamı çizime uygun hâle getirdi.						
3. Çalışmasında kaç figür kullanacağına karar verdi.						
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme						
4. Figür, oran-orantı ve perspektif kurallarına uygun olarak, çalışmasını tuval üzerine dikkatlice geçirdi.						
5. Boyalarının kıvamını hazırlayarak ilk kat renklendirmesini yaptı.						
6. Arka planı renklendirdi.						
7. Detay çalışmalarını uygun araçlarla yaptı.						
8. Kuruyan resim çalışması üzerine dikkatlice vernik sürdü.						
C) Beklenilen Davranış						
9. Zamanı verimli kullandı.						
10.Temiz ve düzenli çalıştı.						
ÖLÇEK PUANI						
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]						
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.						

Uygulama 2.5 Yağlı Boya Tekniğine Göre Soyut Non-Figüratif Resim Yapma
Amaç: Yağlı boya uygulaması için soyut non-figüratif resim yapmak
Süre: 7 ders saati
Görev: Tuval üzerine, soyutlama yöntemlerine göre, soyut non-figüratif kompozisyon hazırlayarak, uygulama basamakları ve ISG doğrultusunda yağlı boya uygulamanızı yapınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Tuval, Resim kalemleri, Şövale, Yağlı boyalar, İnceltici, Palet, Çeşitli kalınlıkta fırçalar, Vernik, Kokusuz tiner, Temizlik bezi.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Soyut non-figüratif uygulaması yapmak için, tasarı ilkelerini kullanarak, geometrik formlarla eskiz çalışması yapınız.
4. Çalışmanızda kullanacağınız renklerin analizini yaparak boyalarınızı hazırlayınız.
5. Şövalede çalışabileceğiniz en rahat şekilde ayarlayarak üzerine tuvali yerleştiriniz.
6. Tuval yüzeyine çalışmanızı resim kalemi yardımıyla hafifçe geçiriniz.
7. Palet üzerinde inceltici yardımıyla boyalarınızın kıvamını ayarlayınız.
8. Hazırladığınız renklere göre ince bir kat olacak şekilde yüzeyi, renklendiriniz.
9. İlk kat uygulamasının ardından, arka planı dikkatlice renklendiriniz.
10. Detayların özelliklerine uygun kalınlıkta fırça veya spatula ile uygulamanızı yapınız.
11. Resmin lokal tonlamalarını, açık-koyu, ışık gölge etkileriyle çalışmanızı hacimlendiriniz.
12. Çalışmanız bittikten sonra kurumasını bekleyerek yüzeye dikkatlice vernik sürünüz.
13. Uygulama sonunda fırçalarınızı ve paletinizi tiner ile temizleyiniz.
14. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
15. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
16. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

YAĞLI BOYA TEKNİĞİNE GÖRE SOYUT NON-FİGÜRATİF RESİM YAPMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**			
Yönerge: Yağlı boya tekniğine göre soyut non-figüratif resim yapma uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)						
ÖLÇÜTLER	**Derece**					
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı çizime uygun hâle getirdi.					
3. Çalışmasında hangi geometrik formları kullanacağına karar verdi.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Tasarım ilkeleri doğrultusunda eskiz hazırladı.					
5. Çalışmasını tuval üzerine dikkatlice geçirdi.					
6. Boyalarının kıvamını hazırlayarak ilk kat renklendirmesini yaptı.					
7. Arka planı renklendirerek detay çalışmalarını uygun araçlarla yaptı.					
8. Kuruyan resim çalışması üzerine dikkatlice vernik sürdü.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10.Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıda verilen boşluklara yargılar doğru ise "D ", yanlış ise "Y" yazınız.

1. ( )Yağlı boyalar saydam yapıda boyalardır.

2. ( )Yağlı boya tekniği ilk olarak Çinli ve Hintli ressamlar tarafından kullanılmıştır.

3. ( )Tempera, alçıdan, kuru, ince sıva üzerine fırça yardımıyla yapılan resimlere denir.

4. ( )Yağlı boya İtalyan ressam Jan Van Eyck tarafından geliştirilmiştir.

5. ( )Soyut olmayan resimlerde, figür ve mekân gerçekçi olarak resmedilir.

B. Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları uygun sözcüklerle tamamlayınız.

1. Mağara duvarlarına yapılan resimlerde, ... Dönemde renkli boyalar kullanılmıştır.

2. Akdeniz ve Uzak Doğu medeniyetlerinde; su, tutkal ve zamk (reçine) ile hazırlanan bir karışımla ..... tekniğiyle resimler yapılmıştır.

3. Eski Yunan resim sanatı, ... Uygarlığı ile benzerlik taşımaktadır.

4. Rönesans Dönemi'nde resim sanatının gelişmesindeki en büyük katkı ..... aittir.

5. Sfumato tekniğini, İtalyan ressam ..... geliştirmiştir.

C. Aşağıdaki soruları okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Görüntü ve nesneleri gerçekçi olarak ele alan resim tarzı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Deformasyon B) Figüratif C) Soyut
D) Stilizasyon E) Tempera

2. Yağlıboya resim uygulamalarında aşağıdaki malzemelerden hangisi <u>kullanılmaz</u>?

A) Akrilik B) Füzen C) Palet
D) Şövale E) Spatula

3. Aşağıdakilerden hangisi yağlıboyaları inceltmek için <u>kullanılmaz</u>?

A) Ceviz yağı B) Hint Yağı C) Temiz su
D) Terebentin E) Tiner

4. Aşağıdaki ressamlardan hangisi 20. yy modern resim üsluplarını kullanmıştır?

A) Botticelli B) Caravaggio C) Kandinski

D) Leonardo Da Vinci E) Michelangelo

5. Aşağıdakilerden hangisi desen ve resim çalışmalarında kullanılan başlıca ilkelerden değildir?

A) Abstraksiyon B) Oran-orantı C) Perspektif

D) Ritim-bütünlük E) Zıtlık

ZÜHTÜ MÜRİDOĞLU

MESLEKİ RESİM

DUVAR RESMİ

3. ÖĞRENME BİRİMİ

KONULAR

- 3.1. Duvar Resimleri Türleri ve Uygulama Yöntemleri
- 3.2. Uygulama Yüzey Hazırlığı ve Restorasyonu
- 3.3. Duvar Resmi Uygulaması
- 3.4. Islak Sıva Üstüne Fresko, Sgrafitto, Teknikler İle Duvar Resim Analiz ve Uygulama

TEMEL KAVRAMLAR

Duvar Resmi, Fresko, Sgrafitto, Mozaik, Vitray, Lak, Bask, Graffiti, Sıva, Alçı, Dolgu, Restorasyon, Kopyalama

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Ülkemizdeki önemli duvar resimleri örnekleri ve bulundukları mimari yapıları araştırarak elde ettiğiniz bilgilerle (atölye ortamında) bir pano hazırlayınız.

3. ÖĞRENME BİRİMİ DUVAR RESMİ

3.1 Duvar Resimleri Türleri ve Uygulama Yöntemleri

Duvar resmi, duvar yüzeyi üzerine çeşitli teknik ve malzemeler kullanılarak yapılan resimlere denir. Duvar resimleri işlediği konulara göre o dönemin; tarihi, sanatı, inanç anlayışı ve sosyal yaşamı ile ilgili bilgiler vermektedir (Görsel 3.1, 3.2).

Görsel 3.1: Paleolitik dönem duvar resimleri, Altamira Mağarası

Görsel 3.2: Bir villa inşaatı konulu fresko (4. yüzyıl), Roma ViaLatina (ViyyaLatin)Yeraltı mezarı

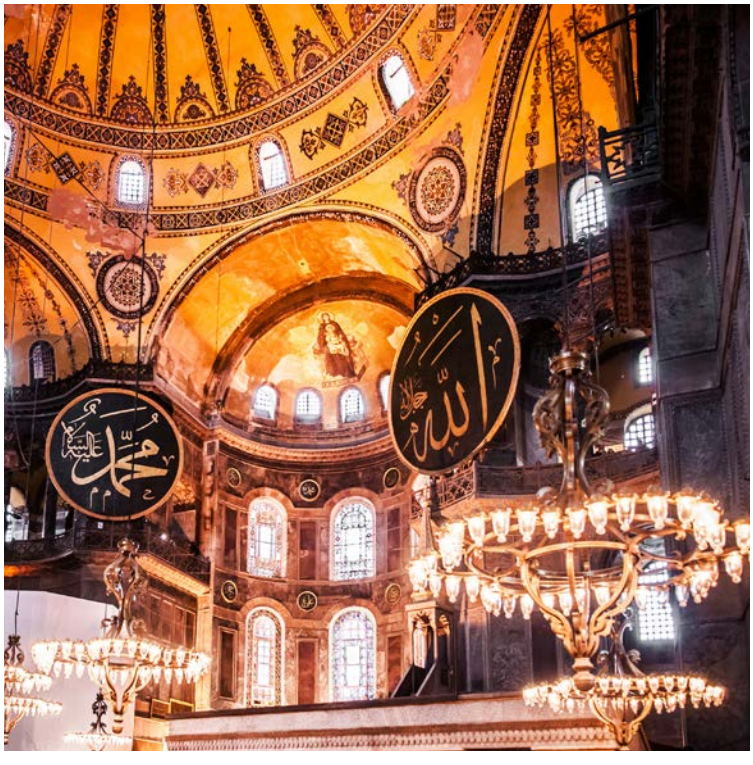
Bu resimler, taşınmaz tabiat ve kültür varlıkları olarak da nitelendirilmektedir. İnsanoğlunun yaratıcılık yönü, duygu ve düşünceleri ve kültürel anlatımı, en eski çağların kaya resimlerinden, bugün yapılan duvar resimlerine kadar uzanan süreç içinde bu eserlere yansımıştır (Görsel 3.3, 3.4, 3.5).

Görsel 3.3: Gürcistan Dostluk Anıtı, duvar resmi (1983)

Görsel 3.4: Raphaello, İmza Odası duvar resimleri,Vatikan Müzesi (1511)

Görsel 3.5: İstanbul Ayasofya Camisi duvar resimleri,

Duvar resimleri; boyama, oyma, kazıma, kakma, yapıştırma, kabartma yöntem ve teknikleriyle uygulanmaktadır. Duvar resimleri; ana taşıyıcı, sıva ve boya tabakalarıyla çok katmanlı bir yapıya sahiptirler. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte alternatif olarak farklı malzemeler ve teknikler de tercih edilmeye başlanmıştır.

Tasarımın içeriğine göre modern duvar resimlerinde farklı teknikler birlikte kullanılabilmektedir. Duvar resimleme yöntemleri şu şekildedir:

Fresko: En çok bilinen geleneksel duvar resmi tekniğidir. Yaş (gerçek) ve kuru fresko olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

1. Yaş (Gerçek) Fresko: Yaş sıva üzerine kireç veya suyla inceltilen boyalarla yapılan duvar resimleme tekniğidir (Görsel 3.6). Islak sıva üzerine resimleme yapıldığı için gerçek fresko denmektedir.

2. Kuru Fresko: Kuru zemin üstüne uygulanan en kolay duvar resimleme yöntemidir. Kuru sıva üzerine suyla karıştırılan boyar madde ile resimler yapılmaktadır (Görsel 3.7).

Görsel 3.6: Santa Maria del carmine (SantaMariya del Karmine) Kilisesi duvar resmi (1426)

Görsel 3.7: Michelangelo, Sistina Şapeli giriş duvarı üzerinde duvar resmi (1512)

Yaş freskoya göre kuru freskonun, boyanın yüzeyde kalması ve sıvaya işlememesi yüzünden, dayanımı düşüktür. Buna rağmen kuru fresko tekniği, kullanım olarak en çok tercih edilen yöntemdir (Görsel 3.8, 3.9).

Görsel 3.8: Efes Antik Kenti, duvar resimleri

Görsel 3.9: San Isıdoro (Sen İsidoro) Bazilika duvar resmi (1180)

Sgrafitto Tekniği: Farklı kalınlıklarda ve renklerde, üst üste atılan iki veya daha fazla katlı sıvanın kazınması ile oluşan duvar resimleme yöntemidir (Görsel 3.10, 3.11).

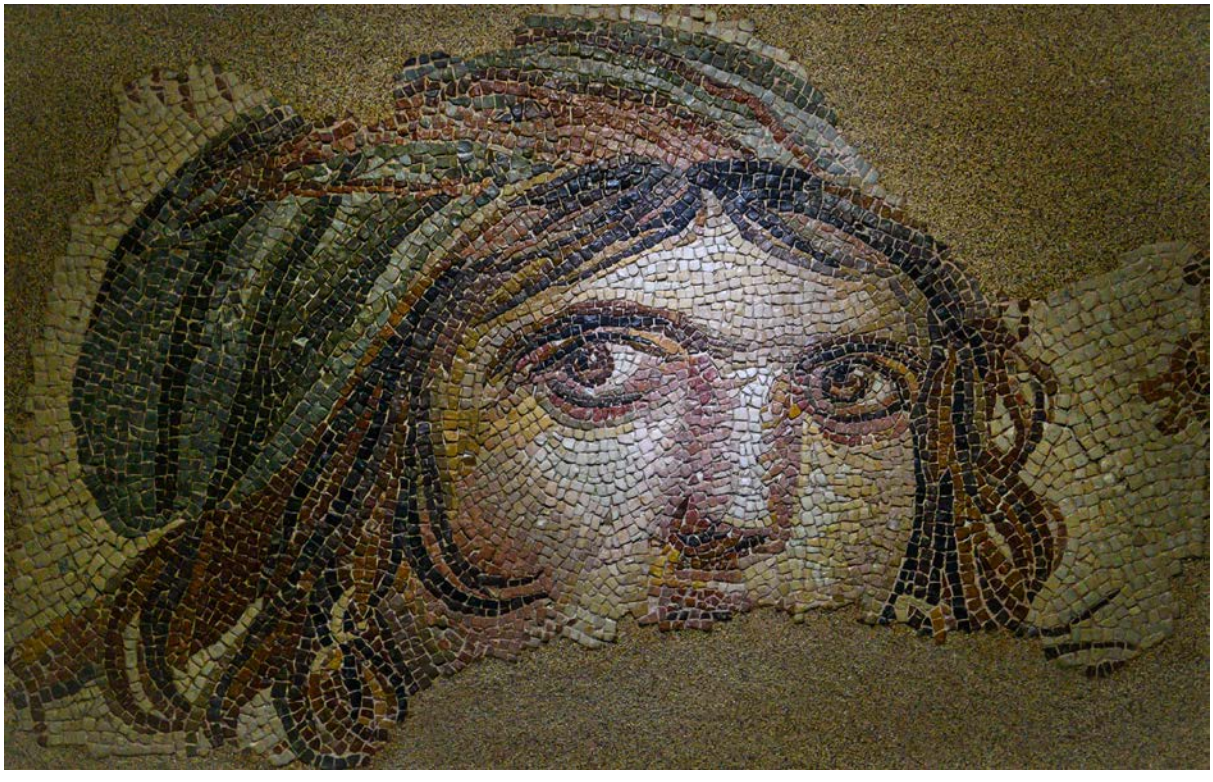

Görsel 3.10: Roma dönemi duvar resmi, Silezya, Polonya

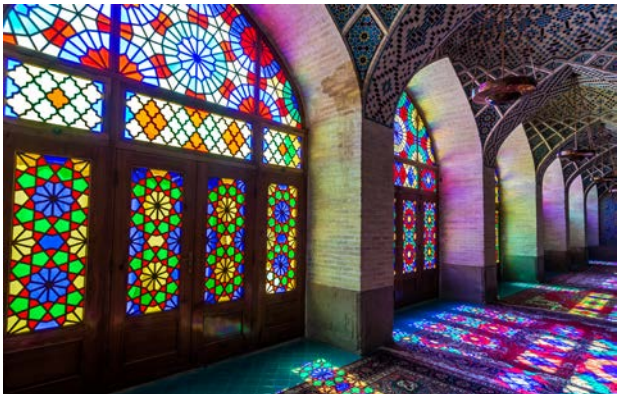
Görsel 3.11: Kromeriz (Kromeriz) Sarayı duvar resmi, Çek Cumhuriyeti

Mozaik Tekniği: En eski çağlardan beri, küçük taş parçalarının, çeşitli tekniklerle bir araya getirilerek uygulandığı sağlam bir duvar resimleme yöntemidir (Görsel 3.12).

Görsel 3.12: Çingene Kız Mozaiği, Gaziantep Zeugma Müzesi

Vitray Tekniği: Bu teknik cam malzeme kullanılarak yapılan duvar resimleme yöntemidir. Camın ışık geçirme özelliği temel alınarak, farklı tekniklerle yapılan bir duvar resmi tekniğidir (Görsel 3.13).

Görsel 3.13: İran Pembe Camisi vitray süslemeler,

Lak Tekniği: Ahşap levha üzerine resim yapılarak uygulanan bir tekniktir. Preslenmiş talaş levhalar üzerine yapılan bu resimler daha çok iç mekânlar için tercih edilmektedir (Görsel 3.14).

Görsel 3.14: Lak tekniği ile Tayland dekoratif sanat örneği

Baskı Tekniği: Duvar yüzeyine tasarıma uygun şablonlarla boyama yapılan veya görselin baskı alınarak yüzey üzerine yapıştırılmasıyla gerçekleştirilen duvar resimleme yöntemidir (Görsel 3.15, 3.16).

Görsel 3.15: Baskı tekniği ile duvar süsleme örneği

Görsel 3.16: Şablon tekniği ile duvar süsleme çalışması

3.1.1 Yüzey Üzeri Resim Uygulama Türlerinin Tarihçesi

Resim, insanlık tarihinde var olduğundan bu yana bir ifade ve anlatım biçimi olarak kullanılmaktadır. Tarihin ilk dönemlerinde mağara resimleri, mağaraların en kuytu ve girilmesi zor olan alanlarına uygulanmaktaydı. Belli bir plana dâhil olmadan, gelişigüzel çizilen bu resimler daha çok tılsım amacıyla çizilmekteydi. Figürler üst üste, büyüklü küçüklü ve belli bir kompozisyon olmadan resimleme yapılmaktaydı.

Mısır sanatında duvar resimleri daha çok soyluların mezarlarında ve piramitlerde kullanılmaktaydı. Duvar süslemeleri içinde tercih edilen duvar resimlemeleri, renklendirilmiş kabartmalar olarak da uygulanmaktaydı. İlerleyen dönemlerde mezarların dışında, soyluların yaşamları; villa, saray ve bahçelerin duvarlarında resmedilmeye başlanmıştır. Mısır duvar resimleri, yaşamı korumak için dinsel inançla yapılmış resimlerdir. Ölümden sonraki yaşama inanç gereği, Mısır Medeniyeti sanatçıları, mezarların içinde sadece ölen kişinin ruhunun görebileceğine inandıkları yerlere duvar resimlemesi yapmaktaydı. Mısırlılar, mezar içinde yapılan resimlerin, rölyeflerin ve heykellerin, kişinin ölümden sonraki yaşamına yardımcı olacağına inanmaktaydılar. O dönem resimlerinde figürlerin yüzlerinde duygusal veya kişisel herhangi bir ifade yer almamaktaydı (Görsel 3.17, 3.18). Kompozisyonlarda tanrılar, insan biçiminde resmedilmekteydi. Tanrılar ile hayvanların bağlantısını göstermek için hayvan başlı insan bedenine sahip figürler duvar resimlerinde önemli bir yere sahipti. Renklendirme işleminde, topraktan elde edilen boyalar su ile karıştırılarak, çamsakızı özü ile yapışkanlık özelliği kazandırılmaktaydı. Boyanın yüzeye sürülmesi için fırça olarak ezilerek uçları püskül hâle getirilen kamışlar kullanılmaktaydı.

Görsel 3.17: Mısır Amarna Firavun mezarları duvar resimleri

Görsel 3.18: Mısır Amada Tapınağı duvar resimleri

Görsel 3.19: Girit Knossos Sarayı duvar resmi

Yunan Dönemi öncesi olarak isimlendirilen Pre-Helenk Uygarlığı, Girit Adası ve çevresinde kurulmuştur. Bu uygarlıkta duvar resimleri, ilgi çekici, çok renkli ve zengin bir içerikle, saray duvarlarında uygulanmaktaydı. Pre-Helenklilerin Mısırlılarla olan iletişimlerinin yakın olmasından dolayı, duvar resimlerinde Mısır Uygarlığı etkisi altında kalmasına yol açmış bu etki daha çok figürlerde kendini göstermektedir. Mısır duvar resimlerinde kadın ve erkek figürleri açık ve koyu olarak betimlenmekteydi. Aynı betimleme Girit duvar resimlerinde de görülmektedir (Görsel 3.19).

Görsel 3.20: Miken sit alanı, Helenistik dönem duvar resmi

Yunan Dönemi resim sanatının en büyük özelliği insanı temel noktası olarak ele almasıdır. Bu dönem duvar resimlerinde insanların günlük yaşantılarıyla birlikte, mitolojik konular ele alınmaktaydı (Görsel 3.20).

Sıva üzerine boya uygulaması yapılırken katmanlar oluşturulmaktaydı. Boyanın ilk katmanı, mat olarak yüzeye uygulanır, ikinci katman, birinci katman ile yine aynı renkte balmumu ile karıştırılarak parlak bir yüzey oluşturulurdu.

Görsel 3.21: Pompei Antik kentinden duvar resmi detayı

Fresko sanatının o dönemde en iyi örnekleri Roma Dönemi'nde, Pompei kentinde görülmektedir. Bu antik kentte duvar resimlerinin konusu mitolojik hikâyeler ve dinî inanışlardır (Görsel 3.21). Figürlerin mekân içinde hareket halindeyken tasvir edilmesi bu duvar resimlerinin bir diğer özelliğidir. Figürler insan boyutunda resmedilirken, arka planda Pompei kırmızısı olarak adlandırılan bir renk kullanılmaktaydı.

Yunanlı sanatçıların geliştirdikleri duvar resimleri uygulamaları, mozaik tekniklerinin de kullanılmasıyla birlikte Romalılarda daha çok gelişme göstermiştir (Görsel 3.22).

Görsel 3.22: Balık motifli mozaik duvar resmi, Pompei, İtalya

Görsel 3.23: Çin Mogao (Mogağo) Duvarlarından Uygur duvar resim sanatı

Aynı dönemde Orta Asya'da yaşayan Uygur Türkleri, Budizm ve Manihaizm inançlarına sahiplerdi. Bu inanç sistemlerine göre duvar resimleri uygulamaları yapılmaktaydı. Bilinen en eski Türk resimlerinin sahipleri Uygur Türkleridir. Duvar resimlerinde dinî konuların yanı sıra, gündelik yaşam, av sahneleri ve kendi resmini yaptırmak isteyen kişilerin portre çalışmaları yer almaktaydı (Görsel 3.23).

Bizans Dönemi duvar resimleme teknikleri ağırlıklı olarak mozaik ve fresk uygulamalarıdır. Daha çok kilise duvar ve tavanlarında bu uygulamaların en başarılı örnekleri bulunmaktadır. Göreme ve Ürgüp'te Bizans Dönemi duvar resimlemeleri için öncelikle kayaların içleri oyulmaktaydı. Ardından bu oyukların içine İncil'de geçen hikâyeler veya dinî konulu freskler yapılmaktaydı (Görsel 3.24, 3.25).

Görsel 3.24: Kapadokya Elmalı Kilise Göreme Açık Hava Müzesi,Bizans Dönemi duvar resimleri

Görsel 3.25: Kapadokya Karanlık Kilise Göreme açık hava müzesi, Bizans Dönemi duvar resimleri

Görsel 3.26: Meryem ve Melekler Vitray,Paris Notre Dame (Nötürdam) Katedrali

Orta Çağ Avrupa'sında inşa edilen mimari yapılarda duvar resimleme tekniklerinden vitray da kullanılmaya başlanmıştır. Gotik mimarinin gelişmesiyle birlikte fresko tekniği yerine daha çok vitray tekniği uygulamalarda tercih edilmiştir. Kiliselerde vitray tekniğinin konuları, Hz. İsa'nın hayatı ve dinsel hikâyelerdir (Görsel 3.26).

Rönesans Dönemi'nde duvar resimleri konusunda verilen en önemli eser, Santa Maria Della Grazie (Santa Mariya delle greyz) Manastırı'nda fresko tekniğiyle yapılmış olan, Leonardo Da Vinci'nin "Son Akşam Yemeği" eseridir (Görsel 3.27). Diğer önemli eser ise yine fresko tekniği kullanılarak, Sistina (sistina) Şapeli'nin tavanına, Michelangelo (Mikhalencelo) tarafından yapılan "Yaratılış" konulu duvar resmidir.

Görsel 3.27: Leonardo da Vinci, Son Akşam Yemeği, İtalya, Santa Maria delle Grazie Manastırı (1498)

18. yüzyılda mimari yapılarda bütünleyici sayılabilen büyük ölçülerde freskolar üretilmiştir. Bu dönemdeki barok sanatının etkisini duvar resimleri üzerinde de görmek mümkündür. İç mekânlarda duvar resimleri dekoratif amaçlarla kullanılırken boyalar kök boya, çeşitli yağlar ve yumurta aklarıyla hazırlanmaktaydı.

Osmanlıda 18. yüzyıla kadar duvar resimlemelerinde daha çok minyatür ve geleneksel mimari süslemeciliği tercih edilmiştir. Osmanlı öncesinde duvar süslemesi 13. yüzyıla kadar mozaik çini uygulamaları ile gerçekleştirilmekteydi. Bu teknik iç ve dış mimaride, sırlanmış levhaların bir araya getirilerek, alçı zemin üzerine montajlanmasıyla uygulanmaktaydı (Görsel 3.28).

Görsel 3.28: Osmanlı Dönemi çini sanatı. İstanbul Eyüp Sultan Camisi çinileri

Osmanlı sanatı zamanla Batı sanatından etkilenmeye başlamıştır. 18. yüzyıl sonlarına doğru; manzara, insan ve hayvan figürleri, natürmortlar, doğadan sahneler, dinî konular duvar resimlerinin konuları olmuştur. İlk yapılan eserlerde daha çok minyatürlerin etkisi hissedildiği için perspektif ve ışık gölge unsurları göz ardı edilmiştir. Zamanla, rölyef, alçı sıva ve ahşap panolar üzerine yapılan resimler olarak üç farklı şekilde uygulama yapılmaya başlanmıştır. Alçı sıva üzerine yapılan duvar resimleri fresko ile benzerlik gösterse de, fresko sayılmazlar. Alçı sıva üzerine yapılan resimleme yöntemi daha çok iç mekânlarda, cami kubbelerinde, duvarlarda veya duvara yakın bölümlerde uygulanmıştır (Görsel 3.29).

Görsel 3.29: Osmanlı Dönemi, sivil mimaride Batı etkisi, Birgi duvar süsleme örneği

19. yüzyıla gelindiğinde, resim sanatında, duvar resimleme yöntemleri pek tercih edilmemiştir. Mimari yapılarda ve iç mekânlarda duvarlar ya çok renkli kullanılmıştır ya da çok büyük tuvallerde resimler kullanılmıştır. Duvar resmi geleneği yerini mekân resmine bırakmıştır.

Teknoloji ve endüstrinin gelişmesiyle birlikte 20. yüzyılda farklı malzeme ve teknikler duvar resimlemesinde kullanılmaya başlanmıştır. Buna, dijital tasarımlarla alınan baskıların duvar kâğıdı olarak kullanılması örnek olarak verilebilir (Görsel 3.30, 3.31).

Görsel 3.30: Dijital baskı duvar kâğıdı örneği

Görsel 3.31: Dijital baskı duvar kâğıdı örneği

3.1.2 Mimari Yapılarda Uygulanan Yüzey Resimleme Tekniklerinin Uygulama Yöntemleri ve Malzeme Özellikleri

Duvar resimleri uygulamalarında uygulama yapılacak yüzey, nem ve kirden arındırılmalıdır. Teknolojinin gelişmesiyse birlikte yapı uygulamalarında ve tadilat işlemlerinde yeni malzemeler kolaylık sağlamaktadır. Hasarlı ve zarar görmüş duvarlar tamir edilmelidir. Kırık ve çatlaklar doldurulmalıdır. Resim uygulamasının nemden etkilenmemesi için sıva ve duvar arasına bir levha yerleştirilebilir. Böylelikle sıvaya bir alt tabaka ve üzerinde yapılan resim vb. uygulamalarda çatlak oluşumu da engellenmiş olur. İç mekânda alçı sıva, dış mekânlarda ise çimento kum karışımı kullanılarak hazırlanan harç pürüzsüz bir şekilde yüzeye sıvanarak resmin zemini hazırlanır. Ardından tercihe bağlı olarak, renkli veya saydam bir tabaka oluşturacak astar boya sürülür. Tekniğe uygun olarak duvar resmi yüzeye geçirilir. Duvar resimlerinde kullanılan teknikler şu şekildedir:

Kuru Fresko (Fresko Succo (Sukko): Kuru sıva üzerine yapılan duvar resimleme tekniğidir. Duvar resim uygulamasına geçilmeden önce yüzeyin tadilat ve tamiratının yapılması gerekmektedir. Kırık ve çatlaklar uygun dolgu malzemeleri ile doldurulmalıdır. Yüzey, nemden ve kirden arındırılmış olmalıdır. İç mekânlarda alçı sıva, dış mekânlarda çimento ve kum karışımı ile yapılan harç, yüzeyde düz bir zemin oluşturmak için kullanılmaktadır. Kuruyan bu yüzey üzerine astar boya yapıldıktan sonra resim uygulamasına geçilir (Görsel 3.32).

Görsel 3.32: San Vincenzo (San Vinçenzo) Bazilikası, kuru fresko tekniği duvar resmi detayı

Yaş Fresko (Buono Fresko-Gerçek Fresko): Kuru fresko tekniğinde olduğu gibi öncelikle uygulama yapılacak duvar üzerinde gerekli tadilat ve tamirat işlemleri yapılmalıdır. Islak olan sıva üstüne uygulama yapılır ve sürülen boyalar, sıvaya nüfus ettiği için kuruduktan sonra sağlam ve kalıcı bir resim üretilmiş olur. Bu yöntemde yapılan resmin uzun ömürlü olabilmesi için duvar harcının dikkatli hazırlanması gerekmektedir. Bu teknik, duvar yüzeyine zor uygulanmasına rağmen kalıcılığı en yüksek olan resimleme tekniğidir (Görsel 3.33). Yaş fresko tekniğinde, işlem basamakları ve zamanlama doğru şekilde yapılmalıdır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, gelişen malzemeler, fresko yapım tekniklerinde kolaylık sağlamaktadır.

Görsel 3.33: İtalya Pitti (Piti) Sarayı, yaş fresko tekniği duvar resmi

Görsel 3.34: Sgrafitto tekniği ile dış cephe duvar süsleme örneği

Sgrafitto Tekniği ile Duvar Resmi Oluşturma: Sgrafitto tekniği uygulamada yaş fresko tekniğiyle benzerlik göstermektedir. Her iki teknikte de sıva katmanlar oluşturur. Fresko tekniğinde boyama işlemi, yaş sıva üzerine uygulanmaktadır. Sgrafitto tekniğinde ise sıva katmanları renklendirilmiştir. Duvar uygulamaya hazır hâle getirildikten sonra renkli sıvayı oluşturmak için kum, çimento ve suda çözünen boya ile harç hazırlanıp yüzeye sürülerek katman oluşturulur. Sıva yüzeye sürüldükten suyunu çekip matlaştıktan sonra ikinci renkte olan sıva katman olarak atılır. Çatlama oluşmaması için üst üste en fazla dört kat sıva atılmalıdır. Renkli sıvalar yüzeyde katman oluştururken en açık renkten, en koyuya doğru sıralama yapılmalıdır. Kesme ve kazıma işlemlerinin gerçekleştirirken sıvanın ıslak olması gerekmektedir. Bu teknik, kabartma gibi boyutlu çalışmalar yapılmasına olanak sağlamaktadır (Görsel 3.34).

Mozaik Tekniği ile Duvar Resmi Oluşturma: Tasarıma uygun olarak kesilen veya parçalanan taşlar, direk ıslak sıva üzerine yapıştırıldığı gibi farklı bir yerde hazırlanarak duvar üzerine montajı da yapılabilmektedir (Görsel 3.35, 3.36).

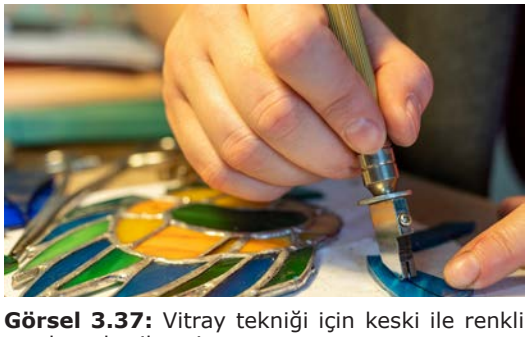

Görsel 3.35: Farklı bir zeminde hazırlanan mozaik tekniği ile duvar resmi çalışması

Görsel 3.36: Direk ıslak zemin üzerine mozaik tekniği ile duvar resmi çalışması

Işıklı Camlar (Vitray) ile Duvar Resmi Oluşturma: Renkli camların tasarıma uygun olarak kesilmesiyle farklı tekniklerle oluşturulan duvar resim uygulamasıdır. Tekniğe uygun olarak hazırlanan tasarım, uygulama yapılacak duvar üzerinde veya farklı bir yerde hazırlanarak montajı yapılabilmektedir. Vitray sanatı, renkli camların birleştirilmesinde tercih edilen malzemeye göre tanımlanmaktadır. Uygulama biçimlerine göre vitray çeşitleri şunlardır: Kurşun vitray, yapıştırma vitray, alçı vitray, beton vitray, kumlama vitray, boyama vitray, tifanny vitray (Görsel 3.37, 3.38).

Görsel 3.37: Vitray tekniği için keski ile renkli camların kesilmesi

Görsel 3.38: Vitray tekniği çalışması

Lak Tekniği ile Duvar Resmi Oluşturma: Resim uygulaması yapılacak ahşap levhaların her iki yüzüne neft ve bezir yağı sürülerek kurutulur. Yüzeye sentetik macun ile ince bir tabaka sürülür. Düzelen yüzeye boyama işlemi yapılır ve ardından zımparalanır. Bir iki kez daha boyama ve zımparalama işlemi tekrarlanır. Tasarıma uygun olarak çizilen resim akrilik boya ile renklendirilerek vernik uygulaması yapılır (Görsel 3.39, 3.40).

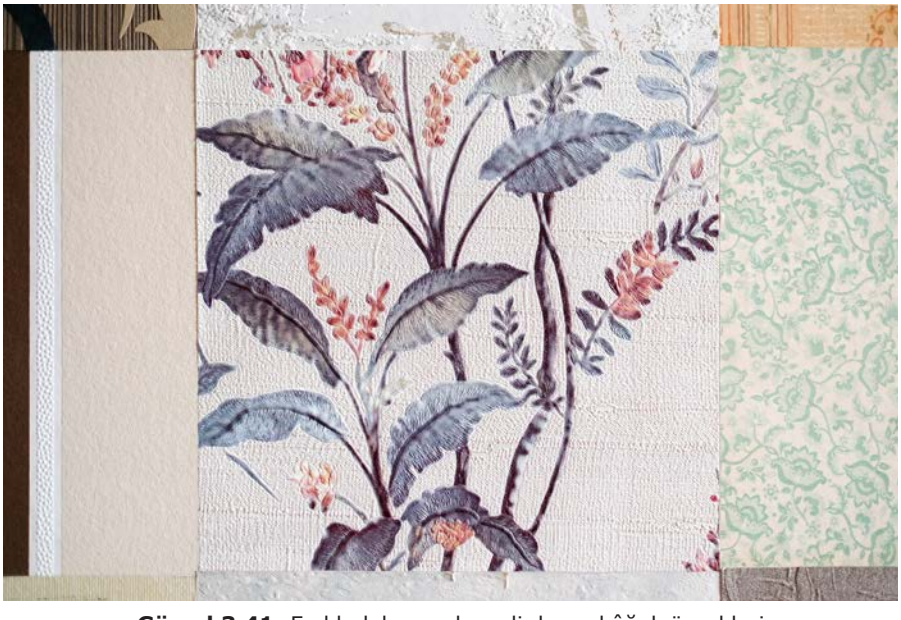

Görsel 3.39: Agabiti, lak tekniği ile duvar resmi İtalya Palazzo Pianetti (Palazo Piyanetti) Sanat Galerisi (1528)

Görsel 3.40: Agabiti (Agabiti), Doğuş, lak tekniği ile duvar resmi, Macaristan Hristiyan Müzesi (1534)

Baskı Teknikleriyle Duvar Resmi Oluşturma: Duvar yüzeylerini iki boyutlu olarak resimlendirme uygulamalarında tercih edilen bir yöntemdir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, yeni dijital uygulamalar duvar resimlerinde de kullanılmaya başlanmıştır. Öteki tekniklerde olduğu gibi yine öncelikle yüzey nem, kir ve diğer etkenlerden arındırılmalıdır. Baskı resminin uygulanacağı yüzey pürüzsüz bir duruma getirilmelidir. Ardından, şablonlarla boyanarak veya hazır çıktılar yüzeye yapıştırılarak uygulama yapılmalıdır. Dijital baskı özgün resim çalışmalarına olanak sağlamaktadır. Bilgisayar ortamında hazırlanan tasarım, çıktı alınarak yüzeye, saydam tutkalla düzgünce yapıştırılarak uygulama gerçekleştirilir (Görsel 3.41).

Görsel 3.41: Farklı doku ve desenli duvar kâğıdı örnekleri

Görsel 3.42: Graffiti çalışması, Berlin duvarı

Graffiti Tekniği ile Duvar Resmi Oluşturma: Duvar yüzeyine yazı ve çizgilerin kullanılmasıyla oluşturulan resimleme tekniğidir. Uygulama yapılan yüzeyde resimler ve yazılar birlikte kullanılabilmektedir. Mimari yapılardan bağımsız olarak uygulanan bu resimler, kapı, cam, pencere, duvar gibi her türden yüzey üzerine yapılabilmektedir. Bu teknik sokak kültüründen ilham alan sıra dışı bir tekniktir. Daha çok, eğlence merkezlerinde, metro duraklarında bu resimleme çalışmalarına rastlamak mümkündür. Her türlü duvar yüzeyi üzerine, özellikle su bazlı sprey boyalar ve her türden boyar madde bu resim tekniğinde kullanılmaktadır. Bu teknik ile yapılan çalışmalar, boyutlandırma yapılmasına olanak sağlayan fazlasıyla renkli çalışmalardır (Görsel 3.42).

Görsel 3.43: Seramik kabartma, Ukrayna

Üç Boyutlu Duvar Resmi Oluşturmada Kullanılan Teknikler: Duvar resimlerinde üç boyutlu çalışmaya olanak sağlayan tekniktir. Tercih edilen malzemeye göre metal rölyef, seramik rölyef, ahşap rölyef gibi isimlerle tanımlanmaktadır. Rölyef, yüzey üzerine yapılan yükseltmelerden veya alçaltmalardan oluşmaktadır. Şekillendirilebilir her malzeme ile bu uygulamalar yapılabilir. Rölyef yapımında, sert veya yumuşak yüzeye uygulanması bakımından, iki yöntemle çalışılabilir. Çalışma, çoğunlukla atölye ortamında uygulama yapılarak tamamlandıktan sonra duvara montajı yapılmaktadır (Görsel 3.43).

Duvar resimleri, genel olarak kullanılan kireç, sıva ve bağlayıcı malzemelere göre farklılık göstermektedir. Duvar resminde kullanılan sıva türleri ve malzemeleri şu şekildedir.

Görsel 3.44: Duvara mala ile sıva çekme işlemi

Zeminde Kullanılan Sıva: Kil, çamur, alçı ve kireç gibi bağlayıcı özelliği bulunan malzemelerle hazırlanan harç ile ana, başka bir isimle, taşıyıcı yüzey hazırlanır. Bu yüzeyin hazırlanmasının amacı hem yüzeyi pürüzsüz bir duruma getirmek hem de boyama işleminin ön hazırlığıdır (Görsel 3.44). Bu harçlar için farklı bağlayıcı maddelerde konulabilmektedir.

Kerpiç Sıva: Kil, su ile karıştırıldığında hamur haline gelen, kolay şekil alabilen farklı alanlarda kullanılan bir toprak çeşididir. Bağlayıcı özelliğe sahip olan bu toprak türü, su ile karıştırıldığında şişme ve büzülme eğilimi gösterir. Su kaybı oluşmaya başladığında kil çamuru kuruyarak çatlamaya başlar. Çatlama özelliğini durdurabilmek için tarihin ilk dönemlerinde saman, gübre ve lifli malzemeler karıştırılarak kullanılmaktaydı (Görsel 3.45). İlerleyen dönemler içinde talaş, jütlü lifler, sert ağaç külleri gibi farklı malzemeler de çatlama özelliğini ortadan kaldırmak için tercih edilmiştir (Görsel 3.46). Kil ile elde edilen kerpiç sıvalar, yüzeyi pürüzsüz hâle getirmek için ve boya uygulamasına hazırlık olarak kullanılmaktaydı. Sıva işlemi bittikten sonra tercihe bağlı olarak sıva beyaza boyanarak duvar resmine hazır hâle getirilirdi. Bu badana işlemi daha çok alçı ve kireç ile uygulanmaktaydı.

Görsel 3.45: Kerpiç duvar örneği

Görsel 3.46: Kerpiç sıva ile duvardaki boşlukları doldurma çalışması

Alçı Sıva: MÖ 3000 yıllarında Mısır ve Orta Doğu'da alçı malzeme harç ve sıva olarak tercih edilmiştir. Alçı toz hâlindedir (Görsel 3.47). Alçı, su ile karıştırılarak harç malzemesi elde edilmektedir (Görsel 3.48). Alçı mimari yapılarda en eski kullanılan malzemelerden birisidir. Bu malzeme, farklı uygulamalarda dolgu olarak da kullanılabilmektedir.

Görsel 3.47: Alçı sıva malzemesi

Görsel 3.48: Duvara mala ile alçı sıva çekme işlemi

Kireç Sıva: Kireç kireçtaşından elde edilmektedir. MÖ 1400'lü yıllarda, Anadolu, Girit ve Filistin'de mimari yapıların inşasında, sıva olarak kullanılmıştır. Roma Dönemi'nde taş bloklar arasında harç olarak tercih edilmiştir. Kireç toz yapıdadır ve harç haline gelebilmesi için su ile karıştırılması gerekmektedir (Görsel 3.49). Bununla birlikte farklı dolgu malzemeleriyle de karıştırılarak dayanımı yüksek sıvalar elde edilmektedir.

Görsel 3.49: Kireç sıva kıvamı

Dolgu Malzemeleri: Harç ve sıva yapımında kullanılan mineralli farklı büyüklüklere bağlı malzemelerdir. Kum, çakıl, kırma taşlar, pişmiş killer dolgu malzemeleri olarak kullanılmaktadır (Görsel 3.50).

Görsel 3.50: Çakıl taşı dolgu malzemesi ile hazırlanmış çimento uygulaması

Sıvalarda Kullanılan Katkı Malzemeleri: Harç ve sıvalara farklı özellikler verebilmek için bağlayıcı ve dolgu maddelerle karıştırılarak uygulanan malzemelerdir. İlk organik katkılar Arap zamkı, gergedan kanı, incir sütü, yumurta akı vb. malzemelerdir. Bununla birlikte, keten, saman, hayvan kılları sıvalara katılarak dayanım özellikleri verilmeye çalışılmıştır. Yine, öküz, at, keçi gibi hayvanların kılları da katkı malzemesi olarak kullanılmıştır.

Kullanılan Su: Sıva harcında kullanılacak su temiz olmalıdır. İçerisinde herhangi bir katkı maddesi bulunmamalıdır. Su temiz olmazsa sıva harcında istenilen niteliğe ulaşılamaz (Görsel 3.51).

Görsel 3.51: Sıva harç için kullanılan temiz su

Boya Tabakası: Tekniğe uygun olarak, kalınlık yapmayacak kadar kabarık veya çok ince olmamalıdır. Boya tabakası, pigment ve bağlayıcı ile karıştırılarak duvar resminin yapılacağı tabakada kullanılmaktadır.

Bağlayıcılar: Renklendirme için kullanılan boyayı oluşturan pigmenti bağlayan sıvılara denilmektedir. Kullanılan duvar resim tekniğine göre malzeme içeriği değişen bağlayıcılar, boyanın sürülmesine yardımcı olmak ve uygulamaya parlaklık vermek amacıyla kullanılmaktadır. Bununla birlikte, pigmentin boya tabakasına tutunmasında büyük öneme sahiptir. Bağlayıcılar; protein yapıda olanlar, yağ ve katı yağlar, wax ve doğal reçineler olarak kategorize edilebilmektedir. Bazı tekniklerde yapıştırıcı özelliğe sahip bağlayıcılar pigmenti yüzeye sabitlemek amacıyla kullanılmaktadır.

Taşıyıcılar: Resmin uygulandığı kaya, kerpiç, tuğla taş, ahşap ve benzeri yüzeylerin birlikte veya tek başına kullanıldığı duvarlardır.

Taşınabilir Çerçeve Kullanımı: Islak sıva üzerine yapılan yaş fresko tekniğinin, atölyede hazırlanarak, uygulama bittikten sonra gerçek yerine taşınmasına yardımcı olan özel çerçevelerdir. Metal malzemeyle yapılması uygun olan bu çerçeveler sağlam freskoların yapılmasına olanak sağlamaktadır. Yan kısımlar ve taşıyıcı tabanlar birleştirilir. Orta kısmı boş ve çukur şeklindedir. Taşınabilir çerçevenin içine hazırlanan çimento ve kalın kum 2 cm olacak şekilde çerçeveye eşit olarak dökülür. Freski oluşturulacak diğer katmanlar bu katmanın üzerine atılmaktadır. Çerçeve ile yapılan bu uygulamalar, montaj yapıldıktan sonra çalışmanın nem gibi olumsuz etkenlerden korunmasına olanak sağlamaktadır.

3.1.3 Ülkemizdeki Önemli Duvar Resimleri Örnekleri ve Bulundukları Mimari Yapılar

Duvar resimlerinin gelişimi mimari bir eleman olan duvarın keşfedilmesiyle birlikte başlamaktadır (Görsel 3.52). Yerleşik yaşamın en büyük özelliği, korunma, barınma amaçlı duvarların ve çatının oluşturduğu yapılardır. Hitit, Yunan, Mısır gibi medeniyetlerde duvar resimleri mezar, anıt, tapınak gibi mimari mekânlarda duvar resimleme teknikleri kullanılmıştır. Duvar resmi, resim sanatının gelişmesine büyük katkılar sağlamıştır.

Görsel 3.52: Hitit Dönemi kireç taşı kabartma, Arslantepe höyüğü (MÖ 12.yy.), Anadolu Medeniyetleri Müzesi

Erken Bizans Dönemi'nde daha çok dinsel konular işlenmiştir. Döneme ait eserlerden bazıları, İstanbul'da; Ayasofya, Aya İrini, Küçük Ayasofya bünyesinde bulunmaktadır (Görsel 3.53). Bununla birlikte yine İstanbul'da bulunan Kalenderhâne Camisi'nde ortaya çıkarılan "Meryem ve Çocuk İsa" konulu mozaik resmi önemli örnekler arasında sayılmaktadır (Görsel 3.54).

Görsel 3.53: Erken Bizans Dönemi duvar resimleri, İstanbul Aya İrini Kilisesi Müzesi

Görsel 3.54: Bizans Dönemi duvar resimleri, İstanbul Ayasofya Camisi

Ayasofya'da bulunan mozaik resimler, Orta Bizans Dönemi'nde yapılmıştır (Görsel 3.55). Bu resimler, Döneme ait mozaik sanatlarının yapısını simgeleyen önemli eserlerdir.

Görsel 3.55: Bizans Dönemi duvar resimleri, İstanbul Ayasofya Camisi

Kapadokya, Ürgüp, Göreme bölgesinde bulunan resim örnekleri Orta Bizans Dönemi'ne aittir. Peri bacalarının yani tüf kayalarının içine oyularak yapılan resimler konu olarak aynıdır. Dinsel hikâye ve konuları ele almaktadır. Renklendirme sistematikleri farklılık göstermektedir. Tokalı, Çarıklı, Elmalı ve Karanlık Kilisesi önemli eserleri bünyesinde barındırmaktadır (Görsel 3.56).

Görsel 3.56: Orta Bizans Dönemi duvar resmi, Son Akşam Yemeği, Göreme Karanlık Kilise

Türkiye'de bulunan duvar resim örneklerinin bulunduğu diğer yapılardan bazıları; İstanbul'da Fethiye Camisi, Vefa Kilisesi, Trabzon Ayasofya Kilisesi ve Trabzon Sümela Manastırı'dır.

Osmanlı Dönemi'ne ait en iyi örnekler İstanbul'da Topkapı ve Dolmabahçe Sarayı'nda bulunmaktadır.

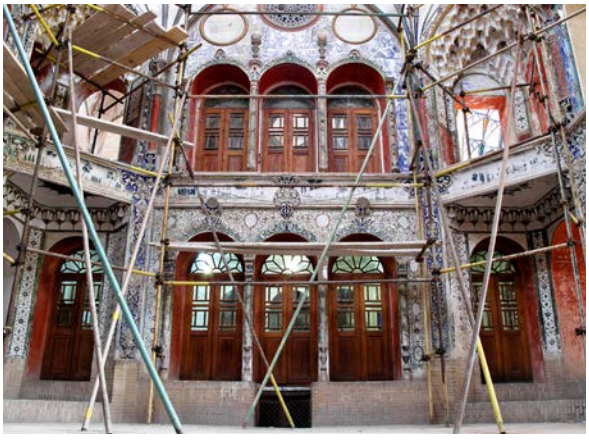
İstanbul ve Anadolu'da saray, köşk, yalı ve evlerin süslenmesinde kullanılan duvar resimlerinin yanı sıra Yozgat'ta Başçavuşoğlu Camisi ile Denizli Acıpayam Yazır Köyü Camisi'nde barok döneme ait duvar resimleri bulunmaktadır.

Duvar resimlerinde modern sanatın en iyi örnekleri sayılabilecek eserler ise Ankara'da, Ulus Anafartalar Çarşısı'nda görülebilir.

3.2. Uygulama Yüzey Hazırlığı ve Restorasyonu

İnsanoğlunun geçmişten getirdiği kültürünü yaşatma, koruma ve sonraki nesillere ulaştırma gayreti ilk çağlardan bugüne kadar farklı şekil ve yöntemlerle kendisini göstermiştir. Bu gayret ve bilinç bugün olduğu gibi geçmişte de önemli bir görev sayılmaktaydı.

Korunacak kültürel değer kavramı denilince ilk önceleri, taşınır eski eserler anlaşılırken ilerleyen zamanlarda taşınmaz eski eserler de bu başlık altında değerlendirilmeye başlanmıştır (Görsel 3.57, 3.58).

Görsel 3.57: Restorasyon çalışması için dış mekân yüzey hazırlığı

Görsel 3.58: Restorasyon çalışması için iç mekân yüzey hazırlığı

3.2.1 Restorasyon Tanımı

Restorasyon, tarihi eser niteliğinde sayılan mimari bir yapının durumunun belgelenerek, sorun tespiti yapıldıktan sonra onarım yöntem ve yaklaşımlarının ölçülü ve ölçeklerle raporlandırılarak uygulanma çalışmalarıdır (Görsel 3.59).

Görsel 3.59: Mısır Abydos (Abidos) Tapınağı restorasyon çalışmaları

3.2.2 Restorasyon Yöntem ve Teknikleri

Restorasyon yöntem ve teknikleri; sağlamlaştırma, tamamlama, yenileme, yeniden yapma, temizleme ve taşımadır. Farklı yapılarda bu tekniklerin en uygun olanı kullanılmalıdır. Restorasyon sırasında eserlere doğru ve minimum düzeyde müdahale edilmelidir. Bu nedenle farklı yapılarda farklı restorasyon tekniklerini kullanmak doğru olur (Görsel 3.60).

Görsel 3.60: İtalya Santa Maria Kilisesi tavanındaki freskler üzerinde restorasyon çalışması

3.2.2.1 Sağlamlaştırma

Eserin, taşıyıcı sistemi ve bulunduğu zeminin dayanım gücünü artırarak sağlamlaştırılmasıdır (Görsel 3.61). Bu uygulama, yapının olanaklarına, kullanım malzemelerine uygun olarak özel kimyasal maddelerle direnç kazandırılarak gerçekleştirilir. Bu uygulama ile yapı daha uzun yıllar; deprem, doğal afetler ve etkenler gibi durumlara karşı dayanım kazanmış olur. Bozulma sürecini yavaşlatmak veya engellemek için yapıda kullanılan her malzeme için uygun teknik kullanılmalıdır. Yıllar içinde taşıyıcı sistemlerde oluşan hasarlar, duvarlarda çatlama, ayrılma gibi sonuçlar doğurmaktadır. Restorasyon çalışmalarının gelişmediği zamanlarda bu olumsuz etkiler, payanda destekleri, gergi yerleştirme, yıkıp yeniden yapma gibi yöntemlerle giderilmeye çalışılmaktaydı. İlerleyen teknolojiyle birlikte yapının sağlamlaştırılması için öngerme, enjeksiyon, ankraj, temel genişletme, temel destekleme gibi yöntemler kullanılmaya başlanmıştır.

Görsel 3.61: İstanbul Kız Kulesi sağlamlaştırma amaçlı restorasyon çalışması

3.2.2.2 Bütünleme

Bir bölümü hasar almış veya yok olmuş yapı ve elemanlarının, ilk yapılışında kullanılan tasarımı temel alınarak uygun malzemelerle tamamlama uygulamalarıdır. Bütünlemenin amacı estetik, işlevsel veya strüktürel yapı olarak farklılık gösterebilmektedir (Görsel 3.62). Bütünleme işleminin doğru yapılabilmesi için eserin üretimine ait bilgilerin olması gerekmektedir. Kullanılamayacak durumda olan arkeolojik eserlerin bütünlenme işlemi yapılmaz. Restorasyon bitiminde eserin uygun bir yerine, uygulama tarihi ve mimarla ilgili bilgilendirme yazısı yerleştirilir.

Görsel 3.62: Hasarlı bir duvar resminin uygun malzemelerle bütünleme çalışması

3.2.2.3 Yeniden İşlevlendirme

Yaşam biçiminin zaman içinde farklılık kazanmasıyla birlikte, insanoğlunun istekleri de değişmiştir. Tarihi yapıların kullanım işlevi de bu doğrultuda farklılık göstermeye başlamıştır. Yeniden işlevlendirme, yapıların, ilk kullanım amacından farklı bir amaç için restore edilerek hizmete açılması işlemidir (Görsel 3.63, 3.64). Bu çalışma ile tarihi binaların yıkılmasına engel olunmaktadır.

Görsel 3.63: İstanbul Topkapı Sarayı'nın günümüzde müze olarak işlevini sürdürmesi

Görsel 3.64: Paris Louvre Sarayı'nın günümüzde müze olarak işlevini sürdürmesi

Görsel 3.65: Yeniden yapılandırılmış eski Ankara evleri

3.2.2.4 Yeniden Yapım-Rekonstrüksiyon

Tamamıyla yok olan veya büyük miktarda hasarlı olan bir yapıt ya da sit alanının belgelere göre yeniden yapılmasıdır. Restorasyonu yapılacak olan yapıtın tarihi dokusu, yapımda kullanılan malzemeler vb. durumlarını gösteren fotoğraf, plan, röleve gibi belgeler olmadan rekonstrüksiyon uygulaması gerçekleştirilemez. Yapıtın iyi durumda olan parçaları, onarım esnasında ayrılarak, temizlenip, yeniden kullanılmalıdır. Bu restorasyon yöntemi yapının yeniden yapılması olarak gerçekleştirildiği için tarihi bir önem taşımaz ancak tarih ve kültürle ilgili olarak bilgi vermesi bakımından ve yapıtın yapım tekniğini sürdürmek için büyük bir önem taşımaktadır (Görsel 3.65).

Görsel 3.66: Tarihi yapı temizleme işlemi

3.2.2.5 Temizleme

Yapıların ve sit alanlarının etkisini bozarak estetik değeri olmayan eklemelerin kaldırılması işlemidir. Bu restorasyon yönteminde Venedik Tüzüğü'nün 11. Maddesinde yer alan temizleme öncesi ve sonrasının fotoğraflarla belgelenmesi gerekmektedir. Temizleme işlemi iki şekilde yapılmaktadır. Cephe temizliği; zamanla binaların cephelerinde kararmalar oluşmaktadır. Temizleme işi yapılmadan önce mimari yapıda kullanılan cephe malzemelerinin ne olduğu, kirlenmeye sebep olan etkenler, yapı bozulması vb. unsurlar incelenmelidir. Bu doğrultuda temizlik malzemesi ve işlem biçimine karar verilir (Görsel 3.66).

Duvar resmi temizliği; iç dış mekânlarda farklı sıva ve boya tabakaları bulunmaktadır. Fresk, kalem işi, mozaik, duvar resmi gibi süsleme amaçlı yapılan çalışmalar, uzmanlar tarafından, yapım malzemesine uygun temizlik ve onarım malzemesiyle yapılmalıdır (Görsel 3.67).

Görsel 3.67: Antik dönem mozaik duvar süsleme yüzeyi temizlik çalışması

3.2.2.6 Taşıma

Doğal afetler, bayındırlık çalışmaları vb. sebeplerden dolayı bir yapıt ya da sit alanı bulunduğu yerden taşınabilir. Taşıma işleminde, yapıya ait tüm elemanların tek tek numaralandırılarak sökülüp, uygun görülen yerde yeniden birleştirilir. Yapıtlar taşınmadan önce ayrıntılı olarak röleve çalışması yapılarak fotoğraflama yapılmak zorundadır.

3.2.3 İş Süreci ve Uygulama Aşamalarını Planlama

Restorasyon çalışmalarında aşağıdaki aşamalara göre uygulama yapılmalıdır.

- Göz ile yapılan saptamalara uygun olarak hızlıca karar verilerek, duruma göre, bina boşaltılır veya bir bölümü kapatılır (Görsel 3.68).
- Binalarda çatlak oluşumu varsa yerleri ve genişlikleri tespit edilir. Bu çatlaklar işaretlenerek numaralandırma işlemi yapılır (Görsel 3.69).
- Binadan malzeme örnekleri alınıp deformasyon durumları tespit edilir.
- Binanın hasar durumunun tespiti için zaman içinde geçirdiği doğal afetler, önceden yapılan onarım ve değişikliklerle ilgili olarak bilgi sahibi olunmalıdır.
- Bina ve çevresinin zemin durumu ve özellikleri tespit edilmelidir.
- Restorasyonu yapılacak olan binanın çevresinde benzer nitelikte olan yapıların durum ve karşılaştırılması yapılmalıdır.
- Taşıyıcı ve taşıyıcı olmayan elemanların hasarları kroki, fotoğraf vb. yöntemlerle raporlandırılmalıdır (Görsel 3.70).

Görsel 3.68: Restorasyon çalışması için bina yüzeyinin kapatılması

Görsel 3.69: Onarım için duvar çatlaklarının işaretlenmesi

Görsel 3.70: Restorasyon için raporlandırılmış tespit krokisi

3.2.4 Sarf Malzemeleri ve Araç Gereç Hazırlama

Tarihi eserlerin restorasyon çalışmalarında en fazla kullanılan malzemeler; ahşap, taş, mermer ve kerpiçtir (Görsel 3.71). Eser yapımında, özgün malzeme temini mümkünse onarım bunlarla yapılmalıdır. Eğer özgün malzeme temini mümkün değilse yapay malzeme kullanılır (Görsel 3.72). Öncelikle özgün malzemenin rengine, yapısına uygun ve uyumlu malzeme araştırması yapılmalıdır. Daha çok dökülerek hazırlanan yapay malzemelerin gerçeğe yakın olabilmesi için silikon, kauçuk gibi kalıp malzemeleri kullanılır.

Görsel 3.71: Restorasyon için hazırlanmış taş malzemesi

Görsel 3.72: Restorasyon için hazırlanmış farklı malzemeler

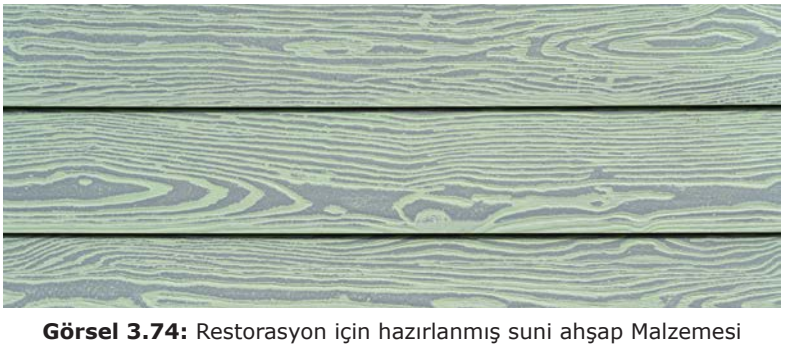
Restorasyon esnasında özgün parçalarda oluşmuş kırıklık ve ayrılmaları birleştirmek için titanyum, paslanmaz çelik gibi malzemeler kullanılır. Restorasyon sırasında aşınma ve korozyona karşı metal bağlantı elemanları kurşun, epoksi, reçine gibi malzemelerle tamamen kaplanmalıdır.

Kerpiç yapılarda, yapımda kullanılan toprak özellikleri tespit edilmelidir. Bu doğrultuda malzeme temin edilerek restorasyon çalışmasında kullanılmalıdır (Görsel 3.73).

Görsel 3.73: Restorasyon için hazırlanmış kerpiç blokları

Ahşap restorasyonu yaparken aynı doku ve özellikte malzeme temin edilmelidir. Restorasyon öncesi, özgün malzeme bulunamaması durumunda benzer malzeme kullanılarak çalışma yapılabilir (Görsel 3.74).

Görsel 3.74: Restorasyon için hazırlanmış suni ahşap Malzemesi

Sıva yüzeylerin onarımı için aşağıdaki araç gereçler kullanılmaktadır.

- Macun karışımını yapabilmek için karıştırma çubuğu, alçı, plastik kap, spatula, temiz su.
- Onarım yerlerini nemlendirmek veya ıslatmak için püskürtme ağızlı şişe, sünger, fırça.
- Yüzeyi pürüzsüz hale getirmek için zımpara
- Astar işlemi için boya ve fırça.

3.2.5 Çalışma Yüzeyini Hazırlama

Yüzeylere; sıva, boya, kaplama veya doku yöntemleri kullanılarak estetik değer kazandırılır. Bu yöntemler kullanılarak uygulama yapılan yüzeyler, zamanla yıpranarak estetik değerlerini kaybetmeye başlarlar. Bu durum söz konusu olduğunda yüzey üzerinde onarım yapılması gerekmektedir. Onarım çalışmalarında, üretim malzemesine göre uygun araç gereç ve yöntemler kullanılmalıdır (Görsel 3.75). Yüzey restorasyonu çalışmalarında öncelikle arıza ve durum tespiti yapılmalıdır.

Görsel 3.75: Onarım için uygun malzemelerin tespit çalışması

3.2.6 Yüzey Restorasyonu Yapma

Duvar resimleri uygulamalarında çalışma yüzeyini hazırlarken onarım çalışması gerekip gerekmediği tespit edilmelidir. Ardından yüzey uygun malzemelerle kirden, tozdan vb. şeylerden arındırılarak temizlenmelidir. Yüzeyde çatlaklar kırılmalar varsa dolgu işlemi yapılması gerekmektedir (Görsel 3.76).

Görsel 3.76: Restorasyon için dış cephenin hazırlık çalışması

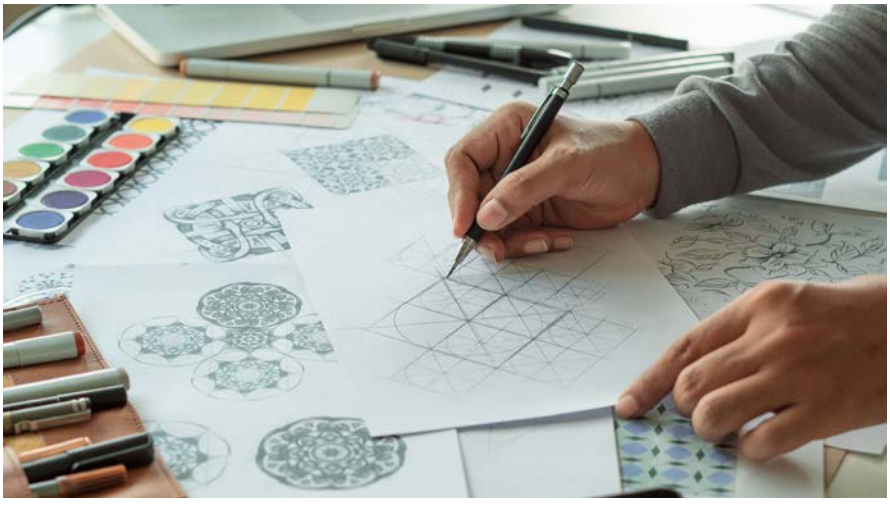
Dolgu malzemesi yüzeyde kullanılan malzemeyle aynı veya benzer nitelikte olmalıdır. Yüzey nemlendirilmelidir. Sıva malzemesinin sertleşme, donma süresi dikkate alınarak dolgu yapılmalıdır (Görsel 3.77). İstenmeyen yerlere sıva bulaşmasına engel olunmalıdır. Sıva bulaşan yerler, öncelikli olarak temizlenmelidir. Sertleşme ve donma işlemi gerçekleştikten sonra sıva ile dolgu yapılan yüzey zımparalanarak pürüzsüzleştirme işlemi yapılmalıdır. Yüzey temizlenerek duvar resimleri uygulamasına geçilmelidir.

Görsel 3.77: Tarihi bir yapının yüzeyindeki boşluklara uygun malzeme ile dolgu işlemi çalışması

3.2.7 Eskiz Kâğıdına Duvar Resmini Gerekli Ölçekte Büyütme

Sanatsal çalışmalarda eskiz, bir uygulamaya başlamadan önce yapılan ön çalışmadır (Görsel 3.78). Genellikle karalama şeklinde olup uygulamanın ön çizimi eskizle yapılır.

Görsel 3.78: Duvar resmi için eskiz çalışması

Görsel 3.79: Boticelli duvar resmi için kareleme yöntem ile eskiz çalışması, Galeri Uffizi (1490)

Hazırlanan eskiz çalışmasının büyültülüp küçültülmesinde iki yöntem kullanılmaktadır.

Kareleme yapma: Eskiz çalışması yarı saydam bir kâğıda aktarılır. Çalışmanın sınır çizgileri belirgin hale getirilir. Uygulama için kullanılacak resim eşit karelere cetvel yardımıyla bölünür. Uygulama için kullanılacak resimden alınan ölçü ile uygulama yapılacak yüzey üzerindeki ölçü orantılanarak eskiz kâğıdı eşit karelere bölünür. Her iki yüzeyde bulunan kareler aynı rakam veya harflerle işaretlenir. Çalışma resminde bulunan karelerdeki çizgiler, uygulama boyutunda hazırlanan eskiz kâğıdı üzerindeki aynı işarete denk gelen karelere büyütülerek geçirilir (Görsel 3.79).

Araçla Büyütme ve Küçültme Yapma: Büyültme ve küçültme yöntemlerinin ikincisi; fotokopi, projeksiyon veya bilgisayar gibi araçlar ile yapılmaktadır.

3.2.8 Teknik Ayrıntı Analizi Yapma

Duvarlar, mimari yapıların boşluk sınırlarını belirleyen en önemli elemanlarıdır. Mekânları meydana getiren duvarlar üzerinde kullanılan resimler, estetik değer oluşturmanın yanı sıra dinsel, sosyal vb. konularda hikâye ve mesaj verme görevini de görmektedir (Görsel 3.80).

Görsel 3.80: Restorasyon uygulama yüzeyinin teknik analizi çalışması

Duvar resim uygulamalarında, yüzey özelliklerinin iyi analiz edilmesi gerekmektedir. Uygulama çalışmasının kullanılacağı tekniğe uygun olarak yüzey hazırlık çalışmaları yapılmalıdır. Bununla birlikte duvar resminin hangi mimari alanda (iç mekân, dış mekân), hangi amaçla, hangi izleyiciyi hedef aldığı, hangi hikâyeyi anlatmak istediği de ayrıntılı olarak bilinmelidir. Uygulama resminin kompozisyon biçimi, doku ve renk analizi kurallara uygun olarak gerçekleştirilmelidir. Duvar resmi için kullanılacak tema belirlenerek bu doğrultuda malzeme ve araç gereç hazırlıkları yapılmalıdır.

3.2.9 Kompozisyon Kroslarını Yüzey Kroslarıyla Çakıştırarak Bantlama

Kros, tasarım ve uygulamalarında teknik analiz sonrası, çizimlerin, kesim ve katlamaların doğru şekilde yüzeye aktarılmasını sağlayan kılavuz işaretlere denmektedir. Kros işaretleri genel olarak uygulama resminin kenarlarında kullanılmaktadır. Uygulama yapılacak alanda sağlıklı sonuca ulaşabilmek için eskiz kâğıdı ve yüzey üzerinde aynı yerlerde ve ölçülerde kros işaretleri konulmalıdır. Eskiz kâğıdı üzerinde bulunan kros çizgileriyle yüzey üzerinde bulunan kros çizgileri üst üste getirilerek bant yardımı ile sabitleme yapılmalıdır. Ardından uygulama resmi yüzeye dikkatlice geçirilmelidir.

3.2.10 Uygulama Yüzeyinin Temizliğini Yapma

Uygulama yapılacak duvar yüzeyi fırça ve bez yardımı ile toz, kir, yağ gibi olumsuz etkenlerden temizlenerek çalışmaya geçilmelidir (Görsel 3.81). Temizleme işlemi, sıva hazırlanmasından uygulama resminin renklendirilmesi aşamasına kadar etki eden en önemli işlem basamağıdır.

Görsel 3.81: Restorasyon uygulama yüzeyinin fırça ile temizlenmesi

3.2.11 Uygulama Yüzey Sıvası Hazırlama

Duvar resimlerinde, kireç, alçı, kil, çamur gibi bağlayıcı özelliği bulunan malzemelerin tek başına veya farklı malzemelerle birleştirilerek sıvalar elde edilmektedir. Uygulama için üç kat sıva hazırlanır.

- 1. kat kaba sıva olarak bilinen elekten geçirilen kumla yapılan sıvadır. Bu sıva katıyla yüzey pürüzsüz hale getirilir.
- 2. kat sıvada, duvara üzerinde çıkıntıların olduğu, pürtüklü kireçten bir sıva yapılır. Sıva çelik mala vb. araçlarla yüzeye sürülür.
- 3. aşamada hazırlanan sıva üzerine uygulama resmi geçirilir.

3.2.12 Uygulanacak Tekniğe Uygun Yüzeye Sıva Yapma

Duvar resimleri için hazırlanacak sıva katmanları şu şekildedir: En altta kahverengi renkte ve kalın olan kum ve kireç karışımı ile yapılan arraccio (arakko) katmanı bulunmaktadır. Bu katman uygulama resminin durumuna göre 1 ile 5 cm. kalınlığı arasında hazırlanır. İntonaco (intanako) denilen ikinci kat sıva, duvar resminin dayanımının artması ve daha sağlıklı olabilmesi için kireç ve kum ile hazırlanır. Bu kat arraccio katına göre daha ince hazırlanmalıdır. Bu katlar hazırlandıktan sonra kullanılacak duvar resmi tekniğe uygun olarak diğer sıvalar bu yüzey üzerine atılır.

Duvar resim tekniklerinden sgraffito, uygulama resminin, sıva, seramik gibi farklı yüzeylerden kazıma yöntemi kullanılarak altta bulunan renk katının çıkarıldığı bir uygulamadır. Bu teknik için en fazla dört kat sıva üst üste atılarak hazırlanır. Her sıva katı uygulama resmine göre önce renkli, sonra aynı yüzeye beyaz sıva atılarak hazırlanır. Beyaz sıva katının, kesilerek veya kazınarak altta bulunan renkli sıvanın çıkmasıyla uygulama yapılır (Görsel 3.82).

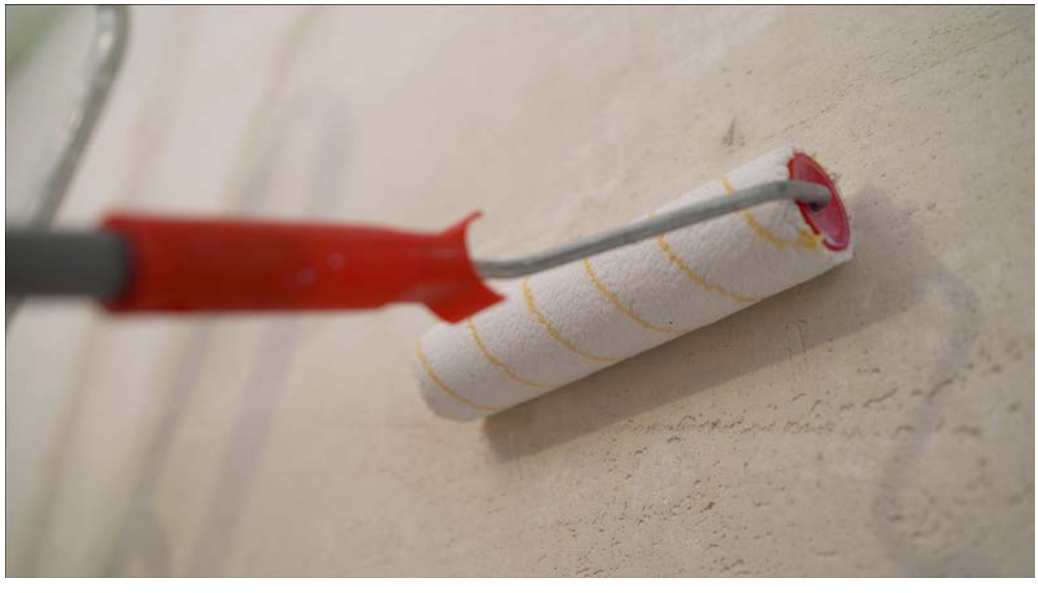

Görsel 3.82: Beyaz sıva katının kesilerek kazıma hazırlığı

Fresko uygulaması için resmin dayanımının artması için sıva tabakasının doğru biçimde hazırlanması gerekmektedir. Uygulama yapılırken duvarın harcında ve sıvasında rutubet olmamasına dikkat edilmelidir.

3.2.13 Sıva Üzerine Uygun Astar Boya Yapma

Duvar resimleri uygulamalarında, tekniğe uygun sıva hazırlandıktan sonra renklendirmenin daha sağlıklı olabilmesi için yüzey su bazlı beyaz bir boya ile boyanır, ardından resimleme işlemine geçilir (Görsel 3.83).

Görsel 3.83: Duvar yüzeyine rulo ile su bazlı boya sürme işlemi

Uygulama 3.1 Yüzey Hazırlığı / Restorasyon Uygulama
Amaç: Duvar resmi uygulaması için yüzey restorasyonu yapmak.
Süre: 7 ders saati
Görev: Atölye veya okulunuz bünyesinde, duvar resim uygulaması yapılacak yüzeyin onarım ihtiyaçlarını tespit ederek, ISG doğrultusunda restorasyon yapınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Zımpara, Temiz su, Sprey özelliği olan su şişesi, Temizleme Bezi, Sıva / dolgu malzemesi (alçı, çimento vb.), Sıva / dolgu malzemesini hazırlamak için kap, Spatula, Fırça, Mala, İş eldiveni, İş gözlüğü.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Duvar resmi yapılacak, restorasyon gereken duvar yüzeyini belirleyiniz.
3. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
4. Su ve sprey şişesi ile onarım gereken bölgeyi toz, yağ vb. şeylerden temizleyiniz.
5. Yüzey üzerinde boyadan veya nemden dolayı oluşan kabarıkları kazıyarak veya zımparalayarak sıvaya hazır hale getiriniz.
6. Kazıma veya zımparalama sonucunda ortaya çıkan boya vb. atıkları yüzeyden fırça yardımıyla temizleyiniz.
7. Yüzeye uygun olarak kullanılacak dolgu malzemesini hazırlayınız.
8. Spatula veya mala yardımıyla dolgu malzemesini onarım gereken yere homojen şekilde doldurunuz.
9. Dolum işlemi bittikten hemen sonra yüzeyde kalan sıva malzemesini bez yardımıyla temizleyiniz.
10. Kuruma gerçekleştikten sonra yüzey üzerinde kalan tümsekleri gidermek için zımpara işlemi yapınız.
11. Fırça yardımıyla yüzeyi zımpara atıklarından temizleyiniz.
12. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
13. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
14. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

YÜZEY HAZIRLIĞI / RESTORASYON UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Yüzey hazırlığı / restorasyon uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Restorasyon gereken duvar yüzeyini belirledi.					
3. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Yüzeyi kirlerden arındırdı.					
5. Yüzeyi zımparalayarak pürüzsüzleştirdi.					
6. Yüzeye uygun dolgu malzemesini homojen şekilde hazırladı.					
7. Yüzeye uygun olan dolgu malzemeleriyle onarım işlemini yaptı.					
8. Dolgu işleminden sonra fazla olan malzemeyi yüzeyden zımpara ve bez yardımıyla temizledi.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

Uygulama 3.2 Duvar Resmi Kompozisyonu Hazırlama
Amaç: Duvar resmi uygulaması için kompozisyon hazırlamak.
Süre: 7 ders saati
Görev: Duvar resmi uygulaması için seçtiğiniz üslupta (geleneksel, modern, simetrik, asimetrik, stilize vb.) ISG doğrultusunda kompozisyon hazırlayarak renklendiriniz.
Kullanılacak Araç Gereçler: Resim kâğıdı, Çeşitli kalınlıkta resim kalemleri, Cetvel, Kuru boya kalemleri.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Duvar resmi uygulaması için farklı üslup kullanarak en az dört tane taslak çizim yapınız.
4. Duvar resmi için uygun olan çalışmak istediğiniz eskiz çalışmanız üzerinde teknik resim dersi bilgilerinizi kullanarak, duruma uygun olarak kros işaretlerini (çoğaltma, birleştirme vb.) çiziniz.
5. Kompozisyonun ölçülerini belirleyerek, teknik resim dersi bilgilerinizi kullanarak, eskiz üzerine ölçülerini alt köşesine ölçeği yazınız.
6. Kompozisyonunuzu belirlediğiniz renklere uygun olarak, renk bilgisi ve renk geçişleri kullanarak kuru kalem tekniğine uygun olarak boyayınız.
7. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
8. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
9. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

DUVAR RESMİ KOMPOZİSYONU HAZIRLAMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**			
Yönerge: Duvar resmi kompozisyonu hazırlama uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)						
ÖLÇÜTLER	**Derece**					
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
3. Duvar resminde kullanmak istediği üslupları belirledi.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Yeteri kadar örnek eskiz çalışması yaptı.					
5. Kompozisyonunu ölçeklendirdi.					
6. Kros işaretlerini belirledi.					
7. Ölçeklendirme bilgilerini eskiz üzerine yazdı.					
8. Renk bilgisini kullanarak kompozisyonunu kuru kalem tekniğine uygun boyadı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

Uygulama 3.3 Duvar Resmi Uygulaması için Sıva İşlemi Yapma
Amaç: Duvar resmi uygulaması için sıva işlemi yapmak
Süre: 7 ders saati
Görev: Atölye veya okulunuz bünyesinde, duvar resim uygulaması yapılacak yüzeye ISG doğrultusunda sıva yapınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Zımpara, Temiz Su, Sprey özelliği olan su şişesi, Temizleme Bezi, Sıva malzemesi (alçı, çimento vb), Sıva malzemesini hazırlamak için kap, Spatula, Plastik boya, Fırça, Mala, İş eldiveni, İş gözlüğü.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Duvar resmi yapılacak yüzeyi belirleyiniz.
4. Su ve sprey şişesi ile onarım gereken bölgeyi toz, yağ vb. şeylerden temizleyiniz.
5. Yüzey üzerinde boyadan veya nemden dolayı oluşan kabarıkları kazıyarak veya zımparalayarak sıvaya hazır hale getiriniz.
6. Kazıma veya zımparalama sonucunda ortaya çıkan boya vb. atıkları yüzeyden fırça yardımıyla temizleyiniz.
7. Duvar resminde kullanılacak tekniğe uygun olarak sıva hazırlayınız.
8. Kullanılacak tekniğe uygun olarak, mala ve spatulayla üç kat sıva atınız.
9. Her kat için, sıva atma işlemi bittikten hemen sonra yüzeyde kalan sıva malzemesini bez yardımıyla temizleyiniz.
10. Kuruma gerçekleştikten sonra yüzey üzerinde kalan tümsekleri gidermek için zımpara işlemi yapınız, atıkları temizleyiniz.
11. Plastik boyayı, su ile incelterek fırça yardımıyla dikkatli şekilde yüzeye astar yapınız.
12. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
13. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
14. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

DUVAR RESMİ UYGULAMASI İÇİN SIVA İŞLEMİ YAPMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Duvar resmi uygulaması için sıva işlemi yapma uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
3. Duvar resmi yapılacak yüzeyi belirledi.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Yüzeyi kirlerden arındırdı.					
5. Yüzeye uygun olan dolgu malzemelerini hazırladı.					
6. Onarım işlemini yaptı.					
7. Tekniğe uygun olarak sıva malzemesiyle, sıva katlarını attı.					
8. Zımparalama ve temizlemeden sonra astar boya uygulaması yaptı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

3.3 Duvar Resmi Uygulaması

Duvar resimlerinin yapım amacı, bulunduğu mekânlara estetik değer kazandırarak o mekânı ilgi çekici kılmaktır. İç ve dış mekânlarda duvar resimleri uygulamaları için en önce mimari yapının kullanım amacı, yüzey ve malzeme özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak gerekmektedir (Görsel 3.84). Resim uygulamasında mekân ve konsept bütünlüğü önemlidir.

Görsel 3.84: İç mekânda konsepte uygun duvar resmi uçalışması

3.3.1 Mimari Yapının Özelliklerine Uygun Duvar Resmi Tasarımı Yapma

Mimari yapılarda duvar resimleri, mekâna sonradan yapılan bir uygulamadır. Duvar resmi uygulamalarında bu yüzden mekâna uygun görsel çözümler üretmek gerekmektedir. Mimari yapılarda, duvar resimlerini mekânla çelişmeden, uyumlu bir şekilde üretebilmek için bazı önemli noktalara dikkat etmek gerekmektedir. Duvar resmi konusu seçerken; yapının fonksiyonu, tasarımı, mimari yapısı, üslup özellikleri (modern, klasik, barok vb.) analiz edilmelidir. Mimari yapıya ait kapı, pencere gibi elemanlar da duvar resmine dâhil edilmelidir. Duvar resminde izleyicinin dikkatini renkler ve formlar çekmektedir (Görsel 3.85). Yapılan duvar resmi mimari yapının özellikleriyle birlikte, duvarın önüne geçmeyecek şekilde tasarlanarak uygulanmalıdır.

Görsel 3.85: Dış mekânda yapının fonksiyonuna uygun duvar resmi

3.3.2 Tasarlanan Resmi Çalışma Duvarı Yüzeyine Çizme

Duvar resimleri, çeşitli yüzeylere ve biçimlere, çeşitli araç gereç yardımı ile geçirilir. Aşağıdaki şekillerde uygulamalar yapılabilmektedir.

Karbon Kâğıdı Yardımıyla Kopyalama: Kâğıt üzerinde bulunan resim, yazı, desen gibi şeylerin farklı bir yüzeye aktarılması, kopyalanması için kullanılan kâğıtlardır. Bu kâğıtların bir yüzü özel boyalı olarak üretilmektedir. Kopyalama yapılırken ucu sivri, sert bir kalem kullanılmalıdır (Görsel 3.86). Uygulama yapılırken yüzeyi kirletmeyecek renkte karbon kâğıtları tercih edilmelidir.

Görsel 3.86: Karbon kâğıdı yardımıyla uygulanacak kompozisyonu kopyalama işlemi

Tozlama Yöntemi (Kömür Tozu / Toz Boya): Eskiz kâğıdı üzerine hazırlanan resim kontur çizgileri üzerinden ince iğne yardımıyla kısa aralıklarla delinir. Bütün çizgileri üzerinde delik açılan eskiz kâğıdı kros çizgileri doğrultusunda yüzeye sabitlenir. Kömür tozu, toz boya, kuru pastel vb. boyar maddelerle resim üzerinde gezdirilerek deliklerden alt yüzeye geçirilir (Görsel 3.87).

Görsel 3.87: Toz boya malzemesi ile tozlama yöntemi

Şablonla Kopyalama: Uygun bir gereçten oyularak hazırlanan (karton, naylon vb.) şablon kalıp, uygulanacak yere kros işaretlerine uygun olarak sabitlenir. Boya püskürtme, tampon veya çizim yoluyla resim yüzeye geçirilir (Görsel 3.88).

Görsel 3.88: Boyayı püskürtme işlemi ile şablon kopyalama yöntemi

Araç Yardımıyla Kopyalama: Projeksiyon, fotokopi makinesi, ozalit gibi araçlar ile kopyalan çalışmalar, eskizin istenilen boyutta çalışılabilmesine olanak sağlamaktadır.

3.3.3 Renk Tonlarını Bularak Hazırlama

Görsel 3.89: Uygulama yapılacak yüzey için uygun renk ve tonlarının araştırılması

Boya seçimi yaparken boyanacak yüzeylere uygun özellik taşıyan bir boya seçilmeli ve yardımcı malzemeler gerekiyorsa bunların da yüzeye ve boyaya uygun olmasına dikkat edilmelidir (Görsel 3.89). Uygulama yapılacak yüzey ile kullanılacak boyanın birbiriyle uyumlu olması gerekmektedir. Bazı boyalar ve boyama yöntemleri ancak belli bir çeşitlilikteki malzemeye uygunluk gösterir. Uygun malzeme seçiminin yapılmaması, uygulama sonucunda olumsuz sonuçlar doğuracaktır.

3.3.4 Fırça, Spatula, Tampon, Rulo, Püskürtme Tekniklerini Kullanarak Resim Uygulama

Görsel 3.90: Fırça ile duvar resmi çalışması

Fırça ile Boyama: Fırçayla boyama yönteminde fırça, boyaya yarısına kadar batırılmalıdır. Boya kabından çıkarılan fırça, yüzeye sürülmeden önce boyanın fazlası sıyrılmalıdır. Boyama esnasında, mola verilecekse fırça boya kutusu içinde bırakılmamalıdır. Fırça kullanılarak yapılan uygulamalarda rulo veya silindirle yapılan renklendirme işlemine göre daha kalın bir boya katmanı oluşur (Görsel 3.90). Yağlı boyalarda doğal ya da sentetik malzemeden yapılan fırçalar kullanılmaktadır. Su bazlı boyalarda ise sentetik malzemeden yapılan fırçalar tercih edilmektedir. Fırça ile yapılan renklendirme çalışmalarında, uç kısmından çok yan tarafları kullanılmalıdır. Boyama işlemi bittikten sonra fırçalar temizlenmelidir. Su bazlı boyaların kullanıldığı fırçalarda sabun ve ılık su kullanılarak temizleme yapılmalıdır. Yağlı boyaların kullanıldığı fırçalar kokusuz tinerle arındırılmalıdır.

Görsel 3.91: Rulo ile duvar resmi çalışması

Rulo ile Boyama: Geniş yüzeylerin renklendirilme işleminde rulo tercih edilmelidir (Görsel 3.91). Rulo, boya kabına daldırıldıktan sonra sıçrama ve damlama olmaması için tablalara sürülerek boyanın fazlası alınmalıdır. Su bazlı boyalarda sünger rulolar, yağlı ve sentetik boyalarda moher (kadife) ruloyla uygulama yapılır. Boyama işlemi bittikten sonra rulo temizlenmelidir.

Görsel 3.92: Sprey ile duvar resmi çalışması

Püskürtme ile Boyama: Boyama esnasında havalı veya havasız olarak püskürtme yapan makinalar kullanılır. Uygulamanın sağlıklı olabilmesi için işçiliğin doğru yapılması önemli bir noktadır. Bununla birlikte piyasada satılan sprey boyalar kullanılarak da bu teknik uygulanabilmektedir (Görsel 3.92). Boyamanın uzun süreli dayanabilmesinde, hava şartları, nem vb. faktörler önemli etkenlerdir.

Spatula ile Boyama: Spatula bir sap ve ağızdan oluşmaktadır. Ağız bölümü esnek yapıdayken kenar kısımları keskindir (Görsel 3.93). Spatula, kalem gibi tutularak kenar bölümleriyle yüzeyde çizgiler çizilebimekte, duvarcı ustalarının kullandığı mala gibi tutularak ve kullanılarak da impasto (kalın katmanlı) resim uygulamaları yapmaya olanak sağlamaktadır.

Görsel 3.93: Spatula ile duvar resmi çalışması

Tampon Yöntemi: Tampon, ufak parçalar halinde kesilmiş sünger, kumaş ya da pamuk parçalarından meydana gelmektedir (Görsel 3.94). Uygulamada, temiz su ile nemlendirilen tampon boyaya batırılır. Bu renklendirme yönteminde, gölgelendirme yapılması zordur. Tampona boya az alınırsa kullanılan rengin açık tonları elde edilebilmektedir. Uygulama esnasında kullanılacak her renk için ayrı tampon hazırlanmalıdır.

Görsel 3.94: Sünger ile tampon yöntemi resim çalışması

3.3.5 Çeşitli Teknik, Yöntem ve Renk Geçişleri ile Resim Yapma

Renk geçişi, uygulamada bir rengin, en koyu tonlarından en uçuk tonlarına kadar derece derece açma işlemidir. Bu geçiş işlemi farklı yöntem ve tekniklerle yapılabilmektedir. Kullanılacak renk, palet üzerinde siyah boya ile karıştırılarak koyu tonlarına ulaşılır. Aynı şekilde, palet üzerinde beyaz boya ile karıştırılan rengin açık tonları elde edilir (Görsel 3.95).

Görsel 3.95: Siyah ve beyaz değerleri ile tonlama renk tablosu

Uygulama yapılan yüzeyde, fırça, spatula gibi araç gereçlerle de tonlama kolaylıkla yapılabilmektedir (Görsel 3.96). Fırça ile yapılan uygulamalarda, boya yüzeyin en üstünden en alta kadar sürülürken de geçiş uygulanabilir. Yüzeye sürülen boya üzerinde, geçiş olması istenilen bölümlerde, boyanın özelliklerine göre su veya terebentin gibi incelticiler kullanılarak tonlama yapılabilmektedir.

Görsel 3.96: Fırça ve spatula ile palet üzerinde renk tonları araştırması

Uygulama 3.4 Duvar Resmi Uygulaması Yapma
Amaç: Duvar resmi uygulaması yapmak
Süre: 7 ders saati
Görev: Uygulama 3.3'te hazırladığınız sıva üzerine, Uygulama 3.2'de hazırladığınız kompozisyonunuzu ISG doğrultusunda aktararak renklendirme işlemini yapınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Projeksiyon makinası, Temiz su, Sprey özelliği olan su şişesi, Temizleme bezi, Çeşitli renklerde akrilik boya, Palet, Spatula, Sünger, Farklı kalınlıkta fırçalar, Sprey, vernik, Maske, İş eldiveni, İş gözlüğü.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Uygulama 3.2'de hazırladığınız kompozisyonu, projeksiyon makinası yardımıyla yüzeye aktarınız.
4. Yüzeye aktarım yaparken kompozisyon yüzey üzerinden birden çok tekrar edecekse birleştirme kroslarını çakıştırmayı unutmayınız.
5. Eskiz çalışmanızda belirlediğiniz renkleri palet üzerinde hazırlayınız.
6. Uygun kalınlıkta fırçalarla ve süngerle renk geçişlerini de yaparak duvar resminizi kompozisyonunuza ve akrilik tekniğine uygun olarak boyayınız.
7. Boya kuruduktan sonra yüzeyi koruma amaçlı olarak vernik uygulaması yapınız.
8. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
9. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
10. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

DUVAR RESMİ UYGULAMASI YAPMA DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Duvar resmi uygulaması yapma ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
3. Uygulama 3.2'de ki kompozisyonunu hazırladı.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Projeksiyon makinası yardımıyla kompozisyonu, kros işaretlerine uygun olarak yüzeye aktardı.					
5. Palet üzerinde kullanacağı boyaları hazırladı.					
6. Farklı kalınlıkta fırça ve süngerle yüzeyde renk geçişleri yaparak boyama uygulamasını yaptı.					
7. Uygulamasını akrilik tekniğine uygun olarak yaptı.					
8. Boya kuruduktan sonra vernik uygulaması yaptı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

3.4. Islak Sıva Üstüne Fresko, Sgrafitto, Teknikleri ile Duvar Resim Analizi ve Uygulaması

Görsel 3.97: Üç boyutlu etkisi ile duvar resmi çalışması örneği

Görsel 3.98: Minyatür duvar resmi örneği

Duvar resimleri uygulamalarında, kullanılacak görsellerin yerleştirilmesi için bir zemin, yüzey veya fon gerekmektedir. Duvar resimleri çalışmalarında, yapılış amacına uygun olarak derinlik etkisi beklenebilir (Görsel 3.97).

Ancak duvar resmi, geleneksel süsleme sanatları (bezeme, minyatür vb.) tekniğiyle yapılıyorsa zemin arka planda kalır ve derinlik etkisi verilmez (Görsel 3.98).

Duvar resimleri analizinde aşağıdaki bilgiler göz önünde bulundurulmalıdır.

Duvar resimlerinde en önemli unsur zemindir. Geniş ve genelde berraklık hissi veren alanlar, aynı ölçüde tekrar eden biçimler, merkezde kuvvetli bir etki yaratan görsellerin arkasında kalan bölümler zemin olarak adlandırılır.

Derinlik ve üç boyut etkisi olan zeminler, görselin arkasında iki boyutlu bir yapıya sahip olur. Görsel-boşluk ilişkisinde, görsel ya zeminle aynı anda ya da daha önce algılanabilir.

Bir duvar resminin analizinde, yapıldığı dönem, mimari yapısı, kullanılan teknik, malzeme ve uygulama biçimi iyi bilinmelidir. Bunun yanı sıra resmin yapılma amacı, görselin izleyicide bıraktığı etki analiz edilmelidir. Bununla birlikte renk kontrastları, biçim zemin ilişkisi, görselde bulunan figür ve objelerin oran-orantısı, kompozisyon ilkeleri gibi resim uygulama prensipleri de incelenmelidir.

3.4.1 Fresko / Sgrafitto Tekniğine Uygun Malzeme ile Sıva Hazırlığı Yapma

Görsel 3.99: Sıva yapımında kullanılan malzemeler

Fresko ve sgrafitto tekniklerinde, duvar resminin dayanıklı olabilmesi için sıva iyi hazırlanmalıdır. Sıva hazırlanırken dolgu malzemesi, bağlayıcı vb. maddeler kullanılır. Duvar resimleri tekniklerinde sıva için en çok kullanılan bağlayıcılar kireç ve alçı taşıdır. Sıvalarda dolgu malzemesi olarak tuğla parçaları, doğal kum ve kırma taşlar kullanılır. Sıva hazırlanırken duvarda rutubet olmamasına dikkat edilmelidir. Sıva yapımında kullanılan öteki malzemeler; temiz su, karıştırıcı çubuk, uygun büyüklükte kap ve maladır (Görsel 3.99).

3.4.2 Yüzeye Uygun Teknik Malzemeyle Sıva Yapımı

Duvar resimleri uygulamalarında, sıva hazırlanırken tuzdan arındırılmış kum ve sönmüş kireç kullanılmalıdır. Kireç doğada bulunan kalker taşından elde edilir. Kalker taşı kalsiyum karbonat içeriğine sahiptir. Kireç kullanılmadan önce belli miktarda suyla söndürülmelidir. Duvar resimlerinde kullanılan kireç kimyasal bir değişim göstererek söner ve sertleşir. Sıva içinde kullanılan kum tuzlardan arındırılmazsa duvar resmi kolaylıkla deforme olur ve zamanla çatlamalar meydana gelir. Malzemeler homojen olarak karıştırılarak sıva hazırlanmalıdır (Görsel 3.100).

Görsel 3.100: Kıvamında hazırlanmış sıva örneği

Duvar resmi sıvası üç kat atılır. İlk kat duvar yüzeyinde bulunan çatlak ve çukurları doldurmak için atılır. İkinci kat yüzeyi tamamen kapatarak pürüzsüz bir zemin hazırlamak için atılır. Son kat ince kumdan yapılan bir sıvadır ve bu kat üzerine resim uygulamaları yapılır (Görsel 3.101).

Görsel 3.101: Sıva katmanları

3.4.3 Duvar Resim Tekniklerini (Fresko / Sgrafitto / Bezeme vb.) Araştırma

Resim uygulamalarında amaca uygun çalışmalar yapabilmek için teknik bilgiye sahip olunmalıdır. Farklı kültür, zaman ve yerlerde, duvar resimleri uygulama yöntemleri incelenerek, analizleri yapılarak bilgi toplanmalıdır. İç ve dış mekânlarda yer alan duvar resim çalışmalarının mimari yapıyla uyumu, görsel seçimi, yapım tekniği ve malzemelerini iyi şekilde analiz edilmesi gerekmektedir. Yapılan duvar resminin tarihçesi, hangi amaçla yapıldığı, geleneksel süsleme, modern yaklaşım vb. bilgilere sahip olmak iyi bir çalışma yapılmasına yardımcı olacaktır (Görsel 3.102, 3.103, 3.104, 3.105).

Görsel 3.102: Duvar resminde geleneksel bezeme ile süsleme örneği

Görsel 3.103: Duvar resminde modern motif örneği

Görsel 3.104: Duvar resminde modern süsleme örneği

Görsel 3.105: Duvar resminde geleneksel motif örneği

3.4.4 Uygulanacak Tekniği Seçme

Duvar resimleri teknikleri ile ilgili yapılan araştırma sonucunda uygulama yapılacak alana uygun olan teknik belirlenir. Edinilen teknik bilgiler duvar resmi çalışmalarının daha başarılı olmasına yardımcı olacaktır. Genel değerlendirme sonucunda, resimleme tekniği için karar vermek; iş akışında, malzeme seçiminde ve uygulamada kolaylık sağlayacaktır.

3.4.5 Uygulama Yüzeyin Yapısına / Konumuna Uygun Konu Seçim ve Tasarım Yapma

Duvar resim çalışmalarında, tasarım geliştirirken uygulama yüzeyinin yapısı, uygulamanın amacı, konusu ve kullanılacak teknik birlikte değerlendirilir. Uygulama yüzeyinin teknik incelemesi yapılarak restore ihtiyacı olup olmadığına karar verilmelidir. Bununla birlikte uygulama alanının bulunduğu mimari yapısıyla birlikte kullanım amacının bilinmesi gerekmektedir. Resim çalışmalarında konunun tespiti önemlidir. Konu tespiti yaparken aşağıdaki sorulara cevap verilmelidir.

- Tasarım nasıl yapılacak?
- Çalışma hangi amaçla kim için yapılacak?
- Resim geleneksel mi yoksa modern bir çalışma mı olacak?
- Çalışmanın boyutları ne kadar olacak?
- Hangi özellikleri taşıyacak?

Yukarıdaki soruların cevabını bulduktan sonra belirlenen özelliklere uygun tasarım taslak çizimleri yapılmalıdır (Görsel 3.106).

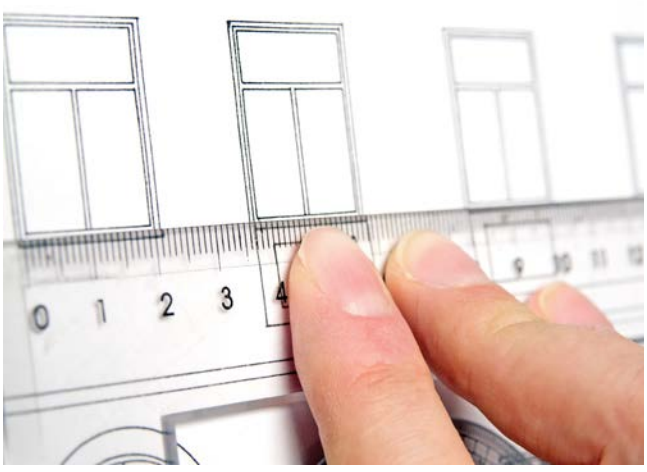
Görsel 3.106: Duvar resmi için uygun tasarım araştırması

3.4.6 Resim Şablon Çizimlerini Yapma

Duvar resimleri uygulamalarında tasarım şablon resmi çiziminde bulunması gereken bilgiler şu şekildedir:

Ölçekli Çizim: Şablon resminde öncelikle duvar resim uygulaması yapılacak yüzeyin ölçüsü bilinmelidir. Tasarım resminde alan ölçüsü, eskiz çalışmasına uygun olarak küçültülerek teknik çizimi yapılmalıdır (Görsel 3.107).

Renk Seçimi ve Sayısı: Şablon resmi üzerinde, duvar resimleri uygulamasının kullanım amacına uygun olarak seçilen renkler belirtilmelidir. Şablon resminin üzerinde, uygulama yapılacak renk sayısının bilinmesi kolaylık sağlayacaktır.

Görsel 3.107: Duvar resmi için ölçekli çizim çalışması

Sıva ve Renk Katmanları: Uygulama esnasında tekniğe uygun olarak kullanılacak sıva katları kesit olarak, şablon resmi üzerinde belirtilmelidir. Sgrafitto tekniği kullanılacaksa şablon resminde, renkli sıva katmanlarının da kesitleri gösterilmelidir.

Şablon Krosları: Tasarım şablonunun, uygulama alanına düzgün ve sağlıklı geçirilebilmesi için kros işaretleri konulmalıdır.

3.4.7 Resmi Yüzeye Yansıtarak Serbest Elle Şablona Uygun Çizme

Duvar resmi uygulaması yapılacak yüzey üzerine şablon resmi projeksiyon yardımı ile yansıtılarak çizim gerçekleştirilir. Projeksiyon yardımı ile yansıtılan görsel üzerinde, cihazın ayarlanmasıyla büyültme ve küçültme yapılabilmektedir. Yüzeye yansıtılan şablon resmi kalem, füzen vb. çizim malzemeleri ile serbest el çizim yöntemine uygun olarak yüzeye geçirilir.

3.4.8 Duvar Resmi için Uygun Boya ve Yardımcı Malzemeleri (Fırça, Spatula, İnceltici vb.) Hazırlama

Duvar resmi uygulamasında tekniğe ve şablon resmine uygun olarak malzemeler ve araç gereçler hazırlanmalıdır. Boya özelliklerine uygun olarak fırça, tampon, spatula ve inceltici seçimi yapılmalıdır. Su bazlı boyalarda su, yağlı boyalarda terebentin gibi maddeler inceltici olarak kullanılmaktadır. Şablon resmine uygun olarak yüzey üzerinde fırça kullanılabileceği gibi doku yaratmak amacıyla spatula ve tamponda kullanılabilir.

3.4.9 Resmi Renk Uygulamaları Tekniğine Orijinaline Uygun Yüzeye Yapma

Duvar resim uygulamasında, şablon resminde belirtilen şekilde renk uygulamaları yapılmalıdır. Şablon resminde belirtilen renk ve tonları, "3.3.5 Çeşitli Teknik, Yöntem ve Renk Geçişleri ile Resim Yapma" konusunda verilen bilgiler doğrultusunda uygulanmalıdır.

SIRA SİZDE

Güncel duvar resimleri uygulamalarından grafiti çalışmalarını inceleyerek; biçim, renk ve tipografik unsurlar açısından inceleyiniz.

Uygulama 3.5 Fresko Tekniğine Uygun Duvar Resmi Kompozisyonu Hazırlama
Amaç: Fresko tekniğine uygun duvar resmi uygulaması için kompozisyon hazırlamak.
Süre: 7 ders saati
Görev: Fresko duvar resmi uygulaması için, ISG doğrultusunda geleneksel bezeme kompozisyonu hazırlayıp renklendirerek şablon hazırlayınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Resim kâğıdı, Çeşitli kalınlıkta resim kalemleri, Asetat, Maket bıçağı, Cetvel, Kuru boya kalemleri.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Fresko duvar resmi uygulaması için geleneksel bezemelerden oluşan en az dört tane taslak çizim yapınız.
4. Fresko duvar resmi için uygun olan çalışmak istediğiniz eskiz çalışmanız üzerinde teknik resim dersi bilgilerinizi kullanarak duruma uygun olarak kros işaretlerini (çoğaltma, birleştirme vb.) çiziniz.
5. Kompozisyonun ölçülerini belirleyerek, teknik resim dersi bilgilerinizi kullanarak eskiz üzerine ölçülerini alt köşesine ölçeği yazınız.
6. Kompozisyonunuzu belirlediğiniz renklere uygun olarak, renk bilgisi ve renk geçişleri kullanarak kuru kalem tekniğine uygun olarak boyayınız.
7. Kompozisyonunuzu asetat üstüne dikkatlice geçiriniz.
8. Baskı Teknikleri ünitesinde edindiğiniz bilgiler doğrultusunda asetat şablonunuzu hazırlayınız.
9. Maket bıçağı ile yüzeyde boyanın görünmesini istediğiniz yerleri dikkatlice keserek çıkarınız.
10. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
11. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
12. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

FRESKO TEKNİĞİNE UYGUN DUVAR RESMİ UYGULAMASI KOMPOZİSYONU HAZIRLAMA DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**			
Yönerge: Fresko tekniğine uygun duvar resmi kompozisyonu hazırlama uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)						
ÖLÇÜTLER	**Derece**					
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
3. Fresko resimde kullanmak istediği bezemeleri belirledi.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Yeteri kadar örnek eskiz çalışması yaptı.					
5. Kompozisyonunu ölçeklendirerek, kros işaretlerini belirledi.					
6. Renk bilgisini kullanarak kompozisyonunu kuru kalem tekniğine uygun boyadı.					
7. Kompozisyonu asetat üzerine dikkatlice geçirerek şablonu hazırladı.					
8. Şablon üzerinde kesim işlemi yaptı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10.Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

Uygulama 3.6 Fresko Duvar Resmi Uygulaması için Sıva İşlemi Yapma
Amaç: Fresko duvar resmi uygulaması için sıva işlemi yapmak.
Süre: 7 ders saati
Görev: Atölye veya okulunuz bünyesinde, fresko duvar resim uygulaması yapılacak yüzeye, ISG doğrultusunda sıva atarak astar boya uygulamasını yapınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Zımpara, Temiz Su, Sprey özelliği olan su şişesi, Temizleme bezi, Sıva malzemesi (alçı, çimento vb), Sıva malzemesini hazırlamak için kap, Spatula, Plastik boya, Fırça, Mala, İş eldiveni, İş gözlüğü.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Duvar resmi yapılacak yüzeyi belirleyiniz.
4. Su ve sprey şişesi ile sıva yapılacak bölgeyi toz, yağ vb. şeylerden temizleyiniz.
5. Yüzey üzerinde boyadan veya nemden dolayı oluşan kabarıkları kazıyarak veya zımparalayarak sıvaya hazır hale getiriniz.
6. Kazıma veya zımparalama sonucunda ortaya çıkan boya vb. atıkları yüzeyden fırça yardımıyla temizleyiniz.
7. Çatlakları uygun dolgu malzemesi ile doldurarak temizleme işlemini yapınız.
8. Duvar resminde kullanılacak tekniğe uygun olarak sıva hazırlayınız.
9. Kullanılacak tekniğe uygun olarak, mala ve spatulayla üç kat sıva atınız.
10. Her kat için sıva atma işlemi bittikten hemen sonra yüzeyde kalan sıva malzemesini bez yardımıyla temizleyiniz.
11. Kuruma gerçekleştikten sonra yüzey üzerinde kalan tümsekleri gidermek için zımpara işlemi yapınız, atıkları temizleyiniz.
12. Plastik boyayı, su ile incelterek fırça yardımıyla dikkatli şekilde yüzeye astar yapınız.
13. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
14. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
15. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

FRESKO DUVAR RESMİ UYGULAMASI İÇİN SIVA İŞLEMİ YAPMA DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**			
Yönerge: Fresko duvar resmi uygulaması için sıva işlemi yapma uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)						
ÖLÇÜTLER	**Derece**					
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
3. Duvar resmi yapılacak yüzeyi belirledi.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Yüzeyi kirlerden arındırdı.					
5. Yüzeye uygun olan dolgu malzemeleriyle onarım işlemini yaptı.					
6. Tekniğe uygun olarak sıva malzemesiyle, sıva katlarını attı.					
7. Zımparalama ve temizleme işlemi yaptı.					
8. Astar boya uygulaması yaptı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

Uygulama 3.7 Fresko Tekniğine Uygun Duvar Resmi Uygulaması Yapma
Amaç: Fresko tekniğine uygun duvar resmi uygulaması yapmak.
Süre: 7 ders saati
Görev: Uygulama 3.5'te hazırladığınız kompozisyonunuzu, Uygulama 3.6'de hazırladığınız sıva üzerine ISG doğrultusunda aktararak, renklendirme işlemini yapınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Projeksiyon makinası, Temiz su, Sprey özelliği olan su şişesi, Temizleme bezi, Çeşitli kalınlıkta rulo fırçalar, Çeşitli renklerde akrilik boya, Palet, Spatula, Sünger, Farklı kalınlıkta fırçalar, Sprey, Vernik, Maske, İş eldiveni, İş gözlüğü, Bant.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Uygulama 3.5'te hazırladığınız kompozisyonu, Uygulama 3.6'da hazırladığınız sıva üzerine bant yardımıyla dikkatlice sabitleyiniz.
4. Eskiz çalışmanızda belirlediğiniz renkleri palet üzerinde hazırlayınız.
5. Uygun kalınlıkta rulo ve süngerle renk geçişlerini de yaparak duvar resminizi kompozisyonunuza, akrilik tekniğine uygun olarak tamponlanma yöntemini de kullanarak boyayınız.
6. Yüzeye aktarım yaparken, kompozisyon yüzey üzerinden birden çok tekrar edecekse, birleştirme kroslarını çakıştırmayı unutmayınız.
7. Boya kuruduktan sonra yüzeyi koruma amaçlı olarak vernik uygulaması yapınız.
8. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
9. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
10. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

FRESKO TEKNİĞİNE UYGUN DUVAR RESMİ UYGULAMASI YAPMA DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Fresko tekniğine uygun duvar resmi uygulaması yapma ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
3. Uygulama 3.5'te ki şablonunu hazırladı.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Şablonu sabitleyerek, kros işaretlerine uygun olarak yüzeye aktardı.					
5. Palet üzerinde kullanacağı boyaları hazırladı.					
6. Farklı kalınlıkta rulo fırça ve süngerle yüzeyde renk geçişleri yaparak boyama uygulamasını yaptı.					
7. Tamponlama yaptı.					
8. Boya kuruduktan sonra vernik uygulaması yaptı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

İmoga Müzesi

Süleyman Saim Tekcan'ın ilk olarak Kadıköy Aralık Sokak'ta, sonrasında Söğütlüçeşme'de kurduğu atölyesinde ve son olarak Küçük Çamlıca'da kurduğu Artess Çamlıca Sanat Evi'nde üretilen eser ve tecrübe birikimi ile 30 yıllık deneyimin sonucunda Türkiye'nin ilk özgün baskı resim müzesi, IMOGA (Istanbul Museum of Graphic Arts /İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi) 2004 yılında hayata geçirildi.

IMOGA, Anadolu yakasında, yine Çamlıca Tepesi'nin eteklerinde ana üretim ve sunum binasının inşası ile bugünkü yapısına kavuştu. 2000 m2 kapalı alana sahip binanın çeşitli etkinlik ve amaçlara hizmet etmek üzere kurgulanmış altı katı bulunuyor. Giriş ve altındaki iki kat ile beraber toplam 1100 m2 sergileme alanı olarak tasarlanan bölümde, sürekli koleksiyondaki eserler dönüşümlü olarak sanatseverlere sunuluyor. Binanın birinci katında Süleyman Saim Tekcan Özgün Baskı Atölyesi üretim ve çalışmalarını sürdürmeye devam ediyor. İkinci katta heykeltıraş Ali Teoman Germaner'in (1934, İstanbul – 2018, İstanbul) kurduğu ve bugün de aynı işlevi sürdüren heykel atölyesi sanatseverleri karşılıyor. Binanın en üst katında ise müzenin kapsamlı sanatsal etkinliklerine ev sahipliği yapacak çok amaçlı bir salon bulunuyor.

Dünyada "müze" kavramı içinde o alana ait tüm eğitici imkanları da dahil etmek kurumsal açıdan önemlidir. Müzenin uzmanlık alanı öne çıkmakla beraber, dahil olduğu alandan da örnekleri sunuyor olması önemli bir zenginliktir. IMOGA bünyesinde yine dünya standartlarında bir eser arşiv sistemi bulunuyor. Tüm envanterin dijital ortamda belgelendiği sistem, sanal ortamda da var olan müze web sitesinin altyapısını oluşturuyor. Müzenin gerektirdiği yan fonksiyonlar olan çerçeve atölyesi ve fotoğraf stüdyosu da binanın içinde bulunan diğer gereksinimler arasındadır.

Yönetim ofisleri, toplantı bölümü ve grafik tasarım ofisinin konumlandığı çatı katı ile müzenin mekânları tamamlanıyor. Tüm katlarda bulunan birer stüdyo daire ise atölyede çalışmak üzere gelen yabancı sanatçıların, bina içinde misafir edilmelerine olanak sağlıyor. Böylece üretilen eserlerin uluslararası sanat alanında gördüğü kabul ve atölyenin olanaklarının uluslararası boyutta sanatçılara açılmış olması, IMOGA'yı dünya boyutunda konumlanan bir kurum statüsüne taşıyor.

IMOGA içinde konumlanan Baskı Resim Atölyesi'nde Türk ve yabancı sanatçılara gravür, ipek baskı, linolyum, litografi gibi çeşitli özgün baskı tekniklerinde eserler üretebilecekleri her türlü üretim imkanları sunulurken, sanatçılar bizzat yürüttükleri kendi üretimleri esnasında, atölyenin uluslararası boyuttaki bilgi ve sanat tecrübesinden de faydalanma imkanı buluyorlar. Burada özgün baskı teknikleri, sanatçılar tarafından bir 'çoğaltma' tekniği olarak değil, aksine özgün bir eser üretmede özgün baskının teknik olanaklarının getirileri ile sanatçılara yeni yaratım imkanları sunan bir 'yaratma' tekniği olarak algılanır. Bu anlayış çerçevesinde sunulan teknik danışmanlık ile atölyede üretilen eserlerin özgünlüğü, üretim kalitesi ve özgün baskı yetkinliği IMOGA güvencesi altına alınmış olur. IMOGA için güvenirlilik ve sanatsal etik gerek sanatçıların üretimi açısından gerekse özgün baskı alıcısı açısından son derece önem taşır. IMOGA prensipleri sayesinde, sanat üretimi etiği her yönü ile üretim ve satış aşamasında titizlikle kontrol altında tutulur, sanatçı ve sanat alıcısının hakları karşılıklı olarak korunur.

IMOGA, üretim süreci ve araçlarını tanıma, atölye çalışmalarına katılma, sanatçılarla bir araya gelme fırsatları, kaynak yayınlar gibi tüm eğitici imkanları kapsayan uluslararası standartlarda müze yapılanması ile ziyaretçilerine eşsiz bir sanat deneyimi sunar.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıda verilen boşluklara yargılar doğru ise "D ", yanlış ise "Y" yazınız.

1. ( )Duvar yüzeyi üzerine yağlı boya kullanılarak yapılan resimlere duvar resmi denir.

2. ( )Fresko, yaş ve kuru fresko olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

3. ( )Kuru freskonun, boyanın yüzeyde kalması ve sıvaya işlememesi yüzünden, dayanımı yaş freskoya göre daha düşüktür.

4. ( )Yunan Dönemi duvar resim sanatının en büyük özelliği doğayı temel noktası olarak almasıdır.

5. ( )Bilinen en eski Türk resimleri Selçuklu Türklerine aittir.

B. Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları uygun sözcüklerle tamamlayınız.

1. Biçim-zemin bağlantılarında, çoğunlukla zemin ..... yapıdadır, görsele göre daha geniş bir alana sahiptir.

2. Fresko ve sgrafitto tekniklerinde, sıva hazırlanırken ..... malzemesi kullanılır.

3. Mimari yüzeyin, teknik incelemesi yapılarak ..... ihtiyacı olup olmadığına karar verilmelidir.

4. Yüzeye yansıtılan kompozisyon üzerinde, büyültme ve küçültme ..... cihazının ayarlanmasıyla yapılabilmektedir.

5. Duvar resimleri uygulamalarında, kullanılacak görsellerin yerleştirilmesi için bir yüzey veya ..... gerekmektedir.

C. Aşağıdaki soruları okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi duvar resimlerinde kullanılan yöntem ve tekniklerden <u>değildir</u>?

A) Boyama B) Delme C) Kabartma

D) Kazıma E) Oyma

2. Duvar resminde sıva hazırlanırken aşağıdaki malzemelerden hangisi dolgu olarak kullanılır?

A) Alçı B) Çimento C) Kâğıt malzemeler

D) Kırık camlar E) Kırma taşlar

3. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'deki önemli duvar resimleri örneklerinin bulunduğu mimari yapılardan değildir?

A) Aya İrini Kilisesi B) Ayasofya Camisi C) Elmalı Kilisesi

D) Karanlık Kilisesi E) Molla Gürânî Camii

4. Aşağıdakilerden hangisi restorasyon yöntem ve tekniklerinden birisi değildir?

A) Sağlamlaştırma B) Tamamlama C) Taşıma

D) Temizleme E) Yeniden isimlendirme

5. Aşağıdakilerden hangisi kompozisyon büyütme ve küçültme yöntemlerinden biridir?

A) Işıklı masada büyütme B) işaretleri Tozlama C) Kareleme

D) Kros E) Şablonla büyütme

MESLEKİ RESİM

4. ÖĞRENME BİRİMİ

MOZAİK

KONULAR

- 4.1. Mozaik Tekniğinin Tarihsel ve Sanatsal Özellikleri
- 4.2. Mozaik Malzemeleri
- 4.3. Mimari Yüzey Restorasyonu
- 4.4. Mimari Yüzeylerde Mozaik Pano Uygulaması
- 4.5. Dekoratif Ürün Yüzey Restorasyonu
- 4.6. Dekoratif Ürünlerde Mozaik Taş/Cam Dizimi
- 4.7. Mozaik Derzi Hazırlama

TEMEL KAVRAMLAR

Mozaik, Dolgu, Derz, Opus Regulatum, Opus Tessellatum, Opus Vermiculatum, Opus Palladianum, Opus Sectile/Florentine, Opus Classicum, Dekoratif Ürün

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Ülkemizde bulunan mozaik müzelerini ve mozaik eserlerini araştırarak (atölye ortamında) pano hazırlayınız.

4. ÖĞRENME BİRİMİ MOZAİK

4.1. Mozaik Tekniğinin Tarihsel ve Sanatsal Özellikleri

Sanat, insanoğlunun ortaya koyduğu insanlığın tarihi kadar eskilere giden önemli bir uğraşı olarak birçok alanda devam etmiş ve günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Sanat kavramının ilk olarak ortaya çıkması, tarihin ilk zamanlarında toprak ve suya elle şekiller verilerek yapılan "ana tanrıça" ve tanrı figürleri ve mağaralardaki duvar resimleri ile olmuştur (Görsel 4.1, 4.2).

Görsel 4.1: Hitit Kralı II. Şuppiluliuma Heykeli, Hatay

Görsel 4.2: Arslantepe Höyüğü duvar resimleri, Malatya

Toplumların birbirlerinden farklı coğrafyalarda yaşam sürmelerinden dolayı sanat anlayışları ve beğenileri değişik özellikler göstermektedir. Bu farklılıklar, dünyadaki sanatın çeşitliğini artırmış böylece sanat açısından zengin bir bilgi ve kültür birikimi oluşturmuştur. Yaşadıkları alanları ve mekânları güzelleştirme isteği, insanlığın varoluşundan günümüze kadar devam edegelmiştir. Resim, heykel, mozaik vb. sanat çalışmaları ile mekân ve yapılar estetik değerlere sahip, göze güzel görünen alanlara dönüşmektedirler (Görsel 4.3).

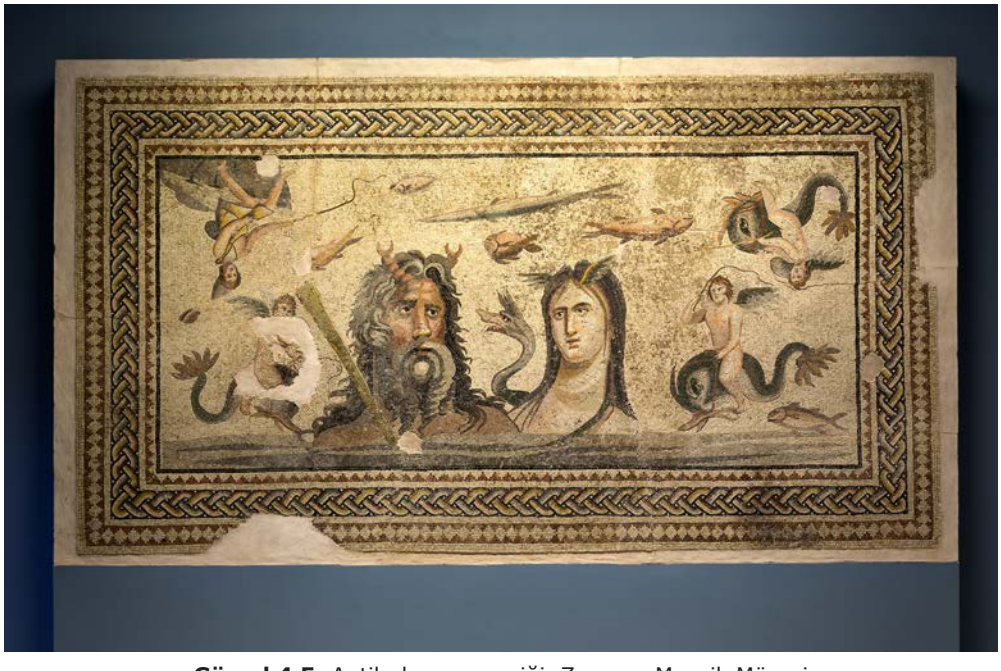
Görsel 4.3: Antik yer mozaiği, Zeugma Mozaik Müzesi

Birçok sanat yapıtının ana malzemesi olan taş ile insanoğlunun ilişkisi çok eskidir. Taş kullanılarak üretilen aletler, ilk insanların hayatlarını kolaylaştırmış, temel ihtiyaçlarını gidermeye yardım etmiştir. Zamanla estetik ögeleri de içinde barındıran sanatsal objeler ilk insanların duygu ve düşünce dünyasını anlamaya olanak sağlamaktadır. Sanat eserlerinde ham madde olarak taş kullanılan eserler; heykel, takı ve kabartmalar ile mozaik çalışmalarını kapsamaktadır (Görsel 4.4).

Görsel 4.4: Savaş Arabası duvar kabartması, Neo-Hitit Dönemi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi

Mozaik; mermer, taş, ahşap, metal ve cam gibi malzemelerden oluşan küçük parçaların farklı dizim teknikleri kullanılarak yüzeye sabitlenmesiyle üretilen resimleme ve süsleme türüdür (Görsel 4.5).

Görsel 4.5: Antik duvar mozaiği, Zeugma Mozaik Müzesi

Mozaik sanatının ilk örneklerine MÖ 4 ve 3 binli yıllarda rastlanmaktadır. Geç Kalkolitik Çağ'da Mezopotamya'da ilk örnekleri bulunan mozaik süslemeler, bir sonraki dönemde yani Tunç Çağı'nda uygulama farklılıkları ile birlikte mimari yapılarda da kullanılmıştır. Şehir devletlerinin ortaya çıkması ile kültürel, ekonomik ve siyasi ilişkiler, toplumların birbirlerinden etkilenmesini sağlamıştır. Beğenme duygusunun çeşitliği ile birlikte sanat üretiminde de değişim ve gelişim olmuştur. Bu etkileşimlerin olduğu dönemlerde, özellikle, Mezopotamya, Anadolu ve Mısır, sanatsal çalışmalar açısından insanlık tarihinde önemli bir yere sahip olmuştur (Görsel 4.6, 4.7).

Görsel 4.6: Hayvan figürlü duvar mozaikleri, Şanlıurfa Arkeoloji ve Mozaik Müzesi

Görsel 4.7: Babil İştar Kapısı, çini mozaik süsleme, Berlin Pergamon Müzesi

Mozaik sanatının ilk örnekleri Mezopotamya'da yer alan Uruk-Warka ve Al Ubaid adlı Sümer kentlerinde ortaya çıkar. Bu örnekler, duvar mozaiklerinin öncüsü sayılmaktadır. Bu mozaikler dekorasyon amacıyla üretilmiş; pişmiş toprak ile yapılmış, çiviye bezeyen geometrik (huni şeklinde) parçalardan oluşmuştur. Dönemin çanak çömlek vb. sanat eserlerinin üzerinde de kullanılan geometrik motif özelliklerine mozaik çalışmalarında da yer verilmiştir.

Sonraki dönemlerde özellikle Anadolu ve Mezopotamya'da mekânların girişlerinde bulunan döşeme mozaiklerde daha çok stilistik üslup görülmektedir (Görsel 4.8).

Görsel 4.8: Çakıl taşlı zemin mozaik süsleme, Frigya uygarlığı, Gordium Antik Kenti

Antik Yunan Dönemi'nin Delphi şehrinde MÖ 7. yy.a ait siyah ve beyaz çakıl taşlarından yapılmış mozaiklere rastlanmaktadır. Daha çok iki veya üç renk kullanılan geometrik motiflerle yapılan mozaikler, geliştirilerek yerini farklı kompozisyonlara ve daha çok renkli çalışmalara bırakmıştır (Görsel 4.9).

Günümüze kadar ulaşabilen en eski tarihli mozaik, MÖ 5. yy.da yapılmış olup Yunanistan'da bulunmaktadır. Klasik Dönem'e ait döşemelerin bulunduğu merkezler Olynthos (Olintos), Korinth (Korint), Eretria (Eretria) ve Sikyon'dur (Sikyon). Bu dönem yapılan döşemeler önceki dönemlere kıyasla daha düzgün dizili, doğal çakıl taşları kullanılarak yapılmıştır. Genellikle taşlar 1 cm kadar olup bazı çalışmalarda ise 5 cm ya da daha büyük ölçülerdedir. Genel itibariyle taşların büyüklükleri 1 veya 2 cm arasında farklılık gösteren ölçüdedir. Uygulama esnasında taşlar, bir tabaka üzerinde bulunan ince bir harç üzerine gömülerek üretilmiştir (Görsel 4.10).

Helenistik ve Roma dönemlerinde mozaiklerde konu olarak mitolojik hikâyelerin önemli sahneleri kullanılmıştır. Soylu ailelere mensup kişiler kendi portrelerini mozaik olarak da yaptırmışlardır. Bununla birlikte mozaik sanatçıları, özgün sayılabilecek eserler de üretmişlerdir. Roma Dönemi mozaiklerinde; günlük yaşam, sanat çalışmaları, din, meslek ve doğa gibi konulara rastlanmaktadır (Görsel 4.11, 4.12).

Görsel 4.9: Yunan çakıl taş mozaiği, Lindos, Rodos Adası

Görsel 4.10: Zemin mozaik süsleme, Antik Olynthos, Yunanistan

Görsel 4.11: Duvar mozaik süsleme Roma Dönemi, Hatay Arkeoloji Müzesi

Görsel 4.12: Zemin mozaik süsleme, Helenistik Dönem, Rodos Adası

Hristiyanlık ile birlikte Bizans'ta mozaik çalışmalar, dinî sahnelerin anlatılması amacıyla özellikle kiliselerde kullanılmıştır. Bu tür mozaik eserlerde kiliseyi inşa ettiren imparatorlar, krallar, kraliçelerin yanı sıra din adamları gibi önemli kişilerin de tasvirleri konu olarak yer almıştır. İkonolojik anlatımlarda; Hz. İsa, Hz. Meryem, Vaftizci Yahya gibi Hristiyanlık için önemli olan kişilerin ve azizlerin tasvirlerinin yanı sıra İncil'de yer alan birçok olay da anlatılmıştır (Görsel 4.13).

Görsel 4.13: Duvar mozaik süsleme, Bizans Dönemi, San Vitale (San Vitali) Kilisesi

Bizans mozaik sanatının etkisi Ortaçağ Dönemi'nde Avrupa kıtasına yayılmıştır. Rönesans Dönemi'ndeki gerçeklik arayışı ile mozaik sanatı bu dönemde etkisini kaybetmiştir (Görsel 4.14).

Görsel 4.14: Duvar mozaik süsleme, Bizans dönemi, Galla Placidia (Galla Plaçidiya) Mozolesi

16. yüzyılın sonları ve 17. yüzyılda commesso (komesso) ismi verilen Floransa mozaiği tekniği önem kazanmıştır. Malzeme olarak akik, kuvars, granit, lapis lazuli gibi yarı değerli taşlar kullanılmıştır. Kullanılan taşlar çok düzgün şekilde kesilip birleşme yerleri fark edilmez şekilde uygulama yapılmıştır. Taşların birleştikleri yerlerden ışık geçmemesi Floransa mozaik tekniğinin en önemli özelliğidir (Görsel 4.15).

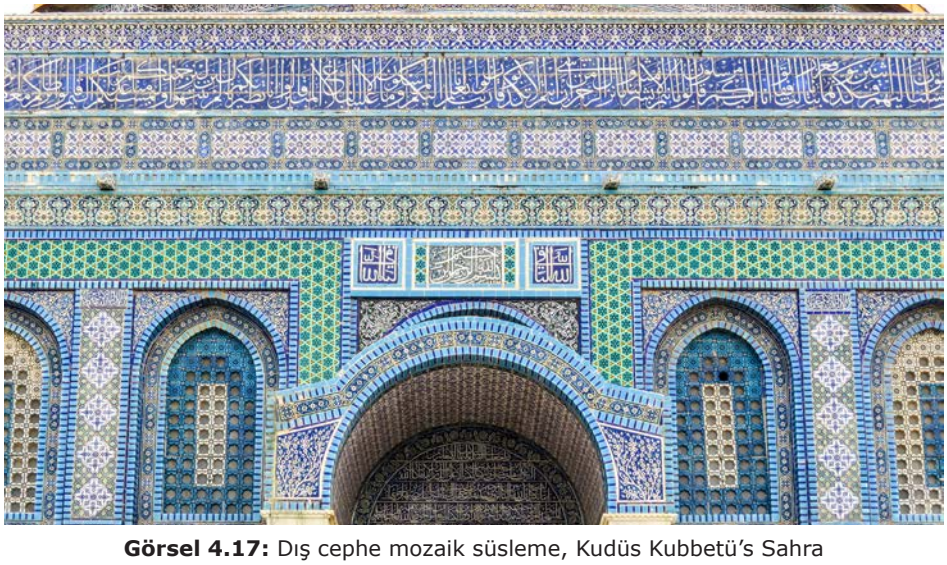
Görsel 4.15: Pandolfini (Pandolfini), Manzara, Liechtenstein (Lihtenştayn) Müzesi (1630)

19. yy.daki gelişmeler ile birlikte Avrupa'da mozaik sanatı yeniden gündeme gelmiştir. Fabrika veya atölyelerde seri üretim yapılarak elde edilen mozaik taşları ve malzemeleri bina süslemeleri için kullanılmıştır. Mozaik çalışmaları 20. yy. ile birlikte mimari yapıların kaplanması ve süslenmesi amacıyla kullanılmaya devam edilmiştir (Görsel 4.16).

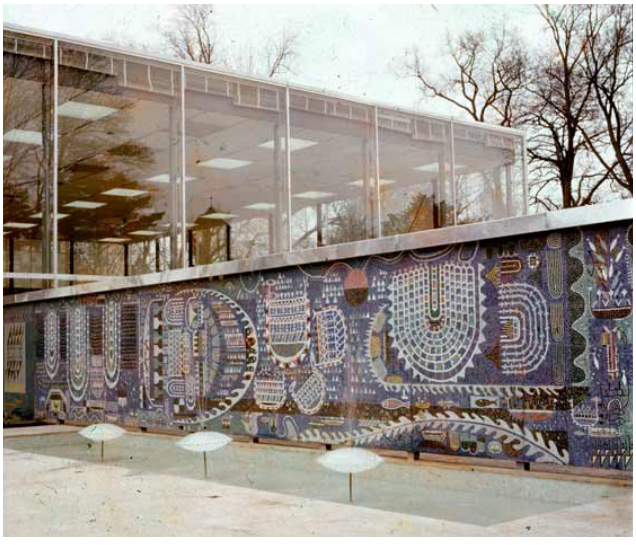
Görsel 4.16: Dış cephe mozaik süsleme, Şam Emeviye Camisi

İlk dönem İslam sanatında mozaik süslemeler tercih edilmemiştir fakat Arap devletlerinin Bizans İmparatorluğu ile ilişkileri sayesinde Şam'daki Emeviye Camisi, Kudüs'teki Kubbetü's Sahra gibi önemli yapılarda mozaik duvar bezemelerine rastlanmaktadır (Görsel 4.17).

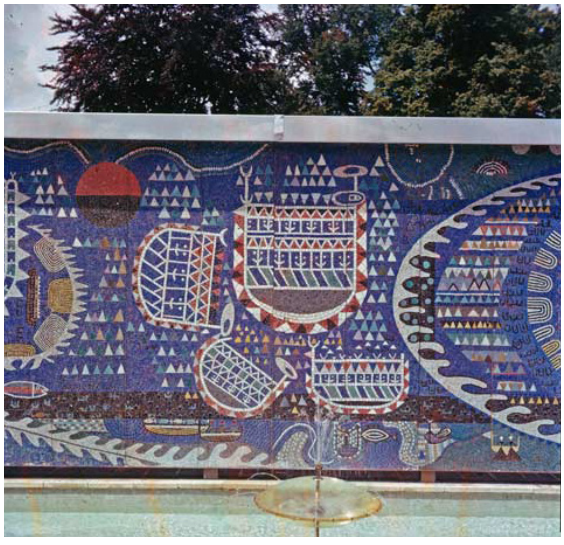

Görsel 4.17: Dış cephe mozaik süsleme, Kudüs Kubbetü's Sahra

19. yüzyılda Türkiye'de mozaik sanatında akla gelen ilk sanatçı, Bedri Rahmi Eyüboğlu'dur. Bedri Rahmi Eyüboğlu 1950'li yıllarda Bizans mozaikleriyle ilgili çalışmalar ve incelemeler yapmıştır. Bununla birlikte çağdaş kompozisyonlarla duvar resimleri ve mozaik panolar üretmiştir (Görsel 4.18, 4.19).

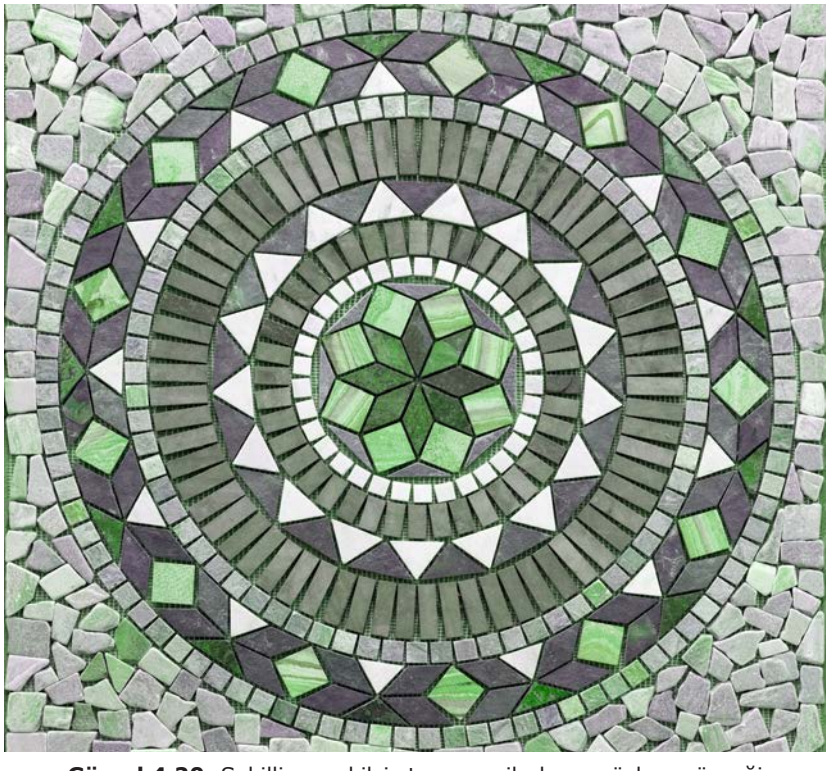

Görsel 4.18: Bedri Rahmi Eyüboğlu, Unkapanı Duvar Mozaik süsleme, İstanbul (1965)

Görsel 4.19: Bedri Rahmi Eyüboğlu, Unkapanı Duvar Mozaik süsleme (detay), İstanbul (1965)

İnsanlık tarihinde köklü bir geçmişi olan taş mozaik sanatı, önemini günümüzde de sürdürmektedir. Bin yıllar içinde toplumların yaşadıkları, etkilendikleri olaylar ve kültürlerinin gelişmesiyle motif ve kompozisyonlar farklılıklara uğramıştır. Mozaik sanatının estetik değeri ve algısı zenginleşerek farklı malzemelerle çağdaş yorumlarla günümüze kadar gelmiştir (Görsel 4.20).

Görsel 4.20: Şekilli ve şekilsiz taş mozaik duvar süsleme örneği

4.2. Mozaik Malzemeleri Hazırlama

Mozaik resim sanatını doğru, düzgün ve amaca uygun olarak gerçekleştirebilmek için birbiriyle uyumlu malzeme ve gereçler kullanılmalıdır. Mozaik resimleme çalışmalarında; taş, cam, seramik ve çini plakalar ile tutkal ve derz malzemeleri kullanılır (Görsel 4.21).

Görsel 4.21: Mozaik çalışması için renkli camların kesilmesi

4.2.1 Mozaik Dizimi İçin Kullanılan Malzemeler

Mozaik sanatının ana malzemeleri farklılık göstermektedir. Ancak genel özellikleri bakımından hava şartlarına dayanıklı ve sağlam yapıya sahip olmalıdır.

Taş (Mermer, Granit, Çakıl Taşları)

Mermer, granit ve doğal taşlardan işleme tesislerinde ham blok ve moloz olarak plaka ve fayans olarak imal edilir. Taşların işlenmesi sırasında veya işleme bitiminde arta kalan parçaların değerlendirilmesi için kesme, kırma ve yüzey işleme teknikleriyle mozaik taşları üretilir. Mozaik taşları, düzgün geometrik şekilli veya şekilsiz olabileceği gibi yuvarlak yüzeyli de olabilir (Görsel 4.22).

Görsel 4.22: Mermer Plakalar

Günümüzde mermer ve granit gibi doğal taşlardan yapılan mozaikler, genellikle dekoratif amaçla kullanılmaktadır. Bu amaçla kullanım yerleri iç ve dış mekânlar olarak ikiye ayrılabilir. İç mekânlarda; zemin, duvar, tavanlarda, mobilyalarda ve özel tasarımlarda kullanılır. Dış mekânlarda; duvar kaplama, zemin döşeme malzemesi, merdiven basamağı ve sanatsal yapılarda kullanılmaktadır.

Türkiye'nin mermer açısından çok zengin renk ve desen çeşitliliğine sahip olması mozaik çalışmalarını kolaylaştırmaktadır. Bu çeşitlilik sayesinde figür ve desenlerde istenen renk uyumuna kolaylıkla ulaşılabilmektedir. Mozaik yapımında gerekli olan renklerin tamamı doğal taşlardan elde edilebilmektedir.

Mermer taşı, kristalleri büyük taneli olup sık dokulu ve boşluksuz yapısı ile birbirine kenetlenmiş bir taştır. Bu sebeple donmaya karşı dayanımı yüksektir. Saf mermer genellikle bina içi süsleme ve kaplamalarda tercih edilmektedir. Mermer taşı mimari yapılarda olduğu kadar dış mekân düzenlemelerinde, kesme taş ise duvar yapımında ve mozaik çalışmalarında kullanılır.

Görsel 4.23: Traverten plakalar

Traverten taşı, dış mekânlarda kaplama malzemesi olarak obruk, teras, duvar, basamak, havuz kaplamaları vb. yerlerde kullanılır. Küçük parçalar hâlinde çimento harcı ile desenli döşemelerin üretiminde tercih edilmektedir (Görsel 4.23).

Görsel 4.24: Granit plakalar

Granit, az gözeneğe sahip bir taş olduğu için dış şartlara ve aşınmaya karşı mukavemetlidir. Granit taşının renkleri solmaz ve cilayı kolaylıkla kabul eder. Dayanıklı olduğu için dış mekân, büyük mimari yapı, temel, su altı inşaatların havuzları, park-yol döşemeleri, mozaik çalışmaları, sütun ve bordür üretiminde kullanılır (Görsel 4.24).

Görsel 4.25: Farklı renklerde çakıl taşları

Çakıl taşı ya da çakıl, deniz ve dere kıyılarında suyun aşındırması sonucu sivrilikleri kaybolmuş küçük bir doğal taş türüdür. Mozaik yapımında özellikle dış mekân için tasarlanan mozaik uygulamalarında kullanılan doğal bir taştır (Görsel 4.25). Mimari çalışmalarda beton yapımında kullanıldığı gibi yollar için yüzey kaplaması olarak da tercih edilmektedir. Çakıl taşı donmaya karşı dayanıklıdır ve havuzların yüzey kaplamalarında da kullanılır.

Cam, Seramik, Çini Plakaları

Görsel 4.26: Renkli Camlar

Cam, çoğunlukla saydam veya yarı saydam özelliğinde sert ve kırılgan bir yapıya sahiptir. Sıvıların korunmasını sağlayan bir malzemedir. Antik Çağ'lardan bu yana inşaattan süs eşyalarına kadar birçok alanda camdan faydalanılmaktadır. Günümüzde en basit araç gereçlerden, iletişime ve uzay teknolojilerine kadar yaygın kullanım alanları bulunmaktadır. Cam mozaik sanatında en çok tercih edilen malzemelerden biridir. Tasarıma uygun olarak kesim işlemleri yapılır (Görsel 4.26).

Seramikler, kil, kaolen ve benzeri maddelerin yüksek sıcaklıkta pişirilmesi ile üretilmektedir. Bu açıdan pişmiş toprak olarak bilinir. Örneğin tuğla, kiremit, taş, beton, çimento, aşındırıcı tozlar, porselen vb. malzemeler seramik olarak adlandırılır (Görsel 4.27).

4.27: Kırık seramikler

Kil, tekniğe uygun olarak üretildikten sonra sert ve deforme olmayan bir malzeme hâline gelir. Seramik malzeme üretiminde kil hamuruna belirli maddeler karıştırılır. Bu maddeler, farklı şekillendirme yöntemleri ve uygun bir pişirme ile seramik malzemeye istenen niteliği kazandırma imkânı sağlar. Mozaik yapımında sıklıkla kullanılan seramik, fabrikasyon olarak üretilebilmesi bakımından kolaylıkla bulunabilen bir malzemedir (Görsel 4.28).

Görsel 4.28: Kırık kil parçaları

Çini, şekil verilip pişirilen, kap kacak, tabak, vazo, sürahi vb. eşyaların süslemesine dayalı bir sanattır. Fayans, porselen tabak, seramik gibi eşyaların süslenmesinde kullanılır. Bir yüzü sırlı, renkli motiflerle dekore edilen kaplama malzemesine ve bu malzemeyle işlenmiş eşyalara çini denir. Çiniler mozaik yapımında kırılarak, tasarıma uygun olarak kullanılırlar. Daha çok dekoratif amaçlı kullanımlara uygundur (Görsel 4.29).

Görsel 4.29: Çini parçaları

Ahşap, metal, kâğıt, kumaş, deniz kabukları, boncuk, imitasyon taşlar, artık malzemeler de mozaik sanatında kullanılmaktadır (Görsel 4.30, 4.31, 4.32).

Görsel 4.30: Renkli boncuklar

Görsel 4.31: Deniz kabukları

Görsel 4.32: Yapay taşlar

4.2.2 Yapıştırıcı ve Dolgu Gereçleri

Mozaik çalışmalarında kullanılan taş, seramik vb. malzemeleri yüzeye sabitlemek için yapıştırıcılar kullanılır. Bu ana malzemelerin arasında kalan boşlukları doldurmak için farklı özelliklerde dolgu malzemeleri kullanılır.

Tutkallar

Mozaik dizimi için kullanılan malzemeler uygulama zeminine çeşitli yollarla sabitlenebilmektedir. Çimento esaslı fayans yapıştırıcılar bunların en bilinenleridir. Bu yapıştırıcı, taşlar arasında derz harcı olarak da kullanılabilir. Plastik tutkal, silikon ve şeffaf yapıştırıcılarda kullanılan mozaik dizim malzemesine göre tercih edilebilir (Görsel 4.33, 4.34).

Görsel 4.33: Şeffaf yapıştırıcılar

Görsel 4.34: Silikon yapıştırıcılar

Çimento ve Derz Esaslı Dolgu Malzemeleri

Çimento ve derz esaslı toz dolgu malzeme harcı uygun miktarda su veya başka bir sıvı ile karıştırılarak kullanıma hazırlanır. Farklı bir işlem gerektirmeyen standart tipteki uygulamalarda kullanılabilmektedir. Dolgu malzemesi taş dizimi bittikten sonra mozaik malzemelerin arasını dolduracak şekilde yüzeye homojen şekilde yayılır. Ardından nemli bir bezle yüzey, (derz malzemesinin fazlalığı silinerek) temizlenir. Şayet büyük düz yüzeyli mozaiklerle çalışılıyorsa toz fayans yapıştırıcılar da kullanılabilir. Toz yüzeye dökülür, yumuşak bir fırça ile mozaiklerin arasındaki boşluklara yayılır. Ardından plastik sprey şişesi ile uygulama alanına su püskürtülür. Düzgün bir sonuç elde etmek için işlem tekrarlanır (Görsel 4.35).

Görsel 4.35: Dolgu malzemesi

Mozaik yapımında çalışmanın özelliğine göre kullanılan diğer materyaller şunlardır:

1. Mermer ve seramik gibi malzemelerin istenilen şekilde kesilip şekil verilebilmesi için kerpeten benzeri kesici aletler (Görsel 4.36).
2. Cam kesimi için ucu elmas olan kesici aletler (Görsel 4.37).
3. Desen çizimi için çeşitli kalınlıkta kâğıtlar.
4. Desenin korunması için naylon, şeffaf bir kaplama malzemesi.
5. Mozaik malzemenin sabit kalması için ve düzgün bir çalışma yapabilmek için desen kâğıdının yapıştırılacağı bir zemin (bu zemin farklı kalınlık ve ahşap, plastik vb. malzemelerden olabilir).
6. Mozaik çalışmasının montajının yapılacağı yere götürülmesine yardımcı olacak, inşaat yapım işleminde kullanılan fileler (Görsel 4.38).

Görsel 4.36: Taş kesiminde kullanılan kerpeten

Görsel 4.37: Cam kesiminde kullanılan keski aleti

Görsel 4.38: İnşaat çalışmalarında kullanılan file

4.2.3 Mozaik Yapım Tekniği

Mozaik uygulama teknikleri doğrudan ve dolaylı olarak iki şekilde yapılmaktadır. Direkt yöntemde mozaik uygulamaları kullanılacağı yüzeyde, indirekt yöntemde ise geçici bir yüzeyde desene uygun mozaik dizimi yapılarak uygulama taşınır (Görsel 4.39, 4.40).

Görsel 4.39: Direkt yöntemle yapılan mozaik uygulaması

Görsel 4.40: İndirekt yöntemle yapılan mozaik uygulaması

Mozaiğin taşındığı asıl yerde montaj ve sabitlemesi yapılmaktadır. Mozaik çalışmaları iki yöntemle yapılmaktadır. Bunlardan ilki sanatsal tasarımı olan mozaiklerdir. Diğeri ise sanayi mozaiği olarak adlandırılmaktadır. Sanatsal mozaiklerde uygulama esnasında bir kompozisyona ihtiyaç duyulmaktadır (Görsel 4.41). Sanayi mozaiklerinde desen olmadan, mozaik ana malzemesi belirli bir standarda uygun olarak dizilmektedir (Görsel 4.42).

Görsel 4.41: Sanatsal mozaik örneği

Görsel 4.42: Sanayi mozaik örneği

Sanatsal mozaik çalışmalarında izlenilmesi ve dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

1. Sanatsal tasarım tekniği ile uygulaması yapılacak mozaik çalışmasının ilk aşaması, desen veya şekil oluşturmaktır.
2. Uygulama yapılması düşünülen tasarım (desen veya şekil), parşömen veya aydınger kâğıdı üzerine dikkatlice çizilir.
3. Desenin çizildiği kâğıdın boyutunda bir arka yüzey platformu hazırlanır.
4. Mozaik uygulama tekniği ve desen göz önünde bulundurularak, tasarım aktarılan kâğıt yüzey, hazırlanan arka yüzey platformuna sabitlenir.
5. Kullanılan desen ile başka çalışmalarda yapılacaksa desenin bozulmaması için üstüne ince bir naylon tabaka kaplanarak koruma altına alınır.

6. İnşaat yapım işlerinde kullanılan file, kompozisyon (desen veya şekil) boyutunda kesilerek, tasarım üzerine yanlardan yapıştırılır.
7. Kompozisyonun kenarlarının daha düzgün oluşturulabilmesi için isteğe bağlı olarak çerçeveleme yapılır.
8. Mozaik yapım tekniği ve kompozisyonun özelliklerine bağlı olarak, kullanılacak malzemelerin (mermer, seramik, cam vb.) renk ve boyutları belirlenir.
9. Mozaik yapımında kullanılan ana malzemeler 1 cm'den fazla kalın olmamalıdır.
10. Tasarıma uygun olarak kesilen malzemeler, toz, yağ ve kirden arındırılarak, renklerine göre ayrı kaplarda muhafaza edilmelidir. Yüzeyi temiz olmayan malzemelerde yapıştırma işlemi istenilen kalitede olmamaktadır.
11. Hazırlanan mozaik ana malzemeleri, file üzerine konularak, yapıştırma işlemi öncesinde prova yapılır. Bu prova çalışması, yapıştırma işleminin daha sağlıklı olmasına ve renk uyumlarının test edilmesine yardımcı olur.
12. Yapıştırma işlemi için kullanılacak malzeme mukavemetinin uygunluğu için test edilmelidir. Yapıştırıcının ana görevi kompozisyon üzerinde taşların sağlam olarak sabitlenmesi ve montaj yapılacak yüzeye götürülünceye kadar taşların sabit kalmasını sağlamaktır. Su bazlı yapıştırıcılar özellikle duvarlarda mozaik çalışmalarında kullanılır.
13. Mozaik çalışmasında tasarıma uygun olarak yerleştirilen malzemeler, montaj aşamasında harç veya fayans yapıştırıcıları ile yüzeye sabitlenir.
14. Sabitleme işlemi bittikten sonra mozaik çalışması nemli bir bezle silinerek temizlenir.

Uygulama 4.1 Mozaik Tekniğine Uygun Malzeme Hazırlama
Amaç: Mozaik tekniğine uygun olarak mozaik çalışması hazırlamak.
Süre: 7 ders saati
Görev: Seramik ve cam malzemelerden ISG doğrultusunda çeşitli büyüklükte keserek, 10x10 cm ebatlarında kompozisyon oluşturunuz.
Kullanılacak Araç Gereçler: Renkli camlar, Farklı yüzey özelliklerine sahip seramik karolar, Kerpeten, Parşömen kâğıdı, Kalem, Bant, İnşaat filesi, Makas, Su bazlı yapıştırıcı, Elmas kesici, İş eldiveni, İş gözlüğü.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Deseninizi zemin üstüne yanlarından bantlayarak sabitleyiniz.
4. İnşaat filesini desenin üstünü kaplayacak şekilde düzgünce yerleştirerek kompozisyonun yanlarından bantlayınız.
5. Cam yüzeyleri elmas kullanarak daire şeklinde dikkatlice kesiniz.
6. Seramik yüzeyleri kerpeten yardımıyla kare, dikdörtgen şekillerinde kesiniz.
7. Kesilen malzemeleri, kir, yağ ve toz gibi şeylerden temizleyiniz.
8. Kestiğiniz malzemeleri renklerine uygun olarak birlikte istifleyiniz.
9. Renk uyumlarını göz önünde bulundurarak kestiğiniz malzemeleri kompozisyon üzerinde yapıştırmadan provasını yapınız.
10. Yerleştirme işlemi ile ilgili karar verdikten sonra taşları file üzerine yapıştırıcı kullanarak sabitleyiniz.
11. Yapıştırma işlemi sonrasında nemli bir bezle mozaik yüzeyi temizleyiniz.
12. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
13. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
14. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

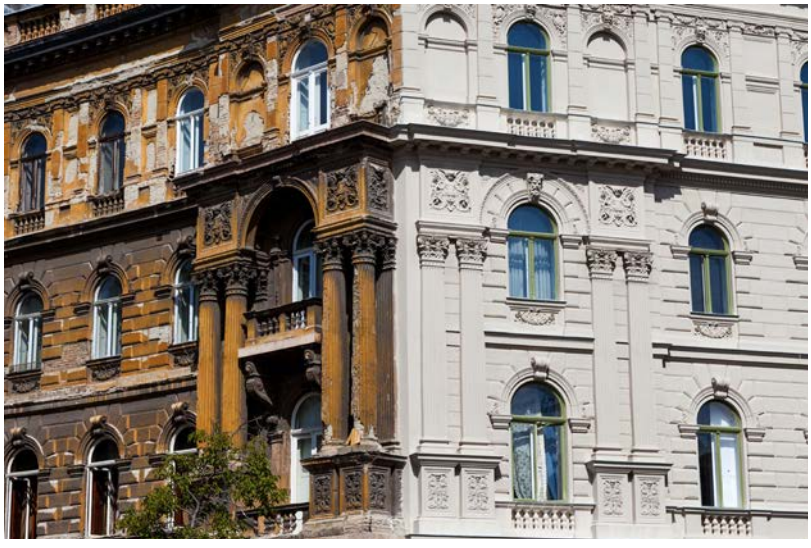
MOZAİK TEKNİĞİNE UYGUN MALZEME HAZIRLAMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Mozaik tekniğine uygun malzeme hazırlama uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
3. Kompozisyonu belirledi.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Kompozisyonunu zemine sabitleyerek üzerine inşaat filesini dikkatlice yapıştırdı.					
5. Mozaik malzemelerini, malzeme özelliklerine uygun olarak dikkatli şekilde kesti.					
6. Mozaik malzemelerini temizledi.					
7. Malzemeleri renklerine göre istifledi.					
8. Kompozisyona uygun olarak, mozaik malzemelerini yapıştırıcı madde ile file üzerine sabitledi.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

4.3 Mimari Yüzey Restorasyonu

İnsanlar; yaşamak, doğa şartlarından korunmak ve barınmak amacıyla çeşitli mekânlara ihtiyaç duyarlar. Bu mekânlar tarihsel gelişim ile birlikte, toplumların kültür, teknik ve fonksiyonel özelliklerini yansıtmaktadır. Mekânların her bir elemanına mimari yüzey adı verilmektedir (Görsel 4.43).

Görsel 4.43: Mimari restorasyon çalışması

4.3.1 Mimari Yüzeylerin Teknik Özellikleri

Mimari mekânların iç yüzeylerinin temel öğeleri; duvar, tavan ve tabanlardır. Bu mimari öğelerde, dayanıklılık, ses ve ısı yalıtımı, suyla neme karşı direnç gösterme, kolay temizlenebilme gibi özelliklere sahip olması istenmektedir. Mimari yapıların güneş ışınları, nem, yağış, rüzgâr, hava kirliliği gibi etkenlere en çok maruz kalan bölümlerine dış yüzey denmektedir. Dış yüzeylere, boyayla, metalle, camla, doğal ve yapay kaplama malzemeleri ile hem estetik hem de dayanıklılık özelliği kazandırılmaktadır (Görsel 4.44).

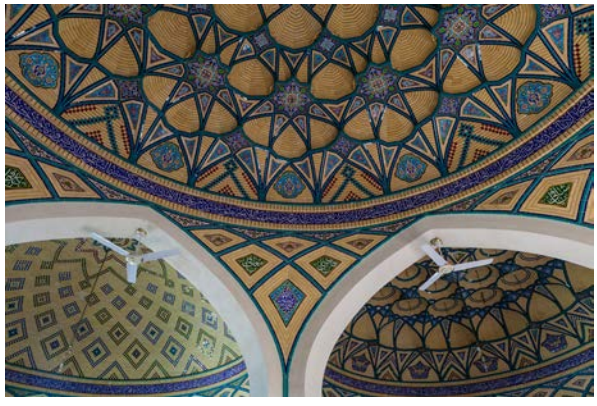

Görsel 4.44: Dış cephe mozaik süsleme, Hundertwasser (Hundertvassa) Müzesi,Viyana

Mimari yapıların içinde bulunan birimlerine iç mekân adı verilmektedir (Görsel 4.45). İç mekânlarda da dış mekânlarda olduğu gibi öncelikle dayanım göz önüne alınarak, farklı materyallerle estetik özellikler kazandırılır (Görsel 4.46).

Görsel 4.45: Mimari mekânların iç yüzeyleri

Görsel 4.46: İç mekan kubbeli tavan mozaik örneği

4.3.2 Mimari Yüzeylerin İşlevsel Özellikleri

Mimari yapıları ve mekânları, duvar, tavan ve zeminler oluşturmaktadır. Mekânlar, insanların iş ve sosyal hayatlarını sürdürdükleri kapalı yerlerdir. Mekânlarda; ısı, havalandırma, aydınlatma, güvenlik, sağlamlık, temizlik gibi özellikler önem taşımaktadır. Bu özellikler ortaya konulurken, duvar, döşeme ve tavan gibi bileşenler birlikte ele alınmaktadır. Mekânlarda en çok dolaşımın olduğu yerler zeminlerdir. Duvarlarla tavanlar zeminlere göre, dolaşıma daha az maruz kalmaktadır. Mimari yüzeylerin işlevsellik özelliği, kişilerin istekleri ve gereksinimleri doğrultusunda ortaya çıkmaktadır.

4.3.2.1 Duvarlar

Mimari yapılarda taşıyıcı görev üstlenen elemanlara duvar denilmektedir. Duvarlar mimari yapılara bağlı birimleri bölme görevini üstlenmektedir (Görsel 4.47). Duvarlar, dökme (beton), örgü (tuğla, kerpiç vb.), farklı malzemeler kullanılarak üretilen prefabrik bloklar, metal, ahşap strüktür üstüne kaplama yapılarak da üretilebilmektedir. Duvarlar bölme işlevlerinin yanı sıra, ısı ve ses yalıtım özelliklerine de sahiptirler. Duvar yüzeylerinin, darbelere dayanabilen, su yalıtımlı olması, kolay temizlenme ve uzun ömürlü kullanım, dekoratif süslemeye uygunluk gibi özelliklere sahip olması gerekmektedir.

Görsel 4.47: İç mekânda duvar örneği

4.3.2.2 Tavanlar

Görsel 4.48: İç mekânda tavan örneği

Mimari mekânların üstünde bulunan, kat döşemelerinin alt yüzeyinde yer alan elemanlara tavan denir (Görsel 4.48). Tavanlar, çok katlı yapılarda bir üst katta kullanılan taban malzemesinin 10-15 cm altında yer alan yüzey olarak da tanımlanabilmektedir. Tavanlar, yapıların yatay ve dikeyde yer alan taşıyıcıları ile bağlantılı olarak konumlanmaktadır. Mekânların bu birimleri asma ve taşıyıcı yapı ile bağlanan tavanlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Asma tavanlar, taşıyıcı olan tavanlara monte edilirler ve yükü yan yüzeylere verecek şekilde üretilirler.

4.3.2.3 Zeminler

Görsel 4.49: İç mekânda zemin örneği

Zemin, döşeme, yer ve taban anlamında kullanılmaktadır (Görsel 4.49). Zeminlere, farklı kaplama malzemeleri kullanılarak, dayanım ve estetik özellikler kazandırılmaktadır. Kauçuk, taş, ahşap, metal, plastik, metal, cam vb. malzemeler zeminlerde kaplama malzemeleri olarak tercih edilmektedir.

4.3.3 Mimari Yüzey Restorasyonu Onarım Malzemeleri ve Onarım Yöntemleri

Onarım veya restorasyon çalışmalarında, her yüzey için farklı malzemeler kullanılmaktadır (Görsel 4.50).

Görsel 4.50: İç mekânda mimari yapı onarım çalışması

Mimari yapılarda sıva yüzeylerde küçük çatlakların onarılması için gereken malzemeler şu şekildedir.

1. Onarım yapılacak yerleri ıslatmak için sprey ağzı olan şişe veya fırça
2. Onarım ana malzemesini karıştırmak için spatula ve çubuk
3. Yüzeyi pürüzsüz hale getirmek için çeşitli kalınlıkta zımparalar
4. Astar malzemeleri
5. Temiz su ve kaplar

Onarım ve restorasyon çalışmalarında yer alan ortak noktalar şu şekildedir.

1. Onarım ihtiyacının nerede olduğunun tespit edilmesi
2. Yüzeylerin toz ve kirlerden temizlenmesi
3. Yüzeye uygun olarak çatlak ve kırık olan yerlere doğru dolgu malzemesinin seçilmesi (Görsel 4.51)
4. Yüzey dolgusu yapıldıktan hemen sonra fazlalıkların temizlenmesi
5. Zımpara ile yüzeyin pürüzsüz hale getirilmesi

Görsel 4.51: Çatlak yüzeyin dolgu malzemesi ile doldurulması

Yüzey üzerinde estetik ve işlevsel anlamda sorunlu durumda olan görüntüyü ortadan kaldırmak için onarım çalışmaları yapılmaktadır. Onarım çalışmalarında temizlik işlemi uygulamanın en önemli basamağını oluşturmaktadır. Sıva, metal ve ahşap yüzeylerde temizlik çalışmaları farklılık göstermektedir. Sıva yüzeyler üzerinde oluşan kabarıklıklar, çatlama veya ayrılma gibi sorunlara sebep olabilmektedir. Sıva yüzeyler kazıma ve zımparalama yöntemleri ile temizlenmektedir. Ahşap yüzeylerde oluşan kir, reçine lekesi, toz ve tutkal artıkları ılık sabunlu su ile kolaylıkla arındırılmaktadır. Ahşap yüzeyler daima dokuları ve damar yönlerine göre temizlenmelidir. Ahşap üzerinde vernik kabarması varsa temizleme işlemi için tel fırça veya zımpara kullanılmaktadır. Ayrıca terebentin tuzu, ahşap üzerinde bulunan lekeleri temizlemek için tercih edilmektedir. Metal yüzeylerde meydana gelen küflenme, aşınma ve çürüme olan bölgeler delinerek veya kesilerek ayrılma işlemi gerçekleştirilir. Metal yüzeyin özelliklerine uygun olarak delinen bölgeye kaynaklama işlemi yapılmaktadır. Kaynakla ortaya çıkan pürüzler, çıkıntılar uygun bir zımpara ile düzleştirilmektedir. Sağlıklı onarım çalışmaları için yüzey pürüzsüz hale getirilir ve zemine uygun dolgu malzemesi kullanılarak uygulama gerçekleştirilir. Fazlalık olan macun veya dolgu malzemeleri temizlenerek onarım çalışması bitirilir.

Uygulama 4.2 Mimari Yüzey Onarımı Yapma
Amaç: Yüzey üzerinde onarım yapmak.
Süre: 7 ders saati
Görev: Atölye veya okulunuz bünyesinde onarıma ihtiyacı olan duvarları tespit ederek ISG doğrultusunda onarımını gerçekleştiriniz.
Kullanılacak Araç Gereçler: Zımpara, Temiz Su, Sprey özelliği olan su şişesi, Temizleme Bezi, Fırça, Dolgu Malzemesi (alçı, çimento vb.), Dolgu malzemesini hazırlamak için kap, Spatula, Mala, İş eldiveni, İş gözlüğü.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Onarım gereken mimari yüzeyi belirleyiniz.
3. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
4. Su ve sprey şişesi ile onarım gereken bölgeyi toz, yağ vb. şeylerden temizleyiniz.
5. Yüzey üzerinde boyadan veya nemden dolayı oluşan kabarıkları kazıyarak veya zımparalayarak dolguya hazır hale getiriniz.
6. Kazıma veya zımparalama sonucunda ortaya çıkan boya vb. atıkları yüzeyden fırça yardımıyla temizleyiniz.
7. Yüzeye uygun olarak kullanılacak dolgu malzemesini hazırlayınız.
8. Spatula veya mala yardımıyla dolgu malzemesini onarım gereken yere homojen şekilde doldurunuz.
9. Dolgu işlemi bittikten hemen sonra yüzeyde kalan dolgu malzemesini bez yardımıyla temizleyiniz.
10. Kuruma gerçekleştikten sonra yüzey üzerinde kalan tümsekleri gidermek için zımpara işlemi yapınız.
11. Fırça yardımıyla yüzeyi zımpara atıklarından temizleyiniz.
12. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
13. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
14. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

MİMARİ YÜZEY ONARIMI YAPMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Mimari yüzey onarımı yapma uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Onarım gereken mimari yüzeyi belirledi.					
3. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Yüzeyi kirlerden arındırdı.					
5. Yüzeyi zımparalayarak pürüzsüz hale getirdi.					
6. Yüzeye uygun olan dolgu malzemelerini hazırladı.					
7. Dolgu malzemeyi onarım yapılacak yüzeye homojen şekilde doldurdu.					
8. Zımparalama ve temizleme işlemini yaptı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

4.4 Mimari Yüzeylerde Mozaik Pano Uygulaması

Mozaik uygulamalarında antik dönemde farklı yerleştirme teknikleri kullanılmaktaydı. Desenin oluşturulmasında bu yerleştirme teknikleri önem göstermektedir. Latince isimlerle tanımlanan bu teknikler şunlardır:

- Opus Regulatum (Izgara Deseni)
- Opus Tessellatum (Tuğla Deseni)
- Opus Vermiculatum (Solucan Deseni)
- Opus Palladianum (Paladyen Deseni)
- Opus Sectile/Florentine (Floransa Deseni)
- Opus Classicum (Klasik Desen)

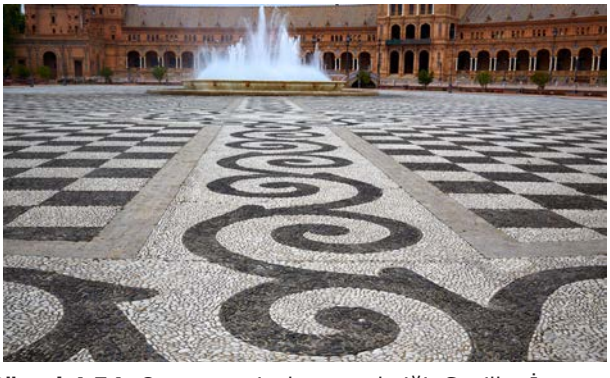
Görsel 4.52: Opus regulatum tekniği

Opus Regulatum (opus reglatyum) Izgara Deseni: Mozaik taşları ızgara görünümü oluşturacak şekilde yerleştirilerek bu teknik uygulanmaktadır. Mozaik tekniklerinde kullanılan en basit yöntem olarak bilinmektedir. Bu teknikte kullanılan taşlar aynı boyutta kullanılmaktadır. Genellikle büyük boyutta olan mozaik ve bordürlerde kullanılan bir tekniktir (Görsel 4.52).

Görsel 4.53: Opus tesellatum tekniği

Opus Tessellatum (Opus Tesellatum) Tuğla Deseni: Bu teknikte mozaik taşlar tuğla örülmesine benzer biçimde döşenerek uygulanmaktadır. Opus Reglatum tekniğine benzer şekilde düzenli olarak dizilim uygulaması yapılmaktadır. Bu teknikte mozaik taşlar bir alttaki taş bir üsttekinin tam ortasına denk gelecek şekilde dizilmektedir (Görsel 4.53).

Görsel 4.54: Opus vermiculatum tekniği, Sevilla, İspanya

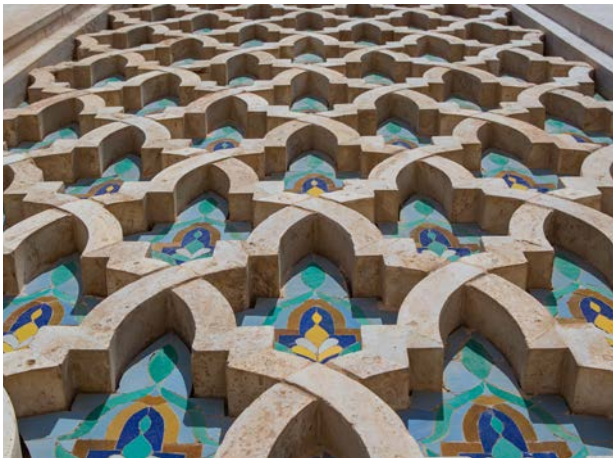
Opus Vermiculatum (Opus Vermiklatum) Solucan Deseni: Bu teknik, solucana benzer kıvrımlı bir yapıda olduğu için bu şekilde adlandırılmaktadır. Merkezde olan desenle, etrafı boyunca dizilim yapılarak uygulama gerçekleştirilmektedir (Görsel 4.54).

Opus Palladianum (Opus Palladiyanum) Paladyen Deseni: Bu teknikte yapılan uygulamalar daha modern bir görünüm elde etmeye yardımcı olmaktadır. Mozaik taşları düzgün bir formda kesilmeden, gelişigüzel şekilde kırılarak elde edilmektedir. Bu taşlar mozaik deseni ve arka fona bir sistem kullanılmadan rastgele yerleştirilmektedir. Eski veya eskitilmiş taşların kullanılması paladyen (kırık taş veya mermer) desenin daha etkili oluşmasına yardımcı olmaktadır (Görsel 4.55).

Görsel 4.55: Opus palladianum tekniği

Opus Sectile/Florentine (Opus Sectile Florantine) Floransa Deseni: Bu teknik İslam sanatlarında daha çok kullanılmaktadır. Bu teknik, mozaik taşlarının diğer tekniklerde kullanılan mozaik parçalarına göre daha büyük boylarda mozaikler kesilerek kullanılması yönüyle farklılık gösterir. Mozaik dizim malzemesi olarak çoğunlukla pişmiş kil ve tuğla parçaları kullanılmaktadır. Büyük desenlemelerde etkili mozaik çalışmaları ortaya çıkmaktadır (Görsel 4.56). Bu teknikle kakma çalışmaları birlikte kullanılabilmektedir.

Görsel 4.56: Opus sectile/florentine tekniği

Opus Classicum (Opus Klassikum) Klasik Desen: Romalılar tarafından yapılan bu teknik, mozaik sanatında örnek olarak gösterilen eserler için verilen bir adlandırmadır. Bu teknik solucan ve tuğla desenleme yöntemlerinin bir arada kullanılmasıyla ortaya çıkmıştır. Tasarımda ana desen solucan desenleme yöntemi ile oluşturulur (Görsel 4.57). Desenin arka planında, tuğla tekniği kullanılır. Bu teknik, arka planda iki farklı desen ortaya çıkardığı için etkili çalışmalar yapmaya imkân vermektedir.

Görsel 4.57: Opus classicum tekniği

Uygulama 4.3 Klasik Mozaik Tekniğine Uygun Duvar Panosu Hazırlama
Amaç: Mozaik tekniğine uygun olarak mozaik çalışması hazırlamak.
Süre: 14 ders saati
Görev: Opus Palladianum/Paladyen Desenleme tekniğine uygun olarak antik bir eser belirleyiniz. ISG doğrultusunda seramik ve cam malzemelerden gelişi güzel büyüklükte keserek duvar panosu hazırlayınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Antik eserin fotoğrafı, Işıklı masa, Renkli camlar, Farklı yüzey özelliklerine sahip seramik, karolar, Kerpeten, Parşömen kâğıdı, Kalem, Bant, İnşaat filesi, Makas, Su bazlı yapıştırıcı, Elmas kesici, İş eldiveni ve gözlüğü.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Seçtiğiniz antik mozaik eseri ışıklı masa yardımıyla parşömen kâğıdına geçiriniz.
4. Deseninizi zemin üstüne yanlarından bantlayarak sabitleyiniz.
5. İnşaat filesini desenin üstünü kaplayacak şekilde düzgünce yerleştirerek kompozisyonun yanlarından bantlayınız.
6. Cam yüzeyleri elmas kullanarak çeşitli büyüklükte dikkatlice kesiniz.
7. Seramik yüzeyleri kerpeten yardımıyla çeşitli büyüklükte kesiniz.
8. Kesilen malzemeleri, kir, yağ ve toz gibi şeylerden temizleyiniz.
9. Kestiğiniz malzemeleri renklerine uygun olarak birlikte istifleyiniz.
10. Renk uyumlarını göz önünde bulundurarak kestiğiniz malzemeleri kompozisyon üzerinde yapıştırmadan provasını yapınız.
11. Yerleştirme işlemi ile ilgili karar verdikten sonra taşları file üzerine yapıştırıcı kullanarak sabitleyiniz.
12. Yapıştırma işlemi sonrasında nemli bir bezle mozaik yüzeyi temizleyiniz.
13. Ç alışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
14. A rkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
15. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

KLASİK MOZAİK TEKNİĞİNE UYGUN DUVAR PANOSU HAZIRLAMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Klasik mozaik tekniğine uygun duvar panosu hazırlama uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
3. Antik mozaik çalışmasını belirledi.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Antik mozaik çalışmasını kopyalayarak, zemine sabitleyerek üzerine inşaat filesini dikkatlice yapıştırdı.					
5. Mozaik malzemelerini, malzeme özelliklerine uygun olarak dikkatli şekilde kesti.					
6. Mozaik malzemelerini temizleyerek, renklerine göre istifledi.					
7. Kompozisyona uygun olarak, mozaik malzemelerini yapıştırıcı madde ile file üzerine sabitledi.					
8. Nemli bezle mozaik yüzeyi temizledi.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10.Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

4.5 Dekoratif Ürün Yüzey Restorasyonu

Dekoratif ürünler; ev veya ofis gibi mekânların estetik değerini ve albenisini arttırmak amacıyla mekânları süslemek için kullanılan eşyalardır (Görsel 4.58).

Görsel 4.58: Mozaik tekniği ile yapılan dekoratif lambalar

Dekoratif ürünleri süsleme için hazır hale getirme işlemi, yüzey hazırlığı olarak tanımlanmaktadır. Ahşap, metal, seramik gibi farklı materyaller boyama ve süsleme yapılmadan önce yapılan ön hazırlık işlemlerinin tamamı yüzey hazırlığı olarak değerlendirilmektedir (Görsel 4.59).

Görsel 4.59: Dekoratif ürün yüzey hazırlık işlemi

Boyama ve yapıştırma uygulamalarının yapılacağı yüzey ilk olarak kirden, yağdan ve tozlardan temizlenmelidir (Görsel 4.60). Yüzey ne kadar iyi temizlenirse boyama ve yapıştırma işlemleri o kadar iyi sonuçlanmaktadır. Tüm yüzeyler sabun veya arındırıcı kimyasallar kullanılarak temizlenmelidir. İşlem öncesinde yüzeydeki sabun vb. arındırıcı maddeler temiz su ile durulanıp yüzeyin kuruması beklenmelidir. Kirli metal yüzeyler, çoğunlukla, pas veya oksitlenme sonucu bir tabaka ile kaplı durumdadır.

Görsel 4.60: Dekoratif ürün yüzey temizlik işlemi

Zımparalama veya tel fırça kullanılarak, bu tabaka temizlenerek, diğer yüzeylerde kullanılan temizleme yöntemleriyle yüzey hazırlama işlemi tamamlanmalıdır (Görsel 4.61).

Görsel 4.61: Dekoratif ürün yüzey zımparalama işlemi

Yüzey restorasyonlarında izlenilmesi gereken aşamalar şu şekildedir:

- Restorasyon yapılacak alan belirlenmelidir.
- Metal yüzeylerin temizliğinde tel fırça, zımpara kullanılarak temizleme yapılmalıdır.
- Ahşap malzemelerin restorasyonunda, düz bir satıh isteniyorsa uygun kalınlıkta zımparalar kullanılarak, dokusu yönünde zımparalanmalıdır. Ahşap yüzeyde oluşan çatlak veya delikler varsa dolgu malzemesi ile doldurulmalıdır. Dolgu malzemesinin kuruması için en az iki saat beklenmeli veve ardından ince zımpara yardımıyla yüzey pürüzsüz hale getirilmelidir.
- Yüzeyleri boyamadan önce, özellikle ahşap ve sıva yüzeylerde emiciliği azaltmak için ürün uygulamaları yapılmalıdır. Bu uygulama, boyanın daha homojen olmasını sağladığı gibi boyanın israf edilmesine de engel olmaktadır. Emiciliği azaltmak için silikon bazlı ürünler kullanılarak yüzey boyamaya hazır hale getirilmelidir.
- Boyama uygulaması, yağmursuz ve rüzgârsız ortamlarda yapılmalıdır. Tozlu ve kirli ortamlarda boyama işleminin yapılması istenilen sonuca ulaşmaya engel olacaktır.

Uygulama 4.4 Dekoratif Yüzey Onarımı
Amaç: Dekoratif yüzey üzerinde onarım yapmak.
Süre: 7 ders saati
Görev: Atölye veya okulunuz bünyesinde onarıma ihtiyacı olan ahşap yüzeyleri tespit ederek ISG doğrultusunda, onarımını gerçekleştiriniz.
Kullanılacak Araç Gereçler: Zımpara, Temiz Su, Sprey özelliği olan su şişesi, Temizleme Bezi, Fırça, Dolgu Macunu, Dolgu malzemesini hazırlamak için kap, Spatula, İş eldiveni, İş gözlüğü.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Onarım gereken ahşap dekoratif yüzeyi belirleyiniz.
3. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
4. Su ve sprey şişesi ile onarım gereken bölgeyi toz, yağ vb. şeylerden temizleyiniz.
5. Yüzeyi ahşap malzemenin dokusu yönünde zımparalayarak dolguya hazır hale getiriniz.
6. Zımparalama sonucunda ortaya çıkan boya vb. atıkları yüzeyden fırça yardımıyla temizleyiniz.
7. Yüzeye uygun olarak kullanılacak dolgu macunu hazırlayınız.
8. Spatula yardımıyla dolgu malzemesini onarım gereken yere homojen şekilde doldurunuz.
9. Dolgu işlemi bittikten hemen sonra yüzeyde kalan dolgu malzemesini bez yardımıyla temizleyiniz.
10. Kuruma gerçekleştikten sonra yüzey üzerinde kalan tümsekleri gidermek için zımpara işlemi yapınız.
11. Fırça yardımıyla yüzeyi zımpara atıklarından temizleyiniz.
12. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
13. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
14. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

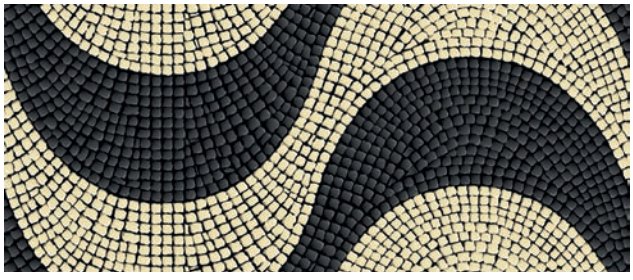
DEKORATİF YÜZEY ONARIMINI YAPMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ			
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**	**Değerlendirme Puanı**

Yönerge: Dekoratif yüzey onarımını yapma uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)

ÖLÇÜTLER	**Derece**				
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Onarım gereken dekoratif yüzeyi belirledi.					
3. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Yüzeyi kirlerden arındırdı.					
5. Yüzeyi zımparalayarak pürüzsüzleştirdi.					
6. Yüzeyde kullanacağı dolgu macun malzemelerini hazırladı.					
7. Dolgu malzemeyi onarım yapılacak yüzeye homojen şekilde doldurdu.					
8. Zımparalama ve temizleme işlemini yaptı.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

4.6. Dekoratif Ürünlerde Mozaik Taş/Cam Dizimi

Mozaik uygulamalarında desen oluşumu, taşların yerleşiminin bir sistem ve düzen doğrultusunda yapılması ile ortaya çıkmaktadır. Uygulamalarda, taş veya camların geometrik biçimi bazı yerleşim sistemlerinde önem taşımaktadır. Bununla birlikte, paledyen (gelişi güzel) taşlarda farklı dizilimler de kullanılmaktadır. Günümüz mozaik sanatında en fazla tercih edilen dizilim yöntemleri şu şekildedir:

Görsel 4.62: Dalgalı yerleştirme tekniği ile mozaik süsleme

Dalgalı (kıvrımlı) Yerleştirme Tekniği: Dekoratif mozaik çalışmalarında taşlar veya camlar belli bir çizgi üstünde kıvrımlar oluşturacak şekilde dizilerek desenleme yapılmaktadır (Görsel 4.62). Daha çok duvar ve sütun üzerlerindeki mozaik uygulamalarında tercih edilmektedir.

Görsel 4.63: Konfeti yerleştirme tekniği ile mozaik süsleme

Konfeti Biçiminde Yerleştirme Tekniği: Farklı renklerde taş veya camların birlikte kullanılması ile renkli bir görüntü oluşturulmaktadır. Havaya atılan ve rüzgârın etkisiyle dağılan konfeti görünümünü anımsatan bir yerleştirme tekniğidir (Görsel 4.63). Bu dizim yönteminde belli bir düzene bağlı kalınmadan farklı taşlar veya camlar istenildiği kadar kullanılmaktadır.

Görsel 4.64: Arabesk yerleştirme tekniği ile Mozaik süsleme

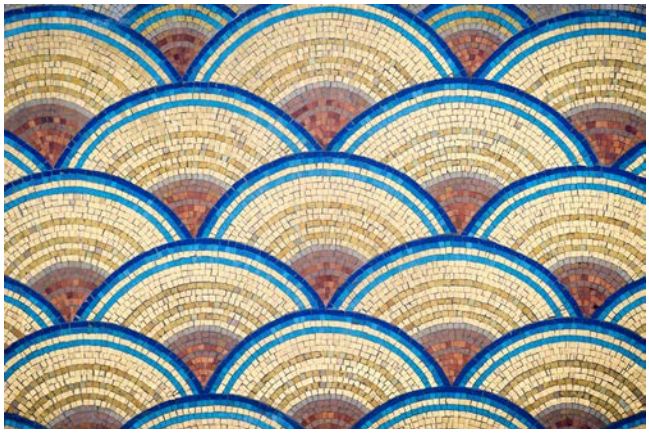
Arabesk Yerleştirme Tekniği: Bu yerleştirme tekniği çoğunlukla yer döşemelerinde tercih edilmektedir. Antik dönem mozaiklerinde bu yerleştirme biçimi daha çok nehir çakıl taşları ile gerçekleştirilmekteydi. Tercih edilen renklerin birbirleriyle olan uyumu iyi analiz edilerek seçilmelidir. Renk uyumu ve geçişleri iyi dizayn edilmeyen mozaik uygulamalarında desen ve renk karmaşası ortaya çıkmaktadır (Görsel 4.64).

Görsel 4.65: Dama yerleştirme tekniği ile mozaik süsleme

Dama Tahtası Şeklinde Yerleştirme Tekniği: Bu teknik, mozaik uygulamalarında bilinen geleneksel yöntemlerden olmasına karşın, modern çalışmalarda da bu dizim yöntemi tercih edilmektedir (Görsel 4.65). Uygulama, kare biçiminde iki farklı renkte taş veya camların birbiri ardına dizilmesiyle gerçekleştirilmektedir. Renklerin uyumlu seçilmesiyle estetik anlamda göze güzel görünen desenleme çalışmaları yapılabilmektedir.

Yelpaze Şeklinde Yerleştirme Tekniği: Değişik renklerin kullanılmasıyla güzel desenlerin ortaya çıkmasını sağlayan yerleştirme tekniğidir. Genellikle yollarda kullanılmaktadır (Görsel 4.66).

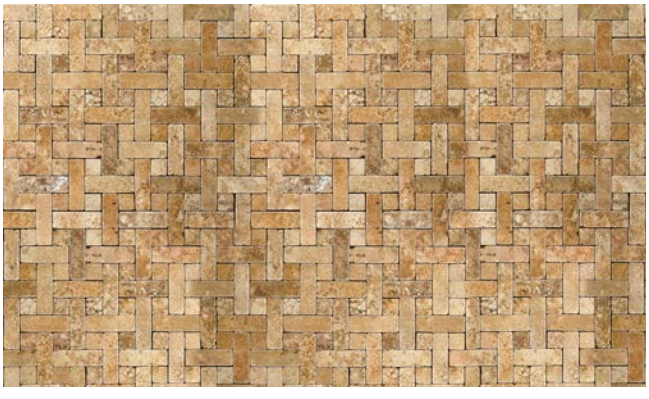
Görsel 4.66: Yelpaze yerleştirme tekniği ile mozaik süsleme

Baklava Dilimi Yerleştirme Tekniği: Taşların veya camların baklava dilimi şeklinde kesilmesiyle uygulaması yapılan bir yerleştirme tekniğidir. Bu teknikte kullanılan malzemenin (taş ve cam) kesilmesi zor olsa da dizilimi kolaydır. (Görsel 4.67).

Görsel 4.67: Baklava dilimi yerleştirme tekniği ile mozaik süsleme

Sepet Örgü Şeklinde Yerleştirme Tekniği: Bitkilerden örülen sepetlere benzer biçimde taşların veya camların dizilimiyle oluşturulan bir tekniktir. Farklı renk kontrastları ile güzel ve estetik desenler ortaya çıkabilmektedir. Bu teknik paledyen biçiminde kesilen taşlar için uygun değildir (Görsel 4.68). Genellikle bordürlerde kullanılmaktadır.

Görsel 4.68: Sepet örgü yerleştirme tekniği ile mozaik süsleme

Tuğla Deseni Şeklinde Yerleştirme Tekniği: Mozaik taşlarının veya camların, tuğladan yapılan duvarların örülmesine benzer şekilde dizilmesiyle uygulanmaktadır (Görsel 4.69).

Görsel 4.69: Tuğla deseni yerleştirme tekniği ile mozaik süsleme

Uygulama 4.5 Dama Tahtası Mozaik Dizim Tekniğine Uygun Dekoratif Kutu Hazırlama
Amaç: Dama Tahtası Mozaik Dizim Tekniğine Uygun Dekoratif Kutu Hazırlamak.
Süre: 7 ders saati
Görev: Mozaik taş veya cam malzemelerden ISG doğrultusunda aynı büyüklükte keserek, dama tahtası dizim tekniğini kullanarak dekoratif kutu üzerine mozaik uygulaması yapınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Ahşap Kutu, Farklı iki renkte camlar, Farklı iki renkte mozaik taşları, Zımpara, Temizleme Bezi, Kerpeten, Su bazlı yapıştırıcı, Elmas kesici, İş eldiveni, İş gözlüğü.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Ahşap kutunun her yanını düz bir zemin elde edene kadar zımparalayınız.
4. Zımpara atıklarını yüzeyden temizleyiniz.
5. Cam yüzeyleri elmas kullanarak aynı büyüklükte dikkatlice kesiniz.
6. Mozaik taşlarını kerpeten yardımıyla aynı büyüklükte kesiniz.
7. Kesilen malzemeleri, kir, yağ ve toz gibi şeylerden temizleyiniz.
8. Kestiğiniz malzemeleri renklerine uygun olarak birlikte istifleyiniz.
9. Renk sıralamasını göz önünde bulundurarak kestiğiniz malzemeleri kompozisyon üzerinde yapıştırmadan provasını yapınız.
10. Yerleştirme işlemi ile ilgili karar verdikten sonra taşları yüzeye yapıştırıcı kullanarak sabitleyiniz.
11. Yapıştırma işlemi sonrasında nemli bir bezle mozaik yüzeyi temizleyiniz.
12. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
13. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
14. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz

DAMA TAHTASI MOZAİK DİZİM TEKNİĞİNE UYGUN DEKORATİF KUTU HAZIRLAMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**				**Değerlendirme Puanı**
Yönerge: Dama tahtası mozaik dizim tekniğine uygun dekoratif kutu hazırlama uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)						
ÖLÇÜTLER	**Derece**					
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
3. Mozaik uygulamasında kullanacağı malzemeyi tespit etti.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Ahşap zemini zımparalayarak, zımpara atıklarını yüzeyden temizledi.					
5. Mozaik malzemelerini, malzeme özelliklerine uygun olarak dikkatli şekilde kesti.					
6. Mozaik malzemelerini temizleyerek, renklerine göre istifledi.					
7. Kompozisyona uygun olarak, mozaik malzemelerini yapıştırıcı madde ile ahşap kutu üzerine sabitledi.					
8. Nemli bezle mozaik yüzeyini temizledi.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

4.7 Mozaik Derzi Hazırlama

Mozaik uygulamalarının son şeklini alması ancak taşların aralarının doldurulması işlemi ile olur. Mozaik çalışmalarında montaj tekniği önemli bir yere sahiptir. Çalışmaların kullanım yerlerinde gerçekleştirilen montajları farklı biçimlerde yapılabilmektedir. Direkt teknik kullanılarak yapılan bir mozaik çalışmasında uygulama alanı genel olarak zemin veya duvardır. Bu mimari yüzeylere bağlayıcı özellik sağlamak için çimento harcı ile sıvama işlemi yapılır. Çimento kurumadan mozaik taşları yüzeye sabitlenir (Görsel 4.70). Mozaik dizim işlemi bittikten sonra taşların arasında kalan boşluklar çimento harcıyla doldurulur. Yüzey ıslak olan bir sünger veya bez yardımıyla temizlenerek işlem bitirilir.

Görsel 4.70: Direkt mozaik yönteminde derz çalışması

İndirekt teknik kullanılarak yapılan bir çalışmada, taşıyıcı olarak kullanılan inşaat filesi üzerinde taşlar desene uygun şekilde dizilir. İnşaat filesinin arkasında sabitleme işini kolaylaştırabilmek için ahşap veya mermer bir plaka kullanılır. Desen bu plaka ile file arasına sabitlenerek uygulama gerçekleştirilir (Görsel 4.71).

Görsel 4.71: İndirekt mozaik yönteminde dizgi çalışması

Mozaik dizim işlemi bittikten sonra taş araları uygun bir bağlayıcı ile (alçı, su bazlı yapıştırıcı vb.) doldurularak temizleme işlemi yapılır (Görsel 4.72, 4.73). Mozaik uygulamasının bulunduğu plaka kullanım alanına götürülerek montajı gerçekleştirilir. Mozaik uygulamalarında taş dizimi esnasında oluşan boşluklar çalışmalara estetik bir değer katmaktadır. Yüzey üzerine dizilen mozaik malzemelerine bütünlük verebilmek için boşluklar dolgu malzemeleriyle kapatılmaktadır.

Görsel 4.72: Derz işlemi

Görsel 4.73: Derz temizlik işlemi

Dolum işlemi, farklı; duvar, zemin ve dekoratif mozaik uygulamalarında derz malzemeleriyle farklı kombinler yaratılmasına da yardımcı olmaktadır. Dolgu malzemelerinde kullanılan renk alternatifleri mozaik uygulamalarına estetik olarak değer kazandırmaktadır (Görsel 4.74).

Görsel 4.74: Renkli derz ile dolgu işlemi

Derz dolgu malzemeleri; elastik yapı gösteren, kaplama esnasında kolay uygulama yapılabilen ve suyun aşındırıcı etkilerine karşı dayanıklı olanlardan seçilmelidir. Suya karşı dayanım göstermeyen derz dolgularında zamanla çatlaklar oluşmaktadır. Bu çatlaklardan sızan su uygulama zeminine inerek çalışmanın zarar görmesine veya bozulmasına sebep olmaktadır. Havuzlar, dış duvarlar vb. yerler devamlı su ve havanın olumsuz etkilerine maruz kalmaktadır. Bu nedenle havuz vb. yerlerdeki mozaik çalışmalarında, suyun oluşturduğu basınca ve aşındırmaya karşı durabilecek yüksek performanslı dolgu malzemeleri tercih edilmektedir.

Derz dolgu malzemeleri yapılarına göre iki şekildedir.

a) Çimento ve Derz Esaslı Dolgu Malzemesi: Çimento veya derz tozuyla su karıştırılarak hazırlanan dolgu malzemesidir. Standart mozaik çalışmalarında kullanıma uygundur. Genel olarak mimari mozaik uygulamalarında çimento esaslı dolgu malzemeleri tercih edilmektedir (Görsel 4.75). Dekoratif uygulamalarda derz dolgu malzemeleri tercih edilmektedir (Görsel 4.76). Derz dolguları piyasada renkli olarak da satılmaktadır. Çalışmayı yaparken uygulamanın özelliklerine göre beyaz derz dolgu harcı içine akrilik boya karıştırılarak da renkli harç elde edilebilmektedir.

Görsel 4.75: Çimento dolgu malzemesi

Görsel 4.76: Derz dolgu malzemesi

b) Silikon Esaslı Derz Dolgu Malzemesi: Çimento bazlı bir derz dolgu malzemesidir. Çok dayanıklı bir yapıya sahip olduğu için mimari yapıların dış yüzeylerinde, su deposu, havuz, hamam, banyo vb. yerlerde daha çok tercih edilmektedir. Çimento içine silikon katılmış bu derz malzemesi hazır halde piyasada satılmaktadır. Su ile karıştırılarak derz dolgusu hazırlanmaktadır.

4.7.1 Mozaik Derz Uygulaması

Mozaik çalışmalarında, dizilime uygun olarak dizilen taşlar tam olarak yapışmadan dolgu işlemi yapılamaz (Görsel 4.77). Dolgu işlemine geçmeden önce taşların arasında kalan boşluklar temizlenmelidir. Derz yapılacak bölge temiz bir sünger ve su yardımıyla hafifçe silinerek ıslatılmalıdır. Bu uygulama, dolgu malzemesinin zemine tutulumunu kolaylaştırır. Dış mekânlarda, güneş ısısına aşırı derecede maruz kalan mozaik uygulamalarında yüzey su serpilerek soğutulmalıdır.

Görsel 4.77: Dış mekân mozaik çalışmasında derz işlemi

Dolgu harcı hazırlanırken uygulama yapılacak alana yetecek kadar malzeme kullanılmalıdır. Mozaik uygulamasının tekniğine uygun olan derz malzemesi seçilmesi, çalışmanın hem dayanıklılık kalitesini hem de estetik değerini arttırmaktadır. Derz dolgu malzemesi temiz su ile akışkan olmayan bir kıvamda hazırlanmalıdır. Harç karılırken özellikle pürüzsüz bir karışım elde edilinceye kadar karıştırılır. Derz harcı, mala veya spatula ile alındığında yüzeyden akmayacak biçimde olmalıdır (Görsel 4.78). Karışım belirtilen kıvama geldiğinde bir iki dakika bekletilmelidir. Ardından yeniden karıştırılarak derz araları harç ile doldurulmalıdır (Görsel 4.79). Harç taşların arasında homojen şekilde dikkatlice yayılmalıdır (Görsel 4.80). Dolum işlemi bittikten sonra nemli bir bezle silinerek yüzeydeki fazla harç temizlenir. (Görsel 4.81). Çimento esaslı harçların yüzeyde temizlenebilmesi için sert fırça veya zımpara kullanılabilmektedir. Zımpara ve fırça ile çalışırken maske, eldiven ve iş gözlüğü kullanılması gerekmektedir.

Görsel 4.78: Derz harcının kıvamı

Görsel 4.79: Yüzeyde derz dolgu işlemi

Görsel 4.80: Yüzeyde derz dolgu işlemi

Görsel 4.81: Derz dolgu işleminden sonra yüzeyin temizlenmesi

SIRA SİZDE

Mimari ve dekoratif yüzeylerde mozaik resmi yapılış yöntemlerini ve kullanılan desenleri inceleyiniz.

Uygulama 4.6 Klasik Mozaik Tekniğine Uygun Hazırlanan Duvar Panosu İçin Derz Hazırlama
Amaç: Duvar panosu için derz hazırlamak.
Süre: 4 ders saati
Görev: Uygulama 4.3'te hazırladığınız Opus Palladianum/Paladyen desenleme tekniğine uygun olarak hazırladığını antik mozaik çalışması için, ISG doğrultusunda, çimento esaslı derz dolgu uygulaması yapınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Uygulama 4.3'te dizimi yapılan mozaik uygulaması, Çimento, Temiz su, Sünger, Harç hazırlamak için kap (kova, leğen vb.), Mala, Spatula, Zımpara, Temizleme Bezi, İş eldiveni, İş gözlüğü, Maske.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Uygulama 4.3 için hazırladığınız mozaik çalışmasının taş aralarını ıslak bir sünger ile ıslatınız.
4. Çimento ve su ile akışkan olmayan homojen bir harç malzemesi hazırlayınız.
5. Çimentolu harcı spatula veya mala yardımı ile taşların arasını eşit dolduracak şekilde yüzeye sürünüz.
6. Eşit dağılımın olduğundan emin olduktan sonra ıslak temiz bir bezle yüzeyi siliniz.
7. Kurumaya yakın yüzeyde bezin temizlemediği yerleri zımpara yardımıyla temizleyiniz.
8. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
9. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
10. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

KLASİK MOZAİK TEKNİĞİNE UYGUN HAZIRLANAN DUVAR PANOSU İÇİN DERZ HAZIRLAMA UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**			**Değerlendirme Puanı**	
Yönerge: Klasik mozaik tekniğine uygun hazırlanan duvar panosu için derz hazırlama ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)						
ÖLÇÜTLER	**Derece**					
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
3. Derz uygulaması yapacağı mozaik uygulamasını hazırladı.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Mozaik yüzeyini zemini temizledi.					
5. Derz aralarını ıslattı.					
6. Çimento ve suyu karıştırarak istenilen kıvamda derz harcı hazırladı.					
7. Derz harcını, taş boşluklarına eşit gelecek şekilde mala-spatula yardımıyla doldurdu.					
8. Yüzey üzerinde kalan çimento fazlalıklarını zımpara yardımıyla temizledi.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

Uygulama 4.7 Dama Tahtası Mozaik Tekniğine Uygun Hazırlanan Dekoratif Kutu Çalışması İçin Derz Uygulama
Amaç: Dama tahtası tekniğine uygun olarak hazırlanan dekoratif kutu için derz uygulaması yapmak.
Süre: 3 ders saati
Görev: Uygulama 4.5'te hazırladığınız Dama Tahtası Desenleme tekniğine uygun olarak hazırladığını dekoratif ahşap kutu çalışması için, ISG doğrultusunda derz dolgu uygulaması yapınız.
Kullanılacak Araç Gereçler: Uygulama 4.5'te dizimi yapılan mozaik uygulaması, Derz tozo, Temiz su, Sünger, Harç hazırlamak için kap (kova, leğen vb.), Mala, Spatula, Temizleme Bezi, İş eldiveni.
Değerlendirme: Yapacağınız çalışma, uygulama sonunda yer alan derecelendirme ölçeğindeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmalarınızı planlarken derecelendirme ölçeğinde yer alan ölçütleri dikkate alınız.

Uygulama Basamakları

1. Atölye önlüğünüzü giyiniz, iş güvenliği kurallarına dikkat ediniz (bk. s. 210).
2. Araç gereçlerinizi hazırlayarak ortamı uygulamaya uygun hâle getiriniz.
3. Uygulama 4.5 için hazırladığınız mozaik çalışmasının taş aralarını bir sünger ile ıslatınız.
4. Derz tozu ve su ile akışkan olmayan homojen bir harç malzemesi hazırlayınız.
5. Derz harcını spatula veya mala yardımı ile taşların arasını eşit dolduracak şekilde yüzeye sürünüz.
6. Eşit dağılımın olduğundan emin olduktan sonra ıslak temiz bir bezle yüzeyi siliniz.
7. Çalışmanız sırasında sabırlı ve dikkatli olunuz.
8. Arkadaşlarınızla yardımlaşarak iş birliği içinde çalışınız.
9. Masanızın üzerini ve atölyenizi temizleyiniz.

DAMA TAHTASI MOZAİK TEKNİĞİNE UYGUN HAZIRLANAN DEKORATİF KUTU ÇALIŞMASI İÇİN DERZ UYGULAMASI DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ						
Sınıf	**No**	**Öğrencinin Adı Soyadı**			**Değerlendirme Puanı**	
Yönerge: Dama tahtası mozaik tekniğine uygun hazırlanan dekoratif kutu çalışması için derz uygulaması ile ilgili gözlemlenmesi gereken beceriler aşağıda" ölçütler" sütununda listelenmiştir. Uygulamanın değerlendirilmesi verilen ölçütlere göre yapılacaktır. (1 başlangıç düzeyinde, 2 geliştirilmeli, 3 orta, 4 iyi, 5 çok iyi)						
ÖLÇÜTLER	**Derece**					
A) HAZIRLIK	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. İş güvenliği kurallarına dikkat ederek araç gereçlerini hazırladı.					
2. Ortamı uygulamaya uygun hâle getirdi.					
3. Derz uygulaması yapacağı mozaik uygulamasını hazırladı.					
B) Edinilen Bilgileri Beceriye Dönüştürme					
4. Mozaik yüzeyini zemini temizledi.					
5. Derz aralarını ıslattı.					
6. Çimento ve suyu karıştırarak istenilen kıvamda derz harcı hazırladı.					
7. Derz harcını, taş boşluklarına eşit gelecek şekilde mala-spatula yardımıyla doldurdu.					
8. Yüzey üzerinde kalan çimento fazlalıklarını zımpara yardımıyla temizledi.					
C) Beklenilen Davranış					
9. Zamanı verimli kullandı.					
10. Temiz ve düzenli çalıştı.					
ÖLÇEK PUANI					
DEĞERLENDİRME PUANI=[(Ölçek PuanıX100)/50]					
Bu ölçekten 100 üzerinden 70 ve üzeri bir puan almanız başarılı bir performans sergilediğiniz anlamına gelmektedir. 69 ve altında bir puan almışsanız ölçütlerdeki eksiklikleri tamamlayınız.					

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıda verilen boşluklara yargılar doğru ise "D ", yanlış ise "Y" yazınız.

1. ( )Anadolu ve Mezopotamya'da mekânların girişlerinde bulunan döşeme mozaiklerde daha çok figüratif üslup görülmektedir.

2. ( )Helenistik ve Roma dönemlerinde mozaiklerde konu olarak mitolojik hikâyelerin önemli sahneleri kullanılmıştır.

3. ( )Yunan dönemi mozaik çalışmaları, dini sahnelerin anlatılması amacıyla özellikle kiliselerde kullanılmıştır.

4. ( )Taşların birleştikleri yerlerden ışık geçmemesi Sümer mozaik tekniğinin en önemli özelliğidir.

5. ( )Mozaik sanatı gün geçtikçe zenginleşerek farklı malzemelerle çağdaş yorumlarla günümüze kadar gelmiştir.

B. Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları uygun sözcüklerle tamamlayınız.

1. Mozaik sanatı ..... ve ..... olarak iki şekilde gerçekleştirilir.

2. Şam'daki ..... Camisi, Kudüs'teki ..... gibi önemli yapılarda mozaik duvar bezemelerine rastlanmaktadır.

3. İslam sanatında mozaik sanatı ..... için tercih edilen bir uygulamadır.

4. Mozaik çalışmaları ..... yy. ile birlikte mimari yapıların kaplanması ve süslenmesi amacıyla kullanılmıştır.

5. Ülkemizin önemli sanatçılarından ..... mozaik sanatı ile duvar panoları yapmıştır.

C. Aşağıdaki soruları okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi mozaik sanatında, dizim işlemi esnasında kullanılan ana malzemelerden <u>değildir</u>?

A) Çeşitli renklerde çakıl taşları B) Lüle taşı C) Mermer taşlar

D) Renkli camlar E) Seramik parçaları

2. Aşağıdakilerden hangisi mozaik çalışmalarında antik dönemde kullanılan tekniklerden biri <u>değildir</u>?

A) Dama B) Izgara C) Klasik

D) Paladyen E) Tuğla

3. Aşağıdakilerden hangisi günümüz mozaik sanatında en çok tercih edilen yöntemlerden birisidir?

A) Arabesk B) Floransa C) Klasik

D) Paladyen E) Solucan

4. Mozaik sanatında dizim işlemleri bittikten sonra taş aralarını doldurmak için aşağıdakilerden hangisi kullanılır?

A) Çakıl taşları B) Çimento C) Kil

D) Kum E) Yağlı boya

5.

I. Boyama uygulaması yapılmalıdır.

II. Restorasyon yapılacak alan belirlenmelidir.

III. Yüzeyleri boyamadan önce, özellikle ahşap ve sıva yüzeylerde emiciliği azaltmak için ürün uygulamaları yapılmalıdır.

IV. Yüzeyde oluşan çatlak veya delikler varsa dolgu malzemesi ile doldurulmalıdır.

V. Ahşap malzemelerin restorasyonunda, düz bir yüzey için uygun kalınlıkta zımparalar kullanılarak dokusu yönünde zımparalanmalıdır.

Yukarıda verilen yüzey restorasyonlarında izlenmesi gereken aşamalar hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?

A) II, IV, I,V, III B) I, II, III, V, IV C) II, V, IV, III, I

D) III, I, V, IV, II E) IV, I, II, V, III

ATÖLYELERDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİ

1

Ayaklar düz olarak yere temas etmeli,
diz 90⁰ açılı olmalı,
sandalyede beli destekleyen parça olmalı;
sırt dik, omuzlar rahat,
dirsekler 90⁰ açılı pozisyonda tutulmalıdır.
Çalışanın masa altında ayaklarını uzatabileceği ve
vücut hareketini kolayca değiştirebileceği alan olmalıdır.
Kişi tüm alanlara rahatlıkla ulaşabilmeli ve
bu sırada vücudu eğilip bükülmemelidir.
Oturma şekli bir saat arayla değiştirilmelidir.
Toplumun %80-85'inde,
özellikle masa başında çalışanlarda,
kronik ağrılar gelişir.
Ağrılar, ideal oturuş ve duruş şekillerine
dikkat edildiğinde
büyük ölçüde engellenebilir.

2

Kışın 18º-22º,
yazın ise 23º-26º
arasında olmalıdır.
Atölyeki nem oranı
%45-60
arasında
olmalıdır.

3

Atölyedeki aydınlatma
durağan olmalı,
göz kamaştırmamalıdır.
Çalışılan bölgeye
gölge düşmemeli;
ışık, çalışan kişiye
soldan gelmelidir.

4

Fişler,
kablodan çekilerek
çıkartılmamalı,
fiş ve prizlere ıslak elle
dokunulmamalıdır.
Kırık, çatlak, hasarlı priz ve fişler
kullanılmamalıdır.
Elektrik işleri
elektrikçiye bırakılmalıdır.
Elektrikli aletleri
kullanılırken sıvı
tüketilmemelidr.

5

Kesici aletler
yöntemine uygun
kullanılmalıdır.
Sivri uçlu ve
keskin kenarlı aletler
cepte taşınmamalıdır.
Teknik ömrü bitmiş
kesici aletler
kullanılmamalıdır.

6

Kretuar,
maket bıçağı ya da
makas kullanırken iş sağlığı ve
güvenliği tedbirlerine uyunuz.
Maket bıçağının ucunu
çok açmayınız. Aksi hâlde
sağa sola esner ve kırılır.
Körelen ucu pense ile tutup,
belirli çizgilerden kırarak
kopartınız.

7

Atölye ortamında
dağınık çalışmak
kazalara sebep olabilir.
Kullanılan malzemelerin
ortada bırakılması,
çarpma sonucu malzemelerin
düşmesine neden olabilir.
Bu nedenle kullanılan
malzemeler yerine
bırakılmalıdır.

8

Çalışma
esnasında
yere dökülen
sıvı maddelerin
hemen temizlenmesi
gerekir.
Aksi hâlde kayarak
düşmeye
sebep olabilir.

KAYNAKÇA

- AKAR Azade, KESKİNER Cahide, Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif, Tercüman Kültür ve Yayınları, İstanbul, 1970.
- AKAR Azade, KESKİNER Cahide, Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif, Tercüman Sanat ve Kültür Yayınları, İstanbul, 1978.
- ALPASLAN Sabiha, SEÇKİNÖZ Mine, KOMŞUOĞLU Şükran, İMER Arsal, ETİKE Serap, Süsleme Resmi II 4.Akşam Sanat Okulu Matbaası, Ankara, 2002.
- ALPASLAN AKER Sabiha, Tasarım Mesleki Resim YAPA Yayınları, İstanbul 2003.
- ÇAĞLARCA Saadettin, Yağlıboya Resim Tekniği, İnkılap Kitapevi, İstanbul 1996.
- DEMİRİZ Yıldız, İslam Sanatında Geometrik Süsleme Bir Envanter Denemesi, Lebib Yalkın Yayınevi, İstanbul 2000.
- GRABOWSKİ Beth, Bill Fick, Baskıresim Kapsamlı Materyaller & Teknikleri Rehberi, Karakalem Kitabevi, İzmir 2012.
- ELDEME Sedah, Türk Evi Plan Tipleri, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul, 1963.
- ENGEL Heiro, Strüktür Sistemler, İstanbul, 2004.
- FELLOWS Mary, Cam ve Seramik Dekorasyonu, Republic of Chine, 2001.
- GOMBRİCH Ernst, Sanatın Öyküsü, Remzi Kitapevi, İstanbul 2007.
- HONOUR Hugh, John FLEMİNG, Dünya Sanat Tarihi, Alfa Yayınları, İstanbul 2020.
- IŞINGÖR Mümtaz, ETİ Erol, ASLIER Mustafa, Resim 1, Ankara, 1986.
- KILIÇKAN Hüseyin, Tarih Boyunca Bezeme Sanatı ve Örnekleri, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 2004.
- KILIÇKAN Hüseyin, Orta Asya`dan Anadolu`ya Türk Bezeme Sanatı ve Örnekleri, İnkılap Kitapevi, İstanbul 2004.
- ÖZDEMİR Murat, Büyük Boyutlu Duvar Resmi (Fresco-Sıvaüstü) Teknikleri ve Çağdaş Uygulamaları, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir 1991.
- PARRAMON Jose Maria, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 2007.
- TURANİ Adnan, Dünya Sanat Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul 2000.
- YILMAZ Fatih, Arkaik Dönem Batı Anadolu Resim Sanatı, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir, 2008.

GÖRSEL KAYNAKÇA

1. ÖĞRENME BİRİMİ BASKI

Ana kapak görsel: Manierre DAWSON

https://www.artic.edu/iiif/2/a90346c9-1628-d6c9-8f55-60b8fcc2cdd4/full/843,/0/default.jpg (12.18.2022-15.21)

1. Öğrenme Birimi Kapak: İlhami TURAN

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 1.1: Süleyman Saim TEKCAN

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 1.2: https://www.metmuseum.org/about-the-met/collection-areas/drawings-and-prints/materials-and-techniques/printmaking (13.09.2022-15.20)

Görsel 1.3: Albrecht DÜRER

https://www.metmuseum.org/art/collection/search/358367 (13.09.2022-15.31)

Görsel 1.4: Richard HAMİLTON

https://collectionapi.metmuseum.org/api/collection/v1/iiif/394657/1770861/restricted (13.09.2022-15.42)

Görsel 1.5: Henri de Toulouse-LAUTREC

https://images.metmuseum.org/CRDImages/dp/original/DP302402.jpg (13.09.2022-15.46)

Görsel 1.6: Andy WARHOL

https://www.artic.edu/artworks/229361/four-mona-lisas (13.09.2022-15.51)

Görsel 1.7: https://images.metmuseum.org/CRDImages/as/original/24_13_49_O2.JPG (14.09.2022-09.30)

Görsel 1.8: Cuneiform tablet case impressed with two cylinder seals, for cuneiform tablet 66.245.5a: record of a lawsuit (14.09.2022-09.38)

Görsel 1.9: Albrecht DÜRER

https://images.metmuseum.org/CRDImages/li/original/li125.97%20D932.R.jpg (14.09.2022-10.00)

Görsel 1.10: Jost AMMAN

https://www.wga.hu/art/a/amman/amman3.jpg (14.09.2022-10.09)

Görsel 1.11: https://images.metmuseum.org/CRDImages/an/original/DT847.jpg

(14.09.2022-10.11)

Görsel 1.12: Shutterstock-610898873

Görsel 1.13: Pieter COECKE VAN AELST

https://www.wga.hu/art/c/coecke/zturkish.jpg (16.09.2022-08.31)

Görsel 1.14: Aliye BERGER

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 1.15: Mürşide İÇMELİ

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 1.16: Ayşegül İZER

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 1.17: Emin KOÇ

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 1.18: Muammer BAKIR

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 1.19: Pablo PİCASSO

https://collectionapi.metmuseum.org/api/collection/v1/iiif/369876/753371/restricted

(16.09.2022-03.00)

Görsel 1.20: Johann SCHADOW

https://images.metmuseum.org/CRDImages/dp/original/DP822788.jpg (17.09.2022-12.30)

Görsel 1.21: https://www.metmuseum.org/about-the-met/collection-areas/drawings-and-prints/materials-and-techniques/printmaking/lithograph (17.09.2022-12.11)

Görsel 1.22: https://www.metmuseum.org/about-the-met/collection-areas/drawings-and-prints/materials-and-techniques/printmaking/screenprint (17.09.2022-13.01)

Görsel 1.23: Shutterstock-51448504

Görsel 1.24: Shutterstock-1395158792

Görsel 1.25: Adam LOWE

https://www.artic.edu/iiif/2/356a3da5-8f4e-8e6f-b558-634b172e844a/full/843,/0/default.jpg (18.09.2022-09.31)

Görsel 1.26: Shutterstock-1724750485

Görsel 1.27: Shutterstock-488339929

Görsel 1.28: Shutterstock-1257318697

Görsel 1.29: Shutterstock-1415894954

Görsel 1.30: Shutterstock-1415894954

Görsel 1.31: Shutterstock-642489247

Görsel 1.32: Shutterstock-1724824822

Görsel 1.33: Shutterstock-1949654890

Görsel 1.34: Shutterstock-773303644

Görsel 1.35: Shutterstock-2084591236

Görsel 1.36: Shutterstock-643190959

Görsel 1.37: Shutterstock-1238388808

Görsel 1.38: Shutterstock-1238388796

Görsel 1.39: Shutterstock-2101640176

Görsel 1.40: https://www.metmuseum.org/about-the-met/collection-areas/drawings-and-prints/materials-and-techniques/printmaking/woodcut (18.09.2022-15.00)

Görsel 1.41: https://www.metmuseum.org/about-the-met/collection-areas/drawings-and-prints/materials-and-techniques/printmaking/woodcut (18.09.2022-15.09)

Görsel 1.42: Shutterstock-1314166403

Görsel 1.43: Hildebrand BRANDERBURG

https://www.artic.edu/iiif/2/2c3e96c6-de93-f1f9-b8ba-400bb280d1fc/full/843,/0/default.jpg (18.09.2022-07.01)

Görsel 1.44: Willibald PİRCKHEİMER

https://www.artic.edu/iiif/2/88a155c3-f32e-2aeb-e5e7abc306151f83/full/843,/0/default.jpg (18.09.2022-10.30)

2. ÖĞRENME BİRİMİ YAĞLI BOYA

2. Öğrenme Birimi Kapak: Vincent van GOGH

https://www.wga.hu/art/g/gogh_van/09/arles42.jpg (21.09.2022-11.20)

Görsel 2.1: Shutterstock-384343942

Görsel 2.2: Shutterstock-622159349

Görsel 2.3: https://www.comuseum.com/wp-content/uploads/2014/12/gu-kaizhi_admonitions_325.jpg (21.09.2022-11.26)

Görsel 2.4: Shutterstock-275744258

Görsel 2.5: jan van EYCK

https://www.wga.hu/art/e/eyck_van/jan/09ghent/2closed2/l0donor2.jpg (22.09.2022-09.10)

Görsel 2.6: Jean HELİON

https://www.artic.edu/iiif/2/53afd7af-a05d-50fa-33e6-046317c0c034/full/843,/0/

default.jpg (23.09.2022-07.03)

Görsel 2.7: Clyfford STİLL

https://www.artic.edu/iiif/2/53afd7af-a05d-50fa-33e6-046317c0c034/full/843,/0/default.jpg (23.09.2022-11.20)

Görsel 2.8: Shutterstock-1051343798

Görsel 2.9: Shutterstock-2154484011

Görsel 2.10: Andrea MANTEGNA

https://www.wga.hu/art/m/mantegna/03/7agony1.jpg (23.09.2022-11.26)

Görsel 2.11: Shutterstock-1337638790

Görsel 2.12: jan van EYCK

https://www.wga.hu/art/e/eyck_van/jan/15arnolf/15arno.jpg (23.09.2022-11.30)

Görsel 2.13: Hans MEMLİNG

https://www.wga.hu/art/m/memling/3mature5/30young1.jpg (26.09.2022-08.23)

Görsel 2.14: Gentile BELLİNİ

https://www.wga.hu/art/b/bellini/giovanni/1460-69/037prese.jpg (26.09.2022-18.29)

Görsel 2.15: Sofonisba ANGUISSOLA

https://www.wga.hu/art/a/anguisso/sofonisb/chess.jpg (26.09.2022-18.40)

Görsel 2.16: Fra CARNEVALE

https://www.wga.hu/art/c/carneval/6portrai.jpg (27.10.2022-08.10)

Görsel 2.17: Sandro BOTTİCELLİ

https://www.wga.hu/art/b/botticel/22/83cestel.jpg (27.10.2022-11.28)

Görsel 2.18: Domenice GHIRLANDAIO

https://www.wga.hu/art/g/ghirland/domenico/7panel/12sasset.jpg (21.10.2022-11.40)

Görsel 2.19: Leonardo da VİNCİ

https://www.wga.hu/art/l/leonardo/02/2virg_p.jpg (21.10.2022-11.49)

Görsel 2.20: Leonardo da VİNCİ

https://www.wga.hu/art/l/leonardo/04/1monali.jpg (21.10.2022-12.20)

Görsel 2.21: Shutterstock-1451644568

Görsel 2.22: Shutterstock-1918220381

Görsel 2.23: Shutterstock-1883158009

Görsel 2.24: Shutterstock-1337538793

Görsel 2.25: Shutterstock-2071709507

Görsel 2.26: Shutterstock-565660498

Görsel 2.27: Shutterstock-660398545

Görsel 2.28: Shutterstock-648218626

Görsel 2.29: Shutterstock-241195423

Görsel 2.30: Bondone di GİOTTO

https://www.wga.hu/art/g/giotto/padova/1joachim/joachi2.jpg (21.10.2022-00.20)

Görsel 2.31: MASACCİO

https://www.wga.hu/art/m/masaccio/brancacc/chapel_v.jpg (21.10.2022-01.20)

Görsel 2.32: jan van EYCK

https://www.wga.hu/art/e/eyck_van/jan/02page/16rolin.jpg (21.10.2022-01.26)

Görsel 2.33: Hugo van der GOES

https://www.wga.hu/art/g/goes/portinar/centre.jpg (21.10.2022-12.00)

Görsel 2.34: Rogier van der WEYDEN

https://www.wga.hu/art/w/weyden/rogier/17other/1hubert1.jpg (21.10.2022-09.40)

Görsel 2.35: Peter Paul RUBENS

https://www.wga.hu/art/r/rubens/42portra/02debora.jpg (21.10.2022-09.00)

Görsel 2.36: REMBRANDTH Harmenszoon van Rijn

https://www.wga.hu/art/r/rembrand/41misc/01misc.jpg (21.10.2022-09.20)

Görsel 2.37: Sandro BOTTİCELLİ

https://www.wga.hu/art/b/botticel/5allegor/20pallas.jpg (21.10.2022-10.07)

Görsel 2.38: Sandro BOTTİCELLİ

https://www.wga.hu/art/b/botticel/7portrai/04medal.jpg (21.10.2022-10.22)

Görsel 2.39: Leonardo da VİNCİ

https://www.wga.hu/art/l/leonardo/02/4ermine.jpg (21.10.2022-11.20)

Görsel 2.40: Leonardo da VİNCİ

https://www.wga.hu/art/l/leonardo/05copies/7lastsup.jpg (21.10.2022-11.23)

Görsel 2.41: Michelangelo Merisi da CARAVAGGİO

https://www.wga.hu/art/c/caravagg/06/35emmau.jpg (28.10.2022-11.20)

Görsel 2.42: Peter Paul RUBENS

https://www.wga.hu/art/r/rubens/61other/01oldwom.jpg (28.10.2022-06.09)

Görsel 2.43: Johannes VERMEER

https://www.wga.hu/art/v/vermeer/02b/09milkm.jpg (28.10.2022-07.00)

Görsel 2.44: Diego VELAZQUEZ

https://www.wga.hu/art/v/velazque/01/0105vela.jpg (28.10.2022-08.20)

Görsel 2.45: REMBRANDTH Harmenszoon van Rijn

https://www.wga.hu/art/r/rembrand/15oldtes/01oldtes.jpg (28.10.2022-09.24)

Görsel 2.46: Claude MONET

https://www.wga.hu/art/m/monet/04/1argen7.jpg (28.10.2022-11.07)

Görsel 2.47: Alfred SİSLEY

https://www.wga.hu/art/s/sisley/1winter/winter11.jpg (28.10.2022-10.09)

Görsel 2.48: Pierre Aguste RENOİR

https://www.wga.hu/art/r/renoir/3/3renoi06.jpg (28.10.2022-10.01)

Görsel 2.49: Edouard MANET

https://www.wga.hu/art/m/manet/5/5late14.jpg (28.10.2022-10.40)

Görsel 2.50: Camille PİSSARRO

https://www.wga.hu/art/p/pissarro/camille/4/variou6.jpg (28.10.2022-10.48)

Görsel 2.51: Frederic BAZİLLE

https://www.wga.hu/art/b/bazille/05family.jpg (28.10.2022-10.19)

Görsel 2.52: Oscar KOKOSCHKA

https://www.artic.edu/iiif/2/513f71f2-18d3-7d99-25a3-d9d1110bf729/full/843,/0/default.jpg (28.10.2022-10.33)

Görsel 2.53: Amedeo MODİGLİANİ

https://images.metmuseum.org/CRDImages/ma/original/CT_2860.jpg (29.09.2022-10.00)

Görsel 2.54: Max BECKMANN

https://www.artic.edu/iiif/2/dcbb5d2a-fbdd-929a-faf3-fde54c694253/full/843,/0/default.jpg (29.09.2022-10.21)

Görsel 2.55: Vincent van GOGH

https://www.wga.hu/art/g/gogh_van/09/arles48.jpg (29.09.2022-10.26)

Görsel 2.56: Georges ROUAULT

https://collectionapi.metmuseum.org/api/collection/v1/iiif/488920/1006865/restricted

(29.10.2022-11.00)

Görsel 2.57: Edvard MUNCH

https://www.wga.hu/art/m/munch/scream3.jpg (29.10.2022-00.20)

Görsel 2.58: Max ERNST

https://www.metmuseum.org/art/collection/search/490182 (29.09.2022-00.27)

Görsel 2.59: Rene MAGRİTTE

https://www.artic.edu/iiif/2/d2c459c3-c6cf-551b-fd27-5a2854b9fa81/full/843,/0/default.jpg (29.10.2022-11.20)

Görsel 2.60: Man RAY

https://www.artic.edu/iiif/2/acb12d59-97a4-2348-6038-370dbe4c2a68/full/843,/0/default.jpg (29.10.2022-09.01)

Görsel 2.61: Joan MİRO

https://www.artic.edu/iiif/2/1c3dbd1c-5134-0b3c-a414-1a6af4078309/full/843,/0/default.jpg (29.10.2022-08.22)

Görsel 2.62: Salvador DALİ

https://www.metmuseum.org/art/collection/search/829454 (15.10.2023-14.11)

Görsel 2.63: Marc CHAGALL

https://www.artic.edu/iiif/2/0b5057af-97c6-5eb8-7328-fa9cf46d8751/full/843,/0/default.jpg (29.010.2022-06.00)

Görsel 2.64: Pablo PİCASSO

https://www.artic.edu/iiif/2/43bc66e2-95b2-fb3c-b9b1-232835bfd027/full/843,/0/default.jpg (29.09.2022-06.14)

Görsel 2.65: Georges BRAQUE

https://www.artic.edu/iiif/2/f521e7ef-2732-88b0-30e1-24353308c297/full/843,/0/default.jpg (29.10.2022-06.18)

Görsel 2.66: Piet MONDRİAN

https://www.artic.edu/iiif/2/25f660ee-f1db-d13b-42a5-56df97c98ba7/full/843,/0/default.jpg (30.10.2022-08.00)

Görsel 2.67: Mark ROTHKO

https://www.artic.edu/iiif/2/7724c5f0-27e4-43b8-41e4-7658edaef088/full/843,/0/default.jpg (30.10.2022-08.17)

Görsel 2.68: Vasily KANDİNSKY

https://www.artic.edu/iiif/2/b7eaf2a3-a0cc-4819-23c2-5ee63e52f221/full/843,/0/default.jpg (30.10.2022-08.21)

Görsel 2.69: Jackson POLLOCK

https://www.artic.edu/iiif/2/524206a7-fb35-70d9-4b37-a0b7ac563be6/full/843,/0/default.jpg (30.10.2022-08.32)

Görsel 2.70: Marcel DUCHAMP

https://www.artic.edu/iiif/2/d22ef1f8-7665-c349-2d6e-3085a288eb8e/full/843,/0/default.jpg (15.10.2023-13.21)

Görsel 2.71: Andy WARHOL

https://www.artic.edu/iiif/2/8db5d87e-e336-3a6a-2c02-ab9c327450f3/full/843,/0/default.jpg (21.09.2022-11.40)

Görsel 2.72: ŞEKER ahmet Paşa

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 2.73: Osman Hamdi Bey

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 2.74: Özdemir ALTAN

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 2.75: Adnan TURANİ

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 2.76: Bedri Rahmi EYÜBOĞLU

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 2.77: Nurullah BERK

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 2.78: Nuri İYEM

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 2.79: Neşet GÜNAL

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 2.80: RAFFAELLO Sanzio

https://www.wga.hu/art/r/raphael/6tapestr/7stpaul.jpg (18.10.2022-07.00)

Görsel 2.81: Leonardo da VİNCİ

https://www.wga.hu/art/l/leonardo/01/2annunc2.jpg (18.10.2022-07.19)

Görsel 2.82: Louis GALLAIT

https://www.wga.hu/art/g/gallait/1fisher.jpg (11.10.2022-08.03)

Görsel 2.83: Paul CEZANNE

https://www.wga.hu/art/c/cezanne/3/3figure2.jpg (12.10.2022-08.30)

Görsel 2.84: İbrahim ÇALLI

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 2.85: Fikret MUALLA

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 2.86: Shutterstock-1882891687

Görsel 2.87: Shutterstock-2003793608

Görsel 2.88: Shutterstock- 407498395

Görsel 2.89: Shutterstock-1614750721

Görsel 2.90: Shutterstock-1916702177

Görsel 2.91: Shutterstock-514263280

Görsel 2.92: Shutterstock-1265560234

Görsel 2.93: Shutterstock-1328480945

Görsel 2.94: Shutterstock-1965379672

Görsel 2.95: Shutterstock-1594179667

Görsel 2.96: Shutterstock-1436853104

Görsel 2.97: Shutterstock-267894614

Görsel 2.98: Shutterstock-324759857

Görsel 2.99: Shutterstock-265644044

Görsel 2.100: MICHELANGELO

https://www.wga.hu/art/m/michelan/4drawing/04/23prophe.jpg (19.10.2022-10.01)

Görsel 2.101: Abraham BOSSE

https://www.wga.hu/art/b/bosse/musi_soc.jpg (19.10.2022-10.09)

Görsel 2.102: MICHELANGELO

https://www.wga.hu/art/m/michelan/3sistina/4sibyls/09_7si5.jpg (19.10.2022-10.19)

Görsel 2.103: Abraham BOSSE

https://www.wga.hu/art/b/bosse/mus_sox.jpg (20.10.2022-10.26)

Görsel 2.104: Shutterstock-1500409121

Görsel 2.105: Shutterstock-351960119

Görsel 2.106: Shutterstock-162011204

Görsel 2.107: Shutterstock-1322264819

Görsel 2.108: Shutterstock-282064118

Görsel 2.109: Shutterstock-1096835966

Görsel 2.110: Shutterstock-1770501632

Görsel 2.111: Shutterstock-286316837

Görsel 2.112: Shutterstock- 482225992

Görsel 2.113: Shutterstock-1483528919

Görsel 2.114: Shutterstock-145320556

Görsel 2.115: Shutterstock-1712246209

Görsel 2.116: Shutterstock-2027266910

Görsel 2.117: Shutterstock-1688010613

Görsel 2.118: Shutterstock-506416801

Görsel 2.119: Shutterstock-1289739634

Görsel 2.120: Shutterstock-1860608347

Görsel 2.121: REMBRANDTH Harmenszoon van Rijn

https://www.wga.hu/art/r/rembrand/22portra/47portra.jp (10.10.2022-00.30)

Görsel 2.122: Federıco ZANDOMENEGHI

https://www.wga.hu/art/z/zandomen/2federic/federi08.jpg (10.10.2022-00.41)

Görsel 2.123: Joan MİRO

https://www.artic.edu/artworks/129854/two-personages-in-love-with-a-woman

(10.10.2022-00.53)

Görsel 2.124: Hans HOFMANN

https://www.artic.edu/iiif/2/1fdbfe10-de4e-63a9-1bfd-04facf08d54d/full/843,/0/default.jpg (10.10.2022-00.59)

Görsel 2.125: Bilal ERDOĞAN

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 2.126: Veysel GÜNAY

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 2.127: Shutterstock-1028300245

Görsel 2.128: Shutterstock-2169998879

Görsel 2.129: Pablo PİCASSO

https://www.artic.edu/iiif/2/a18f060c-6693-6246-0fe9-abc512841002/full/843,/0/default.jpg (10.10.2022-01.16)

Görsel 2.130: Franz MARC

https://www.artic.edu/iiif/2/6829aab0-8d0e-9438-aebf-a1a379572951/full/843,/0/default.jpg (10.10.2022-01.32)

Görsel 2.131: Salvador DALİ

https://www.artic.edu/iiif/2/ca291a36-df9c-0926-49d8-d700b402f5bf/full/843,/0/default.jpg (10.10.2022-01.47)

Görsel 2.132: Adnan ÇOKER

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 2.133: El GRECO

https://www.wga.hu/art/g/greco_el/12/1201grec.jpg (11.10.2022-09.07)

Görsel 2.134: Paul CEZANNE

https://images.metmuseum.org/CRDImages/ep/original/DP-14936-047.jpg

(11.10.2022-09.19)

Görsel 2.135: Vasily KANDİNSKY

https://www.artic.edu/iiif/2/08da4ff3-3bf6-9bbd-230c-492382034f3d/full/843,/0/default.jpg (16.10.2023-17.20)

Görsel 2.136: Franz KLİNE

https://www.artic.edu/iiif/2/ed1b604e-d6d8-2e2a-6162-52f8d3048bb3/full/843,/0/default.jpg (12.10.2022-10.12)

Görsel 2.137: Kazimir MALEVİCH

https://www.artic.edu/iiif/2/12baff03-af57-0410-df53-740c56575732/full/843,/0/default.jpg (12.10.2022-14.02)

Görsel 2.138: Mark ROTHKO

https://www.artic.edu/iiif/2/4d152c81-8389-e426-e5f2-e98902d2515a/full/843,/0/default.jpg (16.10.2023-18.11)

Görsel 2.139: Hans ARP

https://www.artic.edu/iiif/2/a30ee0bb-4f05-6dbf-040a-104e82931187/full/843,/0/default.jpg (12.10.2022-16.18)

Görsel 2.140: Max ERNST

https://www.artic.edu/iiif/2/3f2e7bce-a8f2-562a-5f8f-90932bdc6af8/full/843,/0/default.jpg (16.10.2022-10.22)

Görsel 2.141: Bob THOMPSON

https://www.artic.edu/iiif/2/ef3ead66-b380-d3a6-df48-e6508d96f720/full/843,/0/default.jpg (16.10.2022-10.43)

Görsel 2.142: Habip AYDOĞDU

Ankara Resim Heykel Müzesi

Görsel 2.143: Elif Nurşad ATALAY

Sanatçının izniyle kullanılmıştır.

Görsel 2.144: DİEGO Rivera

https://www.artic.edu/iiif/2/8cca1b7d-2c6c-5f92-2e9d-6744b0a48aa4/full/843,/0/default.jpg (19.10.2022-03.00)

Görsel 2.145: Kurt SELİGMANN

https://www.artic.edu/iiif/2/b64d4537-88e0-5ca9-edd5-86c6355c73a1/full/843,/0/default.jpg (19.10.2022-03.17)

Görsel 2.146: Paul GAUGUIN

https://www.wga.hu/art/g/gauguin/05/2ponta06.jpg (19.10.2022-04.10)

Görsel 2.147: Mahir GÜVEN

Sanatçının izniyle kullanılmıştır.

Görsel 2.148: Gustav KLİMT

https://www.wga.hu/art/k/klimt/2/33portrait.jpg (21.10.2022-09.00)

Görsel 2.149: Salvador DALİ

https://www.artic.edu/iiif/2/b846f704-96d3-3898-aece-13969147c48c/full/843,/0/default.jpg (21.10.2022-09.24)

Görsel 2.150: Peter BLUME

https://www.artic.edu/iiif/2/2843f22e-8ef1-2cd5-b53e-6712cd664e9a/full/843,/0/default.jpg (21.10.2022-09.54)

Görsel 2.151: Jacques VİLLON

https://www.artic.edu/iiif/2/de600ca7-30e2-a9d0-0f57-2e0b6666e3a4/full/843,/0/default.jpg (22.10.2022-11.20)

Görsel 2.152: Camille PİSSARRO

https://www.wga.hu/art/p/pissarro/camille/4/rouen1.jpg (22.10.2022-11.47)

Görsel 2.153: Rufino TAMAYO

https://www.artic.edu/iiif/2/a5ed8247-1427-586e-d37c-6bdc04948350/full/843,/0/default.jpg (22.10.2022-13.09)

Görsel 2.154: Pablo PİCASSO

https://www.artic.edu/iiif/2/c617e2f0-d5fe-0772-390e-6d8c83895815/full/843,/0/default.jpg (26.10.2022-09.01)

Görsel 2.155: Vasily KANDİNSKY

https://www.artic.edu/iiif/2/8fececdf-9157-68a1-73de-2aeb96b7ad53/full/843,/0/

default.jpg (26.10.2022-09.12)

Görsel 2.156: Vasily KANDİNSKY

https://www.artic.edu/iiif/2/08da4ff3-3bf6-9bbd-230c-492382034f3d/full/843,/0/default.jpg (26.10.2022-09.19)

Görsel 2.157: Frantisek KUPKA

https://www.artic.edu/iiif/2/5156e2d8-66b8-93c8-eb4f-08b26510d66f/full/843,/0/default.jpg (27.10.2022-11.10)

Görsel 2.158: Piet MONDRİAN

https://www.artic.edu/iiif/2/254c654f-354a-0f4f-28b5-8eb01a02e95c/full/843,/0/default.jpg (27.10.2022-08.16)

Görsel 2.159: Shutterstock-377820094

3. ÖĞRENME BİRİMİ DUVAR RESMİ

3. Öğrenme Birimi Kapak: Zühtü MÜRİDOĞLU

Başkomutanlık meydan Muharebesi, rölyef duvar resmi, Anıtkabir

Görsel 3.1: Shutterstock-2099641396

Görsel 3.2: https://www.wga.hu/art/zearly/1/2mural/5vialati/latina7.jpg (29.10.2022-09.18)

Görsel 3.3: Shutterstock-157630220

Görsel 3.4: RAFFAELLO Sanzio

https://www.wga.hu/art/r/raphael/4stanze/1segnatu/0segnatu.jpg (29.10.2022-08.32)

Görsel 3.5: Shutterstock-793219237

Görsel 3.6: MASACCİO

https://www.wga.hu/art/m/masaccio/brancacc/medal2.jpg (01.11.2022-10.02)

Görsel 3.7: MICHELANGELO

https://www.wga.hu/art/m/michelan/3sistina/0bays/00_0bay0.jpg (01.11.2022-10.12)

Görsel3.8: Shutterstock-367738760

Görsel 3.9: https://www.wga.hu/art/zgothic/mural/12c2/04catala.jpg (04.11.2022-10.45)

Görsel 3.10: Shutterstock -797040973

Görsel 3.11: Shutterstock-585039736

Görsel 3.12: Shutterstock- 2081264398

Görsel 3.13: Shutterstock-555084667

Görsel 3.14: Shutterstock-2044444229

Görsel 3.15: Shutterstock- 702761278

Görsel 3.16: Shutterstock-700927636

Görsel 3.17: Shutterstock-1384053896

Görsel 3.18: Shutterstock-615995543

Görsel 3.19: Shutterstock-242240128

Görsel 3.20: Shutterstock-1327250408

Görsel 3.21: Shutterstock-53288650

Görsel 3.22: Shutterstock-1012615117

Görsel 3.23: Shutterstock-1579292086

Görsel 3.24: Shutterstock-512833606

Görsel 3.25: Shutterstock-738973834

Görsel 3.26: Shutterstock-370826075

Görsel 3.27: Shutterstock- 1150529321

Görsel3.28: Shutterstock-743010103

Görsel 3.29: Shutterstock- 698535091

Görsel 3.30: Shutterstock-135285641

Görsel 3.31: Shutterstock-1926886733

Görsel 3.32: https://www.wga.hu/art/zgothic/mural/11c2/01gallia.jpg (04.11.2022-11.16)

Görsel 3.33: https://www.wga.hu/art/a/ademollo/ark.jpg (04.11.2022-12.00)

Görsel 3.34: Shutterstock-1702216123

Görsel 3.35: Shutterstock-1089439085

Görsel 3.36: Shutterstock-1284851197

Görsel 3.37: Shutterstock-1976643533

Görsel 3.38: Shutterstock-1454801321

Görsel 3.39: Pietro Paolo AGABİTİ

https://www.wga.hu/art/a/agabiti/altar2.jpg (04.11.2022-12.24)

Görsel 3.40: Pietro Paolo AGABİTİ

https://www.wga.hu/art/a/agabiti/natavit1.jpg (07.11.2022-08.00)

Görsel 3.41: Shutterstock-1777431044

Görsel 3.42: Shutterstock-281644322

Görsel 3.43: Shutterstock-2193449127

Görsel 3.44: Shutterstock-1764974771

Görsel 3.45: Shutterstock-2054853056

Görsel 3.46: Shutterstock-2066142266

Görsel 3.47: Shutterstock-1833453052

Görsel3.48: Shutterstock-600208748

Görsel 3.49: Shutterstock- 601219916

Görsel 3.50: Shutterstock-2148264623

Görsel 3.51: Shutterstock-1267536346

Görsel 3.52: Shutterstock-1443195056

Görsel 3.53: Shutterstock-2030239781

Görsel 3.54: Shutterstock-90719965

Görsel 3.55: Shutterstock-365340623

Görsel 3.56: Shutterstock- 789887680

Görsel 3.57: Shutterstock- 54284119

Görsel 3.58: Shutterstock-1344043577

Görsel 3.59: Shutterstock-2168676181

Görsel 3.60: Shutterstock-1476606827

Görsel 3.61: Shutterstock- 2198632827

Görsel 3.62: Shutterstock-475237852

Görsel 3.63: Shutterstock-1204240516

Görsel 3.64: Shutterstock-562765342

Görsel 3.65: Shutterstock-2003870336

Görsel 3.66: Shutterstock-1448827856

Görsel 3.67: Shutterstock-594779675

Görsel3.68: Shutterstock-2154720447

Görsel 3.69: Shutterstock-2128997315

Görsel 3.70: Shutterstock-1052111276

Görsel 3.71: Shutterstock-2159932145

Görsel 3.72: Shutterstock-1916841002

Görsel 3.73: Shutterstock- 1198210456

Görsel 3.74: Shutterstock- 2179798157

Görsel 3.75: Shutterstock- 1083516191

Görsel 3.76: Shutterstock- 2201443941

Görsel 3.77: Shutterstock- 359267078

Görsel 3.78: Shutterstock-1431850370

Görsel 3.79: Sandro BOTTİCELLİ

https://www.wga.hu/art/b/botticel/92drawin/5pallas.jpg (10.11.2022-10.42)

Görsel 3.80: Shutterstock-1249275619

Görsel 3.81: Shutterstock-1525985600

Görsel 3.82: Shutterstock-2195003797

Görsel 3.83: Shutterstock-1467712877

Görsel 3.84: Shutterstock-1564914979

Görsel 3.85: Shutterstock-480940900

Görsel 3.86: Shutterstock-444308356

Görsel 3.87: Shutterstock-1807718983

Görsel 3.88: Shutterstock-1085217473

Görsel 3.89: Shutterstock-1344722285

Görsel 3.90: Shutterstock-258702629

Görsel 3.91: Shutterstock- 775482106

Görsel 3.92: Shutterstock-1487792900

Görsel 3.93: Shutterstock-1837911022

Görsel 3.94: Shutterstock-1746675749

Görsel 3.95: Shutterstock-610339703

Görsel 3.96: Shutterstock-1065527987

Görsel 3.97: Shutterstock-1190190613

Görsel 3.98: Shutterstock-1656811069

Görsel 3.99: Shutterstock-1457887139

Görsel 3.100: Shutterstock- 367745042

Görsel 3.101: Shutterstock-1408360184

Görsel 3.102: Shutterstock- 1052095742

Görsel 3.103: Shutterstock-1305536635

Görsel 3.104: Shutterstock- 2168029855

Görsel 3.105: Shutterstock- 1334604293

Görsel 3.106: Shutterstock-2144537271

Görsel 3.107: Shutterstock-19878958

4. ÖĞRENME BİRİMİ MOZAİK

4. Öğrenme Birimi Kapak: Shutterstock-432510271

Görsel 4.1: Shutterstock-1951261927

Görsel 4.2: Shutterstock-1636266151

Görsel 4.3: Shutterstock-567869836

Görsel 4.4: Shutterstock-1870812058

Görsel 4.5: Shutterstock-595041023

Görsel 4.6: Shutterstock-1424866712

Görsel 4.7: Shutterstock-573203407

Görsel 4.8: Shutterstock-231952126

Görsel 4.9: Shutterstock-1570092028

Görsel 4.10: Shutterstock-731335957

Görsel 4.11: Shutterstock-1673062945

Görsel 4.12: Shutterstock-608242448

Görsel 4.13: https://www.wga.hu/art/zearly/1/4mosaics/2ravenna/5vitale/4tympan5.jpg (25.11.2022-09.11)

Görsel 4.14: https://www.wga.hu/art/zearly/1/4mosaics/2ravenna/1galla/2lunett7.jpg (25.11.2022-09.40)

Görsel 4.15: https://www.wga.hu/art/p/pandolfi/landscap.jpg (25.11.2022-09.54)

Görsel 4.16: Shutterstock-33663928

Görsel 4.17: Shutterstock-1023141625

Görsel 4.18: http://rahmieyuboglu.com/Resimler/ad401741-fbe7-46b9-849e-f4656f099b2d.jpg (26.11.2022-07.12)

Görsel 4.19: http://rahmieyuboglu.com/Resimler/7d25e304-2de0-4f77-b164-8b81126f2862.jpg (29.11.2022-11.00)

Görsel 4.20: Shutterstock-628147448

Görsel 4.21: Shutterstock-1936549711

Görsel 4.22: Shutterstock-162339047

Görsel 4.23: Shutterstock-396717988

Görsel 4.24: Shutterstock-1150490255

Görsel 4.25: Shutterstock-428477185

Görsel 4.26: Shutterstock-1249843873

Görsel 4.27: Shutterstock-2145946981

Görsel 4.28: Shutterstock-778123891

Görsel 4.29: Shutterstock-1541308160

Görsel 4.30: Shutterstock-1924333712

Görsel 4.31: Shutterstock-1764944000

Görsel 4.32: Shutterstock-1909939564

Görsel 4.33: Shutterstock-354577517

Görsel 4.34: Shutterstock-1170929167

Görsel 4.35: Shutterstock-75119251

Görsel 4.36: Shutterstock-2046108806

Görsel 4.37: Shutterstock-1719404905

Görsel 4.38: Shutterstock-2165075309

Görsel 4.39: Shutterstock-709821319

Görsel 4.40: Shutterstock-2109278894

Görsel 4.41: Shutterstock-225176929

Görsel 4.42: Shutterstock-115003018

Görsel 4.43: Shutterstock-726844405

Görsel 4.44: Shutterstock-2065656197

Görsel 4.45: Shutterstock-552591889

Görsel 4.46: Shutterstock-747010306

Görsel 4.47: Shutterstock-1151931470

Görsel 4.48: Shutterstock-1949567866

Görsel 4.49: Shutterstock- 119752714

Görsel 4.50: Shutterstock-166551137

Görsel 4.51: Shutterstock-1110231800

Görsel 4.52: Shutterstock-1633894351

Görsel 4.53: Shutterstock-710223790

Görsel 4.54: Shutterstock-520010563

Görsel 4.55: Shutterstock-2132967559

Görsel 4.56: Shutterstock-2066960600

Görsel 4.57: Shutterstock-1222017307

Görsel 4.58: Shutterstock-661090660

Görsel 4.59: Shutterstock-2066512664

Görsel 4.60: Shutterstock-388667680

Görsel 4.61: Shutterstock-387713812

Görsel 4.62: Shutterstock-608123381

Görsel 4.63: Shutterstock-314827187

Görsel 4.64: Shutterstock-81637969

Görsel 4.65: Shutterstock-1479134447

Görsel 4.66: Shutterstock-1658541376

Görsel 4.67: Shutterstock-2156826801

Görsel 4.68: Shutterstock-131323304

Görsel 4.69: Shutterstock-1726470397

Görsel 4.70: Shutterstock-722782516

Görsel 4.71: Shutterstock-594859385

Görsel 4.72: Shutterstock-1794674617

Görsel 4.73: Shutterstock-2021224820

Görsel 4.74: Shutterstock-496388074

Görsel 4.75: Shutterstock-2050569341

Görsel 4.76: Shutterstock-1229024302

Görsel 4.77: Shutterstock-1990315802

Görsel 4.78: Shutterstock-1729590394

Görsel 4.79: Shutterstock-1779387200

Görsel 4.80: Shutterstock-2122582226

Görsel 4.81: Shutterstock-1945023673

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

CEVAP ANAHTARI

	A	B	C
1. ÖĞRENME BİRİMİ	**1.** D **2.** D **3.** D **4.** Y **5.** Y	**1.** Oyularak veya Kazılarak **2.** Orta Avrupa Da **3.** Çin'de **4.** Düz Baskı **5.** Her Türlü	**1.** C **2.** D **3.** B **4.** E **5.** B
2. ÖĞRENME BİRİMİ	**1.** Y **2.** D **3.** Y **4.** Y **5.** D	**1.** Paleolitik **2.** Tempera **3.** Girit **4.** Botticelli'ye **5.** Leonardo Da Vinci	**1.** B **2.** A **3.** C **4.** C **5.** A
3. ÖĞRENME BİRİMİ	**1.** Y **2.** D **3.** D **4.** Y **5.** Y	**1.** Basit **2.** Dolgu Malzemesi, Bağlayıcı **3.** Restorasyona **4.** Projeksiyon **5.** Yüzey, Fon	**1.** B **2.** E **3.** E **4.** E **5.** B
4. ÖĞRENME BİRİMİ	**1.** Y **2.** D **3.** Y **4.** Y **5.** D	**1.** Direkt, İndirekt **2.** Emeviye Camisi, Kubbetü's Sahra **3.** Süsleme **4.** 20. **5.** Bedri Rahmi EYÜBOĞLU	**1.** B **2.** A **3.** A **4.** B **5.** C